5376/1

II

Bibl. Jag.

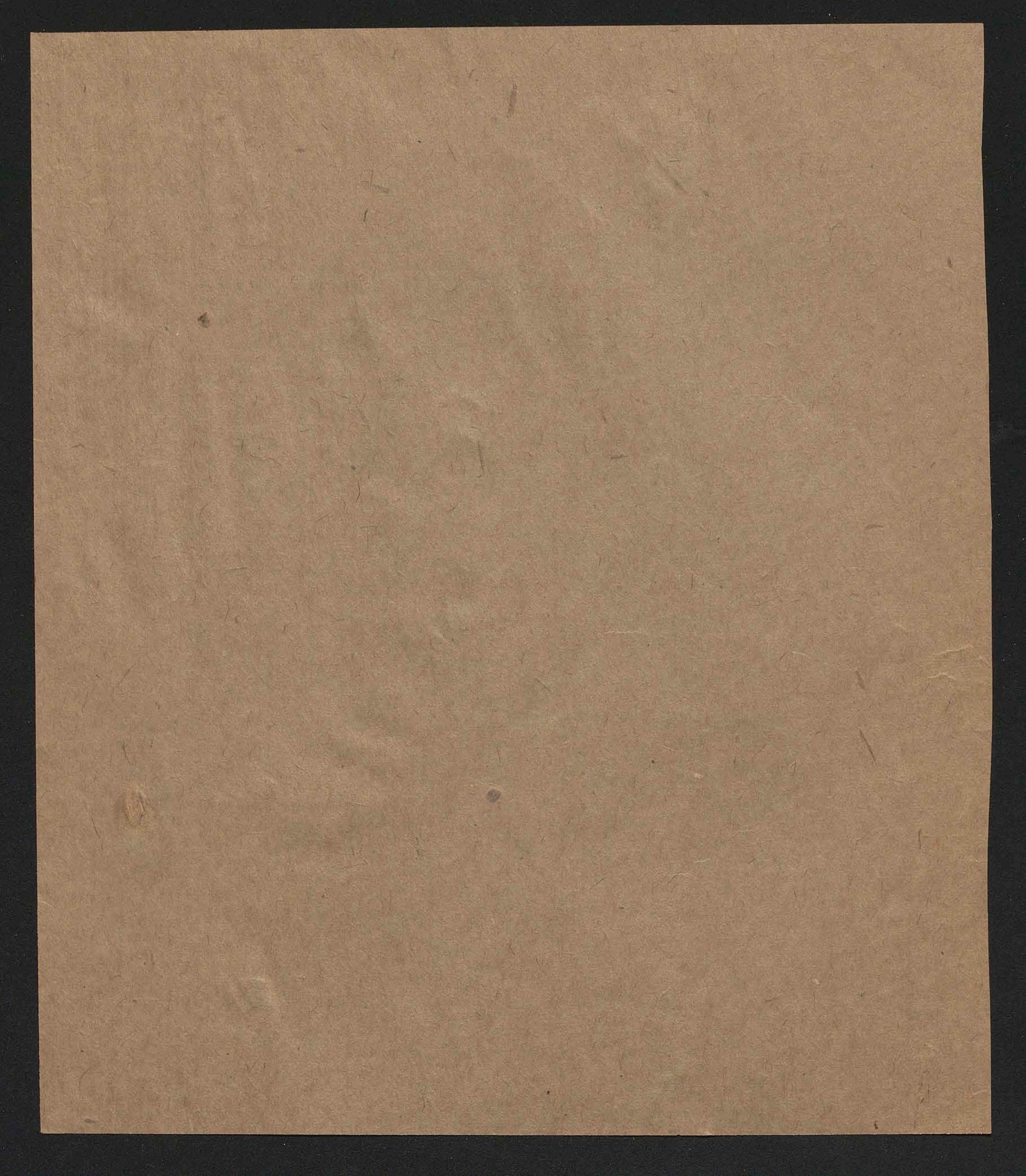
5376 t. 1.

Oświęcim i Zator

I.

1. Ogólne wiadomości o Śląsku
2. Notatki do genealogii i historii książąt śląskich
3. Kasztelania oświęcimska i kasztelanowie
4. Starostwo oświęcimskie i zatorskie i starostowie
5. Wykazy miejscowości, mieszkańcy
6. Notatki różne.

Kart 172

Geographische, naturhistorische und technologische Beschreibung Schlesiens von Joh. Adam Valentin Weigel Berlin 1801–1804. 8. 8 Theile.

Xięstwo Zambickie (Münsterberg) wcałem mowią po niemiecku tylko w Zambicach samych po czesku: Miejsca: Münsterberg (Zambice) Heinrichau (Henrychow) opactwo cysterskow, Kuhnern (Konowska) Leipe (Lipa) Merzdorf (Marcinkowa) Moschwitz (Muszkowice) Neobschütz (Noszowice) Nossen (Ossina) Peterwitz (Przewicz) Willwitz (Wilhelmowice) Zesselwic (Cesławice) – Frankenstein miasto Warta (dawnie Bardo), miasto, Kamenz (Kamieniec) opactwo cysterskow, Beizen (Biczano) Kunzendorf (Strankowa) Laubnitz (Lupenice)

Xięstwo Brzeg (Brieg) tu w cyrkułach Kluczborskim, oławskim i brzeskim mowią po polsku więcej niż po niemiecku F i w koloniach po czesku. Miejsca: Brzeg (Brieg) miasto, Löwen miasto Karlsmarkt (Karłowice) miasteczko, Michelau miasteczko, Althammer (Kuźnica) Cölln (Kalinie) Kauern (Kuźnie) Raschwitz (Raszkowica) Riebnig (Riebna) Rogelwitz (Rogielice) Schönau (Szyne) = Strzelin (Strehlen) miasto – Nimptsch miasto, Biszkowice (Bischwitz) Woistowice (Weigelwitz) Wilczkowice (Wilxen-witz) = Oława (Ohlau) miasto, Kunraczky (Kunern) Radłowice (Radelwitz) = Kluczbork (Kreuzburg) miasto, Byczyna (Pitschen) miasto sławne porazką Maxymiliana 1588, Walczyn (Constadt) miasto Reichenstein miasto, Silberberg miasto, Parusowice (Barkhausen) Biestuki (Bertulschütz), Biskupice (Bischofsdorf) Brzezinka (Bürgsdorf) Jakubowice (Jakobsdorf) Kochlowice (Kochelsdorf), Kuniow (Kunau) Nagadowice (Ludwigsdorf) Czeczerin (Neudorf) Miechow (Dammfau) Komorzno (Kreuzendorf) Krzywiczyna (Schönfeld) Szymonskow (Simmenau) Dobicozig (Willmsdorf) Bogdunczowice (Wittendorf)

F Odra dzieli na jednej stronie mowią po polsku na drugiej po niemiecku

Hrabstwo Kładzko (Kłacko - Glatz) tu wcałem mowią po niemiecku, tylko w Deutsch-Tscherbenei po czesku nieco. Kładzko (Glatz) czyli Kłodzko miasto - Landeck miasto - Habelschwerdt (Bystrzyce), Duśnik (Reinerz) miasto, Lewien miasto, Hradek (Wünschelburg) miasto, Neurode miasto, Mittelwalde m. Wilhelmsthal m.

Xięstwo Lignickie wcałem mowa niemiecka: Lignica m. Lüben (Lubopol?)

Xięstwo Wohlau mowa niemiecka, ku północy mowią po polsku: Wohlau (Wola, ~~Waław~~ Wołów) miasto, Leubus klasztor cystersów, Steinau (Sinawa) miasteczko, Minkowice ([illegible]dorf) [illegible] (Przybor)

Xięstwo Głogowskie mowa ~~polska~~ niemiecka, w cyrkule głogowskim zaś i na prawym brzegu Odry po polsku ([illegible]): Głogów wielki (Groß Glogau) m. Neustaedtel (~~[illegible]~~) m. Wartenberg (Syców) m. Liebenau (Lubopol?) m.

Xięstwo Zagańskie (Sagan) mowa niemiecka.

Xięstwo Wrocławskie mowa niemiecka, za Odrą zaś i w cyrkule Namysłowskim mowa polska. Wrocław m. Neumarkt (Środa) m. Kęty (Canth) m.

Xięstwo Olesnickie (Oels) ~~M~~owa niemiecka: Około Bernstadt, Medzibor, Trachenberg, Festenberg, Militsch mowią po polsku. Olesnica (Oels) m. Birutowa czyli Bierutow (Bernstadt) m. Juliusburg (Dreski) m. Medzibor (Mittelwalde) m. Psiepole (Hundsfeld) m. Bogoszyce (Bogschütz) Bogusławice (Buchelwitz) Dąbrow (Dammer) Mały Dober (Döbberle), Lgota (Ellguth), Wielki Dober (Gutwohne) Jawiszowice (Güntersdorf) Jankowice (Jenkwitz) Jeszany (Joschune) Łowiez (Loischwitz) Nociś (Nitsche) Norodsio (Neudorf) Pawłow (Pawellau) Wilzkowice (Fischkawe) Posadowice (Postelwitz)

+

Pelow (Pühlau) Szwercza (Schwirtze) Kamień (Stein) Stroni= chin (Strom) Sokołow (Zucklau) = Trzebnica; Bunkow (Bunkey), Dombrowe (Malitschkowe) Bukowicze (Frauenwaldau) Karoszki (Skarischau) Komorowa (Comrove) Kraćczyn (Kreutschen) Nagelnow (Langenau) Masław (Massel) Paszykurowice (Pasch[k]erwitz) Bolesin (Kollnitschin) Podarzyn (Puditsch) Radzewice (Sirschwitz) Ryszelcy (Steinsmuthel) Zawona (Schawoine) Sygda (Sitta) Węzna (Weisser)

Xięstwo Trachenberg (Straburecke) mowa mieszana niemiecka i polska mianowicie ku północy: Trachenberg (Straburek) Praus= nitz (Prussicco) Borkowa (Zarnen) Bichowa (Zuschen) Bia= doskowa (Zirtaubke) Charbice (Carbitz) Dembka (Zenn= bitsch) Exowo (Frau) Gerkowice (Gurkwitz) Ruda (Hammer) Szajenowo (Zyrnmau) Kroszynka (Kreutschen) Labiska (Lnobschütz) Ladziza (Laschwitz) Laskowe (Lauskawn) Lubla (Lnubil) Marzencinno (Marentschin) Pierkowno (Pinkmn) Sprytkowice (Pritschkawitz) Sani (Sagen) Wilt= kowa (Zallkawn) Wierzbenda (Wirsebenne)

Xięstwo Nissy (Neissen) mowa niemiecka, tylko koło Zultz Wiesen mówią po polsku (wasserpolnisch) – Nissa (Neisse) Paczygow (Patschkau) Grotkow (Grottkau) Otmuchow (Ottmuchau)

Xięstwo Raciborskie (Ratibor) mowa polska: Racibórz (Ratibor) Rybnik (Rinbnik) małe miasteczko ma 202 domów ma zamek i kościół katolicki, Rauden (Rudy) klasztor cystersów założone przez <u>zięcia Władysława r. 1220</u> i poddany klasztorowie w Jędrzejo= wie z którego Władysław mnichów sprowadził i uposażył wsiami: Starowies (Altendorf) Ucieszkowice (Autischkau) Baronowice (Baronowitz) Bluszczaw (Bluschau) Birtułtowice (Birtultau) Budziska (Budisk) Bukow (Bukau) Lgota (Ellguth) Galnow (Galnau) Kuznia (Hammer) Lekarkow (Lekartowitz) Łonce (Lohnitz), Łęk (Lenga) Lubomia (Lubom) Łukow (Lukau) Bidzina (Markowitz) Maciejowkierz (Matzkirch) Nowezagrody (Neugarten) Nebotszowy (Nebotschau) Niewiedom (Niewiadom) Rudy (Rauden)

+

+

+

Klein Rauden (Kozielskie Rudy), Raciborska kuznia ([illegible]
Zebrzydowice (Seibersdorf) Srzybrzyk (Silberkopf) Sławików (Sla-
wikau) Kamień (Stein) Sudoł (Sudoll) Wielopole (Wellepolle)

Xięstwo Pszczyńskie (Pless) mowa Polska: Pszczyna (Pless) Mi-
kułow (Nikolai) Bieruń, Mysłowice, Katowice ([illegible])

Xięstwo Opolskie (Oppeln) mowa polska. Opole (Oppeln) Krzap-
kowitze (Krappitz) Proszkow, Czarnowąs (Czarnowans)
klasztor zakonnic premonstrat założony najprzód w Rybniku
ley r. 1228 tu przeniesiony, Pokoj (Carlsruhe) Chmielowice
(Kumelwitz) Chobie (Mischline) Chrasty (Chronstau) Krościce
(Chrosczütz) Domoradz (Dammratsch) Dziekaństwo (Dechantsdorf)
Dobieszow (Dobersdorf) Chwatkowice (Falkowitz) Chwalmiro-
wice (Fallmirowitz) Flostowa (Floste) Wojtowa wieś (Voigtsdorf)
Grodzisko (Grodisk) Dobrzeń (Döbern) Połuwieś (Halbendorf)
Kąty (Kanthen) Lubosice (Luboschütz) Ochimek (Malazann) Nowa-
wieś (Neudorf) Odrowąż (Odrowanz) Popielaw (Poppelau) Rogow
(Rogau) Sowin (Sebin) Zakrzowa (Sakrau) Zawiszcz (Zowitz)
Szczepanowice (Baszanowdorf) Szczebrachcice (Seifersdorf)
Tarnow (Tarnau) Wągry (Wengern) Wrzeski (Wreschk) =
Falkenberg (Niemodlin) m. Ferlondt (Friedland) m.
Przyczka (Annadorf) Borka (Borkwitz) Szczepanowice (Czep-
pelwitz) Wroblin (Wröblin) Krzydziowice (Grzesdorf), Gościce
(Gützschwitz) Huldrzyszow (Hilbersdorf) Jakubowice (Jacobsdorf)
Tustoręb (Kirchberg) Kuroprasz (Korzitz) Lipowa (Lenz) Lipna
(Lizzen) Myszowice (Mauschwitz) Nieszydowice (Neisdorf) Piętków
(Petersdorf) Rodosiowice (Rosswitz) Roge (Rogau) Roskowice (Ros-
dorf) Przydroży (Schnellendorf) Przynszcowice (Springsdorf) Chros-
cinka (Neudorf) = ~~Ka~~ Prudnik (Neustadt) m. Głogow Górny
(Ober-Klein-Glogau) m. Biała (Zülz) m. Stynawa (Steinau) m.
Małe Strzeliczke (Klein Strehlitz) m. Wiedrowice czyli Leśnik
(Wiese) Klasztor Paulinów. Staremiasto (Altstadt) Olszynka (Elgut)
Wróblin (Fröbel) Biedrzychowice (Friedersdorf) Klezin (Glissen)
Głogowice (Glöglich) Mürkau (Czartowice) Oracze (Hinterdorf) Kurnika
(Körnitz) Kolnowice (Kohlsdorf) Kujawy (Kujau) Kotkowice (Kottnersdorf)

+

Laskowice (Laßwitz) Łogiewnik (Engelsdorf) Łowkowice (Lobko=
witz) Mokre (Mocknau) Millowice (Mühldorf) Minotowa (Mül=
nau) Nowydwor (Neuhof) Olbrachcice (Olbersdorf) Probieniec (Probnitz)
Wyszkow (Probstberg) Racławice (Rasselwitz) Roßkowice (Roßm=
berg) Rozkochow (Rosnochau) Rzepcze (Repsch) Stokow (Schlog=
witz) Pisarzowice (Schreibersdorf) Piorowice (Schweinsdorf) Zwiasto=
wice (Schwesterwitz) Gostomy (Simsdorf) Steblow (Stoblau) Czen=
drowice (Zinnendorf ± Ciborowice) Wasławice (Wesselwitz) Wi=
nary (Weingassen) Solec (Alt-Zülz) = Kozle (Kosel) m.
Borysławice (Ebersfeldz) m. Błażejowice (Blasewitz) Gruden
(Gruden) Grodziskow (Gröditsch) Jastrząb (Habicht) Kobylice
(Kobelwitz) Kościencin (Kostenthal) Długa Witosć (Langmülen)
Łony (Lohnau) Miesce (Mieslitz) Milicze (Militsch) Mozurow
(Mosurau) Pokrzywnice (Nesselwitz) Naczysławice (Nimsdorf)
Bitkow (Pütkau) Radoszany (Radoschau) Rynkowice (Reins=
dorf) Rogi (Rogau) Roszowice (Roschowitzdorf) Zakrow (Sakrau)
Steblaw (Roblau) Szczyty (Schnied) Więty dol (Ehrenthal) =
Wielkie Strzelcze (Groß Strehlitz) m – Jemelica (Zimmelwitz)
Łoznica (Leschnitz) = Gliwice (Gleiwitz) m. Toszek (Tost) m.
Pyskowice (Peiskretscham) m. Ujazd (Ujest) m. Sośniczo=
wice (Kieferstädtel) Jasionna (Jeschona) Zimnawodka (Kalt=
wasser) Hanuszek (Kleinbargnessen) Łabęty (Labend)
Wielowies (Langendorf) Niederwice (Niederdorf) Ostropa (Brügge=
dorf) Otmuchow (Ottmachau) Pawłowiczki (Pawlowitz) Szobiszo=
wice (Peterwitz) Pisarzowice (Schreibersdorf) Polska wies (Polndorf)
Pryszowice (Preiswitz) Księdzlos (Preisterdorf) Wojtowa wies
(Vogtsdorf) Sarnow (Sarnau) Zaolszany (Zaolschau) =
Lubliniec (Lublinitz, Lubensky) m. Dobrydzień (Guttentag) m.
Woźniki (Woischnik) m. Pludry (Pluder) Lisnica (Wüstenhammer) =
Olesno (Rosenberg) m. Landsberg m. Biskupice (Bischdorf)
Koztowice (Koselwitz) Radłow (Radlau)

Obwód Lübszycki (Leobschütz) – Hlubzien (Leobschütz) m.
Utechowice (Kuchwitz) Bobolusk (Boblowitz) Dzielow (Eiglau) Tarniow (Ternau) Wotka (Hochkretscham) Knitzepole (Knispel) Strana (Kranowitz) Markwartowice (Markersdorf) Oderszow (Odersch) Szamrowice (Schammerwitz) nieboszczyly ([illegible]) Szelerzowice (Schillersdorf) Tłustomest ([illegible]) Strachowice ([illegible]) Wisoka ([illegible])

Państwo Bytom (Beuthen) mowa polska tu i owdzie z morawską zmie:szana. – Bytom (Beuthen) m. Tarnowskie góry (Tarnowitz) m. Świkliniec (Neudeck) Borowa wies (Neudorf) Szambierz (Schomberg) Kozłowa góra (Ziegenberg)

Trachenberg Herrschaft

Militsch Herrschaft

Wartenberg Herrschaft

Olsnensis

Wratislaviensis

Bregensis

o Brieg

Opoliensis

o Strelitz

o Tosste

o Tarnowitz

o Schwientochlowitz

Beuthen

o Gleiwitz

o Bendzin

o Sewier

o Olkusch

Krakau o

o Kosle

o Zülz

o Ratibor

Pless

Schweidnicensis

Monsterbergensis

o Grotka

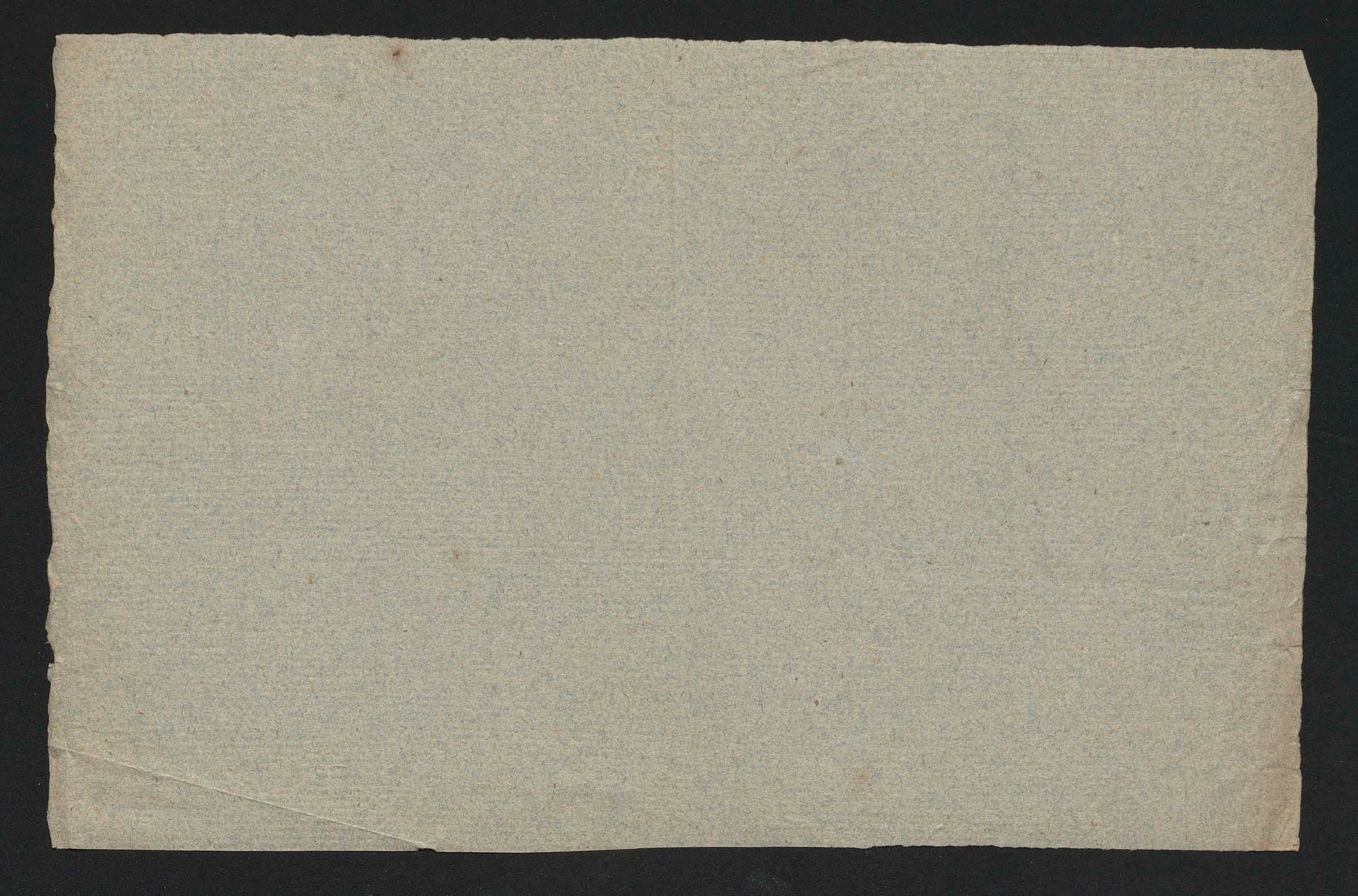
Grotkaviensis o Bregensis

Ducatus Carnoviensis Lechschütz

o Troppau

Opaviensis

Teschen

Szląsk ma nazwę od rzeki Slenza dziś dir kleinen Lohr zwanej.

Superior Silesia I) Principatus Teschinensis (Teschinum, Bilitium, Jablunka, Skozowa, Strumen, Fridecka, Miesko (Muskavium) II) Principatus Ratiboriensis (Ratiboria, Ribnicum, vicus apertum unmare, Sora, Oderberga, Freistadium, Ray arx, Loslau, Reuda sive Ruderse coenobium, Lilowicium, Kostenthal (coenobium) III) Opoliensis: Opolia, Schurgastum, Krappicium, Proskau, Czarnowans coenobium monialium Praemonstratensium a) districtus Glagoviensis: Glogovia minor, Strelitia b) districtus Coselensis Cosla c) distr: Maventicensis: Maventicium d) distr: Strelicensis Strelicia, Lesnicium, Gemelnicense coenobium, Packel e) distr: Tostensis Tosta quondam comitum de Colonno, hodie Com: Colulinsk; Leiskretzem sive Weiskretzem f) distr: Glawicensis Gleiwicium Sastrincovicium, g) distr: Zültzensis Zültzenum h) distr: Neostadiensis (Neostadium) i) distr: Falckenbergensis: Falckenberga po polsku niemodlin, Steina, Friedland, k) distr: Rosenbergensis Rosenberga l) distr: Lublenicensis Lublenicium, Dobrotzien, Viastum sive Ugestum IV) P. Oppaviensis: Oppavia Troppau, Odera, Granowitz, Hilschin, Königsberg, Wagstadt, Wegstädtel, Beneschau, Neukirch, Ostra, Gröbnick, Lublinium, Freudenthalia, Eilenberga, arces Engelsberga, Würbenthal Fillstein, Heraltitz, Gottsdorf, Kuntzendorf, Graetz, Hostiz. V Princip: Carnoviensis a) Carnovia (Jägerndorf) Leobschützium (Lubschitz) Benthschin, Bennerwitz, Zauditz, Olbersdorf arces: Kraudits, Jiltsch, Zwanitz VI Dynastia seu liber Baronatus Plessensis Plessa, Bierun, Meslowitz, Mikolaw seu Miklowitz VII) Dynastia Bythoniensis seu Beutensis (Bythonia, Bythom (Ober-Beuthen) Tarnowitzium, Georgenberga.

Inferior Silesia: I Princ: Nissensis vel Grotkoviensis a) Superior pars 1) districtus Nissensis Nissa, Ziegenhals 2) distr. Grotkoviensis Grotkovia 3) distr. Otmuchoviensis: Otmuchovia, Liebenavia seu Lobedavia, Patschkovia quondam ducatus Monsterbergensis. 4) Praefectura Johannis-Bergensis: Johannisberga, Jauernick, Friedeberga 5) praef: Freywaldensis Freywalda, Kaltenstein 6) praef: Zuckmantelana: Zuckmantel (olim [illegible]) Johannisthal.

Fr. po polsku Kożuchow

7) praes: Warsensis: warsen 8) ~~districtus Kantziensis Kantium~~ [opolske zambice] II) Principatus Monsterbergensis: 1) dist: Monsterbergensis Monsterberga olim Sambice unde hic ducatus Sambiensis dictus, Heinrichovia, Tepplivoda, 2) distr: Francksteinensis: Francksteina, Schön Johnsdorf, Stoltz, Camencium, Warta, Reichensteinum Silberberga, III) Bregensis 1) distr. Bregensis: Brega, Lewinum, Michelavia, Lossa Kotzendorf vel Carlsmark 2) distr: Strelensis: Strela, Priborn, Schönbrun, Brosztintz, Jenrusß, Borau 3) distr: Nimicensis: Nimicium, Rothschloss, Briese, Langen-Beloz, Heydersdorf 4) distr: Cruciburgensis: Cruciburgum (Kreutzburg) 5) distr: Bicinensis: Bicina 6) distr: Olaviensis Olavia, Klein Öls 7) urbes Reichstein et Silberg. IV) prin. Olsnensis: 1) distr. Olsnensis: Olsna, Festenberga, Hundesfelda, Sybillendorf olim Kunzdorf, Wilhelminorth olim Bresewitz, Langewiesen 2) dist: Berolstadensis: Berolstad Constad, Velgutt 3) distr: Julioburgensis sive Trebnicensis: Julioburgum, Medziboria (Mittelwalde) Trebnicium, Stroppavia, Massa, Cerekwitzia. V) Princip: Wratislaviensis 1) distr. Vratislaviensis: Wratislavia, Lissa, Aurasium, Dyhrenfurtum, Borau, Rotensirben, Teltsch castellum 2) distr: novi forensis: Neoforum 3) distr: Namslaviensis: Namslavia, Schmogra, Reichthal, 4) distr: Kantiensis: Cantium, Kostemplot. VI) Princ: Svidnicensis 1) distr: Svidnicensis: Svidnicium, Zabotum, Freyberga, Friedlandia, Gottsberga, Waldenburgu, Fürstenstein, Königsberga, Altwasser, Tannhausen 2) distr: Stregoviensis: Stregovia 3) dis: Bolckenhaynensis: Bolkonis fanum, Hohenfriedeberg, Konstadt, Wederau 4) distr: Landeshutanus: Landeshuta, Liba, Schönberga, Grissa, Libenavia 5) distr: Reichenbachensis: Reichenbachum, Peterswaldau, VI Princ: Jauroviensis: 1) distr: Jauranus: Jaura, Javoria, 2) distr: Hirschbergensis [arcis]: Hirschberga, Warmbrun, Schmiedeberga, Kupferberga, Schönavia, Kynast, Könnitz, Schildau, Fischbach, Lomnitz, Zobtenstein, Bolkenhain, Falkenstein, Bolkenstein 3) distr: Leobergensis: Lemberga, Greifenberga, Greifenstein, Friedeberga, Lahnum, Liebenthalia 4) distr: Boleslaviensis: Boleslavia (Buntzlau) Naumburgum VII) princ: Lignicensis 1) circulus: Nicopolis Nikolstadt 2) circulus Lignicium 3) circuli: Gros-Kotzenau 4) distr: Goldbergensis: Goldberga 5) distr: Haynoviensis: Hayna 6) distr: Lübensis: Lubena 7) dist: Parchwicensis: Parchwicium VIII) princ: Wolaviensis 1) distr Wolaviensis: Wolavia, Luba (Leubus) 2) dis: Steinoviensis: Steinavia 3) dist: Winciensis: Wincium (Cenopolis) 4) dist: Raudensis Raudena (Rutkna) 5) distr: Rützenensis: Rüthzen IX) Princ: Glogoviensis 1) distr: Glogoviensis: Glogovia Schlava, Priedom olim Conradi ducis glogoviensis sedes 2) distr: Bolkowicensis:

6

Bolkowicium Groß-Schwintzendorf arx. 3) dist: Sprottaviensis: Sprottavia, Primkenavia 4) dist: Freystadiensis: Freystadium Eleitheropolis Neustadiolum, 5) dist: Grünbergensis: Grünberga, Wartenberga (nad rzeką Ochel) Kontop arx 6) dist: Guraviensis: Gura, Groß-Tschirnau, Cölena 7) dist: Schwibusium, Liebenau Mühlbock X) Princ: Saganensis: Saganum, Zribusium, Naumburgum XI) Princ: Crosnensis: 1) dist: Crosnensis: Crosna, Sommerfelda, Bobersberga 2) dist: Züllichoviensis Züllichovia XII) Dynastia seu liberbaronatus Wartenbergensis: Rozpoźna Syców Wartenberg non procul fluvii Vidava, Bralin, Goschütz XIII) dynast Milicensis: Milicium, Freyhanum, Zulauff, Neuschloss XIV) dynast. Trachenbergensis: Trachenberga, Prausnicium, Powitzko XV) dynast Betaniensis seu Betetensis inferior: Betania, Carolatum

Olim adnumerabatur Silesiae I) comitatus Glacensis: Glacium, Habelschwerda, Münsterberga, Landecca, Neuroda, Mittelwalda, Reinhards (sive Aumrotz) Wilhelmstadt, Wilhelmsthal, Neustädle

II) provincia Frawenstadtiensis (Wschowa)

III) ducatus Oswecimensis et Zatoriensis

1370 gdy się Szląsk poddał Czechom zmienili orła białego na czarnego który miał w złotym polu na mieściach z miesiące Schickfuss. L. II cap. I p. 6.
lecz że już dawniej używali orła czarnego dowodzi nagrobek xcia Bolesława wysokiego w klasztorze Lubensis, Henryka Brodatego xięcia Wrocławskiego w Kościele Trzebnickim Henryka II xięcia Wrocławskiego pobożnego w kościele s. Wincentego w Wrocławiu Kunagius p. 572.
Hanckius myśli że orła czarnego Władysław II dla różnicy przyjął
xięstwo Raciborskie: wszystkie miało w niebieskim polu orła żółtego sive fascia
Joannes Luxemburg a. 1337 Jus polonicum Laude abrogavit in Silesia

Fol. Godofredus Baron J. U. D. Monumenta Silesiae Lipsia et francof. 1726 et 1727 in fol. są tu genealogiczne tablice Xiąższów Szląskich i familij, topografia Szląska i glossarium Szląskie.

Collegium Historiae Silesiacae cujus pars I notitia historicorum pars II notitiam historiae silesiacae habitum a viro celleberrimo Christiano Rungio Gymn. ad. Magd. Vrat. Prof. postea Pro Rect. et Prof. (mort. d. 12 Decemb. 1748 aet 69) in 4º str. 697 (rękopism pisany 1730 w Bibl. Schol. Nº VI in 4º czyli Nº Inv. 298)
1775 wyszła część I. in 8º w Wrocławiu curatius repetita.

Geschichte der Stadt Ratibor von Augustin Weltzel Pfarrer in Tworkau. Ratibor 1861 (in Commission bei Fr. Thiele) 8º. str. XVI. 667. (Am)

Wskutek restryptu ministerialnego pruskiego z d. 19 Kwietnia 1859 dotyczącego przechowania ważnych aktów i dokumentów – wydał Krol. Rząd w Opolu polecenie magistratom dotyczące archiwów wraz z życzeniem aby każde miasto poleciło ułożyć i wydać historią miejscową. To dało początek do podobnych monografii.

Że okolice Górnego Szląska w pierwszych wiekach zaraz po Chrystusie dość ludnie zamieszkałe były można wnioskować z znajdywanych rzymskich pieniędzy z 2go wieku po Chrystusie i popielnic. Okolica sama osiedlona przez Sławian w najdawniejszych czasach należała do Wielkomorawskiego Państwa stojącego na szczycie swej potęgi pod panowaniem Świętopełka (870–894); którego to Państwa jedną część obejmującą Morawy i Szląsk książęta czescy zajęli, drugą zaś r. 906 węgrzy. – Religią chrześcijańską w tej okolicy i południowej Polsce zaprowadzili już w połowie IX wieku Morawianie (pomiędzy któremi Cyryl i Metody apostołowali; lub też dopiero Czesi po zaborze tej części, gdyż po utworzeniu biskupstwa praskiego także od r. 973 przez Szląsk aż po za Kraków sięgało (Cosmas in Script. rer. Bohem. I p. 168). Niewłaściwie przetoż niektórzy przypisują zaszczepienie wiary tutaj Mieczysławowi Księciu (wielko) polskiemu (+992), który w tych stronach nigdy nie panował. Dopiero w marcu r. 1003, gdy Bolesław Chrobry Czechy zawojował,

dostał się Szląsk i Krakowskie pod panowanie Polskie
A lubo Henryk II Król Polaków z Czech wyparował, a czeski
Książe Brzetysław Morawy aż po rzekę Psinę (Zinna) (Która
granicę Polski odtąd stanowiła) zajął, i nawet r. 1039 Wrocław,
Kraków i Gniezno opanował (Cosmas p. 109-112), wszelakoż od=
stąpił on na sejmie w Kwedlinburgu w czasie zielonych świątek
r. 1054 w obecności cesarza Henryka III odbytym też kraje wraz
z Szląskiem napowrót polskiemu królowi Kazimierzowi pod
warunkiem płacenia roczney daniny (Annales Altahenses
et Cosmas ad ann. 1054) 30 grzywien złota i 300 grzywien srebra.
Czynszu tego niechcieli później Polacy płacić i dla tego też
r. 1093 wpadli Czesi do Szląska, zburzyli polski gród War=
tę. Później r. 1103 wpadł znowu Borzywoj z Czechami do
Szląska, zajął Raciborz (pierwsze wspomnienie tego miejsca)
i rozpuścił swe zagony aż do grodu Reczen pod Brzegiem.
Marcin Gallus pod r. 1106 wspomina też miasto Raciborz (któ=
re od imienia lokatora Ratibora pewnie nabyło swej nazwy.)
Przy pierwszym podziale Polski r. 1139 pomiędzy synów
Bolesława III, Szląsk z Małopolską dostał się Władysławo=
wi, który często w Raciborzu zamieszkiwał, i który stał
się praojcem dzielnicy Piastów Szląskich. Synowie jego
r. 1163 podzielili się Szląskiem, w którym dokument z r. 1154
przeszło 20 kasztelanii wymienia. Polska zajmowała wtedy
także owe kraje (dekanat pszczyński i bytomski dopiero
r. 1821, a oświęcimskie i zatorskie dopiero r.   od dyecezyi Kra=
kowskiej oderwane): Oświęcim, Zator, Bytom, Pszczyna i
Siewierz, które Kazimierz około r. 1190 nadał Mieszkowi
Księciu górnoszląskiemu. – Pierwotny Szląsk r. 1139 zajmował
te kraje (z Cieszynem) które się w dyecezyi wrocławskiej mieś=
ciły, Opawa i Hłupczyce należące do dyecezyi ołomunieckiej;*)
Oświęcim, Bytom, Pszczyna i Siewierz należące do dyecezyi Kra=
kowskiej niewchodziły wtedy jeszcze w skład Szląska.

*) rzeka Ostrawica stanowiła granicę.

R. 1290 podzielony został górny Szląsk na 4 udzielne Księstwa; a Przemysław został pierwszym udzielnym Księciem raciborskim którego potomstwo gdy r. 1336 z Leszkiem wymarło, wniosła siostra jego Anna żona Mikołaja II Księcia opawskiego, toż księstwo w dom Książąt opawskich. Po śmierci ostatniego Księcia Walentyna (+ 1521) z linii opawskiej, przeszło xięstwo raciborskie na wuja jego Jana Księcia opolskiego i górnego Głogowa; lecz gdy i ten w Opolu d. 25 Kwietn. 1532 bezdzietnie umarł – otrzymał xięstwo raciborskie Jerzy margrabia brandeburski z linii Anspach. Po jego śmierci objął jego syn Jerzy r. 1543. – R. 1551 Ferdynand I nadał xięstwa Opolskie raciborskie i münsterbergskie Izabelli wdowie Jana Zapolii; lecz gdy ta wkrótce wróciła do Polski rządzili księstwem cesarze ~~[illegible]~~ Ferdynand I, Maxymilian i Rudolf który r. 1598 nadał te księstwa najprzód Zygmuntowi Batoremu (który tegoż roku się z nich zrzekł). ~~[illegible]~~ Cesarz Maciej r. 1622 nadał Gabrielowi (Gabor) Bethlen, który rok tylko trzymał. – R. 1742 zagarnęli Prusacy Racibórz z Szląskiem

W zamku raciborskim był starostą zamkowym Samuel Lassota + 1603 a po nim syn jego Jarosław. – Dobra należące do księstwa kupił r. 1812 Kurprync von Hessen Kassel

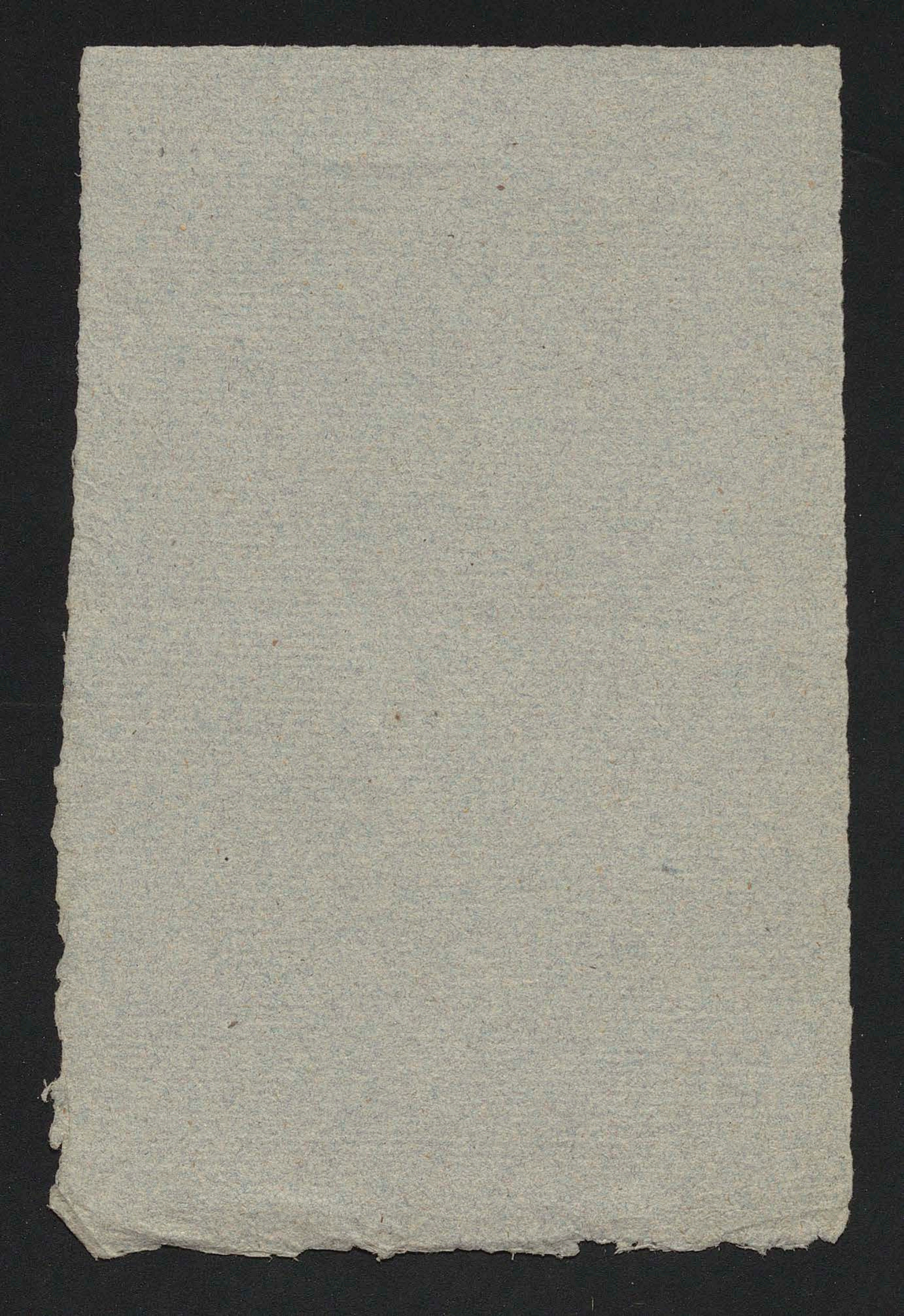
Kościoły: 1) farny P. Maryi zbudow. 1205 do którego r. 1416 przeniesiono Kollegiatę z zamku skasowana r. 1810 – 2) Kaplica zamkowa S. Tomasza de Canterbury gdzie r. 1290 biskup wrocławski pierwotnie Kapitułę fundował (dziś filia) 3) Kościół farny S. Jana Chrzcic. we wsi Ostrog 4) Kościołek Matki Bożej w Starejwsi 5) Kościół luterski. 6) Kaplica grobu bożego z. 1647. 7) Synagoga żydów. 8) Klasztor dominikanów S. Jakuba dziś filialny 9) Klasztor Krzyżaków Miechowitów S. Piotra i Pawła, rozebrany 1823. 10) Klasztor Dominikanek S. Ducha

Geschichte der Stadt, Herrschaft und Festung Cosel von Augustin Weltzel Pfarrer in Tworkau. Berlin 1866 (Druck von L. Grothe), in Commission bei Fr. Thiele in Ratibor. 8vo K. 1, str. XII. K. 1 i str. 560.

Pisarze rozliczne przyczyny odłączenia się Szląska od Polski podaią.

Balbin (Miscell. bohem. Dec. I. lib. III c. VI p. 56) mówi iż Polacy niecierpiąc i nienawidząc Szląskich Xiążąt za to iż obyczaje niemieckie przejęli, niedopuszczali ich do elekcyi krolow polskich mianowicie przy obiorze Władysława Łokietka, czem sobie Szlązaków narazili iż się ci Czechom poddali.

Długosz pisze iż Jan luxenburski król czeski poznawszy słabą stronę Xiążąt Szląskich starał ich się przynęcić do siebie podarunkami i grzecznosciami, mając już niektórych za sobą odkupiwszy także pieniędzmi od niektórych Xięstwa, resztę bronią dobywał i niezgodę pomiędzy nich rozsiał, tak iż się do jego obrony uciekać musieli. Najwłasciwsza przyczyna była niezgoda Xiążąt Jan umiał korzystać z nienawiści braterskiej między Bolesławem i Henrykiem (VI) braćmi

Pomijając zdania jakoby tu mieszkał naród Lygiów którzy na Babiej górze mieli swą świątynię – pomijając [illegible] Augustin proboszcz w Żywcu miał monetę Titusa Vespasiana (z r. 81 po Chrystusie) srebrną znalezioną koło Czanca.

Kraj który dziś Księstwo oświęcimskie i zatorskie zajmuje – pomijając twierdzenia niektórych jakoby tu za Rzymian naród Osów od kąd Oświęcim mylnie wywodzą, miał zamieszkiwać – od niepamiętnych czasów przez Słowian był zamieszkały i należał do tak zwanej Białochrobacyi, ~~[illegible]~~ (od horbów czyli gór Karpackich tak nazwanej) która na wschód od Sanu do Czerwono-Chrobacyi przez ~~[illegible]~~ ruskie zamieszkałej, a na zachód do Szlązka (tak zwanego od góry Slęzy później Sobot zwanej koło miasteczka Nimtsch jak Dytmar mersebursgki powiada – czyli od rzeki Slęzy dziś Lohn ~~[illegible]~~ rzeczonej)

Zdaje się iż kraj ten wspólnie z innemi należał do rzeszy czyli państwa wielko morawskiego, po której upadku i rozerwaniu przez Węgrów r. 955 Bolesław I xiąże Czeski część Chrobacyi miał zagarnąć. Jedynym historycznym śladem owej epoki jest akt erekcyjny biskupstwa praskiego ~~[illegible]~~ z r. 973 (dochowany w potwierdzeniu cesarza Henryka IV r. 1086) w którym wspomniany jest Kraków jako miejsce należące do dyjecezyi praskiej oraz góry Tatry. Dopiero Mieczysław I książe polski r. 990 (według Kosmasa i Dalimila) zdobywa na Bolesławie II xięciu czeskim część Szlązka a zatem i Kraków. Należała już ta część wtedy do Polski a Bolesław I Chrobry zakłada bis:

Lud Osów wspomniany od Tacyta miał mieszkać koło Oświęcimia

Sarnicki Annal. V str. 1029 mówi że Ziemowiedz uzyskał powiat cieszyński należący wprzód do wielkiej Moravii który to powiat był oby[?] Chrześciaństwu

Rzeka Wisła którą Pomponius Mela (w 48 r. po Chr.) zowie Visula a Plinius (w 79 r. po Chr.) Vistula; w XIII wieku zwana Vandalus.

Palacki

Swiętopełk wielkomorawski Pan † 894

Upadek państwa morawskiego nastąpił dopiero po zabiciu Mojmira ~~[illegible]~~ 915 gdy Węgry to Państwo rozerwali wtedy to Polany pod ~~[illegible]~~ część Oświęcimia i Krakowa zajęli.

Mojmir syn Swiętopełka ginie 907 przeciw Madiarom pod Presburgiem

(około 992) na chwilę zajęli ten kawał z Krakowem Czesi za Bolesława Chrobrego za poduszczeniem synów Ody [illegible] żony Mieczysława Lecz Bolesław Chrobry r. 999 nazad te kraje Czechom odebrał

Podług Kroniki Węgierskiej Gvidona z Kolumny granice Polski za Mieczysława I sięgały do Dunaju pod miastem Strygoniem stąd szły do miasta Jagru aż do rzeki Cissy i wykręcały się po nad rzeką Cepel aż do zamku Galis gdzie były granice Polski Rusi i Węgier.

Kupstwo Krakowskie i Klasztor benedyk:
tynów w Tyńcu. Że okolice te dość dawno
zamieszkałe były dowodzi podanie o świąty:
ni pogańskiej na górze Żurzej pod Żywcem,
znalezione pogrzebiszcza pogańskie koło
Stryszowa, podanie o przechodzie tędy S. Woj:
ciecha do Polski r. 996 (w kościele w Mucharzu)
oraz data erekcyi niektórych kościołów któ:
re XI wieku sięgają.
R. 1039 ucierpiała ta strona od Czechów którzy
przez góry pod dowództwem Księcia Brzetysła:
wa wpadłszy południową okolicę wyniszczyli i
sam Kraków nawet spalili.

Księstwa Oświęcimskie i Zatorskie część Wielkiej Morawii potem do Polski należące, Koronie czeskiej czas niejaki lenne, później Polsce znowu sprzedane do Galicji wcielone i przed r. 1830 do związku niemieckiego przyłączone (Deutscher Staatenbund) w dziełach jeograficznych dotąd stale oznaczonych granic nie mają. Na mappie Orteliusa 1570 w Amsterdamie fol. i 2a edit. 1603 na mappie w P. Bertii Tabulae geograph. Amsterdam 1616 (p. 589 na mappie w dziele: Geographisch Handtbuch zugericht durch Matthis Quaden Kupfferschneider. Cöln am Rhein 1600 wyrażone są wprawdzie te księstwa, lecz granice mylnie podane, bo na jednych tylko po Sołę a na drugich aż po Wisłę na Szląsku niedaleko Skoczowa sięgają. Co się niezgadza z aktem sprzedaży tych księstw (Sommersberg I. 804–811 Pilusii Statut 190 Vol. leg. I. 241.) Nawet w nowszych jeografiach Wyrwicza, Büschinga, Święckim granica ta nie oznaczona. Tylko za pomocą regestrów poborowych 1629–1699 które wszelkie miejsca wymieniają można oznaczyć granice. Ku południowi idzie granica wzgórzami od Babiej góry aż do Szląska koło wsi: Kryjówka, Korbielów, Ujsoł i Rycerka. Ku Zachodowi od Szląska koło wsi Kamesznica, Ostre, potem rzeka Biała aż do ujścia takowej w Wisłę pod Kaniowem, dalej Wisłą aż do ujścia rzeki Przemszy koło Bobrka i Babic gdzie się granice Galicji, Krakowa i Prus stykają. – Ku północy od Krakowa rzeką Wisłą aż do ujścia rzeczki Skawinki*) pod Kopanką i Tyńcem. – Ku Wschodowi od Galicji rzeczką Skawinką od jej ujścia aż do Woli Radziszowskiej gdzie się strumień zwany Cedron z tą rzeczką łączy, dalej strumieniem Cedron koło wsi Lodolany, Lencze, Zebrzydowice Kalwaria aż do wsi Skawinki, dalej wzgórzem koło Marcówki, Zembrzyc, Suchej Stryszawy przez Zawoję aż do Babiej góry tak iż wsie Leśnica, Stronie, Zakrzów, Marcówka, Zembrzyce, Sucha, Stryszawa, Koszarawy aż do Babiej góry należały do księstw Oświęcimskiego i Zatorskiego, zaś wsie Zawoja, Skawica,

*) Wsie Radziszowskie: Bęczyn, Brzeźnica (pod Brzeźnicą), Jaśkowice, Jurczyce, Kalwarja, Kopytówka, część (+) Lencz, Paszkówka, Pobiedr, Przytkowice Rzozów, Sosnowice Trzebol, Wielkie Drogi – należały do powiatu szczerzec-kiego, choć były za Skawinką i Cedronem.

(+) czyli Zarzyce wielkie i małe.

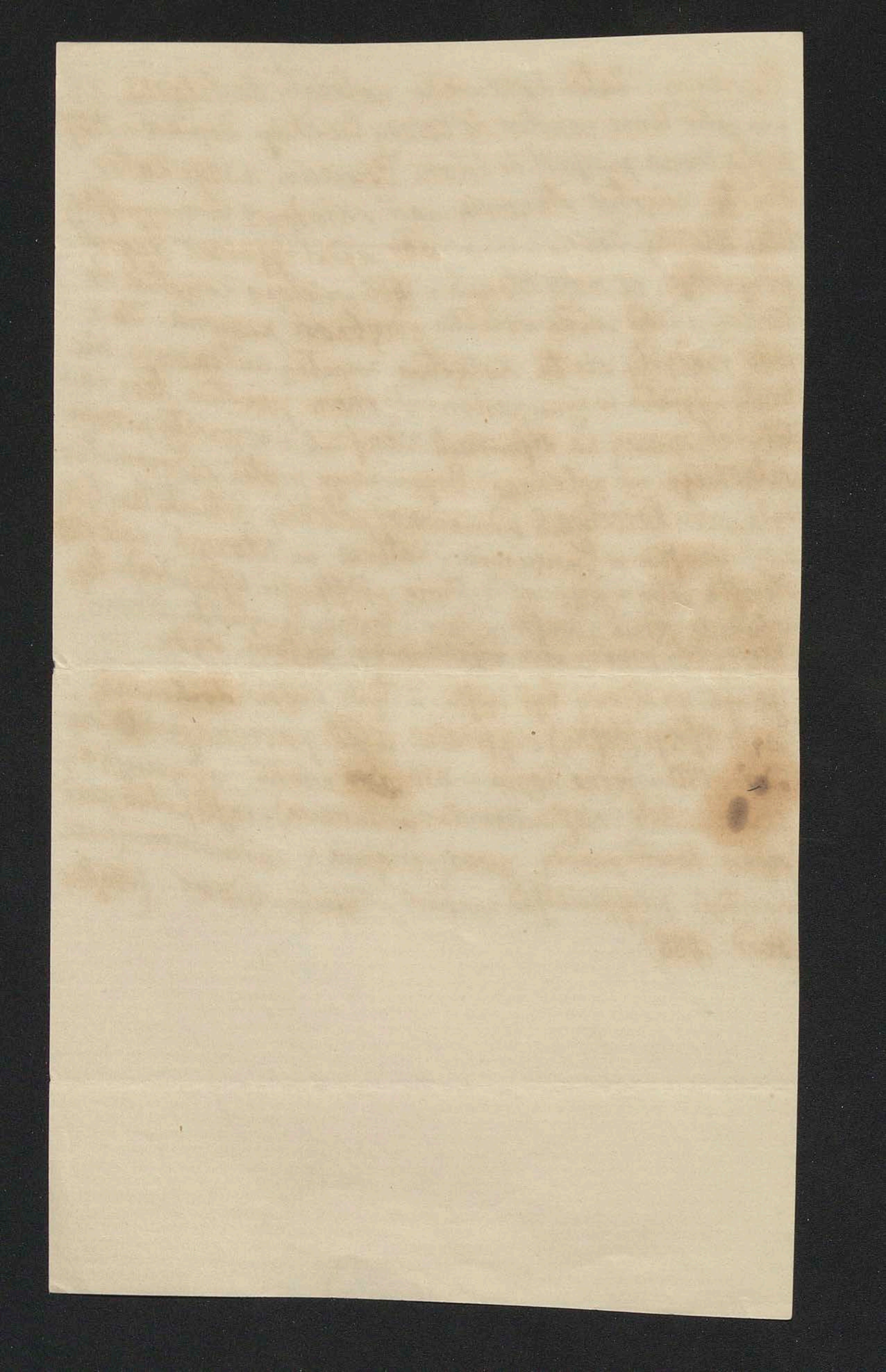
Grzechinia, Maków, Jachowka, Bucow, Skawinki, Lanckorona
do Polski czyli granica wschodnia ciągnie się od źródeł rzeki Cedron
dawniej (Skawina zwanej) ku potudniowi pomiędzy państwem lancko=
rońskiem i makowskiem, z jednej strony; a pomiędzy państwem
...skiem, Marcówką i Zembrzycami z drugiej strony, aż do Węgier.

Część ta za Rzymian należała do Sarmacyj, mieszkał w niej naród
Quadów, potem do Białej chrobacyj (w której Konstanty Porfirogenita
De adm. Imp. cap. 29. 30 już Babiągórę wspomina) dalej do Wielkiej
Morawii i Polski.

Szlask z Polską stał pod jednego Księcia rządem aż do czasów Bolesława
Krzywoustego który + 1139 kraj między 4 synów podzielił (Heinrich. 16.)
Władysław II najstarszy dostał Szlask i Krakow (Bronikow. I. 62) + 1159.
syn jego Mieczysław I + 1211 otrzymał księstwo opolskie raciborskie
i oświęcimskie - Syn jego Kazimierz książę Opolski + 1230 zostawił 2 synow
który po sobie panowali: Mieczysław II + 1246 i brat jego Władysław
senior + 1286, po nim syn Mieczysław III + 1298; po nim brat jego
Kazimierz II + 1306; po nim syn: Jan I + 1322; po nim syn Jan II
Kanonik Krak. + 1362 (czyli raczej 1380); Jan III (syn Kazimierza III Księcia
cieszyńskiego + 1358) + 1406; po nim Przemysław (brat Jana III a syn Kazi=
mierza III księcia cieszyńskiego) + 1410; Bolesław (syn Przemysława)
do r. 1414; Kazimierz IV (syn Przemysława młodszego zabitego) + 1432.
po nim synowie: Przemysław (jako opiekun braci) do r. 1445; brat
jego Janusz IV. na Oświęcimiu (sprzedaje Polsce księstwo 1454) + 1480; brat jego
Wacław na Zatorze + 1465; po nim Janusz V. (syn jego) na Zatorze
+ 1513. (sprzedaje Polsce Zator 1494)

Oświęcim i Zator do XV wieku należały do Szląska, a z nim jako lenne państwa do Korony Czeskiej. Dopiero r. 1457 drogą kupna przeszedł do Polski Oświęcim, a 1494 Zator. Oba te księstwa stanowią część składową Rzeczypospolitej Polskiej. Dopiero r. 1563 i 1564 wydał Zygmunt August przywileje, na mocy których r. 1565 wcielono księstwa do Korony, odkąd znika wszelka odrębność prawna. Do r. 1565 rządziły się te księstwa zupełną autonomią, nie brały udziału w życiu parlamentarnem państwa, lecz załatwiały sprawy na sejmikach ziemskich i używały prawa szląskiego (nie polskiego). Organizacja przetoż sądownictwa była w obu księstwach odmienną od polskiej. Istniały tam tylko 2 sądy ziemskie w Oświęcimiu i Zatorze, na których czele stał starosta albo w jego zastępstwie podstarości. W skład sądu tego wchodzili sędzia ziemski, pisarz i ławnicy ze szlachty ziemskiej, którzy byli prawdziwem wyrokującem ciałem sądu. —

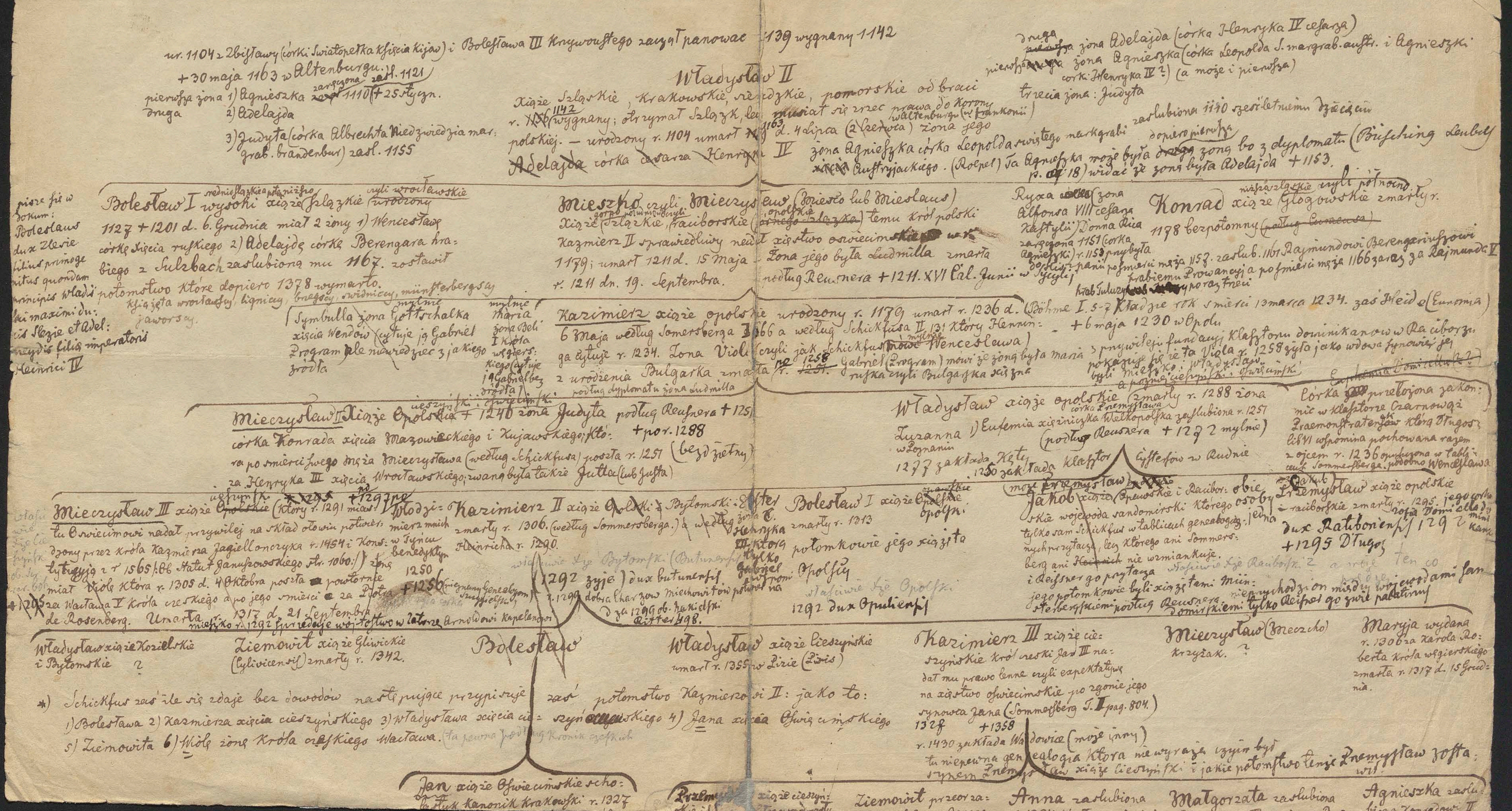
Język urzędowy był czeski. Z tych czasów dochowały się 3 księgi (desky) oryginalne, poczynające się od r. 1440 i jedna kopia z XVII wieku, obejmują stawiennictwo i niestawiennictwo (contumacia), zastępstwo przed sądem, dowód prawdy, gwar (rękojmia), zadawnienie (praescriptio), przyjacielska umowa, opłaty sądowe. (Bostel Ferd. 1888)

A.

13

Rodowód xiążąt Oświecimskich i Zatorskich z familij Piasta.

ur. 1104 z Zbisławy (córki Swiatopełka Xięcia Kijow.) i Bolesława III Krzywoustego zaczął panować 1139 wygnany 1142
+ 30 maja 1163 w Altenburgu.
pierwsza żona 1) Agnieszka zaręczona 1110 (+ 25 Stycz.; zaśl. 1121)
druga 2) Adelajda
3) Judyta córka Albrechta Niedźwiedzia mar. grab. brandenbur. zaśl. 1155

Władysław II

Xiążę Szlązkie, krakowskie, sędomirskie, pomorskie, od braci r. 1142 wygnany; otrzymał Szlązk, lecz musiał się zrzec prawa do Korony polskiej. – urodzony r. 1104 umarł r. 1163 d. 4 lipca (2 Czerwca) żona jego Adelajda córka cesarza Henryka IV

druga żona Adelajda (córka Henryka IV cesarza)
pierwsza żona Agnieszka (córka Leopolda S. margrab. austr. i Agnieszki córki Henryka IV ?) (a może i pierwsza)
trzecia żona: Judyta

żona Agnieszka córka Leopolda świętego margrabi austryjackiego. (Roepel) Ta Agnieszka może być dopiero pierwszą żoną bo z dyplomatu (Büsching Leubus p. 18) widać że żona była Adelajda + 1153.

Bolesław I wysoki xiążę Szlązkie cyli wrocławskie urodzony 1127 + 1201 d. 6. Grudnia miał 2 żony 1) Wencesławę córkę xięcia ruskiego 2) Adelajdę córkę Berengara hrabiego z Sulzbach zaślubioną mu 1167. zostawił potomstwo które dopiero 1378 wymarło.
Xiążęta wrocławscy, ligniccy, brzescy, świdniccy, münsterbergscy, jaworscy.

Mieszko czyli Mieczysław (Miesko lub Mieslaus) Xiążę Szlązkie, raciborskie (opolskie) temu Król polski Kazimierz II sprawiedliwy nadał xięstwo oświecimskie. 1179; umarł 1211 d. 15 Maja r. 1211 dn. 19. Septembra. Żona jego była Ludmilla zmarła podług Reusnera + 1211. XVI Cal. Junii

Ryxa wdowa Alfonsa VIII cesarza Kastylii Donna Rica zaręczona 1151 r. 1152 przybyła do Hiszpanii

Konrad xiążę Glogowskie zmarły r. 1178 bezpotomny

Symbulla żona Gottschalka xięcia Wendów cytuje ją Gabriel Rzączyński

Maria żona Beli I Króla węgierskiego

Kazimierz xiążę opolskie urodzony r. 1179 umarł r. 1236 d. 6 Maja według Sommersberga lub 1236 a według Schickfusa 1231. Który Henneberg cytuje r. 1234. Żona Viola (cyli jak Schickfus mylnie Wencesława) z urodzenia Bulgarka zmarła r. 1251. Gabriel (Rzączyński) mówi że żoną była Maria ruska czyli Bulgarska xiężna
+ 6 maja 1230 w Opolu

Mieczysław II Xiążę Opolskie + 1246 żona Judyta podług Reusnera + 1251 + por. 1288
córka Konrada xięcia Mazowieckiego i Kujawskiego, która po śmierci swego męża Mieczysława (według Schickfusa) poszła r. 1251 za Henryka III xięcia Wrocławskiego, zwaną była także Jutta (lub Jutta) (bezdzietny)

Władysław xiążę opolskie zmarły r. 1288 żona Euphemia xiężniczka Wielkopolska zaślubiona r. 1251 (podług Reusnera + 1292 mylnie)
Zuzanna w Poznaniu
1277 założył Kętę, 1250 założył klasztor Cystersów w Rudnie

córka przełożona zakonnic w klasztorze Czarnowąż Praemonstrateńskim, którą Długosz pochowana razem z ojcem r. 1236

Mieczysław III xiążę oświęcimskie (który r. 1291 mieszkał) + 1292 nadał przywilej na składanie ołowiu potwierdzony przez króla Kazimierza Jagiellończyka r. 1454 i Konst. w Tyńcu r. 1565. Statut Januszowskiego str. 1060.
żona Viola która r. 1305 d. 4 Oktobra poszła powtórnie za Wacława II króla czeskiego a po jego śmierci za ... de Rosenberg. Umarła 1317 d. 21 Septembra

Kazimierz II xiążę opolskie i Bytomskie zmarły r. 1306 (według Sommersberga.) Heinricha r. 1290.
1292 żyje; dux butuniensis

Bolesław I xiążę opolskie zmarły r. 1313 potomkowie jego xiążęta Opolscy
1292 dux Opuliensis

Jakób xiążę opolskie i Racibor. obie rkie wojewoda sandomirski którego osoby tylko sam Schickfus w tablicach genealogicznych przytacza, bo którego ani Sommersberg ani ... nie wzmiankuje.

Przemysław xiążę opolskie i raciborskie zmarły r. 1295. jego żona Domicella
dux Ratiboriensis 1292
+ 1295 Długosz

Władysław xiążę Kozielskie i Bytomskie ?

Ziemowit xiążę Gliwickie (Glivicensis) zmarły r. 1342.

Bolesław

Władysław xiążę cieszyńskie umarł r. 1355 w Pizie (Pisis)

Kazimierz III xiążę cieszyńskie król czeski Jan III nadał mu prawo lenne czyli expektatywę na xięstwo oświecimskie po zgonie jego synowca Jana (Sommersberg T. II pag. 804).
1327 + 1358
r. 1430 założył Wadowice (może inny)

Mieczysław (Mieszko) krzyżak.

Marya wydana r. 1306 za Karola Roberta króla węgierskiego zmarła r. 1317 d. 15 Grudnia.

*) Schickfus zaś ile się zdaje bez dowodów następujące przypisuje potomstwo Kazimierzowi II: jako to: 1) Bolesława 2) Kazimierza xięcia cieszyńskiego 3) Władysława xięcia cieszyńskiego 4) Jana xięcia Oświęcimskiego 5) Ziemowita 6) Violę żonę króla czeskiego Wacława.

ta niepewna genealogia która nie wyraża czyim był synem Przemysław xiążę cieszyński i jakie potomstwo tenże Przemysław zostawił

Jan xiążę Oświecimskie scholastyk kanonik krakowski r. 1327

Przemysław xiążę cieszyńskie

Ziemowit

Anna zaślubiona

Małgorzata zaślubiona

Agnieszka zaślubiona Konradowi II

poddał się jako lennik Janowi Królowi Czes: kiemu (Sommersberg I str: 807)

żył jeszcze r. 1379 dux Oświet. et scholasticus Cracov.

1391 nadaje prawo Kętom

r. 1410 d. 23 Maja żona Katarzyna córka Bolesława III xiącia na Brzegu (Lygia Bre: gensis) i Lignicy.

zostaje xiąciem Oświecim. 1407

limskiego.

lignickiemu zmarła r. 1367 mając lat 43

1399 została wdową

marta r. 1371 d. 15 Augusta.

Żona Eufrozyna założyła klasztor Dominikanów w Oświęcimiu

dyplomat

1397 Joannes dux Osviecensis

Primislaus cum filiis dux Teschinensis

Primko cum filiis dux Oppaviensis

domini Sileste

(1377 daje przywilej w Oświęcimiu, ob. Zamiotnik Sandomir I. 414. dokum. z r. 1374)

*) Z dokumentów pokazuje się jeszcze r. 1396 Jan czyli Janusz xiążę Oświęcimskie, który miał za żonę Jadwigę, może był młodszym bratem Przemysława i może bezdzietnie umarł. + 1407

F r. 1396 pojął Jadwigę siostrę Władysława. R. 1400 Sama Hedvigis dux Zator (podobno córka Ludwika Xięcia na Brzegu który + 1367)

Przemysław xiążę cieszyńskie i Wielkiej Głogowy oraz Oświęcimski zabity r. 1401 przez Marcina Chrzana Czecha z poduszczenia Jana Xięcia Raciborskiego d. 1 Stycznia. Miał za żonę Jadwigę córkę Ludwika I xięcia na Brzegu.

Bolesław (Bolko) xiążę cieszyńskie i Wielkiej Głogowy zmarły r. 1426 d. 6 Maja miał za żonę najprzód Małgorzatę córkę Janusza czyli Jana xięcia Raciborskiego a po niej drugą: Offkę córkę Olgierda xięcia litewskiego. r. 1406 pisał się Oświecimskim panem. Od niego idą xiążęta Cieszyńscy

Anna zaślubiona roku 1396 Henrykowi IX xięciu Szlązkiemu panowi na Lüben.

wydana r. 1396 za Puta z Czastolowic młodszego, pana na Richmbergu r. 1404 była wdową

Anna xiężniczka Oświęcimska niewiedzieć czyją była córka, zaślubiona zaś (Puta) panowi de Czastalowitz żyła jeszcze r. 1454 jako wdowa. synowi Puta z Czastolowic najmłodszy

Kazimierz xiążę (cieszyńskie) Oświęcimskie (Toszeckie) zmarły r. 1433 d. 7 Kwietnia miał za żonę Annę córkę Henryka VIII Wróbla xięcia Głogowskiego i Żagańskiego (podług Reichnera + 1427) R. 1445 dział xtwa Oświecimskiego

Jan xiążę Oświęcimski żył jeszcze r. 1402; lecz zdaje się że to nie był syn ale Brat Przemysława. Ten to podobno Janusz założył Klasztor Dominikanów w Oświęcimiu z żoną swą Eufrozyną która pochowana u Dominikanów w Krakowie. (1393 żona Hedvigis żenił się) + 1406

Wacław xiążę Toszeckie a potem Zatorskie wymieniony w sprzedaży xięstwa Oświęcimskiego r. 1457. Miał żonę Małgorzatę de Nowyna (Koniecpolska?) r. 1468 nie żył. miał stolicę w Rybniku + 1465

Przemysław (czyli Przemko) xiążę zatorskie a potem toszeckie razem z bratem Januszem toczył wojnę z Polakami umarł r. 1484. miał stolicę w Toszku. + 1484. pisał się dux Oświetim zawsze 1459. 1466. r. 1453 pisze się dux Toshecensis i r. 1477 Oświetim dux; córka Margaretha abbatissa S. Clara. Małgorzata +

Jan czyli Janusz xiążę Oświęcimskie i gliwickie (r. 1457 sprzedał xięstwo Oświęcimskie Królowi polskiemu Kazimierzowi Jagiellończykowi. Żonę miał Barbarę córkę Mikołaja Xięcia Karnowskiego (a Jaegerndorf) + 1498. miał stolicę w Zatorze.

Zofia zaślubiona Wiktorynowi xięciu Monsterbergskiemu

Kazimierz xiążę Cieszyński

Wacław.

Janusz III który r. 1494 xięstwo zatorskie Królowi polskiemu Janowi Albertowi sprzedał zabity r. 1513 d. 17 Septembra przez Wawrzyńca Myszkowskiego. uxor Barbara xiążę zatorski i gliwicki

Córka tegoż Janusza była za Pieczyhojskim jak mówi Paprocki (Sztambuch Szląski form. Sss 111.)

Władysław

Zofia

Katarzyna

Agnieszka

*) Prócz tego wspomina Pohl (Annal Wratislaw) i Sommersberg Małgorzatę xiężniczkę na Toszku córkę Janusza xięcia Gliwickiego pewnie tego który Xięstwo Oświęcimskie sprzedał, była xienią w klasztorze S. Klary w Wrocławiu przez lat 25 i umarła w oktawie Wszystkich świętych w listopadzie r. 1531.

Zdena - Sidonia
Bożena - Beatrix

Xiążęta Oświecimscy

Władysław II
Xże polski od braci wygnany r. 1156 otrzymał Szląsk, lecz musiał się zrzec prawa do Korony polskiej

1) Bolesław wysoki

Mieczysław Ciemny, Kazimierz Sprawiedliwy II
Który Xtwo Oświecimskie nadał r. 1179

Konrad bezpotomny
~~Xże Krakowski, Szląski~~

Kazimierz I

Władysław

Mieczysław II r. 1291 nadał miastu Oświeci
mowi przywilej na składowe potwierdzony
p. Króla Kazimierza r. 1454 i Konstytucyą 1565
Stat. Janusz. p. 1060

Kazimierz II

Bolesław

Jan Xże Oświecimski, scholastyk Krakowski
poddał się jako lennik 1327 Janowi Krol. Czeskiemu (Terram
nostram Osvieciminensem cum Osviecim civitate cum castro
Zator civitate Zips, Wadovicz Spizowicz oppidis)
Somersb. T. I fol. 807.

Kazimierz III

Jan król Czeski 1327 nadał mu prawo lenne czyli expektatywę
na Xtwo Oświecimskie po zgonie jego synowca Jana (Somersb. T. II f. 804)

Przemysław zwany Noszak że przez lat 30
chorując na pedogrę w krześle był noszonym

Przemysław Xże Oświecimski zabit przez
marcina Chrzana Czecha z podusczenia Jana Xięcia Raciborskiego.

Kazimierz IV + 1433

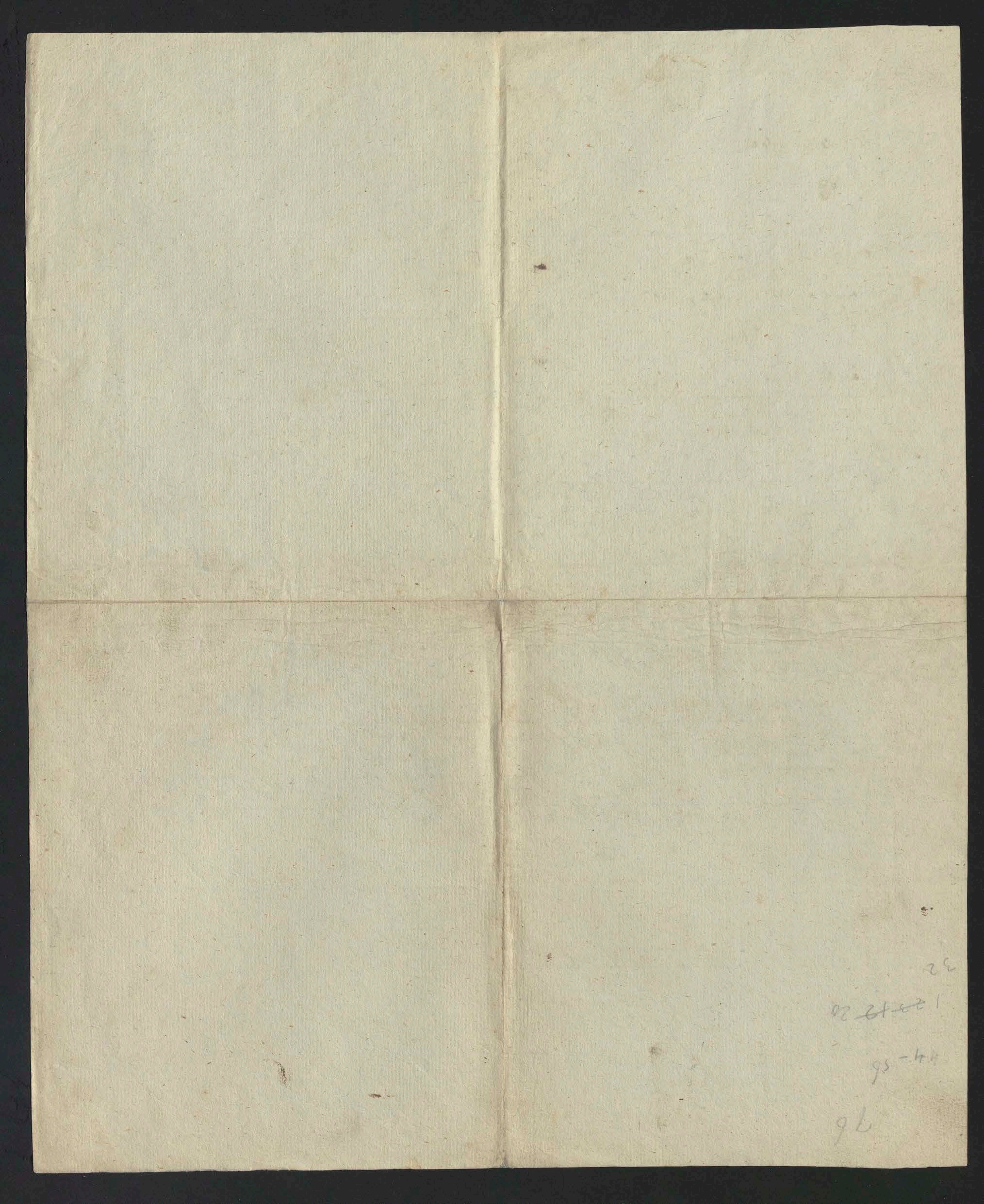
Wacław Xże Zatorski
Długosz myli się w lib XI p. 644 dając mu w dziale Xtwo
~~Zatorskie~~ Toszkie a Przemysławowi Zatorskie (??)
swiadczy bowiem list lenny (Vol leg I fol 184) iż Wacław
jako lennik poddał się z Xięstwem Zatorskim Krolowi Kazimie
rzowi 1454 w sprzedaży Xtwa Oświecimsk. przez Janusza
Krolowi Kazimierzowi r. 1457 wymienieni są oba bracia
Venceslaus Zatoriensis, Przemyslaus Thorstensis germani
nostri duces.

Przemysław + 1484 czyli Przemko.
Xże Toszki na Szląsku.
Długosz lib XIII p. 64, 102, 106 mówi że był Xięciem
Toszkim że się połączył z Januszem Xięciem
Oświecimskim i toczył wojny z Polakami
(cf Cromer ed Col. p. 343. Somersb. I p. 693)

Janusz Xże Oświecimski
który r. 1457 Król. Kazimierzowi
sprzedał Xięstwo Oświecimskie za 50000
grzyw. szerok. grosz. praskich. (Vol leg.
I fol 186. Długosz kładzie to Kupno
pod r. 1453 lib XIII p. 124)

Casimirus — Venceslaus — Janussius — Vladislaus

sprzedał Xtwo Zatorskie krolowi
Janowi Albertowi za 80000 czerw
zł z zachowaniem dożywocia r. 1494 (Vol leg. I fol 241)
lecz gdy Janusz zabitym był przez Wawrzyńca Myszkowskiego
r. 1513, Zygmunt I wcielił Xięstwo Zatorskie do Polski.
(Cf. Bern. Vapov. edit Colon. p. 552.) - myli się Somersberg
T II p. 695 mówiąc że Xięstwo Zatorskie było przedanem
przez Janusza Xięcia Oświecimskiego brata Wacława
a stryja Janusza zabitego.

Im Jahre 1139 theilte Boleslaus ~~der~~ III Schiefmund ~~Krummaul~~ (Krzywousty) genannt aus dem Stamme der Piasten, König von Pohlen [und durch den päbstlichen Legaten Gualdo Balvacensischen Bischof zu Krakau getraut] am Sterbebette zu Plock sein Reich folgendermaßen unter die 5 Söhne: Seinem erstgebornen Wladislaus (welcher im Jahre 1104 aus ~~[illegible]~~ Zbislawa Tochter Swientopelks russischen Fürsten von Kijow und Halicz geboren wurde) gab er ~~[illegible]~~ die Bezirke von Krakau, Schlesien, Sieradz (Sirad) Łęczyc und Pommern ~~[illegible]~~ sammt der Oberherrschaft über die jüngeren Brüder (Dlugoss l.V Math de Miechov. l.III c 15 Crom l.V). Dem Boleslaw dem Kraushaarigen (Kędzierzawy) (geboren im J. 1127 aus der zweiten Frau Salomea Tochter Heinrichs Grafen von Berg) die Gebiethe von Masovien Dobrzyn, Kulm (Chełmińska ziemia) und Kujavien. Dem Mieczyslaus (welcher wegen seiner Klugheit der Greis (Stary-Senex) genannt wurde das eigentliche Gebieth von Pohlen welches die Bezirke von Gnesen Posen und Kalisch umfaßte. Heinrich (geboren [im J. 1131 aus ebenderselben Salomea geboren)] 1132) bekam hingegen die Gebiethe von Lublin und Sandomir. Seinem jüngsten Sohn Kasmir dem Gerechten (Sprawiedliwy genannt) (im J. 1138 geboren) hinterließ er keine Erbschaft. Befragt von den Umstehenden warum er den jüngsten von der Erbschaft ausschließen soll er im prophetischen Geiste geantwortet haben: „Ich habe ihm schon lange ~~[illegible]~~ früher seinen Antheil hinterlassen." Als man sich über seinen Antheil hinterlassen." Als man sich über

diese sonderbare Antwort wunderte sich er weiter: „Ihr wisset ja daß bei einem Wagen zwischen vier Rädern ein Deichsel (wasag) sich befindet worauf der Sitz angebracht ist. Diesen Rad... de habe ich unter vier Brüdern den nächsten Antheil hinterlassen; deshalb verschont um ihr jeder Sorge, welcher sich seiner Vormünder bekümmern sollen." Dieser prophetische Wunsch des sterbenden Fürsten ging auch richtig später in Erfüllung indem auf (Kasimir später auf seinen Nachkommen die ganze Herrschaft in Erbschaft fiel. (Naruszewicz ed. Mostl. T. III p. 193)

Gleich nach dem Tode des Vaters wurde dem Wladislaus dem II welcher dermahls bereits 38 Jahre zählte die Oberherrschaft über seine jüngeren minderjährigen Brüder und die Erziehung des jüngsten Prinzen Casimir anvertraut. Jedoch Wladislaus mißbrauchte solche, indem er auf Anrathen seiner ~~herrsch~~ stolzen und herrsch süchtigen und gegen die Pohlen feindlich gesinnten Gemahlin ~~Adelheit Tochter Kaiser Heinrich des IV~~ Adelheid*) die Erbschaft seiner noch minderjährigen Brüder mit den Waffen an sich reißen wollte† und selbe mit Krieg überzog. Er belagerte die jüngeren Brüder in Posen im J. 1148. Jedoch die Angesehensten des Lan-

*) die polnischen Geschichtschreiber (Dlugoß IV unter den Jahren 1110 und 1121 Cromer lib V. Mart. Miechov. III c. 19) nennen diese Gemahlin Christina Tochter Kaiser Heinrichs des V jedoch fälschlich indem Heinrich der V im J. 1110 kaum 6 Jahre zählte. Die Chronisten Radevic I de gestis Friderici I c. 2 Güntherus Ligurini VI v. 11) nennen sie Gertrud (welche aber ein Wladislaw II König v. Böhmen geheiratet hat) Tochter Leopolds Markgrafen von Oesterreich Anonymus autor Historiae fundationis Mellicensis D. L. Hier: Pez: Script. rer. austr. T. I p. 300 und die Klosterneuburger Cronik (ebendaselbst p. 300) Agnes von Oesterreich das selbe sagt Monachus Albericus Trium fontium in seiner Cronik unter d. J. 1141 Radevic in einer andern Stelle L. II c 11 nennt sie wieder Bertha. Jedoch daß sie Adelheit Tochter Kaiser Heinrichs d. IV war beweist eine Stiftungsurkunde [illegible] Herzogs Boleslaus des Sohnes von Schlesien welches er im J. 1178 dem Cisterzienser Kloster zu Leubus (Lubensis)

† Im J. 1142 berief Vladislaus die vornehmsten Räte nach Krakau und stellte ihnen das Übel vor welches aus der Theilung entspringe forderte die Alleinherrschaft für sich und versprach seinen Brüdern reichliche Abfertigungen. Als aber sein Plan nicht gelang indem sich alle für die letzten erklärten griff er mit Hülfe russischer Hülfstruppen zu den Waffen eroberte Lublin Sandomir Groß-Polen und Leubas

‡ Agnes Tochter Leopold des heiligen Markgrafen (v. Oesterreich, Enkelin Kaiser Heinrichs des IV, Schwester Tochter Kaiser Heinrich V und Stiefschwester Kaiser Konrad des III. — Es scheint daß Agnes die erste Frau und Adelheid die zweite war

Bandtke Georg Samuel (historisch-kritische Analecten zur Erläuterung der Geschichte des Ostens von Europa. Breslau 1802 p. 136-151) widerlegt in einem eigenen Aufsatze die Falschheit aller Angaben und beweist mit historischer Kritik daß Agnes die zweite Tochter d. h. Leopolds Markgrafen von Oesterreich und der Agnes einer Tochter Kaiser Heinrichs des IV auf dem Sterbe[illegible] im J. 1110 bereits im 2ten oder dritten Lebensjahre dem sechsjährigen Herzogen Vladislaus von seinem Vater Boleslaus III dem Krummäuligen verlobt wurde und hält die Stiftungsurkunden des Leubuser Klosters für Untergeschoben. Die Heirath selbst dieses jungen Ehepaares wurde erst im J. 1121 zu Crakau vollzogen wobei viele vornehmen Personen mehrerer deutscher Fürsten und der König von Ungarn Stephan zugegen waren.

des Landes welchen die Regierung ~~Boleslaus~~ Wladis-
laus verhaßt war traten an die Seite der verfolg-
ten Brüder† und hier verliert Wladislaus eine Nieder-
lage nach welcher er genöthigt wurde (Böhmen und später nach) nach Deut-
schland ~~zu Kaiser Konrad III~~ zu entfliehen. 1142. (Roepel I. 350)
Seine Gemahlin ~~Adelheid~~ Agnes Adelheid blieb mit den Kindern in
Krakau jedoch als auch diese Stadt den Belagerern
sich ergeben mußte wurde sie auch genöthigt mit
den Kindern ihrem Gemahl nach Deutschland zu
folgen. Vergebens suchten Wladislaus mit den
Waffen durch Einfälle in die Gränzen des Landes
seine Macht zu behaupten, vergebens pflog seinet-
wegen Kaiser Konrad der III† Unterhandlungen
mit den Pohlen. Kaiser Friedrich d. I (Rothbart Barbarossa) fiel im J. ~~1157~~ ~~1156~~ 1157.
im Monathe August überzog Pohlen deshalb mit
einem Heere (bis nach Posen) und zwang mit den Waffen Boles-
laus den IV den Kraushaarigen ~~...~~ durch den Frie-
densschluß in Krisgow (~~...~~ Kargowa) oder Kryszkowa oder Krzywin (Kryszkowo wieś w wojew. poznańskiem) im J. 1157 zum Versprechen
genöthigt wurde den vertriebenen Wladislaus
das Erbtheil zurückzustellen. Jedoch nach dem Abzu-
ge der Deutschen hielt Boleslaus nicht mehr sein
Versprechen. Wladislaus in fruchtloser Erwartung
seines starb nach einer 13jährigen Vertreibung
zu Altenburg in Franken ~~1159~~ 1163 den 4 Juli. Er
hinterließ 3 Söhne Boleslaus genannt der lange (longus altus)
Mieczyslaus und Konrad und Rixa

Nach den beendigten Italienischen Kriegen waren
die Nachkommen Wladislaus so glücklich durch die Für-
sprache Kaiser Friedrich des I einen Theil der
väterlichen Erbschaft durch einen gütigen Vertrag
zu gewinnen. Es wurde ihnen nämlich im J. 1163
Schlesien zum Erbtheil eingeräumt† unter der
Bedingung jedem Anspruch auf die polnische Krone zu
verzichten. Krakau, Sieradz, Lanczyc und Pommern blieb ihnen
aber ~~...~~ für immer verloren.

gab (Sommersberg I p. 894 No Dipl: CXXVII) dasselbe bezeugt
auch Joannis Chron. Polon (Sommersb I) und Anonymi
Manuscriptum rerum gestarum Silesiae 1463 scriptum
(Sommersb I)

† vorzüglich Peter Wlast der Dun Graf von Skrzynno und Wszebor Wojwode von Sandomir Jacob Erzbischof v. Gnesen

† und Pabst Eugen der III 1146

† Dlugosz l. V Cromer l. VI Curaeus behaupten daß Boleslaus d. IV freiwillig den Nachkommen Wladislaus Schlesien eingeräumt, Kadlubek hingegen (II epist. 20) sagt daß die Söhne Wladislaus mit den Waffen Schlesiens Städte eingenommen haben und daß sich Boleslaus diesem gar nicht widersetzte laut dem Wahlspruch: si quae sunt aliena reddantur.

Seit dieser Zeit bildete Schlesien von Pohlen ge-
trennt eine eigene Provinz in welcher die Nach-
kommen Piasts noch bis zum J. 1672 regierten, wodurch
auch dieses Land eine eigene Geschichte bekam. Das
Gebieth von Auschwitz verblieb bei Klein Pohlen
und bildete einen Theil des Gebieths von Krakau.
Anonymus (Anonimi archidiac. gnesnensis brevior chro-
nica cracoviae beim Sommersberg t. II p. 92) berich-
tet daß die Stadt Auschwitz (castrum Oswanszim)
erst im J. 1243 Przemysl Herzog von Pohlen mit
seinem Pohlen erbaute. Jedoch ist diese Nachricht
schon aus dem Grunde nicht hinlänglich da Auschwitz
nie zu Großpohlen gehörte und Herzog Przemysl
geboren im J. 1221 Sohn des Großpolnischen Fürsten
Wladislaus des Stammlers (plwacz) keine Ansprüche
auf Klein Pohlen viel weniger auf Auschwitz wel-
ches schon damahls einen souverenen Fürsten
hatte machte. Vielleicht beruhet dieser chronologi-
sche Fehler auf der Jahreszahl indem im J. 1243
die Regierung von Großpohlen der hochgeborene
Herzog Boleslaus der fromme welcher erst
1278 starb führte, Herzog Przemysl aber minder-
jährig (kaum 22 Jahren zählend) unter der Aufsicht
seines ältern regierenden Bruders lebte.
Eher ist dieses castrum Oswanszim als ein veränder-
ter Ortsnahmen in Großpohlen zu suchen.

~~Oder~~ Um diese Zeit nämlich im J. 1163 erwähnet
die Geschichte Pohlens zum erstenmahl der Stadt Os-
wiencim (Auschwitz) Fürst Casimir verlieh im J. 1163
dem Vichfridus Sohn des Bogorsius welchen er aus
Deutschland mit nach Pohlen brachte, aus Dankbar-
keit daß ihr während er auf der Reise in Deut-
schland begriffen war Vichfrids Großvatter
Lamfridus genannt Markgraf des Kölnischen
Gebieths (marchio colonien. provinc.) gastfreundlich
in seine Schlößer aufnahm, auf Lebenszeiten die
drey Städte Sandez, Oswiecim und Siewierz.

(dicto Vichfrido filio Bogorsii contuli scilicet San=
decz, Oswiecim et Sewor ista tria castra usque
ad mortem) Zugleich sagt Kasimir in dieser Schenkungs
briefe daß er ihm auch andere Herrschaften verlie=
hen hat und daß er ihn und alle seine Nachkommen
von den Abgaben und Pflichten des Polnischen Rechts
welches man den Fürsten zu leisten schuldig war
befreiet. Zugleich befreit er ihn von der Schuldigkeit
Prewod, spricht ihn los von der Gerichtsbarkeit des
Burgrichters (judex castri) Castellanen, Woywoden
(palatinus) Kämmerers und bezeugt daß er nur
vor dem Fürsten (coram annulo dicti ducis) im Rechts=
falle sich stellen müße. Auch läßt er ihm und seinen
Leuten die Abgaben Stroza, Stan, Prewor nach, be=
freit ihn von der Stellung der Ochsen bei den Fürst=
lichen Reisen; auch soll er keine Kuhsteuer (vacca)
liefern. Nur soll er dafür dem Fürsten eine Mark
Goldes und dem Castellanen oder Voywoden eine
Mark des reinsten Silbers zahlen. Auch kann er in
seinen Herrschaften Wirtshäuser errichten. Wer sei=
nen Leuten zu schaden sich erkühnete solle zur Strafe
XV zahlen; auch soll der Graf und seine Nachkommen
die Strafe beheben wenn 2 Menschen welche ihm gehören
umgebracht würden. Als Zeugen dieser Urkunde welche
im J. 1163 ausgefertigt und mit dem fürstlichen Sie=
gel bestättigt wurde kommt unter andern Zula
palatinus Masoviae wie auch Sulek Nedzwedzki. –
Diese sonderbare Urkunde befand sich in dem Haus
archiv der polnischen Familie Firley (welche das Wappen
Lewart gebrauchten und eigentlich ihren Ursprung
von diesem Vichfridus ableiten wollten. Der ge=
lehrte Dominikanermönch Simon Okolski hat sie ab=
geschrieben und im II Bande S. 110-111 seines genealogi=
schen Werkes: Orbis Poloni Tomus II Cracoviae 1643
fol. abgedruckt. Jedoch unterliegt die Ächtheit die=
ser Urkunde vielen Zweifeln: 1) erwähnt [Bart.
Paprocki ein älterer Genealog in seinem Wappen=
buch gar nicht jener Urkunde und leitet den Ur=

Sulco de Medwecz castell cracov. kommt erst im J. 1287
in Urkunden zum Vorschein (Miechovia)

[Johan Dlugosz (Insignia seu cleno=
dia regni Poloniae)

-sprung der Toleischen Familie erst aus den Zeiten
Vladislaus des Ellenlangen, was er gewiß
dessen nicht verschwiegen hätte. 2) der ganze dip-
lomatische Inhalt stimmt mit den gleichzeitigen
Urkunden nicht überein 3) die Stadt Sandetz
war damahls noch nicht indem sie erst im J. 1303
durch Wenzel König von Pohlen und Böhmen
gestiftet und früher nur ein Dorf Kemnitz
genannt wurde. Außer müßte darunter die
Stadt Alt-sandetz deren Ursprung ungewiß
ist gemeint werden. 4) Fürst Casimir welcher
damahls erst 25 Jahre zählte, war noch nicht
in dem Besitze von Kleinpohlen welches bis zum
J. 1173 Fürst Boleslaus der IV beherrschte.
5) Auch kommt fälschlich in der Urkunde unter den
Zeugen Zula (welcher sonst nirgends erwähnt wird) Woywode von Masovien vor,
indem Masovien bereits eine abgesonderte
Provinz welche eigenen Herrscher hatte bildete.

obacz Rzyszczewski
Sichtbar wurde diese Urkunde welche sogar den Naruszewicz
u. Maciejowski täuschte erst im XVII Jahrhunderte nach dem Mo-
delle einer Urkunde aus den Zeiten Leszek des Schwarzen
nachgemacht.

Boleslaus der IV starb im J. 1173. Sein Bru-
der Mieczyslaus d. III der Alte genannt Herzog
von Großpohlen zog zwar gleich den Besitz von
Kleinpohlen an sich; jedoch allein er herrschte müßte
er gleich auf den Besitz von Kleinpohlen Verzicht
leisten, und der jüngste Bruder Kasimir
d. II der Gerechte genannt wurde von den
Großen des Landes zum Fürsten von Klein Pohlen
im J. 1178 gewählt. Nach dem Absterben des
Fürsten von Großpohlen Leszek Sohn des Her-
zogs Boleslaus des IV erhielt er auch im
J. 1186 die Provinzen Masovien und Kuja-
vien womit auch zum Theile die prophetische Weissa-
gung seines Vaters in Erfüllung ging indem das
zerrissene Pohlen nachdem bereits im J. 1161 nach dem
kinderlosen Absterben Herzogs Heinrich das Gebieth
von Sandomir zu Kleinpohlen einverleibt wurde. Nur
Schlesien und Großpohlen welche eigenen Fürsten hatten
blieben getrennt. —

Bereits im J. 1163 theilten Wladislaus des II Söh-
ne Schlesien unter sich. Der erste Boleslaus der Lange oder
hohe (altus) genannt im Jahre 1127 geboren erhielt
Mittelschlesien mit Breslau (welches die nach und nach entstandenen
Fürstenthümer Neiße, Brieg, Öls, Münsterberg,
Breslau, Schweidnitz, Jauer, Liegnitz, Wohlau und
die Standesherrschaften Militsch, Wartenberg in
sich begriff und nach der Hauptstadt Breslau, welche
sich Boleslaus zur Residenz erkor auch das Bres-
lauer Fürstenthum genannt wurde. Der zweite
Miesco oder Mieczyslaus auch Mieslaus bekam
zu seinem Antheil Oberschlesien welches mit der
Zeit in die Fürstenthümer Ratibor, Oppeln, Teschen,
Troppau, Kosel und Jägerndorf und in die Stan-
desherrschaften Pleß, Beuthen, Falkenberg und
Loslau zerfiel. Die Residenzstadt war Oppeln oder
wie Albin Heinrich (Versuch über die Geschichte des Her-
zogthums Teschen. Teschen 1818 p. 42) behauptet Teschen.
Dem Konrad dem Krummfuß (laskonogi) (loripes) fiel Nieder-
schlesien zu welches aus den Fürstenthümern Glogau,
Sagan, Crossen, Schwiebus und dem Sünker Land zwi-
schen Polen und der Oder bis an den Warta fluß
bestand. Zur Residenzstadt wählte er Großglogau.
Im J. 1179 starb Konrad Fürst von Glogau ohne
Nachkommen; sein Bruder Boleslaus benutzte die Ge-
legenheit und bemächtigte sich Niederschlesiens [Fürst
Mieczyslaus glaubte sich auch berechtigt Ansprü-

[welches er für seinen Sohn Heinrich dem Bärtigen
(barbatus) (geboren 1168 gestorben 1238) auf Anstif-
ten seiner zweiten Frau u. Mutter Heinrichs
Adelheit Tochter Berengars Grafen von Sulzbach
erobern wollte (Sommersb. I p. 307)

sie auf diese Erbschaft zu machen und griff deshalb zu den Waffen. Siegreich nahm er sogar Breslau ein welches Boleslaus auf der Flucht verliess. Endlich gelang es Kasmir dem Gerechten Fürsten von Pohlen die Zwietracht der Brüder zu stillen. Es kam zu einem gütlichen Vertrage zwischen ihnen vermöge welchem Boleslaus die Verlassenschaft des verstorbenen Konrads behielt; Mieczyslaus hingegen als Vergütung von Kasmir die Gebiethe von Auschwitz und Beuthen welche in dem Krakauer Bezirke lagen und zu Pohlen gehörten bekam. Diess geschah im J. 1179 und seit dieser Zeit erscheint Auschwitz als ein besonderes Gebieth in der Geschichte. Wegen dieser Schenkung in Hinsicht der Art sind die Geschichtschreiber uneinig. Dlugos l. VI sagt dass Kasmir die Gebiethe von Beuthen und Auschwitz verlieh ~~[illegible]~~ Curaeus p. 57 behauptet dass Kasimir einen Theil im Krakauer Gebieth (worunter sich vielleicht auch das nachmalige Fürstenthum von Severien und Gleiwitz befand) einräumte Sommersberg I 305 glaubt dass Kasimir eingedenk der Wohlthaten welche ihm einst sein Bruder Wladislaus der II erzeigte aus Dankbarkeit dieses den Brudersöhnen that. Christ. Hartknoch ~~[illegible]~~ Respubl. pol f. 121 und Lubienski Opera posthuma Antverp. f. 166 meinen wieder, welche Ansicht auch vielleicht die richtigste ist, dass Kasimir die Gebiethe von Auschwitz und Beuthen nur als Lehen abtratt. Bogufal (beim Sommersberg Tom. II fol. 46) sagt Kasimir hätte freudigen Muthes (hilariter) während er einen Sohn Mieczyslaus auch Kasimir genannt aus der Taufe hob diese Schenkung gemacht. Naruszewicz IV p. 288 übersetzt sich [illegible] dieses Wort hilariter für [illegible] und nimmt den

[Jaroslaus ein Sohn Boleslaus nachheriger Bischof von Breslau griff selbst aus Rache gegen seine Schwiegermutter Adelheit wieder seinen Vater zu den Waffen und half dem Mieczyslaus wofür ihn auch dieser ~~[illegible]~~ nach beendigtem Kriege aus Dankbarkeit das Herzogthum von Oppeln auf Lebzeiten überliess.

Die eigentliche Ursache warum das deutsche Recht in Schlesien so festen Fuss faste u. das polnische verdrängte war diese dass die Kinder Wladislaus des II ~~welche~~ durch seiner Vertreibung lange Zeit in Deutschland lebten u. eine deutsche Prinzessin zur Frau hatte, desshalb auch seine Söhne in Deutschland erzogen sich zur germanischen Civilisation gerne hinneigten (bereits 1175 sind Deutsche zur Colonisation berufen sie in der Stiftungsurkunde des Klosters Leubus erwähnt) und ihnen neue Städte, Märkte (novifora) anzulegen erlaubten

fürst von Pohlen Kasimir hatte diese Schenkung wel-
che im Taumel der Trunkenheit gemacht wurde her-
nach bei nüchternem Verstande widerrufen müssen
und führt zur Beglaubigung die bereits oben erwähnte
Urkunde vom J. 1163 mittelst welcher Auschwitz einem
gewissen Vichfrid verliehen wurde. Jedoch schon oben
wurde gezeigt wie verdächtig jene Urkunde ist
überdieß werden spätere historische Thatsachen klar
beweisen daß das Herzogthum Auschwitz seit dieser
Zeit von Pohlen getrennt unter eigenen Fürsten
bis zu Ende des XV Jahrhunderts aus dem Stamme der
Piasten verblieb. Seit dieser Zeit ~~[illegible]~~ stammt
auch die Theilung in Nieder und Oberschlesien
welcher letzteren Provinz das Herzogthum Auschwitz
einen Theil ausmachte.

Cromer l. VI ad a. 1180 ~~[illegible]~~ sagt zwar daß Kasimir dem
Mieczyslaus das Herzogthum Auschwitz geschenkt
habe gezweifelt aber daran ob zu gleicher Zeit in
der Schenkung auch Beuthen begriffen war.
Höchst wahrscheinlich ist es daß Kasimir aus Dank-
barkeit (wie Sommersberg I p. 673 behauptet) weil
er vom Wladislaus d. II erzogen wurde, dem Bruders-
sohne daher diese Schenkung machte als eine
Geburtsgabe für Mieczyslaus Sohn Kasimir
welcher im J. 1179 geboren und zu dessen Taufe
feierlich Kasimir Herzog von Pohlen als Pathe ge-
beten wurde (Dlugoss. l. VI a. 1179 Cromer l. VI a. 1180) wel-
chen Sohn er auch nach seinem Nahmen benennt ha-
ben wollte.

Mieczyslaus verließ von seinen Besitzungen dem
Bruderssohne Jaroslaus nachherigem Bischofe von
Breslau das Herzogthum Oppeln welches derselbe
bis zu seinem Tode d. 22 Jänner 1201 besaß (wie es
aus dem Schenkungsbriefe welcher vom Herzog Heinrich
dem Bärtigen dem Kloster zu Leubus im J. 1202
ausgestellt erweislich ist (Sommersb. I p. 896 Dipl. 128)
Die Ursache dieser Schenkung war daß im J. 1179 Her-
zog Jaroslaus aus Rache gegen seine Schwieger-
mutter Adelheid [agnes] die Waffen in den Erbschaftskriegen ge-
gen seinen Vater erhob und dem Mieczyslaus beistand

für welche geleistete Hülfe ihm auch dieser aus
Dankbarkeit das Herzogthum Oppeln auf Lebens-
zeiten ~~[illegible]~~ abtrat. (Chronica Polonorum in
Sommersberg I p. 8)
In dem hierauf ausgebrochenen Kriege zwischen
den Pohlen und Preußen welchen Kasimir um die
von den Preußen erhaltene Niederlage zu rä-
chen, im J. 1192 unternahm stand auch getreu-
lich Herzog Mieczyslaus mit seinem Bruder
Boleslaus dem Hohen dem Vatersbruder
bei, und der Krieg wurde bald zum Nachtheile
der Preußen beendigt.

Nach dem Tode Herzog Kasimirs des II von
Pohlen im J. 1194 schritten ~~[illegible]~~ die Vornehmen
Pohlens ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ zu einer Königswahl; die
meisten wählten ~~[illegible]~~ Lesko den weißen einen
minderjährigen Sohn Herzog Kasimirs des II
(welcher im J. 1188 aus Helena einer russischen
Fürstin geboren wurde). Jedoch einer der
Vornehmen setzte sich heftig diesem entgegen in-
dem er bewies wie schädlich es sei einen uner-
fahrenen Knaben an die Spitze der Regierung
zu stellen und schlug vor als Kandidaten
zum Throne entweder den Herzog von Großpolen ~~[illegible]~~
~~[illegible]~~ Mieczyslaus den III den Alten einen Bru-
der des verstorbenen Fürsten oder Mieczys-
laus Herzog von Oberschlesien (Ratibor, Oppeln
und Auschwitz) (Dlugos l. VI) Als aber Lesko
durch die Mehrheit der Stimmen zum Thronfolger
ausgerufen wurde griff im J. 1195 Mieczyslaus
der III Herzog von Großpolen zu den Waffen und
wollte mit Gewalt die Regierung von Klein-
polen an sich bringen. Zu diesem Zwecke bath er
seinen Neffen Boleslaus den Hohen Herzog von
Niederschlesien und Mieczyslaus Herzog von Ober-
schlesien um Hülfstruppen gegen Lesko.

Roepel p. 387.

Es rückten zu Hülfe Mieczyslaus Herzog von Ober-
schlesien mit welchem seine Kräfte auch Jaroslaus
Sohn Boleslaus des hohen Herzogs von Nieder-
schlesien nachheriger Bischof von Breslau welchen
der Vater statt seiner da er bereits von Alter
geschwächt war zu Felde schickte vereint. Jedoch
bevor die schlesischen Hülfstruppen ankamen lieferte
Mieczyslaus d. III Herzog von Großpohlen in der Ge-
gend von Krakau der Parthei Leskos eine Schlacht
in welcher er aber (verwundet ward) besiegt eiligst die Flucht er-
greifen mußte. Nach dieser Schlacht welche in der
Gegend von Krakau [im J. 1195 vorfiel als noch die
Sieger auf dem Schlachtfelde weilten, rückten un-
vermuthet das schlesische Hülfsheer an. Goworek
Woywod von Sandomir griff mit der polnischen
Mannschaft muthig die Schlesier an jedoch da die
feindliche Übermacht nicht gering war, wurde
er geschlagen und selbst gefangen genommen.
Bei einbrechender Nacht verließen die Schlesier
das Schlachtfeld und traten am anderen Morgen
als sie die Nachricht von der Flucht Mieczyslaus
d. III Herzogs von Pohlen hörten den Rückmarsch
in die Heimath an indem sie den Goworek mit
vielen Edlen Gefangenen mit sich schleppten.
(Dlugoss. l. VI ad a. 1195 p. 573 – Math. de Miechovia lib III
cap. 28 – Cromer lib VII.)

[Muscava circa Andreon claustrum
Scriptores Rerum Silesiacar. Stenzel T. I
p. 19 Stenzel meint es wäre der Fluß
Skawa bei Zator

Mieczyslaus der erste Herzog von Ratibor und
Oppeln, Besitzer von Auschwitz stiftete 1192 (das weibliche
Prämonstratenserkloster in Rybnik+) welches er
auch reichlich dotirte [. Er starb (nach dem Zeugnisse
des Dlugoss lib VI ad a. 1211) den 13 März [1211. Auch
seine Frau Ludmilla welche ihm bald (d. 19 Septem-
ber 1211 (XIII Calend. Octobris) ins Grab folgte*) hinterließ
er einen Sohn Kasimir geboren im J. 1179 und von
dem polnischen König Kasimir dem II aus der Taufe
gehoben wurde. Nach Dlugoss (lib VI ad a. 1211) war

Mieczyslaw Herzog v. Oppeln u. Auschwitz
ließ sich in einer Kutte begraben.

[und 1210 ein Benediktinerkloster in Teschen
mit der Grabstätte für die regierenden Fürsten.

[Sommersberg I 666 in seinen genealogischen
Tabellen setzt den Sterbetag auf d. 15 März.

---

*) Dlugoss lib VI ad an. 1211. sagt von dem Tode der Herzogin: Con-
sors autem ejus Ludmilla obiit XIII Calend. Octobr. dasselbe sagt
sagt auch Math de Miechovia l. III c 33. Fried. Wilh. Sommersberg
(Script. rer. sil I p. 667) sagt in seinen genealogischen Tabellen ihren Ster-
betag den 19 September

(robaczy)

er ein schöner hoher, gewandter und wohlgebauter Mann in den Waffenübungen wohl geübt daß er sich in Deutschland in vielen Kränzen und Turnieren viele Bewunderung und großen Ruhm erwarb.

Kasimir I

Herzog von Oppeln und Ratibor Besitzer von Auschwitz

(1211 – 1236)

Von seiner 23jährigen Regierung berichten die Geschichtschreiber ein tiefes Stillschweigen. Wahrscheinlich war er ein frommer und friedliebender Fürst; er ~~übertrug~~ verlegt im J. ~~1234~~ 1228 (Ritter p. 104 ~~Alter...~~ über die Geschichte des Herzogthums Teschen 1818 p. 48) das von seiner Mutter in Rybnik (Rinbnik) gestiftete Prämonstratenser Nonnenkloster nach Bozidor Czernowaz (Czarnowans, Cernivus) wo er auch zugleich mit seiner Tochter welche einen Nonnenklosters war begraben liegt. (Dlugoss l. VI an. 1236) Er starb in Oppeln 6 Mai ~~1236~~ 1230 *). Mit seiner Frau Wenceslawa oder Viola **) ~~welche ihm auch desselben Jahres den~~ März (III Idus Martii) ins Grab folgte, hatte er folgende Nachkommenschaft 1) eine Tochter Ludmilla? oder Eufemia Domitilla? Vorsteherin des Prämonstratenser Nonnenklosters in ~~...~~ Czarnowaz zugleich mit dem Vater im J. 1236 begraben und zwei Söhne. 2) Mieczyslaus und 3) Wladislaus (Ladislaw) der jüngere Sohn. Beide Söhne noch minderjährig hatten zum Vormund ihren rüstigen Vetter den Herzog von Breslau.

[Sorgte um die Kultur Oberschlesiens und für seine Unterthanen, er begünstigte hier und verbreitete das deutsche Recht (Heide: Nachrichten über Oberschlesien in Eunomia Jahrgang 1832. pag 374) Er führte mehreren Colonien namentlich deutsche hier u das deutsche Recht wo der Unterthan aufhörte ein Sklave seines Oberherrn zu sein – Eigenthümer von Grund u Boden blieb. Er schrieb sich dux de Opol (Über die Verfassung zu seiner Zeit s. Ritter Geschichte d. Diözese Breslau 1845 pag 103)

*) Heide Eunomia 1833 p. 35) – (Böhme: diplomatische Beiträge zur Untersuchung schlesischer Rechte u Geschichte I Theil p. 5–7 sagt Kasimir I sei d. 13 März 1234 gestorben

**) Dlugoss lib VI und Cromer nennen diese Frau Wenceslawa; jedoch aus einer Schenkungsurkunde in welcher Mieczyslaus Fürst von Oppeln dem Hospital zum h. Geist in Breslau das Dorf Croschina gewöhnlich Wigansdorf bei Schergast genannt vermacht in Ratibor VIII Cal. Octobr. 1339 welches Sommersberg I p. 675 aus Geuder Handschriften anführt wird sie ausdrücklich Viola genannt. (praecepto matris suae Violae) woraus ersichtlich ist daß noch nach dem Tode Kasimirs seine Frau am Leben war auch sagt Dlugoss lib VII a. 1251 ausdrücklich: „Viola genere et natione Bulgara, ducissa de Opol moritur." daher ist es höchstwahrscheinlich daß sich Dlugoss geirrt habe und daß Wenceslawa verschied Kasimirs Tochter, Viola welche im J. 1236 [...]

[Auch bestättigt dieß das Zeugniß Bzowski welcher sagt: (Conventum fratr. Praedicatorum) Ratiboriensem S. Jacobi. Dux Opollien. et Ratiborien. Vladislaus cum matre Vigiola et fratre Miescone olim ducasu Innocentij quarti pont. max. et fama sanctitatis D. Hyacinthi permoti, inchoatum solemni ritu dedicarunt. Thoma Episcopo Vratislavien. Comitibus et Palatinis atque nobilibus multis praesentibus Anno domini 1258. 18 Kalend. Maji (F. Abraham Bzovii S. Theol. magistr. Ord. Praed: Propago D. Hyacinthi Thaumaturgi poloni seu de rebus praeclare gestis in provincia Poloniae ordinis Praedicatorum Commentarius Venetiis 1606. in 4o. pag: 46, 5–6.)

F welche zu Tiniec gehörte (Cf Dzieduszycki Aquila) als Schwester Viola et Tinecia?) ... Ludmilla? Benedictiner abtei Orlow welche seine Mutter Ludmilla stiftete F

hingegen die im J. 1251 starb seine Gemahlin war. [Wladislaus Herzog von Oppeln 1268 bestättigt die Freiheiten der

Mieczyslaw II

Herzog von Teschen, Ratibor und Besitzer von Auschwitz

(1236–1246)

Die Regierung dieses Fürsten [welcher nach der Sitte der Erstgeburt seinem Vater folgte] ist denkwürdig durch den Einfall der Tartaren. Diese zerstörende Horde rückte mit Gewalt wie ein Strom von den Gränzen Chinas reißend gegen Westen unter der Anführung der Mongolenfürsten Batu und Beta [oder Peta]. Nachdem sie bereits im J. 1240 Rußland unterjocht und Polen verwüstend überschwemmt hatten näherten sie sich Schlesien. Auf dem Wege verbrannten sie Krakau nöthigten den polnischen Fürst Boleslaus den Keuschen zur Flucht und fielen auch in Ungarn feindlich ein. Im Monathe März (1241) näherten sie sich Ratibor wo sie über die Oder zu setzen anfingen. Mieczyslaus Herzog von Oppeln welcher die Furth über die Oder wohl besetzt hielt leistete ihnen eine Zeitlang tapfern Widerstand und schlug heldenmüthig sogar einen Haufen (Dlug. l. VII) Als er aber durch die gewaltige Übermacht der Horden verdrängt wurde, zog er mit seiner Mannschaft nach Liegnitz um sich dort mit dem versammelten Christenheere welches Heinrich d. II (genannt der Fromme) Herzog von Breslau anführte zu vereinigen. Den 9 April 1241 kam es zu einer blutigen Schlacht bei Liegnitz. Schon neigte sich der Sieg auf die Seite des Christenheeres; da erhob einer von der feindlichen Parthei einen gräßlichen Geschrei in polnischer Sprache: fliehet, fliehet (biegajcie) indem er in tartarischer Sprache die Horden zum tapfern Widerstande ermahnte. (Dlug lib VII p. 678) Mieczyslaus der im zweiten Treffen den rechten Flügel anführte durch diese Täuschung in panischen Schrecken gesetzt ergriff mit seinen Truppen die Flucht und

[dem ältesten Sohne welcher erst nach dem Tode 1238 seines Vormundes zur Regierung kam und bei der Theilung mit seinem Bruder wahrscheinlich Ratibor, Teschen, Pleß, Beuthen u. Auschwitz bekam (sein Bruder Wladislaus erhielt Oppeln Falkenberg, Lublinitz, Tost u. Groß Strehlitz (S. ~~Kargel~~ ~~[illegible]~~ Heide Eunomia 1833. pag 62 u. Ritter Geschichte d. Diözese Breslau I p. 154)

(siehe Ritter)

wendete sich in das Schloß zu Liegnitz. Herzog Heinrich II blieb mit dem ~~[illegible]~~ Hochmeister der deutschen Ordensritter Poppo von Osterna auf dem Kampfplatze wo beide in heldenmüthiger Verthei-digung ihren Tod fanden. Die Tartaren bela-gerten nach dem Siege ermuthigt den Herzog von Oppeln Mieczyslaus II im Schlosse zu Lieg-nitz welcher ihnen nach seiner schändlichen Flucht tapferen Widerstand leisteten. Gegen Ende May zogen die Tartaren verheerend durch Oberschlesien nach Mähren, wo sie bei Ol-mütz eine große Niederlage erlitten.

Höchstwahrscheinlich ist es daß die Tartaren bei diesen Zügen welchen sie in ganz Polen anrichteten auch die Bezirke von Auschwitz in Einöden verwandelten und daß hernach das Land mit neuen Kolonien bevölkert werden mußte. Aus jener Epoche dürfte man vielleicht die vielen deutschen Einwohner in jener Provinz ableiten welche viel zur Urbarmachung und Kultur des Landes beitrugen.

Im J. 1243 brach in Pohlen ein Erbfolge Krieg aus: Konrad Herzog von Masovien wollte mit Gewalt den Krakauer Fürsten Boleslaus den Keuschen verdrängen und rief Mieczyslaus den II Herzog von Oppeln, den Przemyslaus Herzog von Posen die Lithauer und Jatwinger zu Hülfe. Den (25) Juni 1243 (VIII Calend. Junii) kam es zu einer Schlacht bei Suchodolgest (Suchodol) in welcher Konrad geschlagen und Mieczyslaus II Herzog von Oppeln welcher ihm beistand in die Flucht gejagt wurde. Aus Dankbarkeit für die Mühe und Beistand im Kriege überließ Konrad auf Lebzeiten dem Mieczyslaus II Fürsten von Oppeln die Stadt Lelow in Pohlen welche er eben erbaut hatte in Besitz (Dlugoss l. VII ad a. 1243 u 1246)

Herzog Mieczyslaus d. II starb im J. 1246 indem er aus seiner Gemahlin Judith seiner Tochter Konrads Herzogs von Masovien und Kujawien keine Nachkommen hinterließ. Dlugoss lib. VII Cromer lib VIII ad a. 1246 lib IX ad a. 1252 wie auch

Zur Zeit Mieczyslaus d. II war das deutsche Recht sehr in Schlesien ausgebreitet (hatte ein Übergewicht über das polnische erhalten) und mit ihm das den Pohlen unbe-kannte Lehnrecht prawo lenskie welches auch złe [illegible] genannt wurde wodurch der Lehnherr die Hälfte des Eigen-thumsrechts verlohr. Es gab Stände: Magnaten (comites, barones) Edle (nobiles) Eigenthümer (terrigenae) Bürger (cives oppidani) Zinsbauern (emphyteuta) und Robotbauern (homines, glebae adscripti) — Würden waren: Castellanei u Hauptmann (capitanei) (der Zapiser notarius domicelli) ... was den Kriegsdienst anbelangt — jeder Edelmann war zum Kriegsdienst verpflichtet seinem Herrn (gener) über Bauern, Kriegsdienste, Robot[illegible] gehört hier sehr Roepel.

(robi zapis klasztorowi lubuskiemu w wschowieckim)

Es ist noch eine Urkunde von Mieczyslaus II im J. 1258 also wäre sein Todesjahr falsch (Sitter Gesch. Schl. I 154) jedoch ist die Angabe [illegible] unsicher) Bzowski p. 5 sagt daß er 1258 in der Stiftungsurkunde von Ratibor seine Frau Jutta genannt. In der Stiftungsurkunde der schlesischen Stadt Szawin vom J. 1252 kommt sie auch unter dem Nahmen Justa vor (similiter junior ducissa domina Justa) Sommersberg I p. 321.

Schicksals) Nach seinem Tode heurathete die
verwittwete Gemahlin den Herzog Heinrich den III
von Breslau (Elias Tilisch: Kurze Verzeichnüs, Ur=
sprung und Auszug von dem Stamm und Ankunft
der Herzoge zu Teschen in Sommersberg I p. 723)7
und der jüngere Bruder des verstorbenen
Wladislaus d. I übernahm die Regierung.

Wladislaus I

Herzog von Oppeln Teschen und Ratibor Be=
herrscher von Auschwitz.

1246 – 1288.

Gleich am Anfange seiner Regierung, nämlich im J.
1249 führte er einen Krieg mit Bruno Bischof von
Ollmütz welcher feindlich in das Fürstenthum Ratibor
einfiel das Städtchen Ratibor selbst eroberte und
Kirchen und Häuser einäscherte. Er belager=
te selbst den Herzog Wladislaus I im Schloße zu Rati=
bor welcher tapferen Widerstand leistete und selbst
den Bischof zum Rückzuge zwang. Endlich kam es
zu einem Vergleiche zwischen beiden in Folge
dessen Herzog Wladislaus I dem Bruno die Stadt
Ratibor um 3000 Mark verkaufen mußte (Dlug l. VII
Math. de Miechov. l. III c. 51.) – Im J. 1251 gab er seines
verstorbenen Bruders Wittwe Judith welcher als Hei=
rathsgut auf den Besitzungen von Ratibor 500 (quin=
genti) Mark Silber angewiesen war statt dieses
Heirathsgutes den Bezirk von Rauden (terram Rudensem)
welcher jetzt Wielun heißt mit Erlaubniß Kasimirs
Fürsten von Kujawien und Leczyca leiblichen Bruders
jener Judith. Jedoch bevor die Mannschaft Kasimirs
Fürsten von Kujawien ankam, um das Schloß von
Rauden in Besitz zu nehmen, bemächtigte sich Przemyslaus
Fürst von Posen als der rechtmäßige Erbe des Schloßes
von Rauden wozu ihm die Einwohner freundlich entgegen=
gekommen selbst verhalfen. Herzog Wladislaw

7 König Wenzel von Böhmen benützte die Gele=
genheit gleich nach dem Tode Herzog Mieczyslaws
und riß von seinen Besitzungen den Bezirk
von Troppau (Opavia) woraus sich nachher ein selbst=
ständiges Fürstenthum bildete gewaltsam an
sich) weil der Troppauer Adel ungefreundet
mit den Nachkommen Mieczyslaws den ältesten
Bruder Ottokars v. Böhmen zu ihrem Herzog
erhoben. Palacky Gesch. II-145. Roepel I. 521.
Ottokar nahm 1270 dem Wladislaus I Troppau weg
u. gab es seinem natürlichen Sohne Nicolaus (Kraus p. 77)

Bolesław Rudyk 1278
nadaje mu

Er schenkte zu Gunsten seines Sohnes Wlodimir
welcher den Benedictiner Orden annahm
der Abtei in Tiniec Łęczany, Gorzow,
Wola Radziechowska (Szczygielski Tinecia
p. 255.)

Wladislaw v. Oppeln mit dem polnischen Herzog Boleslaw bekriegt die Böhmen in Troppau u. Mähren 1253-1254. (Roepel I. 521.
1273 [illegible] wählen ihn zum Herzog v. Krakau
Roepel. I 533 dafür wieder mit Krieg überzogen

Im Jahre 1251 heirathete er Eufemia (auch Dlugosz – aber nach Bahso(?) bei Sommersberg II. 67 Ensarnna (heißt Susanna) – u. nach dem Ungenannten Chronisten bei Sommersberg p. 84 Effeya) eine Tochter des Premyslaus Fürst von Posen und der Elisabeth (Tochter Heinrichs II von Breslau). Im J. 1258 stiftet er das Zisterzienserstift Rauden (In der Urkunde heißt es: mit Beistimmung seiner Gemahlin Euphemia u. seiner Söhne Miesco, Casimir und Boleslaus)

Nach dessen(?) Lebzeiten hatten seine Söhne keinen(?) Theil an der Regierung: 1) Wladimir Mönch in Tinec starb daselbst + 1256) 2) Mesko oder Mieczyslaw III regierte in Teschen u. Auschwitz 3) Kasimir in Beuthen u. Kosel. 4) Boleslaus in Oppeln. 5) Premislaus der jüngste unter Leitung seines Vormundes Mesko in Ratibor – erst um das Jahr 1290 scheint die Theilung [illegible] die Ursache des Verfalles u. der Verarmung Oberschlesiens sind. (Program) +1288

Nebst diesen Söhnen erwähnt Gabriel noch eine Tochter: Elster (Ester?) G. R. Heinrichs VIII

Nach Stanislaw Krauss Latopis miasta Żywca wiadomość historyczna o Szląsku a szczególności o Księstwach Oświecimie i Zatorze popredził (w Bibliotece warszawska 1852. T. III lipiec (Zeszyt 139) pp 53–78) p. 73 sagt dieser Theilung im Jahre 1283 indem er sagt Mieczyslaw III bekam Ratibor (falsch!!!) Kasimir II Beuthen, Boleslaw I Oppeln, Premyslaw d. I Oswiecim (falsch – er bekam Ratibor) und beruft sich auf Stenzel: Scriptores rerum silesiacarum

widersetzte sich gar nicht dieser Einnahme indem er wußte wie gerecht sie war, und wie eigenmächtig der Bezirk von Rauden mit Beistimmung Herzogs Heinrichs des Bärtigen unter Wladislaus Othonis dem Vater Premysl Herzogs von Großpohlen erobert wurde. Wladislaus I ging noch mit Herzog von Premysl in ein freundschaftliches Bündniß ein, zahlte der Witwe Judith das schuldige Heirathsguth mit baarem Gelde, und nahm Euphemia Schwester Premysl Herzogs von Posen und Kalisch zur Gemahlin. Die [struck] Vermählung wurde im J. 1251 mit großem Gepränge und Freude in Posen gefeyert (Dlug lib VII Mart. de Miechov. lib III c.53) — Im J. 1254 war er samt Boleslaus dem Schamhaften Herzog von Krakau und Sendomir, Premysl Herzog von Großpolen und Posen, Kasimir Herzog von Kujavien und Leczyca und Semowit Herzog von Masovien in Krakau der großen Feyerlichkeit zugegen als die Gebeine des heiligen Bischof Stanislaus aus der Gruft gehoben, und heiliggesprochen wurden (Dlugosz l. III) [illegible] wie es scheint Jakob hieß der

1277 stiftet Kenty
1278 bekommt von [illegible] Boleslaus Herz. v. Krakau die Dörfer an der Skawa (Codex diplom)

Bereits 1289 huldigte Casimir II Herzog v. Oppeln dem böhmischen König Wenzel II (welcher auf Anerbiethen Gryffinas König von Pohlen sein wollte u. sich Anspruch [illegible]) und [illegible] (Sommersberg I p. 881) Im J. 1291 d. 17 Febr. huldigten in Olmütz dem böhmischen König Kasimir v. Oppeln, Mieczyslaw v. Teschen u. Boleslaw. Im J. 1292 als Wenzel gegen Pohlen zog huldigten ihm die 4 Brüder Herzoge von Oppeln, Ratibor, Beuthen, Teschen in Oppeln (Francisci Chronicon script. rer. bohem.) Seit dieser Zeit [illegible] die Huldigung [illegible] Johan v. Oswiecim [illegible]

Władysław II książę szląski i oświęcimski

+ 1163.

Władysław II wygnany przez braci młodszych z królestwa (którzy to bracia z innej matki byli urodzeni) udał się do Niemiec do cesarza Konrada który szwagrowi swemu dał Altenburg pod Bambergiem na mieszkanie. Jakoż na przywileju którym cesarz Konrad potwierdził przywileje tamecznego klasztoru S. Wiktora d. 13 listopada 1152 pomiędzy świadkami znajduje się: „Vladislaus dux Polo: niae et filius ejus ~~Boleslaus~~ Bolislaus" (Ludewig Reliquiae Manuscriptorum Tom XI p. 539) — W kiedy zaś żona jego Agnieszka umarła — niepewno. ~~Bo~~ tyle tylko wiadomo z nekrologu Klosterneuburgskiego że zakończyła życie ~~w~~ 25 stycznia (Przezdziecki p. 91) Przezdziecki sądzi że umarła w Altenburgu r. 1153 lecz twierdzenie to niczem nie popiera tylko jednym niepewnem zdaniem Baszkona który pisze że Agnieszka umarła w trzecim roku wygnania i w Altenburgu pochowana. Kronikarz szląski i Vincentius Pragensis mówią że Agnieszka pochowana w klasztorze Cystersów Pforta pod Naumburgiem (co także być może bo Bolesław I wysoki do Lubusza z tamtąd cystersów sprowadził) Jan Kronikarz XVI wieku pisze iż ta Agnieszka umarła w Pegawie pod Weissenfels

Po śmierci Agnieszki pojął Władysław II nową żonę r. 1155 Judytę córkę Albrechta niedźwiedzia margrabiego brandeburskiego (Vincentius Pragensis p. 43.)

R. 1151 zaręczył Władysław II swą córkę Ryxę z Agnieszki urodzoną Alfonsowi VIII cesarzowi Kastylii (Prudenzio de Sandoval: Cronica del inclito emperador de Espanna Don Alonzo VII Madrid 1600 pag 152 „En este anno de la era 1189 (1151) parece averse tratado el casa: „miento del emperador con donna Rica hija de Vladislao duque de „Polonia") Córkę tę Hieronim Surita dziejopis hiszpański zowie: Richa Polonorum ducis Boleslai (?) filia; a historyk Rodriguez zowie ją donna „Rica o Richilde hija do Ladislao II de Polonia y de Ines de Austria"

Zdaje się iż Adelajda żona Władysława II umarła w ~~Alte~~ Pforcie bo syn jej z tamtąd mnichów sprowadził do Lubusza. ta Adelajda jak widać była pierwszą żoną, drugą Agnieszka a trzecią Judyta; a jeżeli podanie Kantalera za prawdziwe uznamy to Agnieszka byłaby pierwszą żoną po której śmierci Władysław II pojąłby Adelajdę

niektórzy zwią ją Richenda a inni Rixenda

Donna Rica przybyła do Hiszpanii 1153 (urodziła się może w Krakowie około r. 1140) po śmierci pierwszego męża Alfonsa VIII w r. 1157 poszła powtórnie r. 1161 za Rajmunda Berengariusza (synowca Rajmunda Króla Arragonii) hrabiego Prowancyi. Po śmierci tego drugiego męża w r. 1166 poszła tegoż r. 1166 za Rajmunda V hrabiego Tuluzy (Don Ramon conde de Tolosa) Tuluzy.

Władysław II Książę polski spokrewniony z cesarzem niemieckim i dworem hiszpańskim towarzyszył 1162 cesarzowi Fryderykowi I do Turynu na zjazd magnatów i był z cesarzem przy zburzeniu i walce Mediolanu. Tu w Turynie d. 14 października 1162 podpisał wraz z innemi jako świadek przywilej Cesarza Fryderyka I którym Rajmundowi Berengariuszowi hrabstwo Prowancyi w lenność nadaje („Ladislaus dux Polonorum" — Martene et Durand Veter. Scriptor. amplissi. Collectio T. I. p. 180 — Naruszewicz przytacza tenże podpis na przywileju Taurini 18 August. i mylnie mniema że to mowa o Bolesławie I Księciu Śląskim.) W krótce potem z końcem r. 1162 lub 1163 Władysław II zakończył życie (Lubo Barszko — w Sommersberg II 43 mylnie twierdzi iż Władysław wezwany od braci do Płocka tam się rozchorzał, umarł i pogrzebiony. Inne rocznikki przy Kadłubku edyc. Gdańskiej mówią że umarł 1159 co fałsz.

Że Władysław II umarł 30 maja widać z nekrologa Kloster Neuburgskiego więc r. 1163 śmierci jest najpewniejszy.

Kto był właściwie żoną Władysława II Księcia polskiego; dotąd niewie=
dzieć z pewnością: Kadłubek (edit. Bandtke I. 286) mówi że była siostrą
cesarza Konrada II (Imperatoriam adiit serenitatem (Boleslaus) cujus
erat sorore uxorius) — Baszko (Somersberg II 43) mówi że była
~~siostra~~ krewną cesarza Henryka, siostrą cesarza Konrada a bliską Króla
czeskiego (Consanguinea imperatoris Henrici, regis Pragitorum
propinqua .. (Wladislaus) Conradi imperatoris cujus sororem habe=
bat in uxorem) — Henryk syn cesarza Konrada III w liście swym
do papieża Eugeniusza III ~~[illegible]~~ (Martène et Durand Veter. Scriptores
T II p. 232) zowie ją swą ciotką (Ducissa quoque Poloniae nostra
amita) — Przywilej lubuski Bolesława (wysokiego Księcia szląskiego dany w
Grodec d. 1 Maja 1175. (Büsching: Urkunden des Klosters Leubus.
Breslau 1821. st. 4) zowie ją Adelajdą córką cesarza Henryka
IV (Boleslaus dux zlesie filius primogenitus illustris condam
principis wladyzlai maximi ducis zlesie et cracovie indite=
que domine adelhegdis filie imperatoris heinrici) — Jan Kroni=
karz szląski XIV wieku (Stenzel Scriptores rer. Silesiac. I p. 14)
nazywa ją Krystyną. — Długosz, Miechowita, Kromer zowią
ją Krystyną — Naruszewicz nazywa ją Agnieszką — Albertrandi
zowie Krystyną — Radewik zowie żonę Władysława raz Gertru=
dą (biorąc ją mylnie za siostrę jej która była żoną króla czeskiego
Władysława) drugi raz Bertą (mieszając ją z drugą siostrą Bertą
zaślubioną Henrykowi burgrabiemu norymbergskiemu) — Nekro=
log Klosterneuburgski (Przezdziecki Ślady Bolesławów p. 91) pisze o niej
że umarła 25 Stycznia: (VIII Kalend. Febr. Agnes ducissa Poloniae filia
marchionis) — Nekrolog Lilienfeldski w Hanthalera: Fasti Campililien=
ses. Lincii 1747) mówi że Agnieszka umarła 27 września (VI Cal. Octobris

Ta może umarła w Pforcie bożej syn mnichów z tamtąd do Lubusza sprowadził

Agnes uxor Wladlai ducis Lechorum filia fundatoris) — Leopold mnich Lilienfeldski †1330 w wyjątkach z Rycharda Neuburgskiego (drukowanych w Hanthalera Fasti Campililienses) pisze: Agnieszka urodzona r. 1115 zaślubiona Władysławowi Księciu polskiemu r. 1134 a zmarła r. 1139 (co zupełnym fałszem) — Marquard Herrgott: (Monumentorum augustae domus austriacae Tom III p. XXX.) pisze najwłaściwiej że Agnieszka żona Władysława II księcia polskiego była córką S. Leopolda margrabiego Austryi i Agnieszki (córki Henryka IV cesarza a wdowy po Fryderyku Księciu szwabskim) przeco była wnuczką cesarza Henryka IV (bo Agnieszka żona Leopolda sw. z pierwszym mężem Fryderykiem miała kilkoro dzieci mianowicie Konrada III cesarza) siostrzenicą cesarza Henryka V, siostrą cesarza Konrada III, ciotką cesarza Fryderyka I rudobrodego. Genealogia malowana z popiersiami książąt austriackich w klasztorze Klosterneuburg z XV wieku pisze przy jej portrecie (Przeździecki Ślady Bolesławów p. 90) iż Agnieszka córka S. Leopolda margrabiego Austryi i żony jego Agnieszki wydana za Bolesława (ma być Władysława) Księcia polskiego: (die verheyrat Sanct Leopold ir Vater Herrn Boleslaen hertzogen zu Polan)

Podług Nekrologu w Klosterneuburgu[1] umarła Agnieszka 25 stycznia (VIII Calend. Febr) a mąż jej Władysław 30 maja (III Kalend. ~~Febr~~ maji Junii Laczislawo dux Polonie)

Godząc powyższe sprzeczności co do żony Władysława II zdaje się iż pierwszą jego żoną była Adelajda (córka cesarza Henryka IV) jeżeli przywilej lubuski jest autentyczny (bo wiele zaprzecza) — a drugą żoną była niezawodnie Agnieszka (córka S. Leopolda) z pierwszej żony mógł być Bolesław wysoki a z drugiej Mieszek, Konrad i córka Ryxa.

[1] Das Klosterneuburger Todtenbuch von Dr. H. J. Zeibig" w „Archiv für Kunde österreichischer Geschichtsquellen, herausgegeben von der Kaiserlichen Akademie der Wissenschaften VII Band (3. u. 4 Heft) 1851. Wien 1852 str 275 „VIII Kal ~~(Januar)~~ (Februar) Agnes ducissa Polonie filia Marchionis" — str 285 „III Kal ~~maji~~ (Junii) Laczislawo dux Polonie" w Indexie tegoż Nekrologu str 301 „Agnes ducissa polonie filia marchionis 25 Jan. 1139" znać r. 1139 umarła podług Zeibiga.

uposażył. (Kneifel p. 76. – Schles. Kernchronik p. 116. 117.)

Z tąd widzimy, że Władysław książę opolski i oświę=
cimski nieumarł r. 1272 jak to niektórzy pisarze twier=
dzą *); wszak r. 1277 [przywilejem wydanym w ... jeszcze r. 1277] założył wojtostwo w Kentach;
r. 1280. (XII Kal. Aprilis) dał przywilej miastu Raci=
borz uwalniający od płacenia grzywny złota rocznie
na dzień S. Gawła i pozwalający cięcia drzewa bezpłat=
nie w lasach książęcych wiecznemi czasy (Sommersberg I. f. 914) za to wy=na=
gradzając przychylność i męztwo mieszczan w bronie=
niu się przeciwko napadom nieprzyjacielskim; po r. 1285
dawał przytułek † Tomaszowi II zaprzebie biskupowi wrocławskie=
mu w Raciborzu, nie umarł więc aż r. 1288 jak Na=
ruszewicz (Histor. nar. pol. V. 25) i inni utrzymują. Nie był ten książ=
ę sławnym wojownikiem, przynajmniej tego w utarcz=
kach z Brunonem biskupem ołomunieckim, z Prze=
mysławem wielkopolskim, Belą węgierskim, Boles=
ławem krakowskim i Henrykiem wrocławskim nieo=
kazał. Ale mógł być nabożnym, bo zjechał do Krako=
wa na kanonizacyą S. Stanisława **) † uposażył hojnie [w Brzozowie na ...] i uposażył na nowo r. 1258 klasztor założył klasz=
tory w Częstochowy, Wieluniu i w Władysławowie nad
rzeką Rudą (Sommersberg I. 879) niedaleko Rybnika dla Cystersów z Andrzejowa sprowadzonych powtórnie
później (Rudy – Rauden albo Raudten) zwanym, i syna swego

† prześladowanemu od Henryka IV księcia wrocł.

1286 jak Stenzel. Schoppe Urkunden Sammlung f. 365

† zbudował klasztor dominikanom w Raciborzu 1258

---

*) Schickfuss, Heinrich, Tilisch i Fischer ap. Sommersberg T. I f. 727.

**) Długosz X. 139. Heinrich p. 56.

Włodzimierza do Klasztoru Benedyktynów na Tyńcu oddał.*) O innych przymiotach jego milczą dzieje. Miał on dwie żony: 1szą Zuzannę † 1259 (Sombg. I. 879) z której synowie: Mieczysław, Włodzimierz, Kazmierz i ~~[illegible]~~ Bolesław; 2gą Ofkę czyli Eufemią Przemysława wielkopolskiego siostrę która mu powiła dwóch synów: Jakuba wojewodę sandomirskiego i Przemysława Pana na Raciborzu, oraz córkę Esterę wydaną za Henryka VII cesarza rzymskiego (Guedeville Atlas historique T. IV Carte genealogique Nr. 25 — Sommersberg I f. 492.93 — Zepkens Gynaeceum Silesiacum). Mylą się więc ci, którzy mu dają tylko 2, 4 albo 5 synów bo 1) Mieczysława wymieniają Naruszewicz, Heinrich, Schikfuss (f. 136) Sommersberg (I f. 666. 667) 2) Włodzimierza, Szczygielski Aquila Pol. Benedictina p. 52 i następ. klasztoru tynieckiego przywilej Władysława xięcia oświecimskiego, Dat. in Oswiacin ipso die Sanctae Trinitatis A. D. etc (Przyw. tyn. f: 163). 3) Kazimierza księcia bytomskiego Naruszewicz, Heinrich, Schickfuss, Sombg. 4) Boles-

---

*) Dotychczas jeszcze w klasztorze tynieckim znajduje się obraz tego Włodzimierza z podpisem: Venerabilis Servus Dei F. Vladimirus Vladislai Ducis Oswiecimensis et Zatoriensis filius contempto Principatu Benedictinus Tynecensis factus, septem a professione annis religiose transactis... obiit anno 1256. 21a Maji in loco Capituli conditus quiescit. — Herb na tym obrazie jest orzeł czerwony czyli herb zatorski. Przy kapitularzu w tym samym klasztorze jest grób tegoż Włodzimierza, a tablica marmurowa ten sam napis przedstawia.

ława Naruszewicz, Heinrich, Schickfuss, Sombg. 5) Jakuba, Heinrich, Schickfuss, Tilisch (ap. Sombg I. 728.) 6) Przemysława, Naruszewicz, Heinrich, Schickfuss, Sombg.

Umarł Władysław Książe opolski i oświecimski w 78 roku życia a 52 panowania swego.

Opawa 1246 od puł.

Mieczysław III Książe cieszyński i oświecimski

r. 1288 – 1296

(1288 – 1296) Czyli Władysław umierając zrobił dział między synami; czyli się też sami po śmierci jego podzielili, to pewna że Mieczysław najstarszy objął księstwo cieszyńskie i oświecimskie; Kazimierz Opole i Bytom; Bolesław Głogowek, Strzelce i Falkenberg; Jakub Opawę; Przemysław Racibórz z przyległościami;*) Włodzimierz zaś jeszcze przed zgonem ojca r. 1256 życia dokonał.

Henzel scriptores

Mieczysław osiadając na księstwie niebył już młodzikiem; był bowiem najstarszym z braci, wspomina go już przywilej Władysława I r. 1258. Jeżeli więc od brata swego Włodzimierza r. 1256 zmarłego tylko rokiem był starszy, a Włodzimierz umierając miał lat przynajmniej 27 (bo w siedm lat po profesyi zakonnej umarł) Mieczysław r. 1256 miał lat 28; r. 1258 lat 30; r. 1258 lat 30; a r. 1288 lat spełna 60. Nie dziw zatem że

*) Sommersberg I f. 881. 883. – Schickfuss f. 132 – Heinrich p. 55 – Narusz. V. 26. Długosz VII. 878. Nota f. Henzel pisał

w ~~[illegible]~~ zamieszaniu po śmierci Leszka czarnego (1289)
w Polsce wybuchłém już nie jego jako dużoletniego
ale Henryka (IV wrocławskiego Krakowiacy do tronu
wzywali. Jakoż przybył Henryk tajemnie pod Kraków
gdzie go Niemcy a mianowicie rzeźnicy otworzywszy
bramy do miasta wprowadzili, a w krótce potém
wszyscy Małopolanie wytargowawszy na nim nada=
nie dóbr i wolności księciem Krakowskim sando=
mirskim i lubelskim obwołali. – Niepodobało się to
Książętom mazowieckim i wielkopolskim mając w
nienawiści Szlązaków dla przywiązania się do Niem=
ców a niechęci ku swoim. Już bowiem r. 1289 Kaz=
mierz Książe Opolski na Bytomiu schylił się w
lennictwo Wacława (II) króla czeskiego i Margrabie=
go Morawskiego,*) i sam Henryk (IV) wrocławski w czasie niesnasek z Bolesławem tym Księciem Legnickim został

---

*) Dyplom ten znajduje się w Sommersbergu I f. 881 N.ro CVII;
przepisywać go tutaj co do słowa niewidzę potrzeby, ale
wyjątki treściwsze umieścić muszę. Kazimierz pisze do
Wacława: najprzód: quod ex favore quondam Domini Otto=
gari Regis Boemiae memoriae recolendae pater meus recor=
dationis felicis quondam Vladislaus Dux Opoliensis etc.;
więc dla tego że ojciec łasił się w Pradze a nic za to nie
otrzymał syn kurczy się w lenności Krola czeskiego, aby
wszystko oddał a nic nie zyskał; po powtóre: Et renun=
ciamus expresse meo, filiorum meorum quorumlibet nomine
etc; po trzecie: Obligando nihilominus me, filios, haeredes
et successores meos solenni stipulatione interposita vobis
et successoribus vestris Boemiae regibus etc.; po czwarte:
Et renunciavi expresse, atque renuntio tenore presentium ./.

(lecz niewiadomo kiedy) lennikiem Rudolfa Króla rzyms=
kiego.*) – A zatém Bolesław płocki, Konrad czerski,

·/. in omnibus praemissis et quolibet praemissorum pro me
filiis haeredibus etc. – Czy można w Książęciu panują=
cym coś podlejszego znaleść? Ubolewać potrzeba nad
złem towarzystwem z Niemcami którzy zapewne Kazimierza
nierozumiejącego po łacinie i przyłudzonego w Pradze na
zamku mającego pewnie trunkiem zagrzaną głowę, do téj
podłości wciągnęli. F

*) Warto odczytać dyplomata Rudolfa u Sommersber=
ga I fol. 892, lubo nie w porządku umieszczone i uwa=
gę Naruszewicza w Tomie V k. 442. 443 znajdującą się.
Bije tu w oczy, że Król Rudolf (Romanorum rex) dtto
Erfordiae XI Calend. Augusti (czyli 22 Lipca) 1290 pi=
sze: „Omnia feoda nobis et Imperio per mortem Illustris
„Ducis Wratislaviae vacantia Regi Boemiae nec non
„suis haeredibus tenenda, habenda, possidenda titulo
„feudali duximus conferenda." We dwa miesiące potem
t.j. VII Calend. Octobris (czyli 25 Września) 1290 potwier=
dza układ między Henrykiem niegdyś Księciem wroc=
ławskim a Wacławem Królem czeskim na przeżycie uczy=
niony: „Ordinationem seu promissionem quam Illustris
„quondam Henricus Dux Wratislaviae noster Princeps
„cum Illustrissimo et praeclaro Wenceslao rege Boemiae
„filio et principe nostro carissimo, videlicet quod idem
„Rex Boemiae in terra et principatu Wratislaviae et Slesiae
„si ipsum Henricum Ducem premori contigerit sibi debere
„succedere, iniisse dignoscitur et fecisse habemus gratam
„et ratam"..; a zaraz następującego dnia t.j. VI Calend. Octobr.

Kazimierz łęczycki w osobach swoich, Mestwin pomors=
ki i Przemysław wielkopolski podesłaniem wojska wspie=
rali Władysława Łokietka przyrodniego brata Leszka czar=
nego, który podstąpiwszy pod Siewierz, Szlązaków potą=
czonych po krwawej bitwie (d. 26 lutego 1290) zwyciężył i rozproszył. W tym
pogromie zabity Przemysław głogowski na Sprotawie a ra=
niony Bolesław opolski na (niemodlińskie) (w niewolę wzięty) (Falkenbergu) książęta). Łokie=
tek zwycięzca udał się do Krakowa gdzie od biskupa, pa=
nów i szlachty przyjęty i księciem krakowskim ogło=
szony, mimo tajemne mieszczan nieukontentowanie w
zamku osiadł. Wszelako Henryk wrocławski uczynio=
ną sobie od tychże mieszczan Niemców nadzieją wsparty,
wysłał powtórnie wojsko pod Henrykiem lignickim.
Podeszli Szlązacy tak nagle i tak cicho pod Kraków
w nocy, że się Władysław spodziewać nie mógł. Przez
otworzone od Niemców bramy wsypało się zbrojne żoł=
nierstwo; wszczęła się trwoga i zamieszanie; Szlązacy

(czyli 26 Września; a nie Października jak ma Naruszewicz
Tom V k. 192) 1290 znowu tak jak w pierwszym liście dtto
XI Calend. Augusti księstwo wrocławskie jako lenne po
śmierci Henryka wakujące Krolowi czeskiemu Wacławowi
nadaje. — Jeżeli więc zaszły jakieś układy między Henrykiem
i Rudolfem, to niebyło można potwierdzać tych, które zasz=
ły między Henrykiem i Wacławem lub jeżeli Wacław na mo=
cy układów z Henrykiem oddziedziczył księstwo wrocławs=
kie, to lenne ani dnia nie wakowało i od Króla rzyms=
kiego, który te układy potwierdził, komu innemu procz
Wacława nadane być nie mogło. Prawdziwie gordyjski węzeł
sprzeczności; ale przeciął go Rudolf w pomienionym dyplo=
macie dtto Erfordiae VI Calend. Octobris oświadczając: si quid
autem diminutionis, etc.

bez braku siekli lub więzili tych wszystkich którzy Ło=
kietkowi sprzyjali, dwory ich ogniem palili; majątki
rozdzierali; sam Łokietek ledwo w mniszej kapicy ucieczą
ką od niebezpieczeństwa się uchylił. Ale też Henryk IV. wroc=
ławski nie długo się cieszył tém państwem: ciężką choro=
bą od kilku miesięcy w domu złożony, dnia 23 Czerwca 1290 *)
jak mówią z trucizny życia dokonał; ale przed śmiercią
swoją stryja Konrada głogowskiego dziedzicem uczynił
księstwa wrocławskiego, **) a Przemysławowi wielkopols=
kiemu spuścił księstwa krakowskie i sandomirskie.
Jakoż objął Przemysław te księstwa; ale wdowa po
Leszku Gryfina osiadłszy przy siostrzeńcu swoim
w Pradze (r. 1291 - 1296) i pokochawszy się w Czechach,
zmyśliła zapis po mężu i na téj zasadzie przelała
panowanie w Krakowie na Wacława króla czeskiego: którey miał za żonę Elżbie tę córkę Przemysława
Młody Pan chwycił się tego zapisu, ustąpił Przemysław;
ale oparł się Władysław Łokietek. Kiedy więc walka
o Kraków wycieńcza przeciwne sobie strony, a Litwi=
ni i Tatarzy nieszczęsną Polskę łupią, Książęta szląscy
mimo dane kilkokrotne zrzeczenia wdzierali się do
panowania w Krakowie; ale sąsiedztwem, małżeństwa=
mi i przejmowaniem obyczajów obcych powoli się od
ciała rzeczypospolitéj w rozdrobnieniu swojém roz=
dzielając, bez majątku i powagi nie mogli sobie już więc

*) In vigilia S. Johannis Bapt. 1290. Sommersberg I f. 326.
**) Do czegóż się przydały dyplomata Rudolfa powyżej rzeczone?
Konrad głogowski a po nim Henryk lignicki objęli księstwo wroc=
ławskie i posiadali go, a Król Wacław z dyplomatem za granicą
pozostał.

cej zyskać przywiązania narodu polskiego. Nie podobał się też Czech na wierutnej zasadzie tronu się dobijający; objął go zatém Przemysław książe Wielkopolski jako najsilniejszy, i za ogólną wolą narodu połączywszy wszystkie księstwa swoje w jedno państwo, Królem polskim obrany i ukoronowany został.

Czyli w tych zamieszkach Mieczysław nasz cieszyński i oswiecimski miał jaki udział, niewiadomo; głucho o nim w dziejach: dlatego wielu pisarzów szląskich nawet mu między Książętami cieszyńskiemi miejsca nienaznaczają,*) ale niemożna mu go zaprzeczyć, bo wspomina o nim przywiléj brata Przemysława r. 1290 (u Sommersberga I f. 914) Raciborzowi dany, bo on sam braciom Rudgerowi i Piotrowi r. 1292 nadał Kapelana Arnolda prawo do wójtostwa w Zatorze i pozwolenie założenia miasta.**)

Kiedy Henryk V wrocławski (Hultym zwany) z więzienia od brata swego stryjecznego Henryka głogowskiego wrócił i przymierze r. 1294 zawarł, obowiązał się temuż bratu do posiłków przeciwko każdemu nieprzyjacielowi wyjąwszy króla czeskiego, Bolesława Opolskiego, Ottona i Alberta margrabiów brandenburskich, hrabi Alberta Anhaltskiego i Książąt polskich; nadto przyobiecał za siebie i sprzymierzeńców swoich, że Konrada sagańskiego i Bolesława opolskiego, tu=

*) Schickfuss, Heinrich, Kneifel, Tilisch.
**) Przywiléj ten o którym Sommersberg ku końcu Tomu III w dodatku do Tabl. VI genealogicznej wspomina znajduje się w archiwum miasta Zatora i zaczyna się temi słowy: In nomine domini. amen. „Nos Mescho dei gratia dux Tesinensis" etc.

dzież brau jego Kazimierza i Mieczysława przez pięć lat zaczepiać nie będzie, jeżeli go oni w pokoju zostawią; bo gdyby go oni zaczepili, powinien mu pomagać brat Henryk głogowski. *) Ztąd wnosić sobie można, że Mieczysław cieszyński i oświecimski należał do sporów i najazdów między Głogowczykiem i Wrocławczykiem. (Lib. VII. f. 878)

Wspomina go Długosz (pod r. 1295, **) kiedy opisuje chorobę i śmierć Przemysława raciborskiego. Umarł ten Przemysław w wigilią S. Stanisława biskupa do którego miał wielkie nabożeństwo; a zatem chociaż bracia jego Kazimierz bytomski i Mieczysław cieszyński z raciborskiemi Panami pogrzeb na dzień późniejszy odłożyć chcieli, ciało jego w sam dzień S. Stanisława za nagłym zwrotem przeciwnych umysłów pochowane zostało.

Później już nieznajduję żadnej o tym Mieczysławie III wzmianki; więc pewnie umarł r. 1296 w 68 roku życia a w ósmym panowania swego. **) O dzieciach i żonie jego niema pewności. ***) Długosz (lib. IX ad ann. 1305) ~~Kronikarz~~ Beneszż Weitmül scriptores rerum bohemicarum Pragae 1784 T. II p. 212 Sommersberg i Naruszewicz (Histor. narodu pols. V. k. 237) i Dr. Legis ... (Phiolca) dają mu córkę Wiolę (~~Fijołkę~~) wydaną r. 1306 za Wacława III króla czeskiego; **) ~~ale więcej nierównie dziejopisarzów~~ tę ~~Wiolę czynią~~ którą drudzy mylnie córką Kazimierza II cieszyńskiego, wyrzili ~~co~~ ~~pewniejsza~~ opiérają. ~~Przywiedzione bowiem wyrazy opata Neplacho, Franciszka kanonika praskiego, Chronic. Claustro-Neoburgen., Dubrawskiego (u Sommersberga I f. 681) wiodą do panującego~~

*) „Wir globen auch daz Wir und ~~...~~ Unse Helfer" etc. (Sommersberg I f. 891)

~~**) Lib. VII f. 878.~~

Wzmianka 1297 w Rogoźniczem ... Bożek IV

r. 1306 w Cieszynie Księżnia, którym był Kazimierz, nie zaś do Mieczysława już zmarłego zastosować się dadzą. – Zdaje się więc że Mieczysław III cieszyński, ani żony, ani dzieci nie miał. *)

Beatryx - Beata Bielka

Sommersberg (Mantissa Diplomatum II p. 76)

Premek Herczog zu Teschen und zu Bythom mowi iż przed kilka (etlich) latmi w Wrocławiu wyznał się być lennikiem cesarza Karola IV i wymienił swe posiadłości: „Herczogthumb czu Tescher mit seinen „Zugehörungen, Büthom halb, Tost, Bisenkrezim, „(Prinbkontschem?), Klibicz (Gliwitz?) Sower (Sie-„wierz?) Zobs (Żywiec?), Siwil (?) vnd was darzu „gehöret" które to posiadłości wyznaje być lennemi Korony Czeskiej; [illegible] Prag 1366 Jahr am Nächsten Dinstag vor S. Georgen Tag. F

drugim przywilejem tenże Przemisław wyznał być lennem Korony Czeskiej drugie swe posiadłości halber Theil der Grossen-Glogaw mit Stina und Gor dem Schlosse desselbs.
zu Luxenburgk 1384 am nechsten Dinstage vor St. Michaelis

F Als haben wir in den Zeiten do wir die Lehn von Ihme empfingen vor Uns. Unsern Erben, und Nachkomen Herczogen zu Teschen und zu Bütom dem obgenanten unseren Herren dem Keyser als einem Konigk zu Behaimb seinen Erben und Nachkomen Konigen und der Kron desselben Konigkreichs bedechtlich und mit rechter Wissen gehuldet, gelobt und geschworen als Unsern rechten naturlichen, ordentlichen Herr-

schaft und Lehensherren daß wir Ihnen getreu
gehorsam und auch unterthänig sein wollen.
....

Tamże str. 81 przywilejów wszystkich spis do
wojny za Kazimierza Jagiellończyka

Te 5 kart najważniejsze do Oświęcima

Duces Silesiae cum Wladislao rege Poloniae de praedonibus et profugis statuunt Datum prope molendinum Lubicense feria III infra octavas Pentecostes 1397 tylko treść w Sommersb. Mantissa p. 87 (cf Manuscript

Duces Oppaviae Raliboriae Teschnenses Oswiecenses podobny przywilej zawierają Cracoviae Sabatho ante festum Dominicam Carnis privii proximo 1447 że nie będą trzymać rozbójników sądy pograniczne będą w Oświecimiu i Skawinie Sommersb. Mantissa p. 87. treść tylko

Bolesław dux tesinensis potwierdza ugodę między Kazimierzem Krolem pol. a Mikołajem de Wlodymno Herbortem. in Oswiecim 1449. biere Anne za żone Anne ~~1449~~ 1450 (był bratem Wacława, Władysława, Przemysława (Wańko. Włodko, Przemko)

Premysslaus tesinensis, Victorinus Podiebrat Monsterbergensis, Premisslaus Oswiecimensis duces statuunt de mutua successione 1477.

1243 Premisl dux Pol. buduje castrum Oswanczim p. 92 Archidiac. gnesn. Somersb. II

górnia warga = (maxilla superior) żuchwa
spodnia " (" inferior) czeluść"

miasta: Wartenberg, Zwilitsch, Herrnstadt, były w Xięstwie Głogowskim

miasta Tost, Bentin (Bytom) były w Xtwie Kosel

miasta Wartenberg, Czulichow (czyli Czolich) były 1319 w Xtwie Głogowskim i Zagańskim – Bytom r. 1350 były w Xtwie lignickim i brzeskim

Oświecim był przy Xięstwie Sileskim 274 lat to jest od r. 1327–1454 Schickfus II 4

~~Miast~~

Vladislaus dux Coslensis r. 1327. XI Calend. mart: Boleslaus dux Opol: r. 1327 in die Palmarum – Casimirus dux Teschinensis XII Calend. martii 1327 – Joannes dux Oswientiensis 1327 VI Calend. martii – Conradus dux Glogavia 1329 VI maji – ~~Hen~~ Joannes dux Steinavia 4 Calend. maji 1329 – Henricus dux Glogovia et Saganensis 1329 feria 3a post Misericordias Dni. – Boleslaus Wenceslaus et Ludovicus duces Lignicenses poddali się 1331 in die Beat. Lucia

poddali się Janowi królowi Czeskiemu i polskiemu (Schickfus II. 61) pewnie dlatego że chciał być Królem polskim i sobie jednał partyę

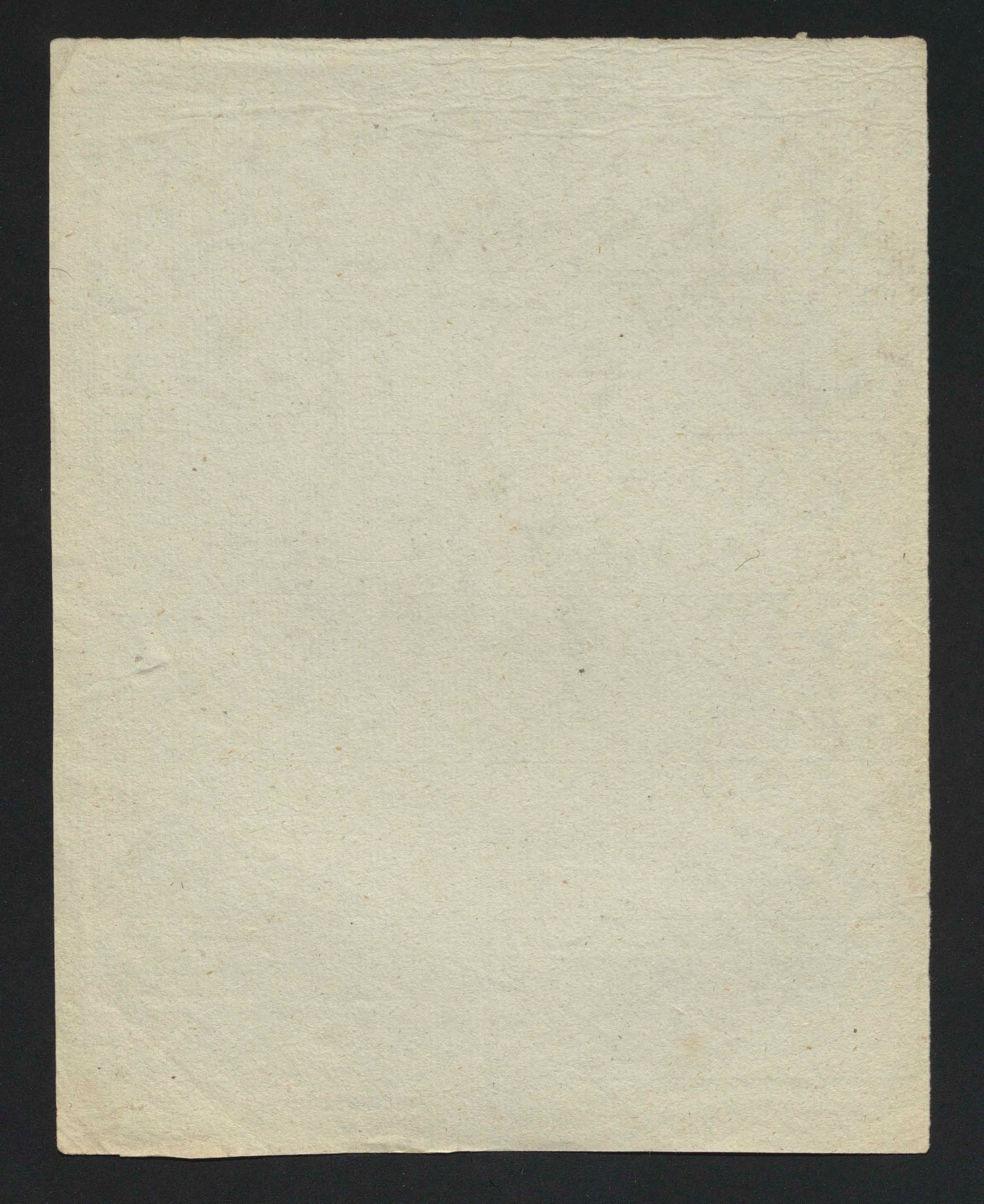
Polacy raz zrobili między sobą układ aby żaden Sileski Xiąże dopóki będzie pod Koroną Czeską niebył obrany na Króla ani jakim urzęd, ani starostwo w Polsce (II. 6. Schickfus) Sciągneła raz Silesia zmie... orła polskiego

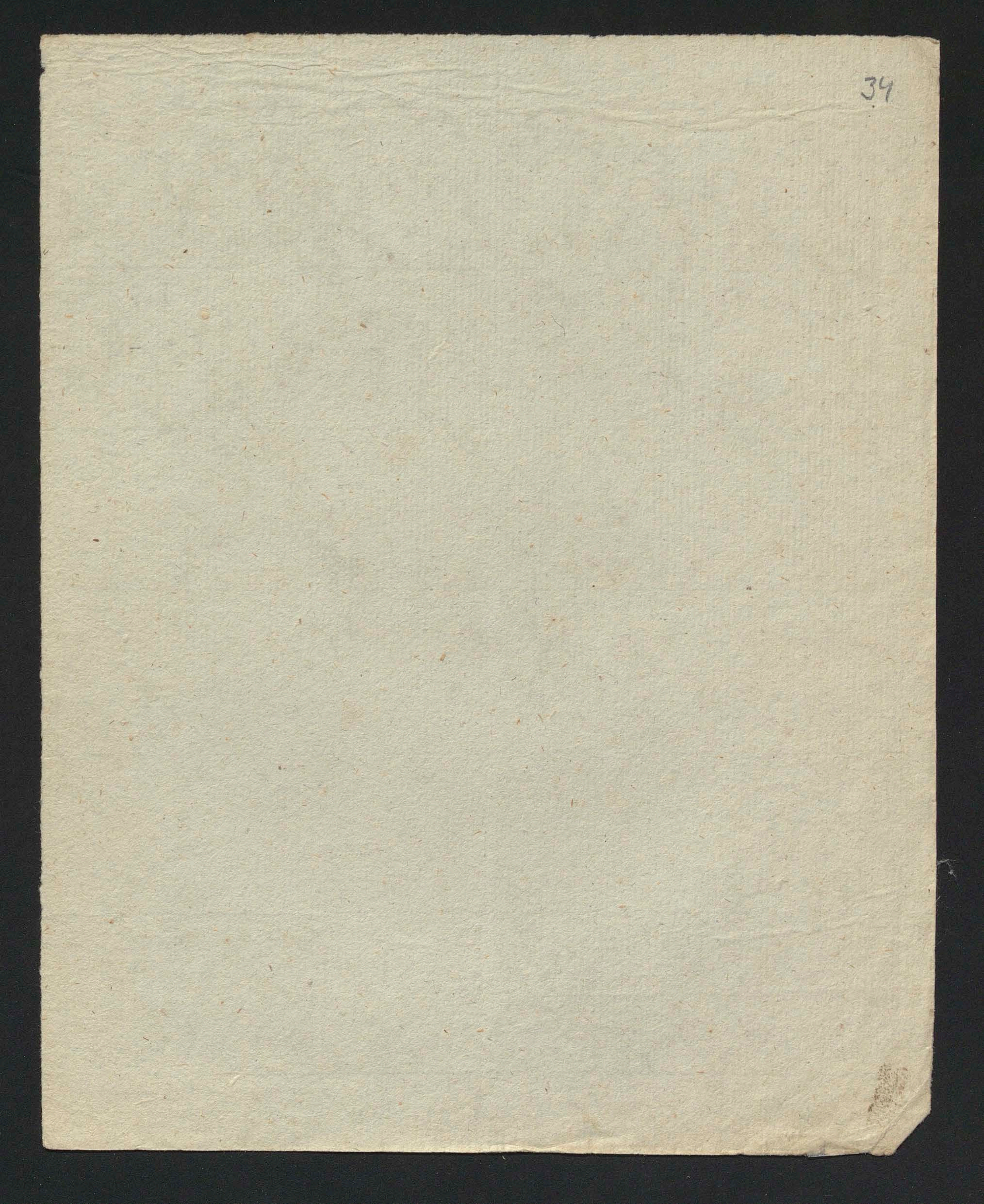
Prawa w Xięstwie Oświecimskim: Landa polskie, prawo Magdeburskie

Dubravius lib 8 fol 181 Nestitas dutos a ... perdo. (Neisse)

Johannes Polanus Xiąże Żagana Głogowskiego Landshauptman 1493. Schickfus IV 226

New Vermehrte Schlesische Chronica und Landes Beschreibung ... Joach. Curaeus ... bis 1619 mit ... von Jacobo Schickfusio ... fol.

Sommersberg I 186–269 (carnov. ducatus) 295, 298, 300, 316, &c.. 344 &c.., 390 &c. 418, 501 535, 616, 618 652 &c. 657 &c. 677, 678, 679, 680, 681–698, 728, 729 735 737, 738, 739, 746, 747 750, 751, 756, 761, 762, 763, 764, 765 770 772 774 775, 776 778 788, 795, 796 804, 805, 807, 808, 810, 811, 814 817 819 820, 823, 837, 847, 887 888, 895, 948, 961, 1003, 1006, 1008, 1011, 1019, 1024, 1054, 1056, 1082 Index &c..

35

1246 Mieczysław książę opolski umiera bezdzietnie.
był pretendentem do seniaratu i rządów Krakow

„Mortuo etiam tunc Meskone duce Poloniae sine liberis,
„primates ejusdem ducatus Wladislaum praedictum sibi in
„ducem accipiunt se et sua jurisdictioni suae omnino
„subdendo." (Continuatio Cosmae pag. 371.)

Mowa tu o Wacławie [illegible] królewiczu czeskim (synie króla czeskiego Wacława I i Kunegundy von Hauffen) margrabim morawskim który zagarnął księstwo opawskie r. 1246 lecz sam umarł 3 stycznia 1247. – Księstwo opawskie czyli raczej obwód opawski które dopiero około 1250 Przemysł Ottokar II podniosł do godności księstwa należało (t. j. opawskie, karnowskie, Ozobloga (Hotzenplotz) Hlubczyce (Leobschütz) i wszystko co leżało pomiędzy krajem Opawskiem a rzeką Psiną Zinna) w dzisiejszym [illegible] królestwie pruskiem) do Czech i tworzyło oddzielny obwód zwany Holeszyckim (Golasiz) która to nazwa dziś nie istniejąca wspomina Długosz pod r. 1241 Lib VII p. 681 mówiąc iż Tatarzy wyszedłszy z Raciborskiego in Boleszisko diebus octo demorati in Moraviam cum magna caede secedunt. Nazwa ta r. 1220 zmieniona została na nazwę Opavia nad rzeką Oppą, rzeki ostrawa Ozobloga (Hotzenplotz) Straduna i Prasma [illegible] (Braun) oraz Psina (Zinna) stanowiły granice od Morawii do której r. 1240 należał Karnów, r. 1220 Opawa, Hlubczyce r. 1107, Ozobloga r. 1302 jak widać z dyplomatów.

I. 2. 436.

Więc niemożna twierdzić jakoby Opawa, Hlupczyce i Ozobloga dopiero r. 1247 do Czech przyłączone zostały.

Ob. Fr. Palacky: Dějiny národu českeho Dílu I Částka 2. str. 436.

Zdaje się iż to mylka żeby ~~[illegible]~~ Xięstwo opawskie należało do Szląska, a może też i
Mieczysław II Xiąże opolski zagarnął część Kraju opawskiego którą Przemysł
Ottokar ~~[illegible]~~ II margrabia morawski a następny król czeski r. 1247 nazad odebrał
a może też i ów Przemysł Ottokar korzystając z śmierci ~~[illegible]~~ bezdzietnej Mieczysła-
wa II Xięcia opolskiego zajął część tegoż Xięstwa przyległą obwodowi ~~[illegible]~~
opawskiemu i do Morawy przyłączył
R. 1253 po śmierci króla Wacława I czeskiego Król Bela IV chcąc odebrać Przemysłowi
Ottokarowi II Xięstwo rakuskie uczynił związek z Bolesławem wstydliwym Xięciem
Krakow. Władysławem Opolskim Xięciem i Danielem Romanowiczem Xięciem ruskim
(którego synowi Romanowi Bela IV r. 1253 owdowiałą po Wacławie margrabi morawskim
z domu arcyXiężniczkę rakuską) wpadł z pięciu stron w państwa Przemysła Ottokara.
Jeden zagon składający się z wojska polskiego którym dowodził Bolesław wstydliwy
i z wojska ruskiego którym dowodził ~~Lew Danilowicz~~ sam Daniel i syn jego oraz wojska opolskiego pod
wodzą Władysława Kazimierowicza Xięcia opolskiego ~~[illegible]~~ wpadł za rzekę Prinę.
Lew obrócił się z częścią wojska na południe i niszczył okolice. Daniel z Bolesławem
wstydliwym ciągli na Opawę gdzie ich pobił Andrzej z rodu Beneszowiców i wiele ~~Xięstw~~
Polaków wziął do niewoli. Tu stary Daniel zaczął robić wyrzuty Władysławowi Xięciu opolskiemu iż zdradliwie rozdzielił ich siłę wysławszy Lwa na południe. Tym
czasem nadciągnął Lew, zebrali się rozpierzchli Polacy i Opolczycy oblegali Opawę
spaliwszy wszystkie stodoły do koła miasta. Opawę obronił Benesz z Dieéic broniąc się w niej
mężnie z wojskiem morawskiem w mieście. Daniel niemogąc dobyć Opawy spalił wsie
okoliczne zdobył zamek zwany Nasile wypuścił osadzonych tamże jeńców polskich
i ruskich, zdobył Bzoblogs gdzie się mu dowodzca osady Herbert z Fulsztyna poddał
i tak całą okolicę wyniszczył że i źdźbła słomy do podpalenia budynków miejskich
nie pozostało. Władysław zaś opolski oblegał w Hlubczycach Benesza z Dieéic
który dla obrony wyruszył tamże z Opawy. Zobaczywszy iż kraj już całkiem zniszczyli i
że żadości swej zemście uczynili wrócili się Daniel, Bolesław wstydliwy i Władysław opols-
ki nazad. (Tak opisuje szeroko tę wyprawę kronika wołyńska czyli tak zwany Ipatiews-
kaja Lietopis w Połnoje sobranije ruskich lietopisej izdannoje archeograficzeskoju Komissijeju St. Petersburg 1843 Tom II str. 189–190 gdzie rzecz ta pięknie opisana; Długosz o niej zbyt krótko mówi)

Mieciolaus dux opol. et ratibor
Ludmilla Ducissa Opol.
+1233
2. Casimirus - Venceslava alias
Viola Bulgara Miecislai
ducis Russiae

+1246
1. Miecislaus dux Opol. Judith
Conradi ducis Masoviae
quae Henricio duci Vratisl denuo
nupsit
+1272
2. Vladislaus I dux Ratiboriae 1) Eu:
phemia Premislai ducis Posnan.
2) Susanna cuius ducatum Oppolensem
Venceslaus Ottocarus rex Bohe
miae eripuit

Casimirus II dux Teschinensis +1289
z żony Beatrix Ottonis Longi Marchionis
Brandeburgensis miał dzieci:
1) Joannes dux Oswiecimensis uxor Maria Caroli Roberti Regis Hungariae } 1 Boleslaus dux Opolensis; 2 Conradus dux Oswiecimensis; 3 Anna Boleslai ducis Falkenberg.
2) Viola Venceslai junioris regis Bohe:
miae
3) Casimirus dux Teschinensis
+1358
4) Vladislaus +1356 uxor Beatrix
5) Ziemovitus

II Tabula Jablonov. 37

Conradus dux Oswiecimensis miał dzieci

1) ~~Boleslaus dux Opoliensis~~

1) Sophia N. ducis Munsterbergensis

2) Casimirus dux Oswiecimensis uxor Hedvigis Ludovici ducis Bregensis

3) Premislaus dux Tesinensis uxor Anna Henrici ducis Bregensis

Ten Casimirus dux miał dzieci

1) Venceslaus D. Oswiecim & Ribnic uxor Margareta Kopezowska ten miał syna Venceslaus D. Oswiecim

2) Anna Schelemberg corka Helena N. de Lippa Track.

3) Premislaus jego corka Margaretha abbatissa S. Clara

4) Joannes D. Oswiec: uxor Barbara Nicolai a Jagerndorf. syn jego Joannes D. Oswiecim ouisusa Myszkowski uxor Barbara Nicolai Carnovia Ducis

---

Venceslaus miał dzieci:

1) Veronica Caroli de Zyrotin,

2) Anna Brzezynska ktorej corka Dorota poszła za Jana Myszkowskiego

Tabula IV

Sylvius – Franciscus

Sa. Theologia;

38

Książęta ~~opawscy~~ i hlupczyccy

Nicolaus Nothus (syn Przemysła Ottokara) 1273 + 1318.
trzymał województwo Krakow. pomorsk. i kujawskie r. 1303 za Wacława II króla czesk. lecz wypędzony od Łokietka

Nicolaus II 1318 - 1366

Jan i Mikołaj III ~~[illegible]~~ oraz Wacław i Przemko bracia a synowie Mikołaja II ~~Jan~~ rozdzielił Jan dostał Karniów Mikołaj III z Hlupczyce Wacław i Przemek Opawę

Mikołaj III 1377 + 1394
Przemko (brat Mikołaja III) 1439 - 1433
Wacław II 1433 - 1452
Jan pius 1452 - 1478
Barbara córka Mikołaja V żona Jana Księcia oświęcimskiego daje w posagu córce swej Barbarze czyli Helenie która za Jenego barona

Schellenberga wydaną została Karniów i Hłupczyce.

r. 1524 Jerzy Schellenberg sprzedaje Hłupczyce Jerzemu margrabiemu Anspach - Branderburg

Mieczysław III który w podziale r. 1283 (Stenzel script. I p. 23) dostał Racibórz a brat jego Prze-myslaw I Oświęcim odstąpił potem księstwo raciborskie Przemysławowi a wziął xięstwo cieszyńskie i oświecimskie (Kraus p. 73) lecz to mylne. R. 1292 hołdowali książęta ci Czechom i od tego czasu stali się lennikami i często formu-łę hołdu ponawiali. R. 1292 wychodzi na jaw Zator dopiero w przywileju założenia danem Ar-noldowi kapelanowi — Mieczysław III umarł r. 1295 (Kraus p. 74 który mylnie pisze p. 74 że zostawił córkę Violę, która była córką Kazi-mierza księcia cieszyńskiego.

Kazimierz II brat jego książę cieszyński Oświe-cim po śmierci brata oddziedziczył Ten miał za żonę córkę Ottona margrabi brandeburskiego Podług Jabłonowskiego (Tabula Jablonov.) umarł r. F 1289 i miał żonę Beatrix córki Ottona Długiego margrabiego brandeburskiego.
Kraus p. 74 powiada: „Księstwo cieszyńskie „oddziedziczył Kazimierz II odstąpiwszy Oświe-„cim synowi swemu Janowi scholastykowi kapituły „krakowskiej który uczynił zapis aby scholas-„tycy dziesięcinę z Oświęcima pobierali. Upo-„sażył on także probostwo w Oświęcimie nadaniem „wieczystem wsi Włosienicy którą ciągle scho-„lastyk z Krakowa wikaryuszom opatrywać „dawał. Kazimierz II umarł r. 1306 i zostawił 3 „pierwszego (?) małżeństwa 3 synów: Bolesława „i Władysława hołdowników czeskich i Mieczysława „Kawalera mieczowego; z drugiego zaś małżeństwa „Kazimierza i Ziemowita."

F co mylnie bo są jego przywileje z r. 1292 i 1299.

sed Łętowski?
Jabłonowski (Tabula) następujące mu daje potomstwo: 1) Joannes dux Osviecimensis (uxor Maria Caroli Roberti Regis Hungariae . obacz w Praju, Katonie) 2) Viola żona Wacława czeskiego a potem Piotra Rosemberga 3) Kazimierz dux Theschinensis + 1358 4) Vladislaus + 1356 Uxor Barbara. 5) Ziemovitus.
Schickfuss tożsamo potomstwo mu daje tyl-ko jeszcze szóste dziecko (którego Jabłonowski nie ma) dodaje: 6) Bolesława

Reusner tylko mu 3 dzieci naznacza:
1) Jana xięcia Cieszyńskiego i oświecimskiego 1322
2) Kazimierza xięcia cieszyńskiego który otrzymał 1327 Oświecim in feudum paternum i 3) Violę.
Gabriel (Programm p. 25) to zaś Kazimierzowi II daje potomstwo: 1) Jan xiąże Oświecimski i Zatorski + 1322 (?) 2) Kazimierz III xiąże cieszyński + 1358 żona Beatrix córka Jana von Hackenborne 3) Ziemowit + 1281 (?) 4) Władysław + 1356. 5) Viola + 1317.
Wogóle ta część genealogii nayciemniejsza i tylko przywileje wyjaśnić mogą.

Jan xiąże Oświecimski i zatorski podług Jabłonowskiego miał żonę Maryę córkę Karola Roberta króla węgierskiego (a podług Bzowskiego Eufrozynę z którą klasztor Dominikanów w Oświecimiu założył i która w Krakowie pochowana leży) zdaje się iż po śmierci żony został Xiędzem bo przywileje z r. 1327 (lennictwo) i 1379 (~~[illegible]~~ Kleryk) mówią o nim scholasticus cracoviensis 1389. Joannes dux Oswie. [illegible] in Oswiecim [illegible]
Za niego Jan luxenburski król czeski [illegible] zrzeka się 1335 pretensyi do Korony polskiej a Kazimierz Wustępuje starszeństwa do Szląska przez pełnomocników w Trenczynie 1335 (Sommersb. I st. 774) lecz zupełne zezwolenie Kazimierza nastąpiło dopiero po r. 1340 bo do r. 1340 Jan Luxenburski używał jeszcze tytułu Polonia Rex. Następca jego Karol IV połączył wszystkie dzierżawy xiążąt szląskich z Koroną czeską r. 1355 (Sommersb. T I p. 776)
Tego Jana kanonika i xięcia oświecimskiego (może że było 2 Janów kanonik 1327–1379 i Jan świecki xiąże Oświecim 1389) jest kilka przywilejów. Gabriel (Program) niewie dziś na jakiej zasadzie mówi że + 1322 i że zostawił dzieci 1) Konrada xięcia na Oświecimiu i Toszku 2) Bolesława xięcia na Bytomiu 3) Elżbietę córkę 4) Bolesławę córkę (?)
Jabłonowski (Tabula) daje temu Janowi dzieci: 1) Bolesław xiąże Opolski (?) 2) Konrad xiąże Oświecimski 3) Anna żona Bolesława xięcia falkenbergskiego
Reusner naznacza mu 3 dzieci: 1) ~~[illegible]~~ Bolesława + w Bytomiu bezdzietnie 2) Konrada xięcia cieszyn. i oświecim 3) Elżbietę Polkha (?)

Z przywilejów następni xiążęta oświecimscy

1327 Jan może kanonik (Kazimierz III otrzymawszy w dziale Cieszyn, Skoczów i Ostrów aż po rzekę Białę dostaje Expektatywę na xięstwo oświecimskie po śmierci wuja kanonika Kraus p. 74 niewiedzieć dla czego go wujem Jana zowie może był stryjem)

1377 Przemysław xiąże Cieszyński rządzi w Oświecimie (ob. Pamiętnik Sandomir) może opiekun. żyje 1388

1389 Jan xiąże Oświecimski r. 1396 pojmuje Jadwigę siostrę Władysława + 1407 lecz może pierwej bo r. 1400 sama Hedwigis dux Zator

1406. Bolko dux teschinensis et oświecimensis

1407 Premislaus dux teschinensis et Oświecimensis.

Wladislaw II fürst v. Schlesien
geb. 1105 (1104) + 1159 d. 2 Juni
Gem: 1) Agnes Tochter Leopolds von Oesterreich
2) Christina Tochter Albrecht des Bären

Mieszko I fürst v. Ratibor u. Opeln
+ 16 Mai 1211
G. Ludmilla + 20 Octob. 1211.

Kasimir geb. 1178 (1179) + 13 Mai 1229 (1230)
G. Viola von Bulgarien + 7 Septemb. 1251

Ludmilla Agnes Eufrosina Boleslaus
1213

Mieszko II erwachs. 1246
G. Jutta Tochter Konrad v. Masovien
(2° vel 1251 G. Heinrich III fürst v. Breslau

Wladislaus fürst von Kalisz Wielun + 13 Novemb 1281/2 1287 (1288) (Ostra)
G. Eufemia Tochter Wladislaus Odonicz fürst v. Großpolen (Gnesen) vermählt 1251 + 15 Febr. nach 1281

Wenceslaus Mönch des h. Norbert im Kloster Czarnowanz

* Janusz fürst von Ratibor 1251 in den Sprie: erprivilegiert (falsch ?)

Mieszko III fürst von Teschen und Auschwitz + 1313

Kasimir II fürst v. Beuthen + 10 März 1312
G. Helena + von 1323

Boleslaw I fürst v. Opeln + 1313 d. 14 Mai

Premislaus fürst v. Ratibor u. Auschwitz + 1306 d. 7 Mai
G. Anna Tochter Konrad II fürst v. Masovien + 1324

* Wladimir Benediktiner in Tyniec 1250 + 1256 d. 21 Maj

(Wladislaus (Wlodko) fürst v. Auschwitz + ~~1321~~ (1324)
G. Eufrasia (Eufrosine) + 1324 d. 26 December

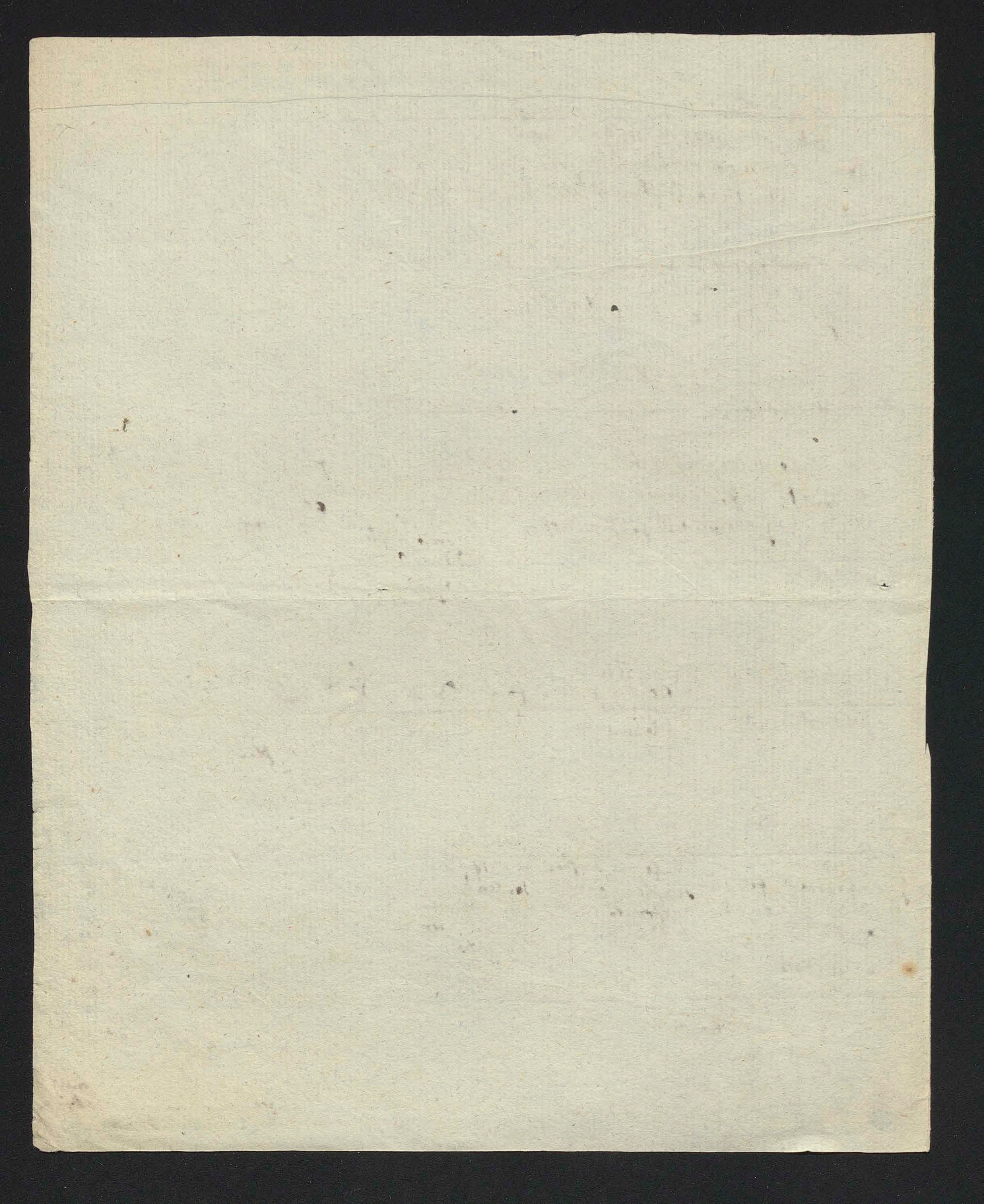
Kasimir fürst von Teschen + 1358
G. Eufemia Tochter Trojden's fürst v. Masovien 1324 + 1361

Viola (Elisabeth) + 1317 d. 21 Septemb
verm: Wadaw III König v. Böhmen 1305.
2v. Peter von Rosenberg 1316

Johan (Jesko) I Domherr v. Cracau 1321 fürst v. Auschwitz 1327 + 1370 (1372)
Hedwig Tochter Ludwig I fürst v. Brieg + 1376
1306

N. Nonne Domin. Kanonin in Ratibor

1291 Mieszk III nadaje Oświecimowi prawo składowe ołowiu i soli
1292 " miastu Zator (orygi- nał w Archiwum miasta Zatora- Kopia w Acta jurium et docu- mentorum ecclesiae zathoriensis 1366 per Michaelem Kamelski [illegible]
1297 d. 2 August in Ostrau Vergleich mit Teodorich Bischof v. Olmütz hinsichtlich der Gränze des Bisthums

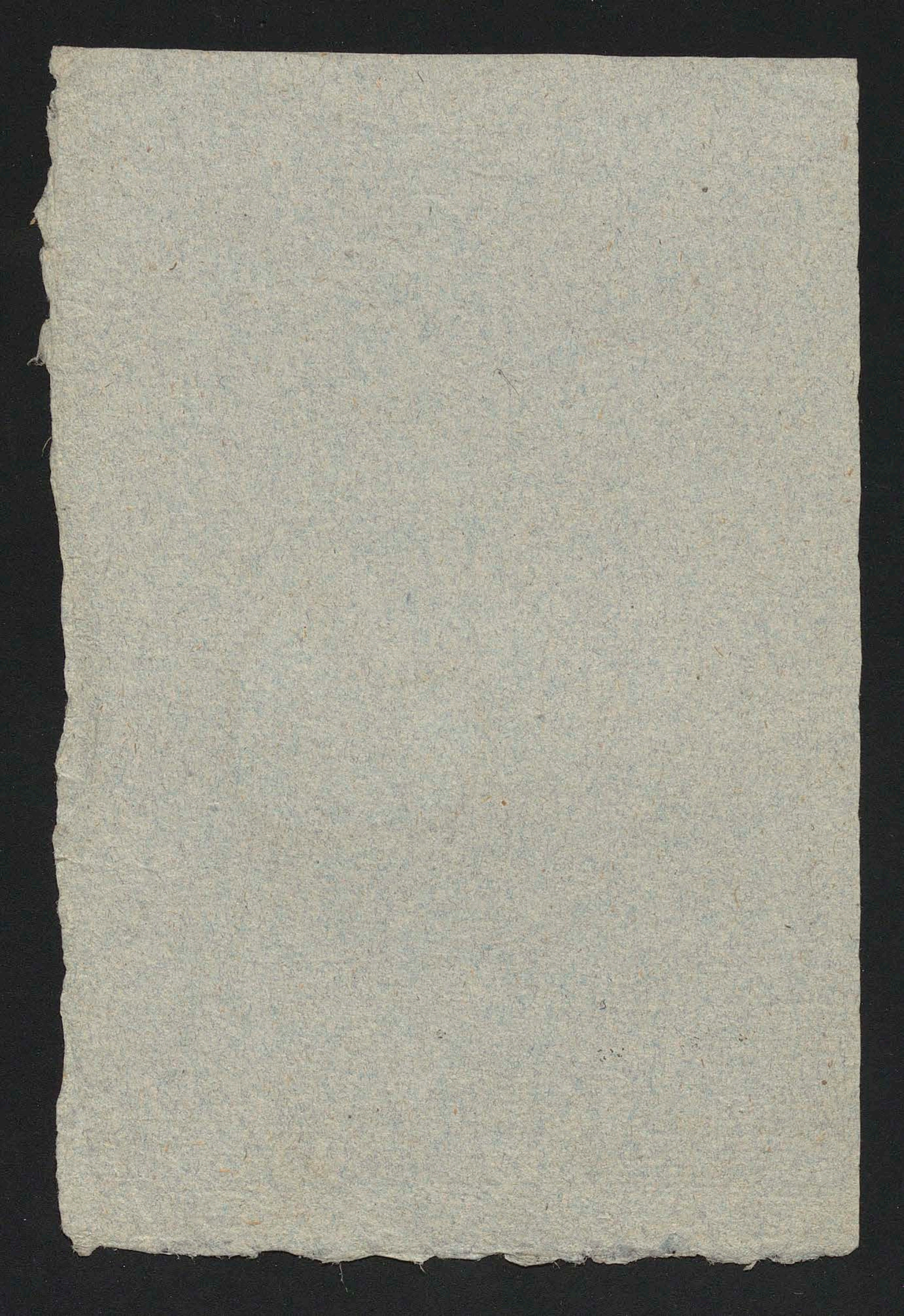
Lennictwo Książąt Szląskich

Kazmierz II Książe opolski i bytomski był pierwszy który się poddał jako lennik Wacławowi II r. 1289 za jego przykładem poddali się Krolowi Janowi inni Książęta gornoszląscy r. 1327 Kazmierz III z Cieszyna, syn jego Władysław z Kozla, Bolesław xiąże z Opola, Jan z Oświecima, Leszek z Raciborza, Mikołaj z Opawy r. 1318 — Kazmierz II kładzie za powody swego kroku 1) wdzięczność synowską 2) doznane od polskich krewnych Książąt ucisk 3) pomnożenie przez to dobra Kraju i poddanych.

Głowną przyczyną były niezgody po śmierci Leszka czarnego r. 1289 w których Polacy zniszczyli okrąg siewierski należący do Kazmierza II, aby się zabezpieczyć i mieć feudum haereditarium do czego zaprowadzenie prawa niemieckiego na Szląsku wielce sprzyjało . . . . . .

w przywileju mówi : resignavi et resigno publice per vexillum meum . . . . meum ducatum cum juribus quae mihi filiis haeredibus . . . competunt . . . et ex nunc recipio, ta lenność więc była tylko mutuum adjutorium pomoc obopolna nienadwerężająca praw spadkowych albowiem każdy nowy następca odnawiał hołd

F

Oświecim

43

Uzyskany przez Ziemowiedza powiat cieszyński obwym był Chrześcijaństwu; należał wprzódy do Morawii wielkiej. (Sarnicki Annal V str. 1029)

P

Kanonik praski † 1362

42

R. 1292 (Francisci Chronicon Pragense (Scriptores rerum bohemicarum T. II Pragae 1784 p. 40) mowi iż gdy Wacław Król przybył do Polski udało się do niego 4 rodzonych braci: Opuliensis, Ratiboriensis Butunensis, Teschinensis którzy mu poślubowali wierność i od niego ducatus suos in feudum dostali

p. 70 Venceslaus III Bohem. rex Anno 1305. III Non. Octobris contraxit matrimonium cum Phiolca filiam ducis de Teschyn. Toż samo mówi Beness de Weitmil p. 212 nazywając ją Fyola ducis Teschinensis lecz to małżeństwo pod r. 1306 kładzie.

Krabice

Dr Legis Glückselig [illegible] Böhmens mowi że ta Viola była córką Mieszka xiecia cieszyńskiego: lecz podług innych pisarzy, co

C/s LN — 30 fr

/. pewniej była ta Viola córka Kazmierza II xięciá
cieszyńskiego † 1289 (???) brata owego Mieszka

44

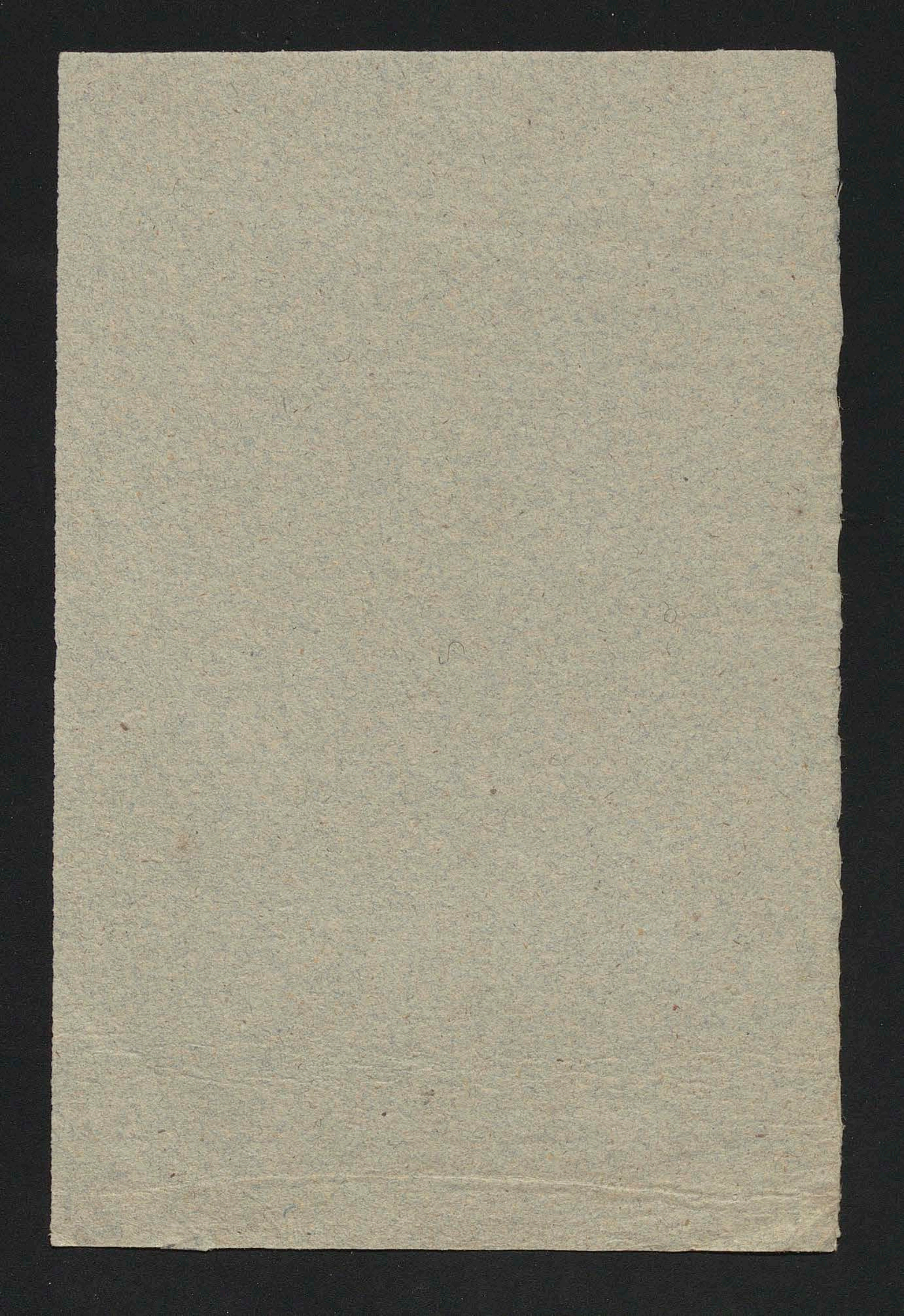
Oświecim

Piotr z Rosenberka (syn Henryka burgrab. prask. + 1310 i Elżbiety z Dobrusky) król Jan Czeski Księżniczkę Fiolę czyli Elżbietę księżnę cieszyńską wdowę młodą pozostałą po Wacławie III Królu czeskim r. 1316 dał za żonę Piotrowi z Rosenberka Ta drugiego roku zaraz bezdzietnie umarła (1317) w dzień S. Mateusza ewangielisty pochowana w klasztorze Wyssebrodzkim

— R. 1318 pojął tenże Piotr drugą żonę Katarzynę z Wartenberga

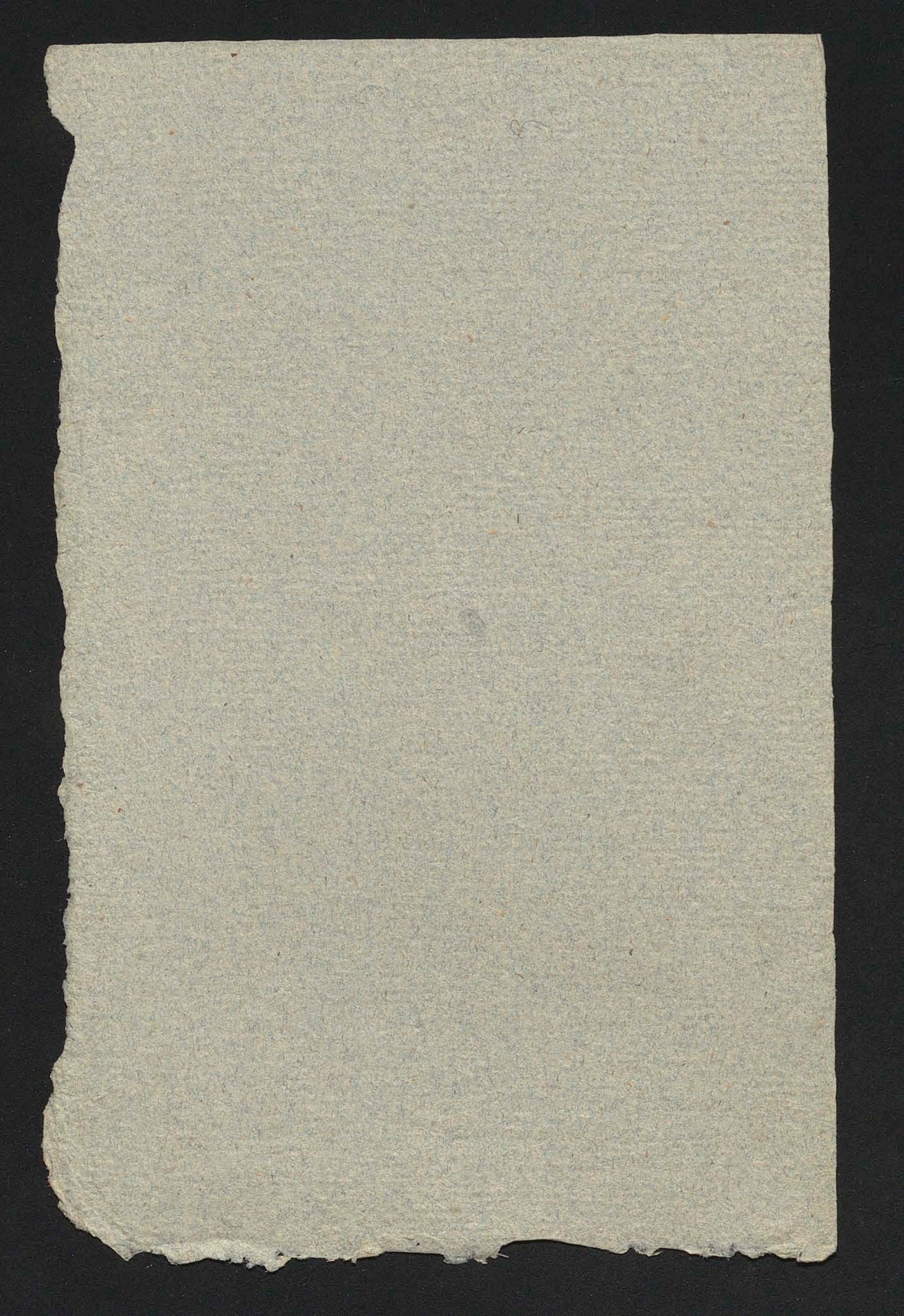
p. 45 Swazek IV 1828 Časopis własn. museum w Čechach:

Rosenberske Kroniky Kratky a summowny wytah sepsany 1609 od Wacława Březana (z Niem.)

Król Jan (czeski) poznawszy iż (Piotr z Rosenberga) był pan bogaty i stateczny osądził za godne aby ~~się~~ przywiązać go do siebie pokrewieństwem: przetoż Królewnę Fiolę inaczej (ginak) Alžbětu Księżnę cieszyńską (wdowę młoda pozostała po Królu Wacławie III dał mu za żonę i zaślubił r. 1316 Ta zmarła bezdzietnie zaraz drugiego roku (+ t. j. 1317) w dzień Św. Matausse ewangelisty w Klasztorze Wyssebrodskem pogrzebiona

Rosenberske Kroniky kratky a summowni wytach sepsany 1609 od Waclawa Březana (w Časop. společnosti wlastenskeho Museum w Čechach II Roční běh 1828 Swazek IV str. 45.

Benessius de Weitmil (Scriptor. rer. bohemicar. Tom II Pragae 1784. p. 243)

1320 Wladislaus dux Cracoviae coronatur in regem Poloniae ... verumtamen duces Slezie et Oppuliae cum rege Johanne et corona regni Bohemiae fideliter persisterunt. Demum ...
„accepta pecunia maxima a Cazymyro rege Pol.
„cessavit se scribere regem Poloniae ita tamen
„quod praedicti omnes duces Slezie et Oppuliae
„vasalli feodales regni Boemiae et coronae
„temporibus perpetuis remanerent, et sic factum
„est, et firmatum litteris et munimentis."

p. 310. r. około 1345.
Wacław II królewski pojął za żonę Elzbietę córkę Przemys: ława xięcia Krak. i przeto po jego śmierci Polskę w dziedzictwie dostał Kazimierz zaś który był synem brata Przemysława po śmierci Wacława opanował części niższej

Polski a tak Jan Król czeski i Kazmierz pisa:
li się oba Królami polskimi. Dopiero Karol Król
Węgierski który miał za żonę siostra Kazmierza
Króla polsk. wdał się w to iż Jan Król czeski
przestał według ugody pisać się królem polskim
et haberet Vasallos omnes duces Silesiae
zaś Kazmierz miał pisać się Królem Polskim
i posiadać niższa (mała) Polskę.

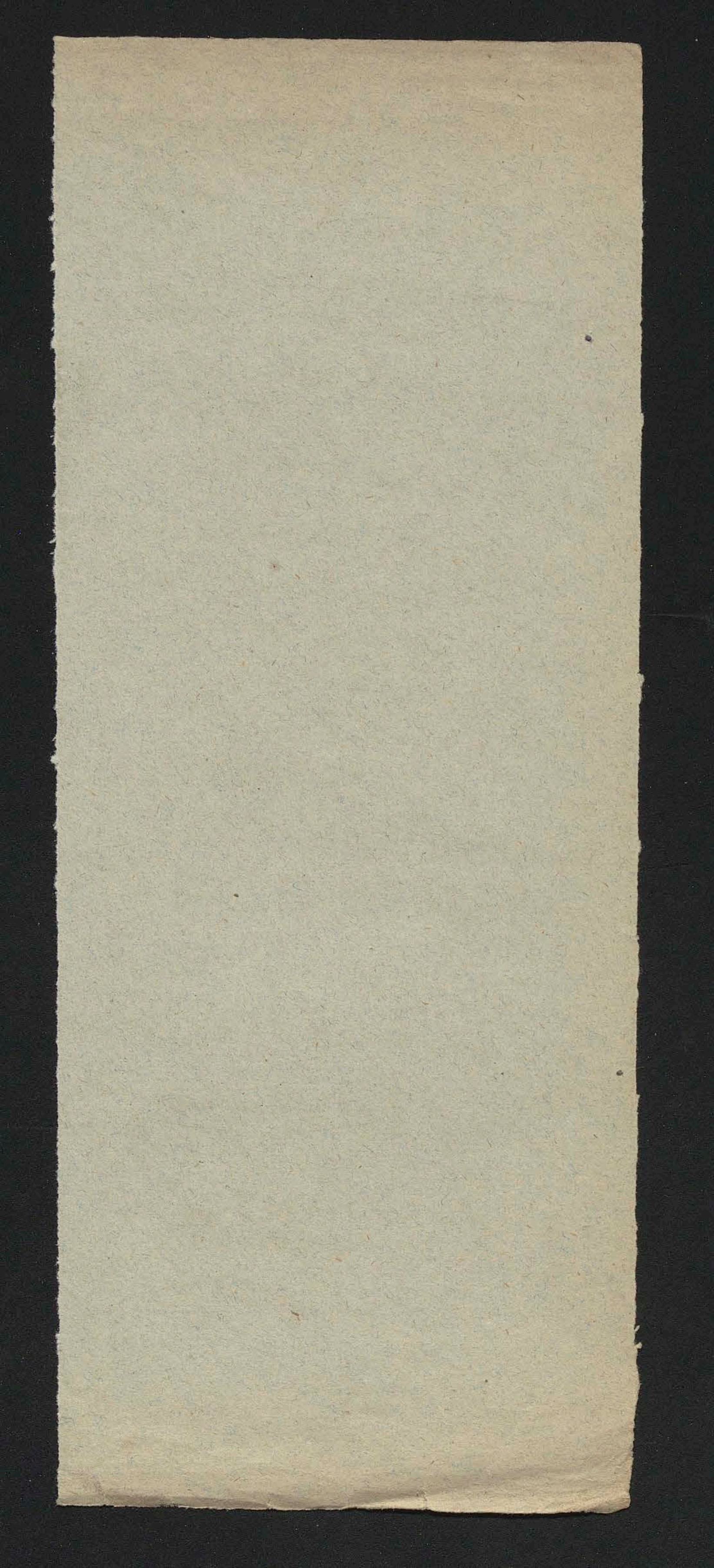
Pohl (Jahrbucher der Stadt Breslau) Tom II p. 175) wspomina Konrada Księcia ten miał syna Kazimierza Księcia Cieszyńskiego, Oświęcimskiego i Toszyńskiego oraz córkę Zofię która poszła za Wiktoryna Księcia Münsterbergskiego (syna Jerzego Podiebrata)

To zgadza się z genealogią Reussnera podług której Konrad Książe Cieszyński i Oświęcimski jest synem Janusza 1322 (może zmarłego) a bratem Bolesława Księcia Bytomskiego i Elżbiety Lokka.

Konrad zaś zostawił dzieci: Kazimierza i Zofię jak wyżej (w ogóle ta genealogia ciekawa a może i prawdziwsza)

Pohl Jahrbücher III str. 70 pod r. 1531 pisze:
Auch starb Fr. Margaretha Herzogin von Tost, Herzog Hansens zu Glaubitz Tochter, die 17 Aebtissin zu St. Clara, so dem Kloster 25 Jahr vorgestanden

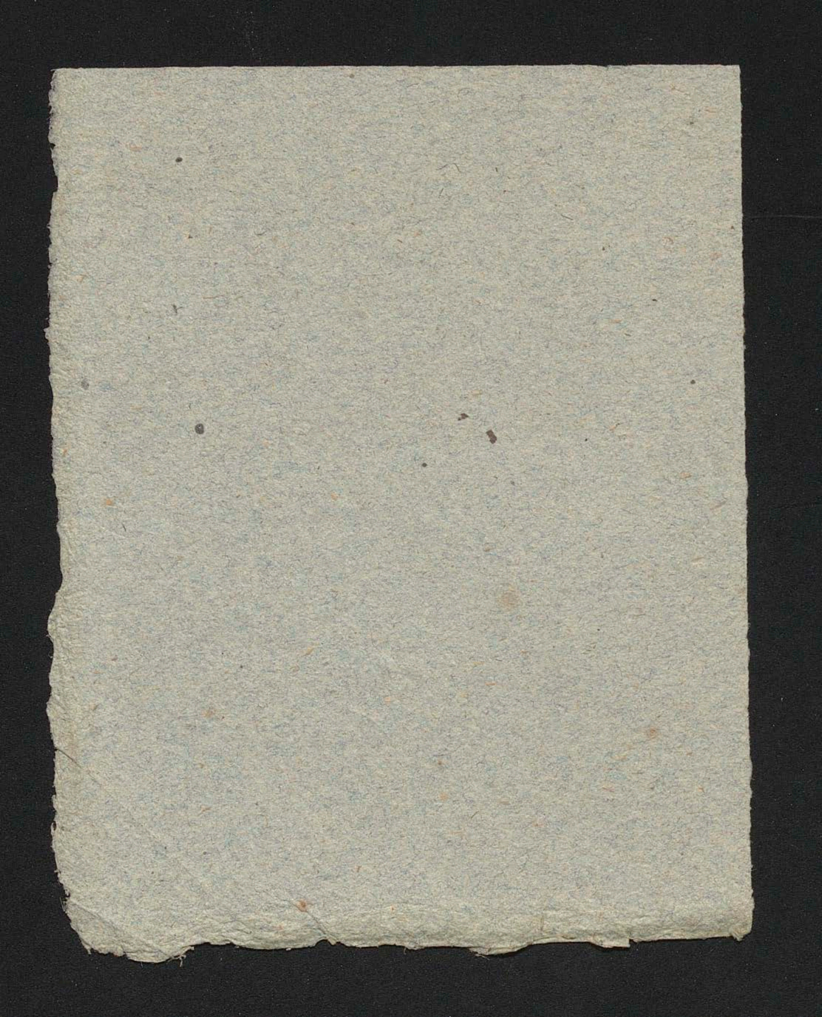
(więc by została Ksienią 1506)

Oświęcim.

Boleslaus archiepiscopus strigon. dux tos: tensis przywilej jego z r. 1322 w Wagner Analecta Scepus I. 310.

Joannes praepositus scepusiensis dux Opulie (może Kropidło) 1343. (Wagner I. 314.

x podług dyplomatów

podług Böhme

49

(w Böhme Diplomat. Beiträge)

Władysław xiążę bytomski i kozelski 1327

Lukardis

Kazimierz xiążę cieszyński 1358

Przemko xiążę cieszyński żona Elżbieta corka Bolka bytomskiego 1358

Eufemia żona Konrada I xiącia Oleśnicy

Agnes Abbatissin 1355 1361

Catarina zakonnicko trebnicy 1355 1361

Beatrix żona Bertolda burgrab. mag. debursk. 1359

Bolko + 1355

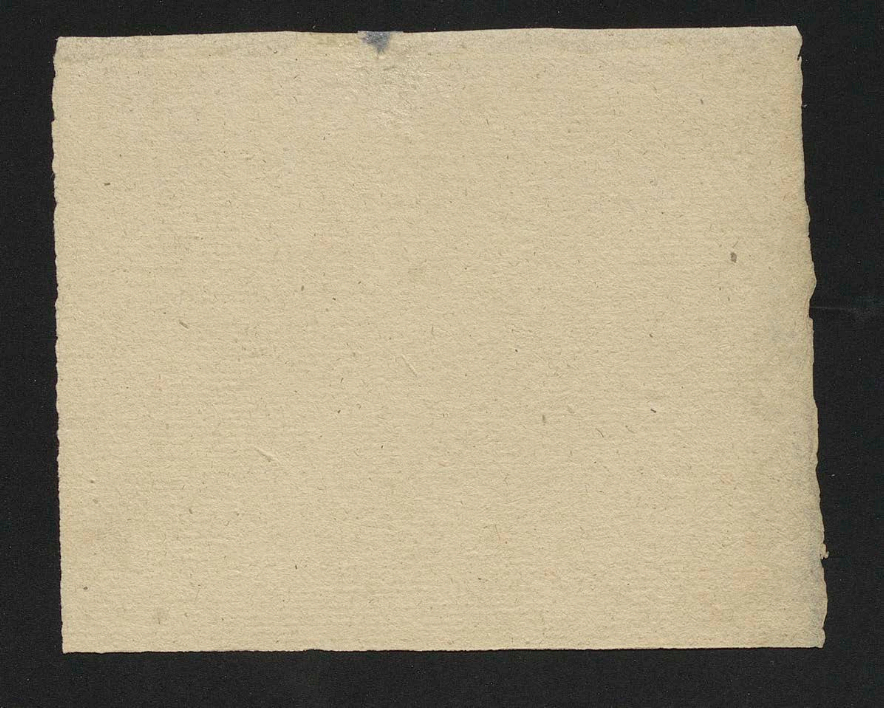
Małgorzata corka Jarosława z Sterberga zaśl. 1327

Elżbieta żona Przemka xięcia Cieszyn

Eufemia, żona Władysława xcia Falkenberg.

Bolka żona ~~Kazimierza Xcia~~ Czenka z Waterburga

jest w Grotefend toż samo

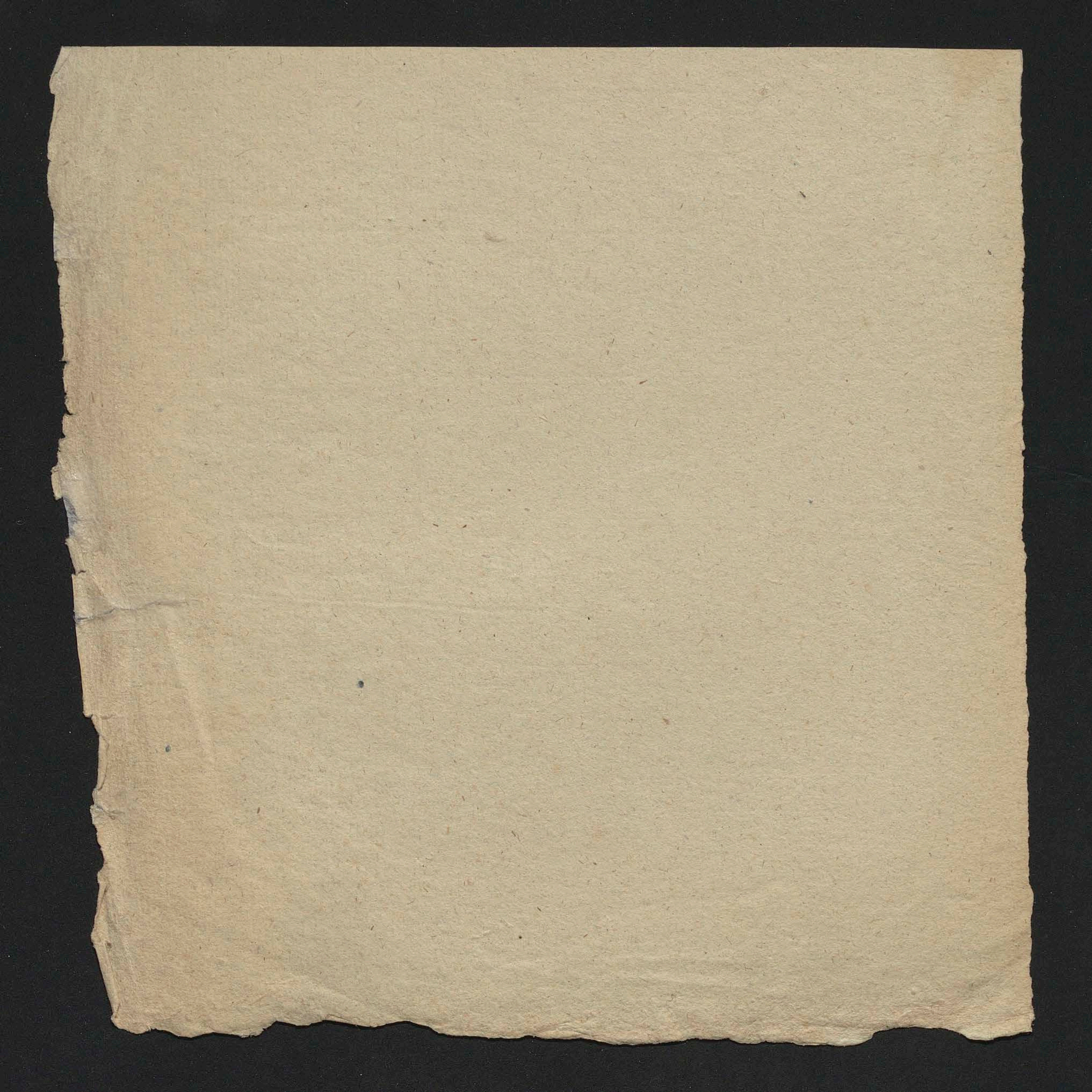

List Bolka księcia Falkenbergskiego:

An Jakob Jabusky, Bürger und Weinschenken in Oppeln zu handen.

Erbar, gutter Gönner! – Wir fügen euch gnädiglich zu wissen, nachdem der almächtige Gott uns und unserer Liebe, einen jungen Erben gegeben, welchen wir auf künftigen 26 Aprilis in die heil. Taufe einzuverleiben vorgenommen; als wil uns von nöten sein 23 Quart Wein, 2 Fass Opplisch Bier, 1 Viertel Rindfleisch und 12 Groschen Weisbrot. Wolt uns mit Zeigern solches übersenden. Sol euch mit ehistem von unserm Amtsgeschösser richtig gemacht und gezalet werden. Und sind euch zu allem gutten geneigt. Datum, Falkenberg den 25ten April, Anno 1327.

st. 77. (Klose) Von Breslau dokumentirte Geschichte und Beschreibung. Breslau 1781. IIr Band.

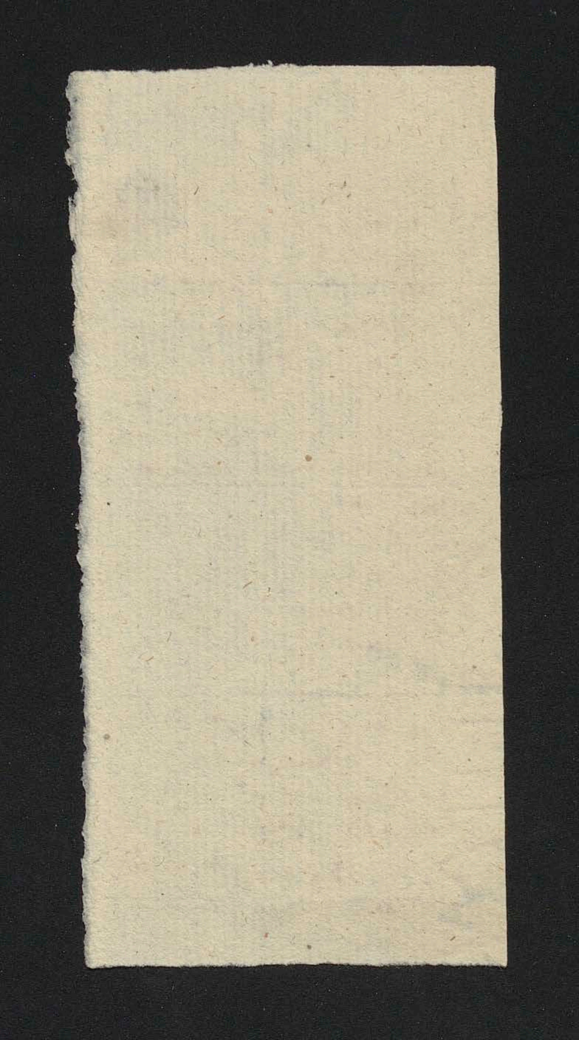
51

Oświecim

Xiążęta szląscy z dzielnicy Piasta rozrodzeni niezgodą pomiędzy sobą porożnieni szukali pomocy u obcych mocarstw przeciwko najazdom krewnych i w tym sposobem stali się lennikami. Bolesław III xiążę lignicki zmienił nawet barwę białą orła polskiego na czarną.

Poddawanie się było modą też; dla większej godności i aby być dworzanem cesarza poddawali się Piastowie

Polacy uradzili na sejmie iż żaden xiążę szląski będący obcym hołdownikiem nie mogł być regentem ani starostą w Polsce. Zaczem od r. 1337 xiążęta niebywali w szląsku własne sejmy.

Jan III Xiążę oświecimski.

Narbut Dzieje narodu lit. tom V st. 240 (następujące tylko córki

daje Olgierdowi: 1) Agrypina za Borysem Xiążęciem suzdalskim,

[2)] Maria za xiążęciem ruskim Dawidem a powtóre za Wojdyłą 3)

Alexandra † 1434 za Ziemowitem Xiążęciem Mazowieckim

4) Helena za Włodzimierzem Andrzejewiczem Chrobrym

xiążęciem rusk. 5) Teodora za Swiatosławem Tytusowiczem

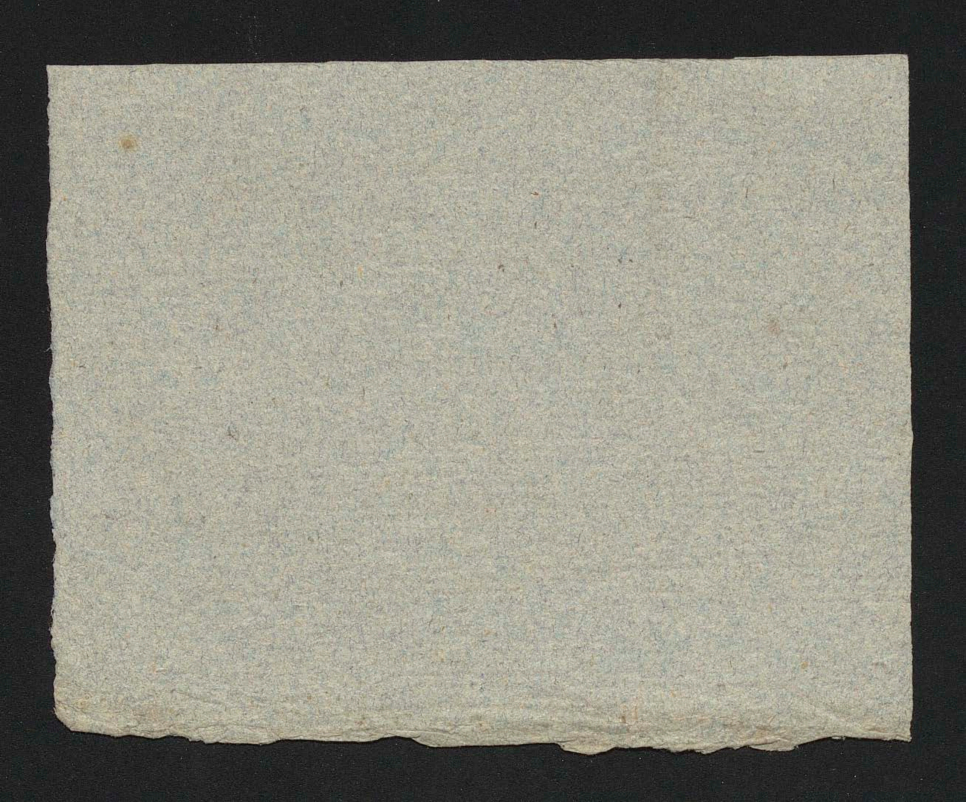
xiążęciem Zwinogrodzkim

pierwsza żona Olgerda Maria Witebska Xiężna z niej 6 synów

(między innemi Iwan Jodziewit xiążę podolski † 1358 i Tymon

Langweniej xiążę Mścisławski † 1370) druga żona Julianna

(córka Alexandra Xiążęcia twerskiego) którą pojął r. 1349.

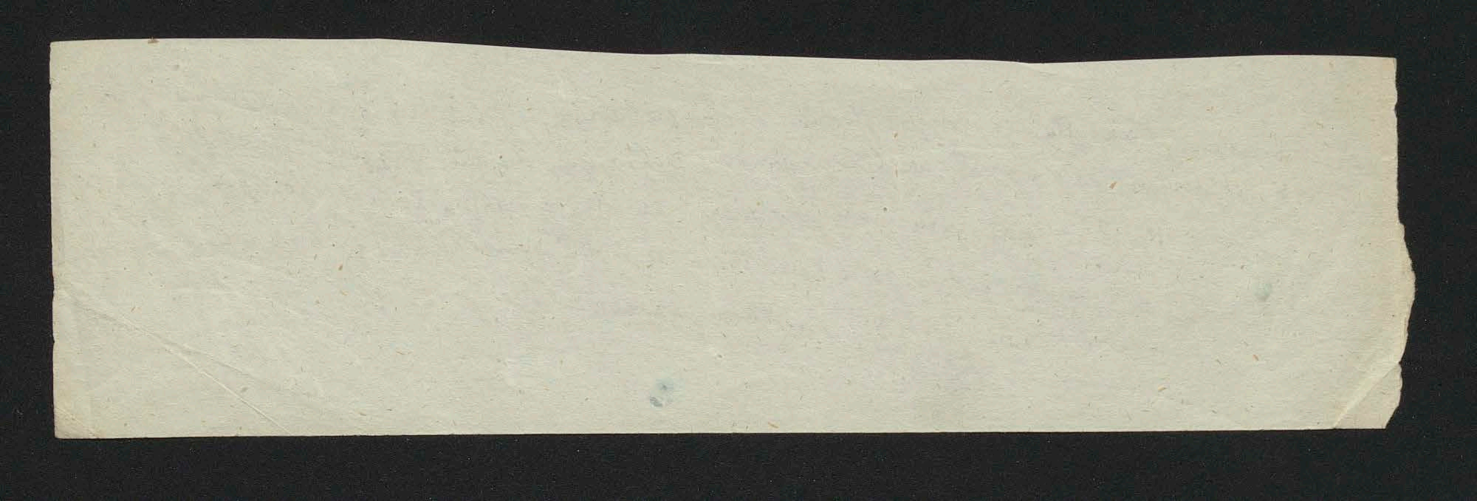

53

Przed drzwiami zakrystyi na drugiej stronie grobu Katarzyny Białuszyny z Melsztyna z matej r. 1618 odpoczywa ciało w cnoty wielkie przybrane Eufrozyny Familij Książąt Oświęcimskich

p. 16. Michała Ceykowskiego: Świątnica Pańska to jest Kościół Boga w Trójcy SS. Jedynego z Klasztorem WW OO Dominikanów w Krakowie.

w Krakowie 1743. w drukarni Akademickiej. – in 4°.

Kazmierz III Książe Cieszyński + 1358 ten pożyczył pieniądze Bolkowi III Księciu niemodlińskiemu na miasto Strehlen które u Kazmierza III zastawił. Kazmierz III zostawił dzieci:

I) Ziemowit preor zakonu S. Jana Jerozolimskiego w Małej Oleśnicy (Comthur von Klein Öls) przychodzi w dyplom. 1383. — brat:

II) Przemysław Książe Cieszyński i wielkiej Głogowy, pan Strzelina (Strehlen) Bolko III sprzedał mu 1385 Strzelin (zwany Noszak) + 1410. Przemysław ten miał kilku synów: jak to widać z traktatu związkowego przez Książąt Szlaskich w Wrocławiu na korzyść Króla czeskiego Wacława przez stany uwięzionego zawartego 1402 w dzień przed S. Małgorzatą gdzie stoi „Przemisla czu Teschen mit seinen Söhnen." Synowie tego Przemysława

a) Przemysław zabity 1401 d. 1 Stycznia przez Chrzana za podufszczeniem Jana Księcia Raciborskiego gdy na wozie z Gliwic do Cieszyna jechał. Z dokumentów widać iż zostawił synów Jana i Kazmierza.

b) Bolesław (Bolko) pisze się 1406 Herzog und Erbling zu Teschen, Herr zu Oswinzen und Glogau pan na Strehlen (może był opiekunem młodego Kazmierza Przemysławowica)

1416
R. ~~XVI~~ tenże Bolesław odstąpił Kazmiezowi
Księciu oświecimskiemu Strzelin który to
Kazmierz r. 1427 sprzedał Strzelin Ludwikowi
II Księciu na ~~[illegible]~~ Legnicy i Brzegu. z Końcem
Kwietnia 1427 za 1000 grzywien.

cf. Görlich Geschichte der Stadt
Strehlen Str. 139.

cf: Hoffmann Monatsschrift für Schlesien.

Strzalinskie (Strehlen) xięstwo Bolko III syn Mikołaja r. 1383 zastawił
za 7000 grzywien braciom Ziemowitowi i Przemysławowi xiążętom cie-
szyńskim. — R. 1385 d. 14 Novembr. Dopłacił Przemysław Bolkonowi III jeszcze
3000 grzywien i został się panem Strzalinskiego xięstwa wraz z bratem swym
Ziemowitem (Komturem zu Elnim Oels) Jednak Bolko miał na 4 lat prawo wy-
kupna i gdy nie wykupił sprzedał xiąże Bolko cieszyński (syn Przemysława) r. 1416
Kazmierzowi (xiążęciu oświecimskiemu synowi brata swego) za namową Henryka
IX Herzog von Lüben. Ludwig II Książe na

Brzegu kupił Strzalin od Kazmierza xięcia oświecimskiego

Görlitz Geschichte der Stadt Strehlen.

Familia z Častolowic czeska

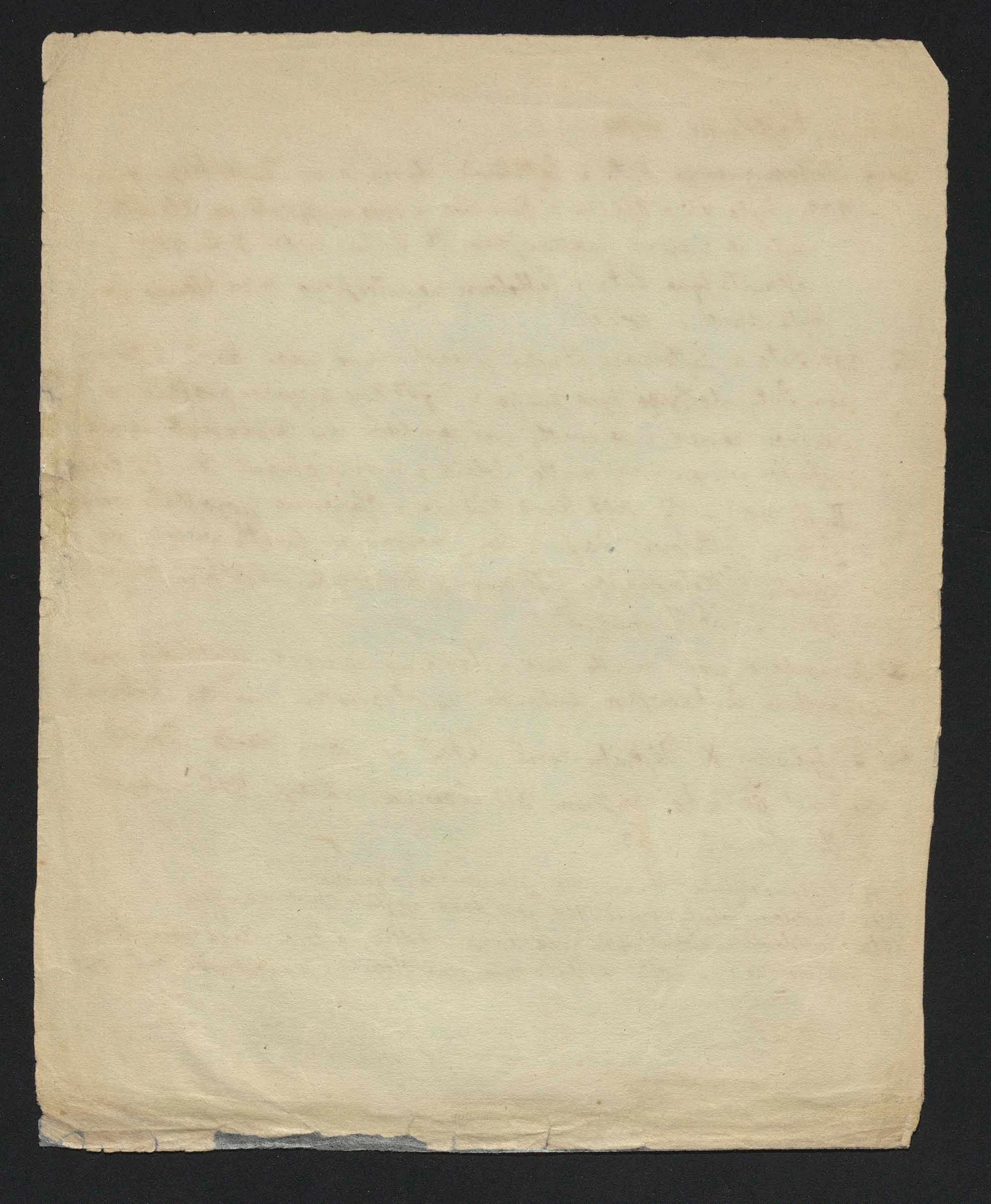
Żoną młodszego zwanego Puta z Častolowic dziedzica na Richenbergu + przed 1404. była Anna Księżna z Oświecima r. 1440 mieszkała na Kladsku była na zjeździe Czasławskim (Ob. Archiw Czeski I str. 254) zostawiła syna Puta z Častolowic najmłodszego 1434 którego żoną była Anna z Koldic.

R. 1396 Puta z Častolowic starszy przenosi wiano pani Anny (z Oświecima) żony Puty młodszego syna swego z 2750 kop grzywien praskich na Skukrow zamek i na miasto przed zamkiem na Richmberk zamek i wsie doń należące i na miasto Solnici z przyległościami (Archiw Česky II str. 49). – R. 1405 Anna Księżna z Oświecima pozostała wdowa Puty z Častolowic daje 2 kopy rocznie na światło wieczne do kościoła Častolowickiego. (List dany w Richmberku – Balbini Miscellanea Dec. I Lib. V pag. 122)

Δ Richmberg gród i miasto dziś Liberk po niemiecku Reichsberg wieś w państwie Richnowskim (Reichenau) w Hradeckim ministra Kolowrata.

Ob: Příspěwky k' dějepisu země České od Jana Karla Rojka. Časopis českeho museum. XIX Ročník. W Praze 1845 Swazek I str. str. 62 i 63.

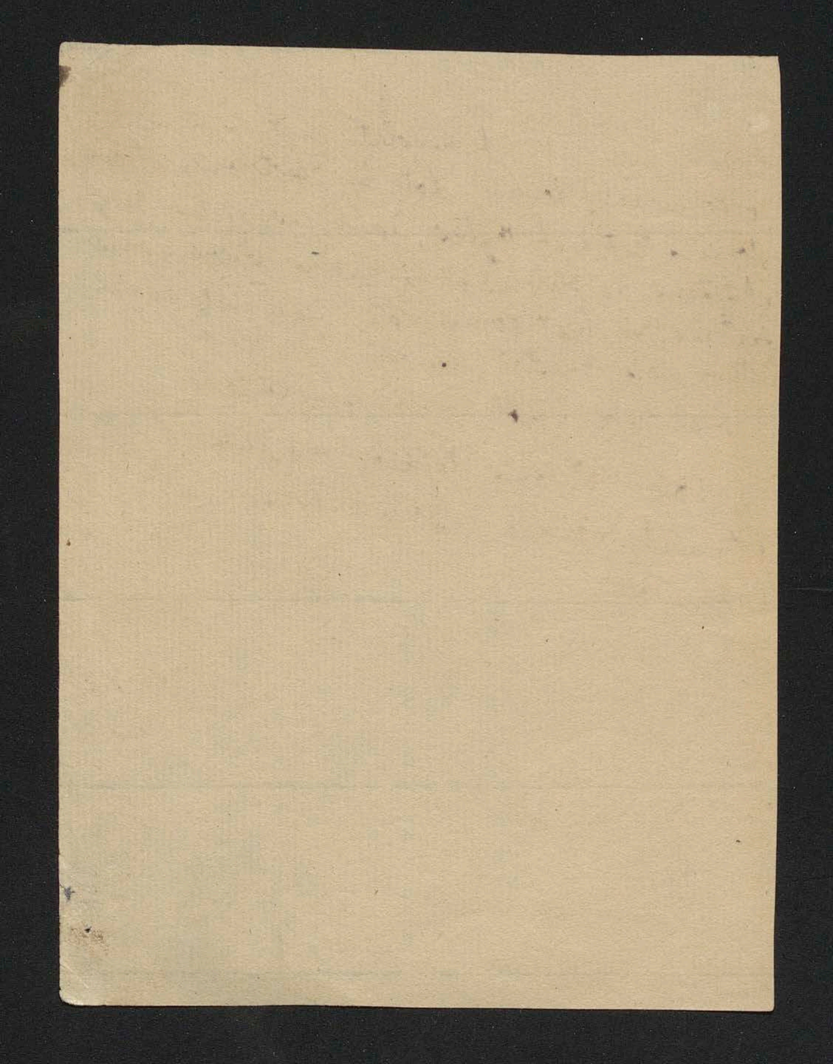
Půta z Častolowic (starszy) + przed 1398 żona Machna; syn jego
Půta z Častolowic (młodszy) + przed 1404 żona Anna xiężna z Oświecimia; syn
Půta z Častolowic (najmłodszy) 1434 żona Anna z Koldic, a córki 1) Anna żona Jana z Hazmburka a na Kosti 2) Katarzyna żona Oldřicha z Hazmburka. brali 1458.

Eodem anno 1396 decolati sunt in Praga probi curienses domini Pote de Czastolowicz et hoi dominus Getrzych myles, Johannes dictus Brazda et Petrus de Hololaw et Gerhardus Polonus omnes fratres „videlicet domini Pote" una nocte ad mandatum regis Wenceslai secundi.

mscr. cesni z bibl Konsistiarza Schönkerr.

p. 289 Časopis česského museum čtrnacty ročnjk swazek třetj w Praze 1840.

58

Presl: Cuviera Rozprawa o Przewratach kotry zemni. W Praze 1834. 8. 3197.

murko Slovensko-Nemshki in Nemsko Slov. Besednik W Gradzu 1832. 2 tomy 3201 1-2

Kollar: Narodnie Zpiewanky. 1834 3646 1-2

Zora almanach na 1835. z rycina Apolinara Kontskiego. W Budyni. 16o 3693.

Chmelensky: Kytka dar zpewa na 1836. 16o str 118. N3760.

Poppe Obszirne prostonarodni Technologia 1836. 3 tomy 4330.

Kopitar. Grammatik

Szafarik: Starozytnosti slowanske

machaček: Böhmische Chrestomatie. Prag. 1830. 4538.

Schaffarik: Serbische Lesekörner. 1833. 4539.

Swoboda J. L: Die Zweigschwerkirche am Theyne zu Prag. 1832. 8o 4577.

Zora Almanach na 1836. 16o W Budini 4670.

Palacky: Geschichte v. Böhmen III Bdr 1836. 4675. 1-2 i Dar

Paleček milownjk zertu a prawdy W Praze 1841 (4 zeszyty 12o) 5895. 1-2 zeszytów 4.

Archiv česky. W Praze 1841 I. 4 zeszyty jest tu wiadomość o Annie xiężniczce z Oświetina (na Kladsztie) str. 254, 535 i 539 z której się pokazuje że Puota z Častolowic (który żył około 1434) miał sukcessorów: Anne xiężnę z Oświecimia (może żona którego xięcia) Anna z Koldic małżonka tegoż Puoty z Czastlowic (może żyna Oświecimska była jego matka), Tiema z Koldic którzy byli opiekunami sierot i majątku tegoż Puoty oraz córki najstarszej Anięzky z Czastolowic Puotowy i innych jej siostr między temi Katarzyna. Też same nazwy miejsc co i w xięstwie Oświecimskim były także w Czechach n.p. opactwo Wilemowskie (Willamowice p. 539 Plemen, Lhota (str 535.) Tynec p. 521 i ~~174, 184~~ 340, 346 Osek p. 521 Babice p. 417. 424 Bela miasto p. 190, 191 Bestwina 395, 396, 245, 256. Borek. 168 Brzeznice p. 222 Bukowa p. 181. Dobetice p. 410 Dekanowice p. 530.

nr 3827 (margin)

Lancut 536 Landskron 69 Laszany 515 Lażany 542 Letkow 506 Letowice 143 Lhota 182 & Wysoka, mała i Wielka, Lipnik 69 Lipnice 98 Mirow 142 Nedwied zamek (Bärnwald?) p. 314 Osek p. 419 527. Rabj 248 Radoszowice 531 Skomelno 174 Sucha 235, 517. Swinczany p. 255. Swinno p. 541. Stiepanow 530 Wlemow 491 Zahorzany 505 Zibrzidowice 530 Witold Alexander wielki xżę litewski 216 i 217. Przemysław xżę cieszyńskie 54. Zygmunt Korybut xżę litewskie 213-219 Zygmunt Krol polski 70-72, 74. Polski Krol. 88, 94, 112, 117, 366, 369, 374.

Volkslieder der Wenden in der Ober und Niederlausitz. Grimma 1841. wyd. Leopold ~~[illegible]~~ Haupt i Jan Ernst Schmaler 4° Zeszyt I S. D. 8349

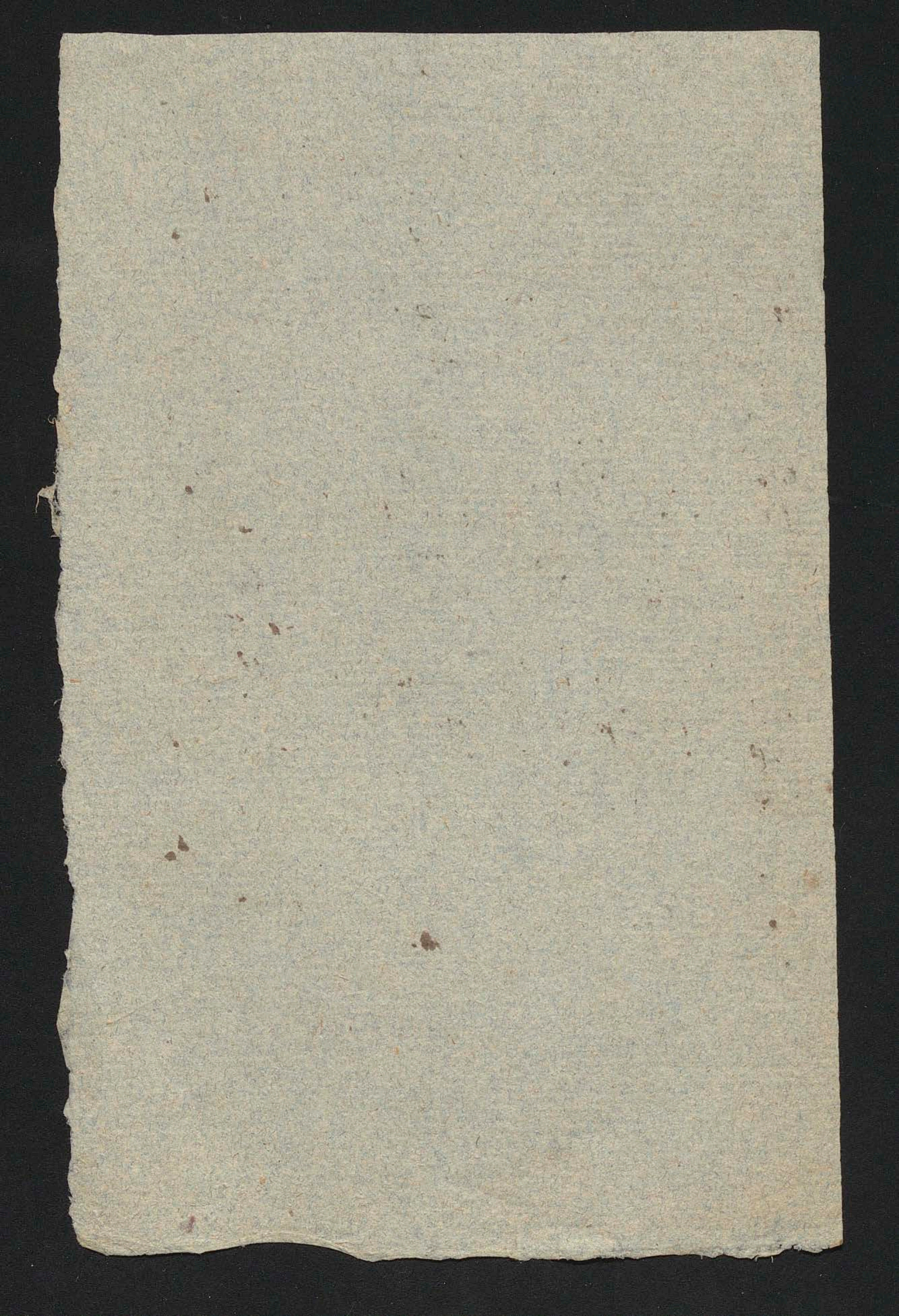
Boczek: Codex diplomaticus moraviae Olomucii 1836-1841. 4° (3 tomy) Dar. 5352.

Kwěty česke 1840. Rok VII Nr. 22 i 23. Pohadka o zaklete princeżne - Zlatauhsek bachorka Nr 34 - Panna gezerni bachorka narodni Nr. 36 - Zwyczaje i przesądy słowaków w Węgrzech Nr. 37, 43, 44

Oświęcim Lutowie z Czastolowic dziedzice Richmberga (dziś Liberk Arhberg, w Hradeckim cyrkule w Czechach) zamku – z nich jeden miał Annę Księżnę Oświęcimownę

Půta z Častolowic starszy + przed 1398 z żoną Machną miał syna: Puta z Častolowic młodszy + przed 1404 który r. 1396 pojął Annę Księżnę Oświęcimską. albowiem r. 1396 Puta z Častolowic starszy zapisuje wiano Anny Księżny Oświęcimskiej (żony syna swego Puty młodszego) 2750 Kop grzywien praskich na grodach Skuhrow, Richmberk i mieście Solnicy. (Palacki Archiv česky T. II p. 49) – R. 1405 Anna Księżna z Oświęcima wdowa pozostała Puty z Častolowic zapisuje rocznie 2 kopy na światło do Kościoła w Richmbergu. Datum w grodzie Richmberg 1405 (Balbini Miscellanea Decad I Lib. V pag. 122.) Ta wdowa Anna była r. 1440 na zjeździe Czasławskiem (Archiv česky I p. 254) posiadała w Czechach (?) dobra Kost bo się pisała na Kosti; syna miała Putę z Častolowic najmłodszego który żył 1434

Zator (polsk. zatorować) pochodzi od słowa tor = droga Zasu; zawalenie drogi lub wody zwie się zator słowo znane i na Morawie.

60

Puta z Častolowic młodszy pan na Richmbergu + pred 1404. żona Anna
Kněžna z Oświęcima żyła jeszcze roku 1440. jej syn podobnie Puta
najmłodszy który miał żonę Annę z Koldyc a z niej córkę Annę
ta Anna kżna Oświęcimska poszła za Putę 1396 r. 1405 była wdową już

Montenegro, Bazar ... Wien 1850. Lenzer (Anw. Buchhand.) ... 4 f 30 Kr.

Gusla 1 Rthlr. 12 Sgr.

Wuk - Stephanowich serbische Volkslieder 4 Bd 1833. 16 ggr.
(Friedrich Volke in Wien) 1843.

Aprilow nowsze sprawy o Bulgarach w Tyg. Otczyzna 1842.

1397 in die Undecim Millia Virginum (d. 21 Octobr.), datum in Bythom. — Przemislaus Dux Thessinensis cum natis suis Bolkone, Przemislaoque Ducibus Theschynensibus, recognoscunt, quod a valido milite Spitkone de Molsten palatino Cracoviensi, in 1000 marcis grossorum Pragensium numeri Polonici, 48 grossos pro qualibet marca computando, acceperunt ipsis obligatorio nomine assignata districtus ipsius Spitkonis videlicet Lublynensem, Rozembergensem et Gorzoviensem una cum fortalitiis et oppidis Lublynecz et Rozemberg alias Oleszno cum omnibus attinentiis, exceptis duntaxat duabus villis, videlicet Bernow et Koszenzin, quas pro se et suis haeredibus idem Spitko cum omni iure et dominio reservavit. Hac adiecta conditione quod si praenominati duces Thessinenses ratione praedictorum districtuum forum emptionis perpetuae facere et inire non poterint, tunc si idem d. Spitko aut haeredes eius, praefatis ducibus aut successoribus ipsorum mille marcas in Czeladz aut in Szewor reposuerit, praenominati duces praelibatos districtus cum omnibus fortalitiis et oppidis d. Spitkoni aut eius haeredibus restituere et resignare se astringunt: ad quarum mille marcarum portationem et repositionem in Czeladz aut in Sewor, treugas pacis et salvum conductum praefati duces conferunt. Si autem praefati duces praelibatos districtus d. Spitkoni aut eius haeredibus resignare distulerint, tunc quilibet suprascriptorum decem tenetur duos nobiles et militales personas, quamlibet cum tribus equis, Cracoviam ad unum consuetum hospitium destinare, ubi a d. Spitkone fuerint demonstrati, ibique tam diu iacere nec inde sub fide et honore exire, quousque domino Spitkoni

(dziś Lublinitz; Rosenberg /: Olesz-no :/, Landsberg /: Gorzow :/, Boronow, Koschentin — w obwodzie lublinieckim w Górnym Szląsku.)

(Czeladz i Siewierz w Królestwie Polskiem na pograniczu Szląska)

(prawem załogi — jure obstagii — w zakładzie zostawać)

praedicti districtus Lublynensis et Rozembergensis plenaria restitutio facta non fuerit. Si vero restitutio praedictorum districtuum infra spatium 14 dierum post ingressum ad hospitium praedictorum nobilium facta non fuerit, extunc d. Spitko potest suprascrip:tos duces, prout ipsi competens videbitur, amovere et duces in nullo debent se opponere.

Oryginał, w Archiwum Królestwa w Warszawie, na pergaminie pisany z trzema woskowemi pie:częciami na zawiaskach pergaminowych zawie:szonemi. Pieczęcie mają w herbie Orła szląskiego. Pierwsza pieczęć na żółtym wosku ma napis: s. prsemislai dvcis thesiniensis. Druga pieczęć na zielonym wosku ma napis nieczytelny. Trzecia pieczęć na zielonym wosku ma napis: s. wolkonis dvis d. tessun.

II. 321. n. 25.

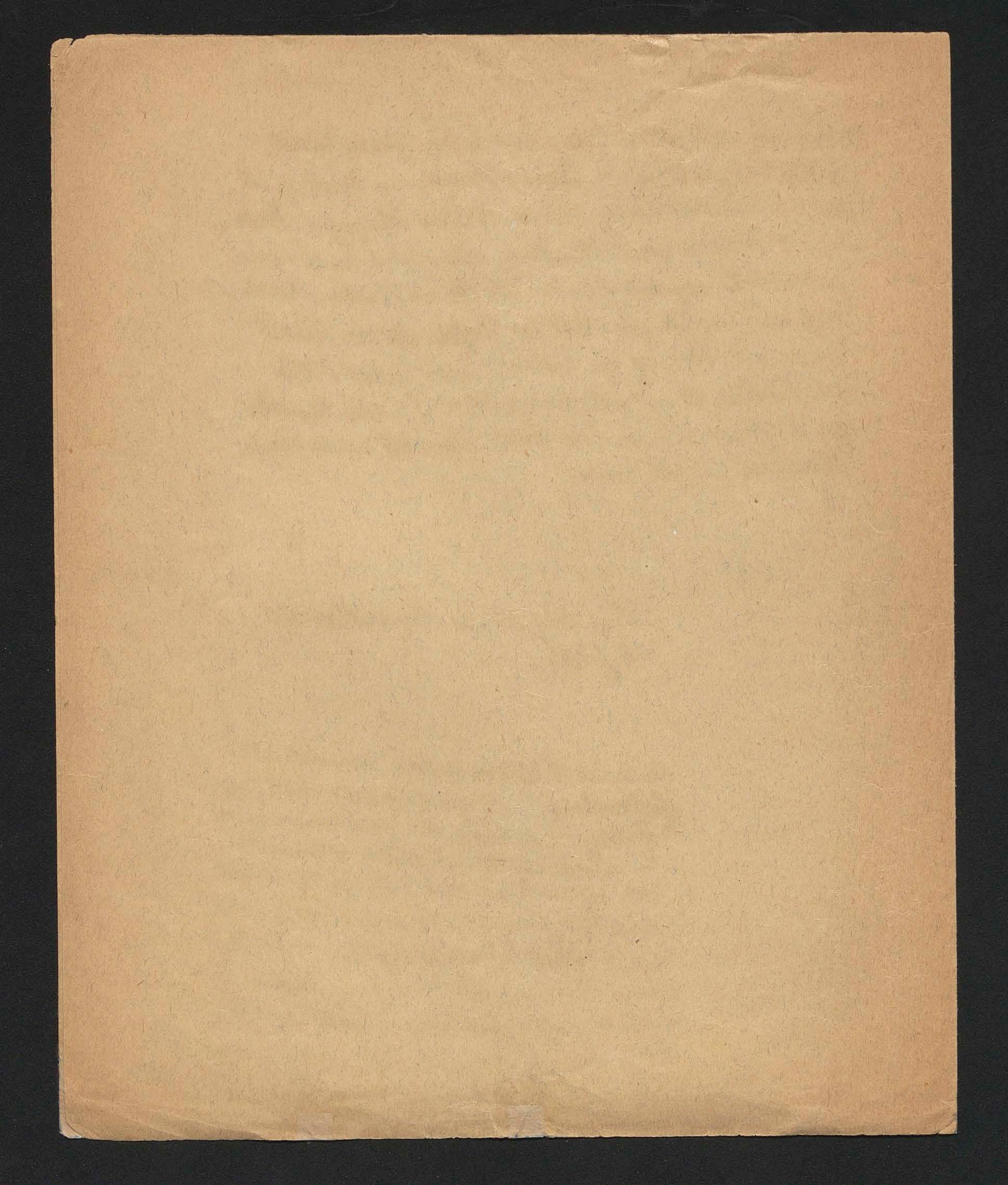
Przemysław I zwany Nossak Książę cieszyński +1409 z synami swymi: Bolesławem I. Księciem cieszyńskim + 1431 – i Przemysławem Księciem oświęcimskim + 1406.

1401 Mitwoch nach unser Lieben Frawen Tag Asumptionis (d. 17 Augusti), zu Opul. – Bolko Herzog zu Opul giebt aus brüderlicher Liebe seinem Bruder Herzogen Bernhardt Herren zu Falkenberg alle seine Ansprüche und Rechte auf die Länder, Städte und Festen Rosinberg und Loblin, in aller der Masser als sie Fürst Przemisla Herzog zu Tessin „unser lieber Vetter" und der edle, und wolgeborne Herr Spitke Wywode zu Krokaw und die edle Fraw Elizabet seine eeliche Hausfraw gehabt haben

II. 323 N°27.

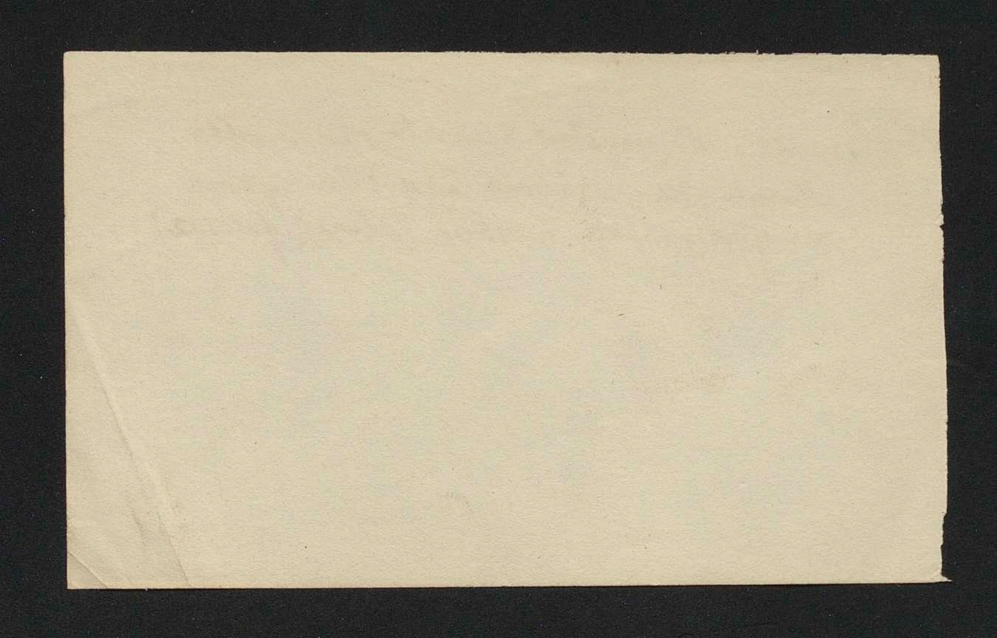
podług Registrum Wenceslai Nr. 388 f. 464.

Bolesław IV książe opolski, niemodliński (Falkenberg) i strzelecki +1437; brat jego rodzony: Bernard od r. 1421 książe opolski, niemodliński i strzelecki + 4 kwietnia 1455, zaslubił po r. 1396 Jadwigę Melsztyńską (córkę Spytka) zmarłą przed r. 1425; matka jej Elżbieta (wdowa po Spytku z Melsztyna) poszła przed r. 1408, voto 2do za Jana księcia ziembickiego (Münsterberg) i zmarła 22 lutego 1424.

Archiv. capit. cracov. Transsumpt libr III. Archiv.
Latt X pag. 107. fascic. 17 Nr. Invent 326.
Wyrok Kompromisarski o granice wsi biskupiej Chełm
w Będzinie 15 październ. 1434.
W tym wyroku wspomniana Małgorzata xiężna
Oświęcimska. (?)

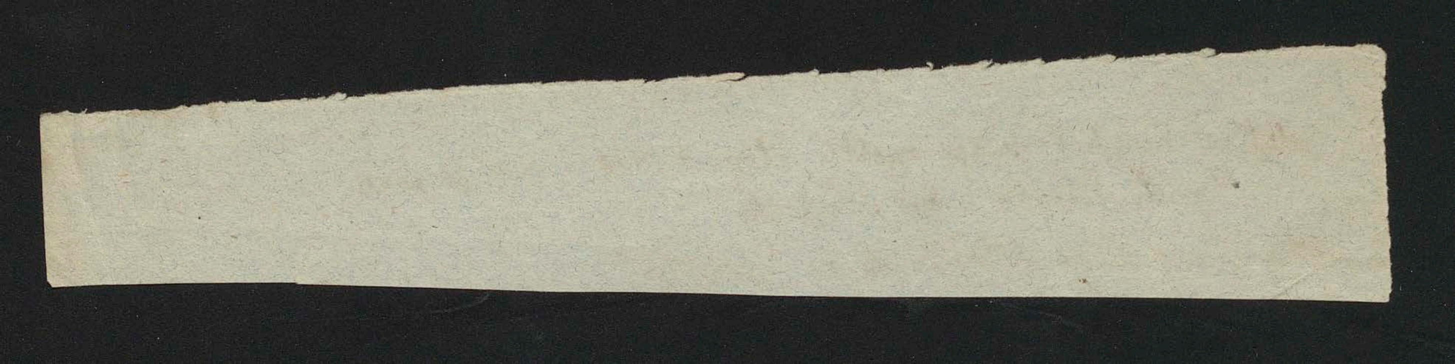
Janusz i Przemysław książęta oświęcimscy służyli Kazimierzowi Jagiellończykowi w wojnie pruskiej r. 1456. (Długosz fol. 192)

65

Bolesław V czyli VI xiąże opolski który + 1460 i miał za żonę
Elżbietę Pilecką - był Husytą

Wladislaus alias Wlodko dux Teschinensis

(Helena v. Schelnberg u. Kosta z domu Xzna Oświecimska Pfeiffer 89)

(Helena)
Alena z Sselnbergka i z Kosti córka księżny Oswiecimskiej z Luky która używała za herb orła a na hełmie drugiego miała córkę Weronikę Trčkowną z Lippy wydaną za Karola z Zerotina (Paprocki Zrcadlo list 96)

R. 1433 Barbara z Jegerndorfu wdowa xiężna Cieszyńska poszła za Jerzego Barona Schellenberga który + 1511 ostatni swego rodu Sinapius II. 428.

Przywilej xięcia Oświecimskiego: My Přemek z Božj milosti knjže oswětimske a tossecke .... uczyniwszy roki w Toszku potwierdza starożytne szlachectwo Stanisława i Piotra braci z Słupska ziemian którym nieszlachectwo i chłopstwo zarzucano; szlachectwo to jego zeznali przed ławicą rycerską najprzód Stanisław i Piotr z Słupska bracia okazawszy herb własny 3 zawiązki (Kicki) w niebieskiem polu co potwierdzili przysięgą krewni ich ojcowskiej linii czteroszczytowi rycerze Gothart sędzia oswiecimski i Mikulasz Kiczka z Zakrzowa, oraz czteroszczytni rycerze z macierzyńskiej linii Maciej Ossinski i Stefan Rassic z małego Kotulina oraz Mikołaj Puchała z Błotnice i Jan z Czrntawy prócz tych świadków krewnych, potwierdzili jeszcze 4 szlachty pod przysięgą Machny z Tierlicska, Jan Flumok z Stawkowa, Pelka z Diegiloga, Wacławek z Klokoczyna ich szlachectwo .... Dan w Tossku w čtwrtek przed Hromnicemi 1461. przytém byli Sbrossek z Welewsoi marszałek, Sambor z Broslawia, Sambor z Labut', Wiecek z Wilkowic, Michal z Syrut', Pelka z Wessowe, Jan z Zemetic, Jan Spot z Grossindorfu, Kaspar z Kelcze, Mikołaj z Probosstowic, Miss z Wieltierz, Krleczka z Kelcze, Prudoka z Bogussic i ginych mnoho (w języku czeskim)

(Paprocki Zrcadlo... karta 322-323.)

Jan z Krawarz Tworkowski pojął za żonę r. 1432 Ankę (Annesscę) córkę Przemka (opawską) xięcia Opawskiego był on właścicielem zamku Luka koło niemieckiej Oleśnicy i tegoż r. 1432 w środę przed Narodzeniem P. Maryi przed sądem ziemskim opawskim stanąwszy tenże Jan z Krawarz a Giczina Tworkowski

zapisał tejże żonie na dobrach swych 4000 grzywien wiana; przyczem tai księżna Anneszka za opiekuny obrała sobie Przemka ojca swego Książąt Wacława, Mikołaja, Wilhelma i Arnoszta braci swych oraz Księcia Konrada biskupa Wrocławskiego wuja swego. oraz Książęta raciborskie Wacława i Mikołaja stryje swe.

Książę miał marszałka, służebników i dworzan z szlachty.

Krzysztofor Tworkowski r. 1496 pisze że ten Jan Tworkowski pojął za żonę siostrę Księcia Zatorskiego.

Paprocki Zrdcadło kart. 400–402.

1478. Podług przywileju Jan Książe opawski i hlubczycki (który już nieżył – urodzony z Elzbiety) miał siostrę Annę tę wydał r. 1461 za Jana Zagica z Hazmburka dawszy jej w posagu 1000 zł. w przytomności xięcia opawskiego Přeněk i Księżny opaws: kiej Wilhelmowej. — Ta Anna † 1478.

R. 1478 byli xiążęta Joannes Ratiboriensis et Kazimirus Teschnensis duces, przeciw którym o sukcessyią żony skarży Jan Zajic z Hazmburga.

Paprocki Diadochos III. 88.

wyrzucić

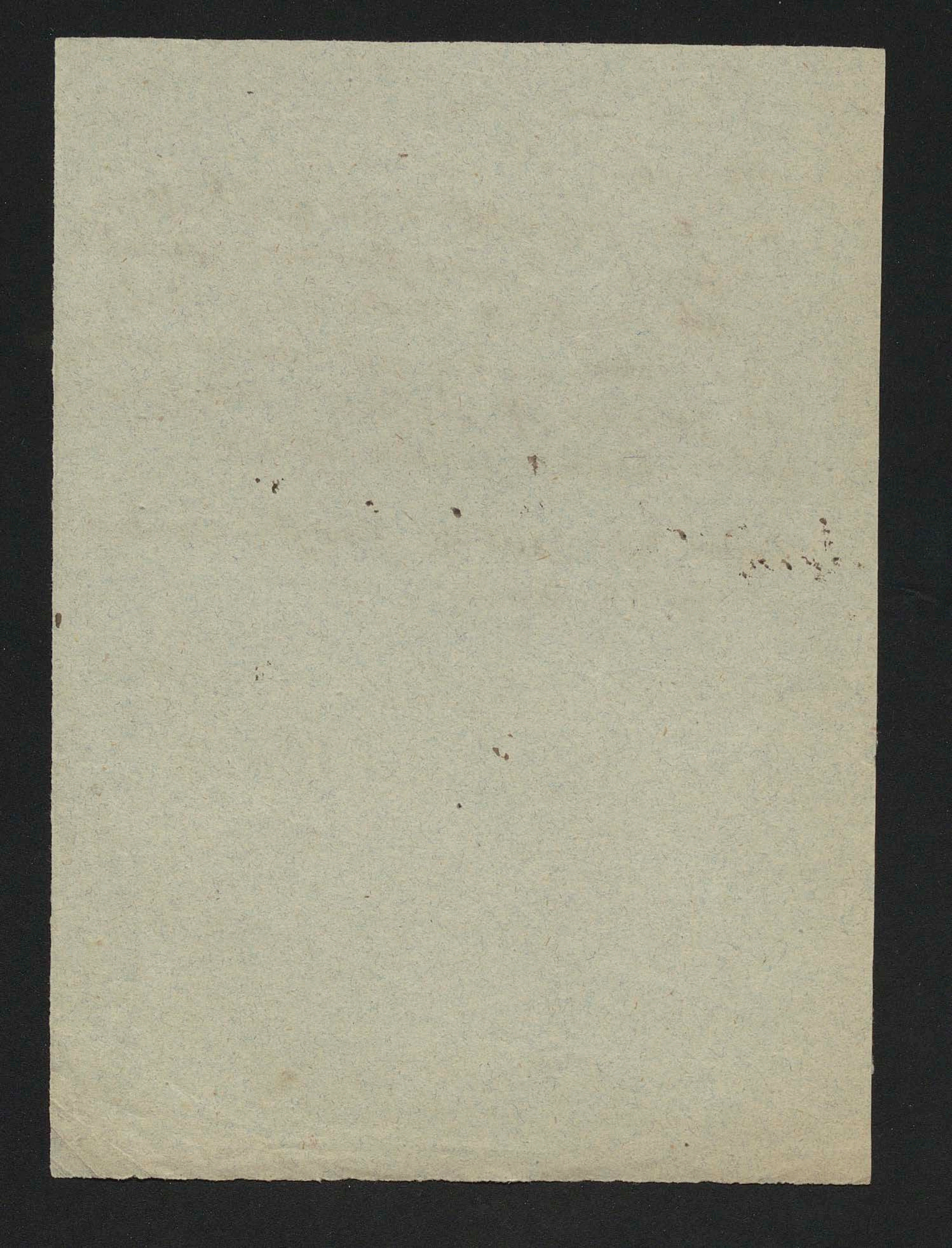
Przywilej czeski

Přemek z bożj miłostj knjże oświetimske a tošecke potwierdza starodawne szlachectwo i herb Stanisława i Piotra brati ze Słupska. dan w Tošku w auterj przed hromnicemi 1461. między świadkami jest: Sbrošek z Welewsi marszałek Paprocki Zrdcadło list 324.

Urzędnicy tych Xiążąt byli starosta, kanclerz marszałek kapelan

Schellenberg baronowie w Szląsku których zamku rodzinnego Schellenberg ruiny leżą koło Jaegerndorff. Barbara ~~xię~~ xiężniczka Karnowska (Jaegerndorff) wdowa po xięciu Cieszyńskim (i Oświecimskim Januszu) poszła 1473 poszła za Jerzego barona Schellenberga któremu się przeto xięstwo Karniowskie dostało

Sinapius II - Gauhen Adelslex. 2048.

p. 62 — A. 1439 Hanns Stosch von Twaroz-
Kow mit seiner Mutter Margareta und
seinen Schwestern Fema und Golka
(im Falkenberg-Gebiet)

1442 Adam Kyczka Szylhan
Jan Silhan von Othmundt
z Otmutha
1450 Krzistek Gaschowicz ~~[illegible]~~ z Lozmirze
(bei Falkenberg — Niemodlin) — w Opolskim

~~87. 85. 86~~ (Przemek xże Toszeckie zasłabia
Mahal córkę Mikulasza Xcia Opolsk.
1463) dostaje część za nią)

93. 94. 97. 96. 101.

Labutki zamek i wieś (Laband Kreis
Tost-Gleiwitz) w powiecie Ssossnieszow-
Kiem (Reinschwitz..) — właściwie w
Xięstwie Opolskiem r. 1472

~~p. 97 N° 294 Ingstowice 1474~~

p. 111. Girzyk Stosch von Kunicz zu Lomis-
dorff. (w Opawskiem) 1481.

p. 113 Gindrzich (Heinrich) Stosch z Twaruskowa i
Jan Stoss z Twaruskowa (w Księstwie
Opolskiem) 1482.
Xiążę Raciborski i Żarski (Sohrau)

p. 15 Nº 68. Przemisław

Silhan

Hans Stoss w xięstwie Opol. państwie Falkenberg. 1410. p. 29

p. 29. – R. 1411. Otto i Burghard Stosch bracia sprzedają wieś Pomirżwice w Opawskiem.

p. 42 – A. 1418 Petrus Vilnensis, Mathias Medeniensis episcopi, Moniwid Joannes alias Jawnus palat. Troceus.

p. 49 Nº 168 Kraków

p. 52 – A. 1430 Girzik Stoss z Albrechticz (w xięstwie Opolskiem)

p. 55. – A. 1434 Janacz Sstoss z Branicze (w xięstwie Oppawskiem)

p. 56. – A. 1434 Henrich Stoss z Albrechticz (Olbersdorf) w Opawskiem

p. 58. – A. 1436 Sestrzenecz Cornicz (w Opawskiem)

~~p. 61. – A. 1438 d. 4 Julii Jost~~ Wacławxiestwie. um

R. 1469 po unieważnieniu panowania Jerzego Podiebradskiego wybrany na tron czeski Król Maciej Tegoż roku w Sierpniu zjechali do Ołomuńca Przemysław Xiążę na Oświecimiu i Toszku, Janusz Xiążę na Oświecimiu i Gliwicach Janusz Xiążę na Oppawie i Hlupczycach, Jan i Mikołaj bracia Xiążęta Opolscy i Górnej Głogowy Janusz młodszy Xiążę na Opawie i Raciborzu i uznali Macieja za prawego Króla przysięgli mu wierność i podpisali akt że ~~gd~~ w razie gdyby Król Maciej bez potomków umarł, poprzysięgną wierność chrześciańskiemu Królowi czeskiemu jako swemu Panu i poddaństwo, jeżeli Król czeski wprzódy 400000 czerwonych złotych węgierskich zapłaci Węgrom za odkupienie dóbr. akt ten datowany w Ołomuńcu 1469 we czwartek przed Wniebowzięciem N. Marii

Sommersberg Script. Tom I Dipl CLXXV p. 1054.
Pray Annal Hungar. Par. IV Lib I p. 56.

więc ci Xiążęta odpadli od Podiebrada — a Polski za Pana nie uznawali

Lecz odpadlioni od Króla Macieja
i r. 1477 między zwolennikami Króla czeskiego Władysława
widzimy znowu Przemysława Księcia na Toszku, Janusza
Księcia na Zatorze z innemi iż r. 1477 mieli rozkaz oświadczyć
się do której partyi należą w Wrocławiu 1474 przy zawarciu
układów między Królami Maciejem a Władysławem
to było przyczyną iż Król Maciej powziął nienawiść
do tych Książąt mianowicie do Przemysława Księcia
na Toszku i Janusza na Zatorze, a nawet kilka lat za to trzymał w wię-
zieniu (1475) F Janusza Księcia na Gliwicach i Wacława
Księcia na Rybniku ~~kilka~~ i zmusił ich do ustąpienia
mu niektórych włości

Długosz L. XIII. p. 529
Klose III (2) p. 256.

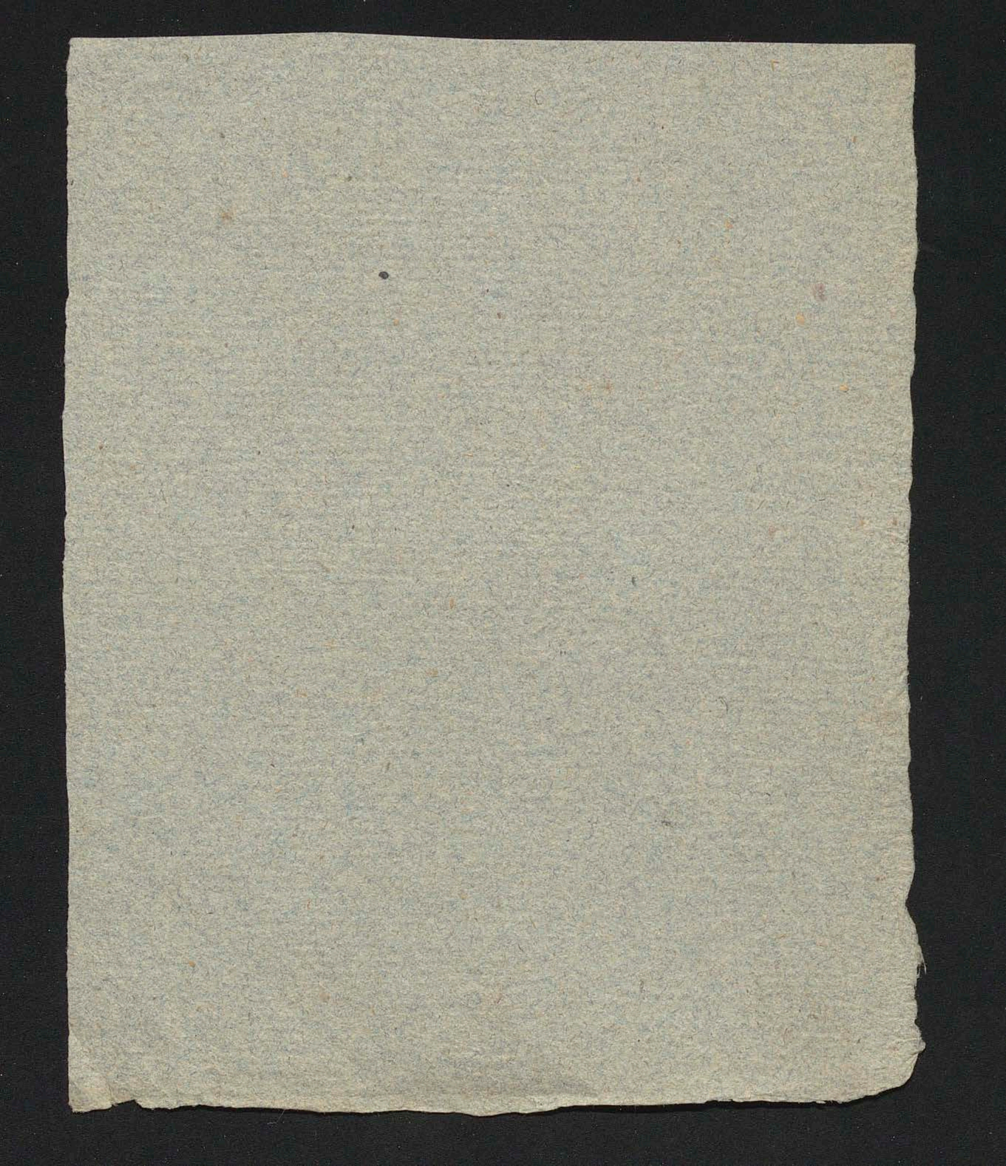
F z którego pewnie dopiero 1478 po zawarciu spokoju
w ~~[illegible]~~ ofend. 24 septembra 1478 między Maciejem a Władysławem wypusz-
czeni został (więc nie za rozbój ?)

1477 Król Maciej zastawia Janowi z Zierotyna zamek Swrklanetz i miasto Bytom z wsiami za 8000 złotych które to dobra znowu Jan starszy z Zierotina sprzedał r. 1498 Księciu Januszowi Opolskiemu.

więc Swierkleniec leżał koło Bytomia

1496 Hansz von Schellenberg und Kosli i syn jego Jerzy.

(ten Jan miał pewnie Księżnę Oświęcimską)

72

Ludwik Król węgierski i czeski w Budinie 1506 dając w lenność Jerzemu z Szelenberga a z Kosti (synowi Jana) w lenność księstwo karniowskie mówi iż ten Jrzyk z Szelenberga ~~i~~ pojął w małżeństwo córkę siostry Książąt Opawskich i raciborskich

Sommersb. I p. 1040.

75

Taczmo opęp dawany za administrowanie sakramentów

Meszne, ~~Meßogelt~~ (Meßogelt) (Missalia) za msze

Dziesięcina przez panów lub biskupów Kościołom ustępowany

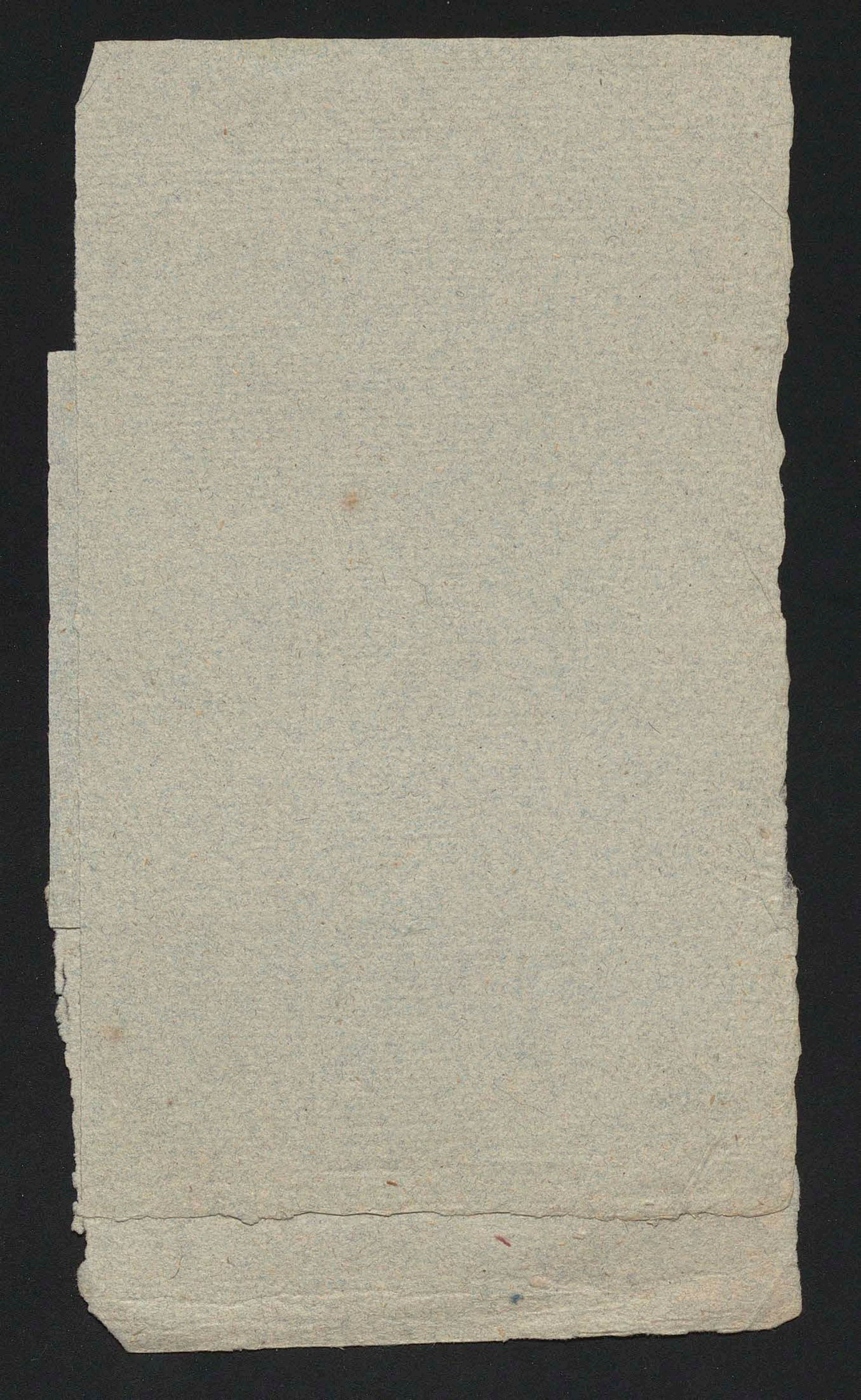
Columbatio Kolęda.

74

Oświęcim: Machna (Maria) Księżna zatorska w testamencie który uczyniła 1508 (w obecności Dwa Jana de Regulis protokonzula i 2 rajców w Krakowie wspomina o obrazie który kazała malować do Kościoła S. Katarzyny 1508. (Augustianów) w Krakowie (Grabowski Skarbniczka p. 42.

73

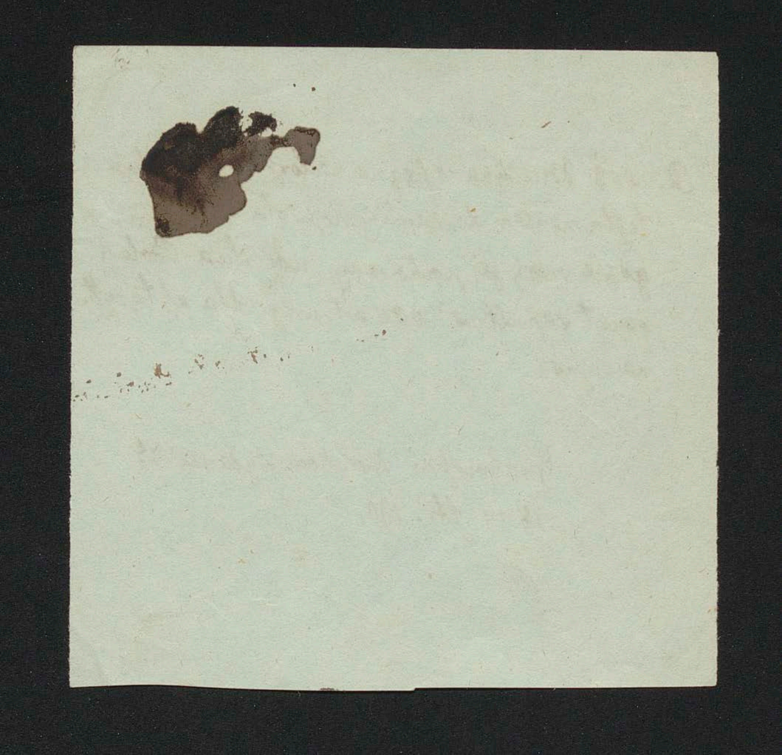
F. Ens: Über den ehemaligen Verband des Fürstenthums Troppau mit Böhmen Abhandl. der böhm. Museum 1827 I Jahrgang Heft IV. dowodzi że to Księstwo od wieków nie do Szląska lecz do Morawy należało i dopiero od Przemysła Ottokara II Księstwem oddzielnym uczyniono i synowi przyrodzonemu Mikołajowi dane.

76

R. 1508 Marhna Księżna Zatorska zapisuje testamentem do Kaplicy Kościoła P. Maryi gdzie mąż jej pochowany (ubi dux Bolek jacet sepultus) 300 zł. węg. dla altarysty na czynsz.

Grabowski Kraków Wydanie 4e
1844 str. 190.

Magdalena xiężna Zatorska

77

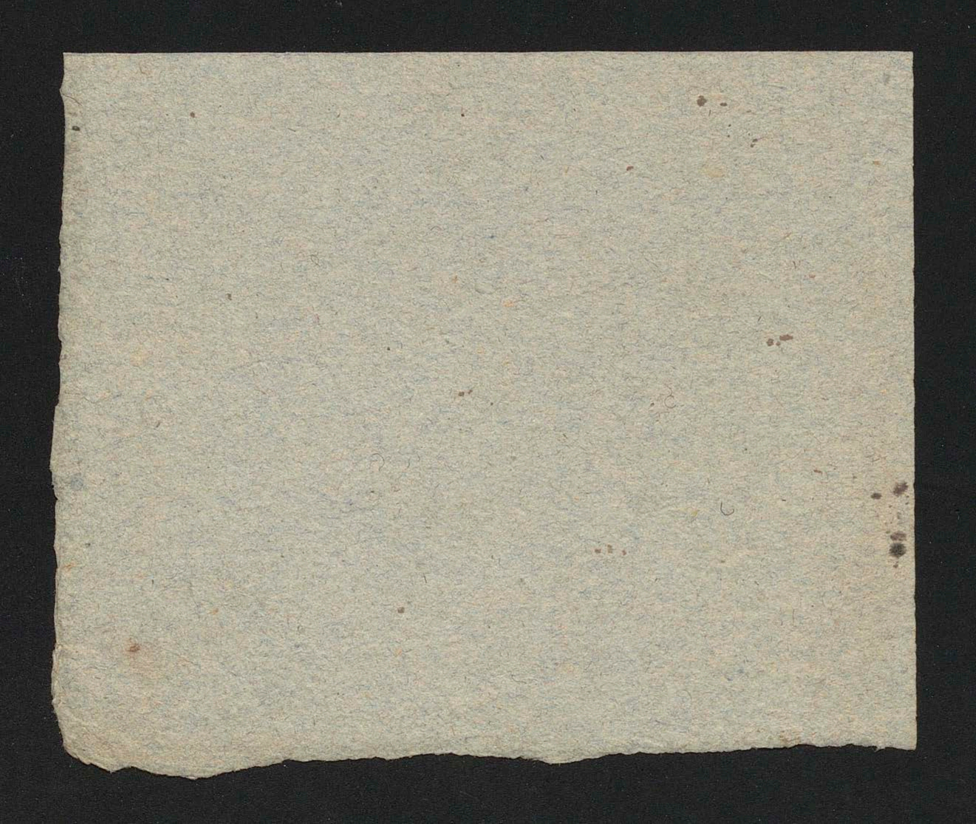
Acta Sanctorum Julii Tomus IV Antverpiae 1685 fol. (Bolandist) pag. 556 przy życiu S. Szy=mona z Lipnicy pomiędzy cudami opisanemi przez Mikołaja Sokolnickiego († 1522) bernardyna mówi iż z bolu głowy u grobu S. Szymona z Lipnicy uleczoną została: "magnifica domina Magdalena illustrissimi prin=cipis Janussii consors legitima domini et haeredis in Zathor."

Coby to była za Magdalena? Genealogowie mówią że ten Janusz miał żonę Barbarę – może to druga?

(czy to nie omyłka?)

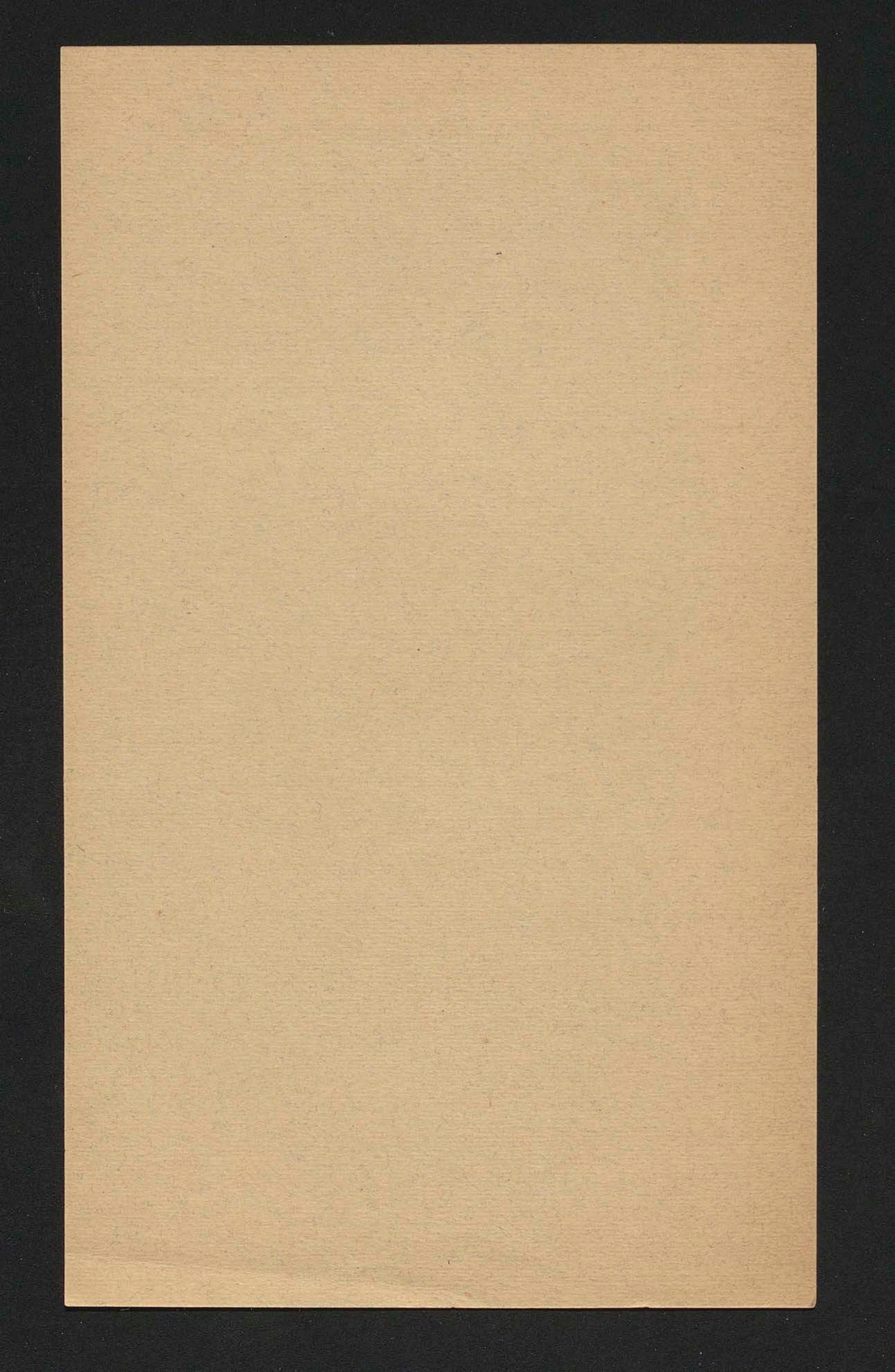
(może żona syna – ostatnie-go księcia zator który żył 1513)

Magdalena (córka Mikołaja I księcia Opolskiego żona Jana księcia raciborskiego † 1501

Herzog
Albert Kazimierz von Sachsen-Teschen
ur. 17 Lipca 1738 w Moritzburgu pod Drezdnem syn Augusta III Króla polsk. i Marji Józefy arcyksiężn. Austryi – zaślubił Chrystynę Marię córkę Cesarzowej Marji Teresy r. 1766 za którą otrzymał Cieszyn i dlatego zmienił nazwisko domu Saskiego na Sasko-Cieszyński; od młodości swej służył w wojsku austriack. od r. 1766 został namiestnikiem w Węgrzech, r. 1781 gubernatorem Niderlandów austr. – r. 1794 został Reichs-Feldmarschal – nie był szczęśliwy w wojnie z Francyą – r. 1794 zrezygnował z karjery wojskowej i żył w Wiedniu prywatnie, zbierając rycin, Kawaler Złotego Runa. + w Wiedniu 10 lutego 1822 majątek swój zapisał Arcyksięciu Karolowi. którego adoptował.
Portrety: 1) Isabey pinx. C. Pfeiffer sc. fol. 2) J. Adam fec. 1782. 8o sztych. 3) Monforno pinx. Schier delin., Machek excud. Pragae. 8vo litograf.

Filip Ludwik hrabia Saint Genois baron d'Aneaucourt ur. w Cieszynie 1790 + w Baden pod Wiedniem 30 Lipca 1857. miał za żonę Johannę Trachownę – siostra Alexandryna Maria ur. 1820 zaśl. 1841 hrab. Henrykowi Deublin Marquis de Ville, Baron de Canon.

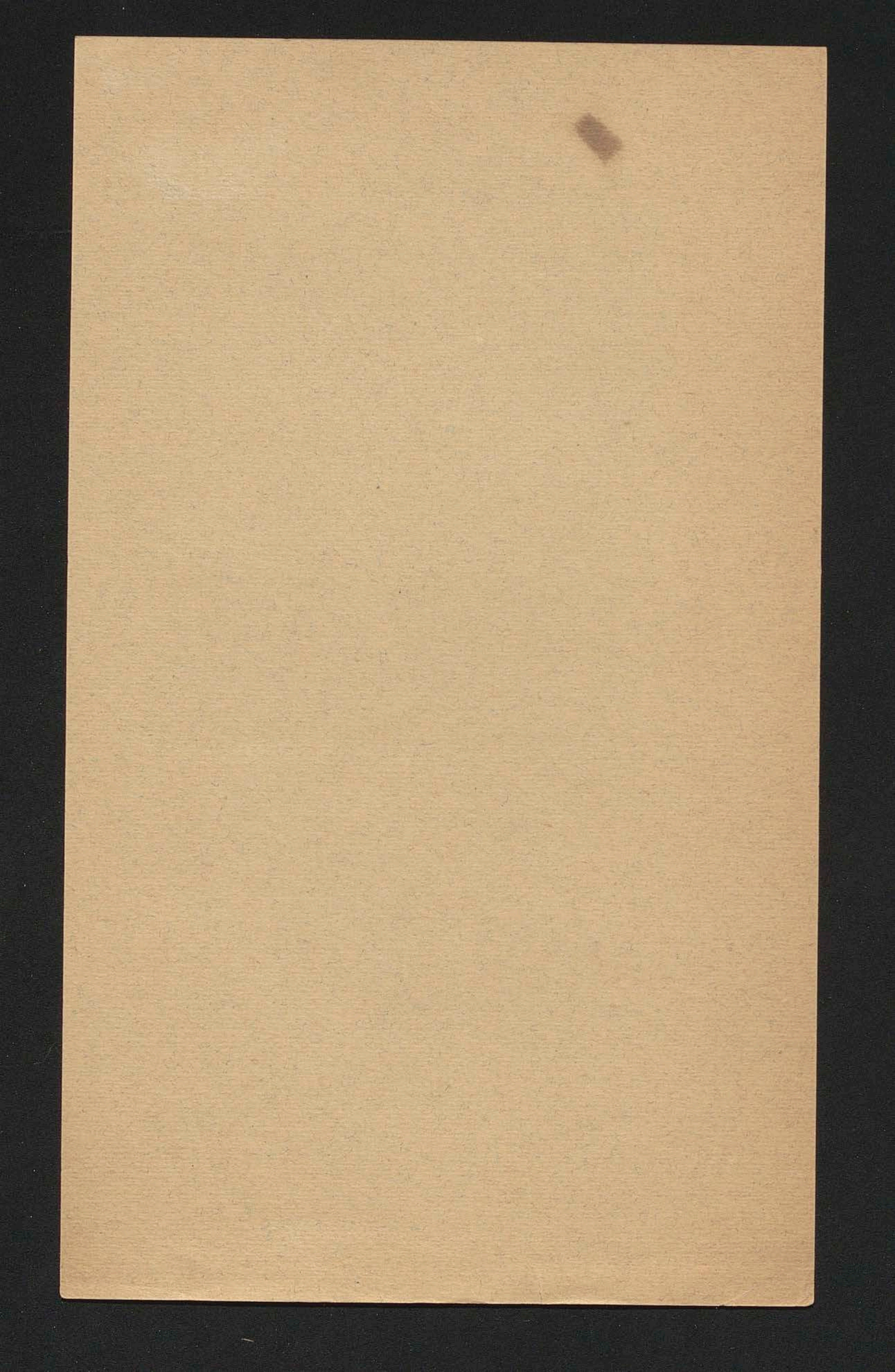
79

Saltzmann Jan Bapt. Baumeister in Lemberg baute das Skarbek'sche Teater ~~..~~ war später ansässig in ~~....~~ Wien + 8 Decemb. 1869 Oberinspector der Südbahn.

Kratochwill von Kronbach Emanuel ur. 1778 w Czechach, był r. 1806–1826 komisarzem w Galicyi + 1861

Darstellungen der galizischen Karpathen fol. 6 zeszytów po pol. i po francusku.

Karol Ludwik arcyksiąże Austryi ur. 1771 + 30 Kwietnia 1847 syn cesarza Leopolda II syn jego Albrecht ur. 1817.

Augustyn (wikary w Fulnek) ~~Kapelan~~ wojskowy przy regimencie piechoty Kaunitz

Gora Grojec (był tu zameczek 20 sążni długi 7 sążni szeroki z drewa na murow. fundamentach i więzienia, strzały, kamienne kule, buzdygan nad Sołą od zachodu r. 1477 zburzony.

Bestwinę najprzód kupił Xiąże Sasko-Cieszyński Andrzej Wielop. + 1835. d. 27 Stycznia.

~~Jahrbuch~~ des ~~Forst~~vereins

Welopolski Księga złota

DIIII 1670	~~M~~
~~M~~	IIII ~~167~~ 1669
~~XX~~V	~~L~~
~~L~~	~~C~~
~~C~~	~~XX~~V
~~D~~	~~D~~

municypalność 1790 – Magistrat 1816.

Obszar – fryszerkę założono 1837 Arcyksiąże

1822 Albert Sasko-Cieszyn. darował dobra Arcyksięciu Karolowi adoptowanemu synowi

Ignacy Wielopolski + 1795 a córka tegoż Marianna + 1812.

Dziennik Lekarstwa
doświadczone Kraków
z Łazarza Andrisowica
1564. 40.
List 1–256 i K. 12
Sign. Q–Vuu. iiij

Sack +1826

Forstermann Jan Krzys.
i Wład. IV

Czapski

1838 Wepsz [illegible]

Mieczysł. Kędzierski
Bolesł. Rembowski.

81

1776 synowie Karola podzie-
lili
1800 Franciszek Księże
Kupił Łoszyszki
– sprzedał 1808 Ks.
Albert Cieszyn
tendarował 1822
Karolowi

Dobr. Lud. koj.

VI

W sprawach o dobra ze
zbiorów

policyjnych
wypędzeniach I. II Kwiecień 1862
wywożenia jarmark

VII nim przystąpimy do
rozpatrzenia

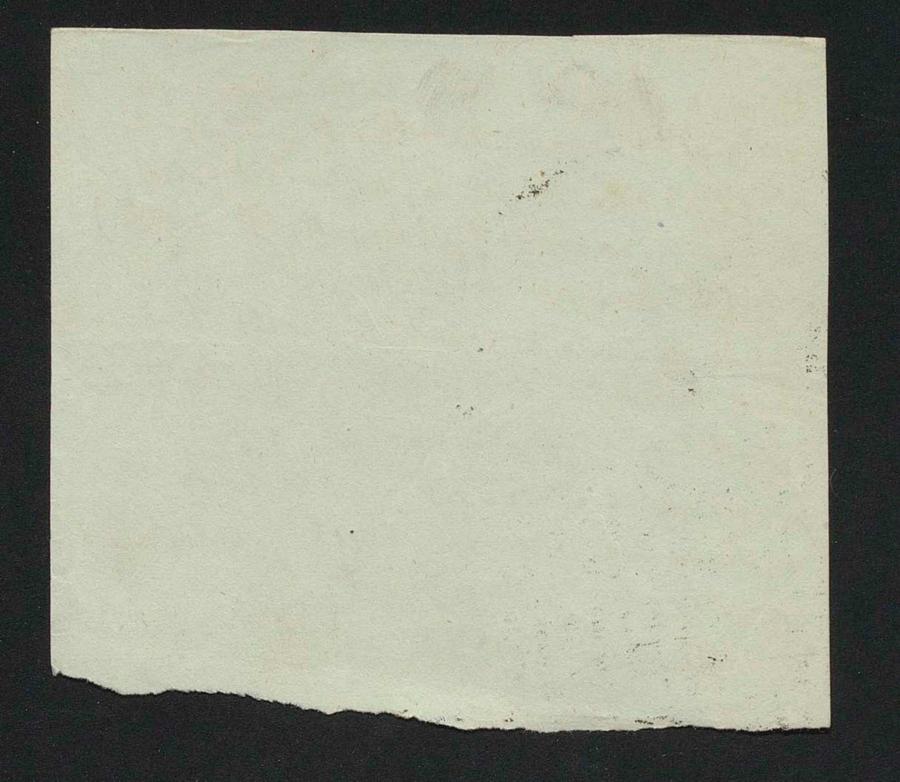
podam nie [illegible]

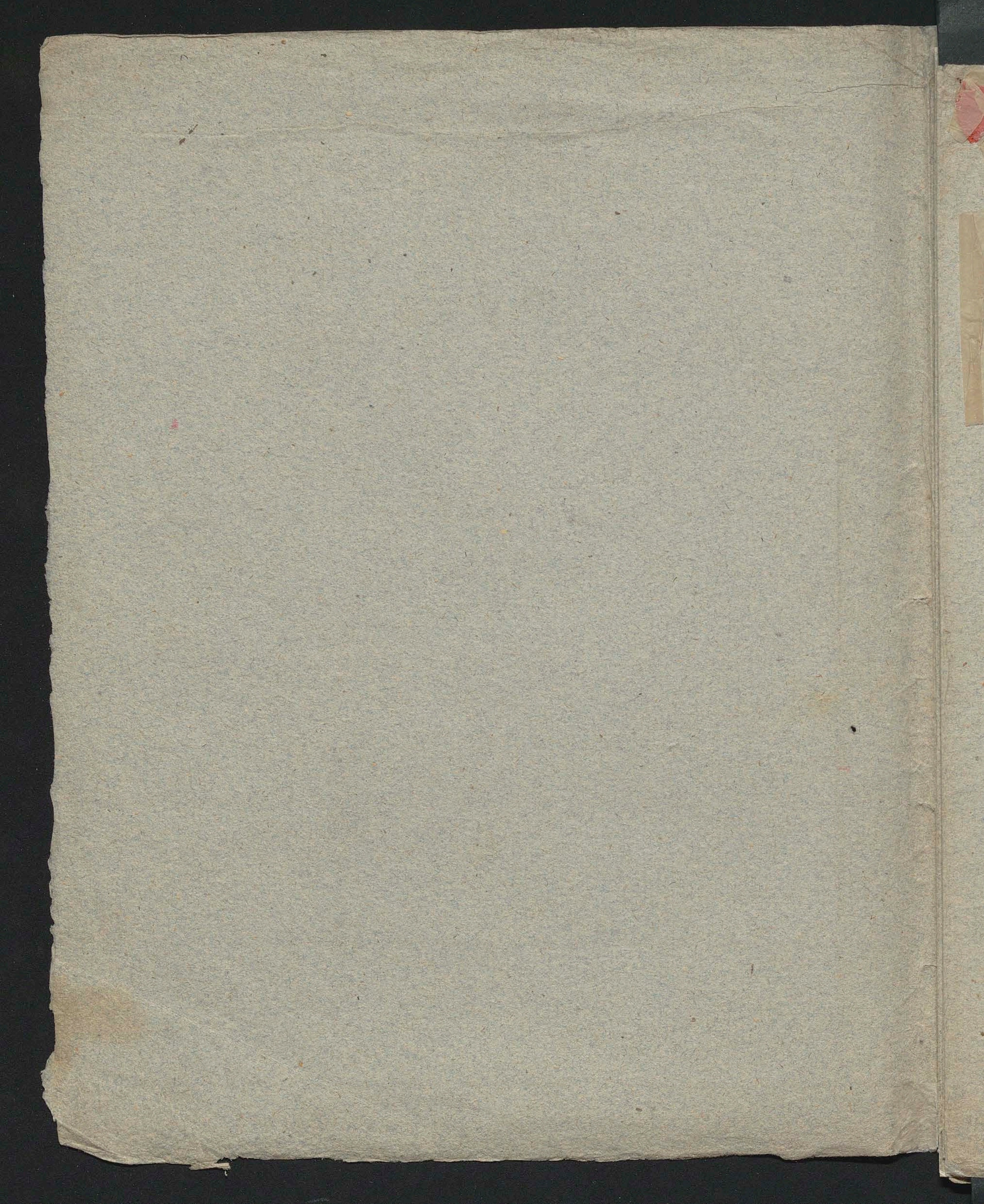
Maryja Krystyna Xżna Carignan a w powtórnym
małżeństwie xiężna Montleart urodziła się
r. 1779 z ojca Karola Sasko Kurlandskiego
Królewicza polskiego (syna Augusta III króla)
i Matki Franciszki Krasińskiej

wydana za Xięcia Karola Emmanuela Ferdynanda
Xięcia Sabaudzko Carignańskiego (z którego jej
pozostał syn dzisiejszy Król Sardyński i
córka wydana za arcyxięcia Rajnera Wice
-króla Lombardzko-Weneckiego) powtórnie
poszła za Xięcia Montleart.

Umarła w Lipcu 18~~4~~53.

Odpis z Hier. Morsztyna: Antypasty małżeńskie
Kraków 1719. [?]

nurt swoy srzodkiem korony polskiey ku
północy do samego miasta gdańska prowa„
dzi, y tam wodą swą srodką w słoną Baltyc„
kiego morza miesza. Rzeka za prawdę inszych
rzek w koronie polskiey głową nazwana.
Tam gdzie początek swoy ta rzeka bierze, są
dwoie księstwa, iedno cieszyńskie, do Sląska
teraz należyte, drugie Oświęcimskie, do koro„
ny dawno inkorporowane. Te księstwa trzy„
mali potomkowie Piasta Króla polskiego
kędy są bar ówniny, i uciesznemi
/

[illegible]

O Przemysławie Książęciu Oświęcimskim,
y o Ceciliey Małżonki iego dziwney sta-
teczności.

Blisko polskich granic w małey Polszcze
iest Góra skalista y wysoka od Tatrów ko-
rzeń swoy prowadząca która wysokością nie
mało inszych przechodzi Góra w okolicy o-
zdobnemi równinami otoczona. Z ktorey
sławna rzeka Wisła początek swoy bierze, y
nurt swoy srzodkiem Korony polskiey ku
pułnocy do samego miasta Gdańska prowa-
dzi, y tam wodą swą słodką, w słoną Baltyc-
kiego morza miesza. Rzeka za prawdę inszych
rzek w Koronie polskiey Głową nazwana.
Tam gdzie początek swoy ta rzeka bierze, są
dwoie księstwa, iedno Cieszyńskie, do Sląska
teraz należyte, drugie Oświęcimskie, do Koro-
ny dawno inkorporowane. Te księstwa trzy-
mali potomkowie Piasta Króla polskiego
kędy są bar   ówniny, i ucieszne mi-

pagórkami i gęstemi łąkami i stawy
pięknemi otoczone aż pod same tatry rozciągaiące się, przeplatane Wsiami, Miasteczkami i
zameczkami dosyć osiadłemi.

Xsięstwo Oświęcimskie trzymał Przemysław potomek piastów młodzieniec uroda piękna, laty przystoinemi męskimi, od P. Boga obdarzony. Ten dla iego wysokiego urodzenia, a więcey dla grzecznych i bardzo ku każdemu układnych obyczaiów, u wszystkich pogranicznych panow był wzięty, u poddanych zaś swych, ktorych szlacheckiego stanu nie mało miał, w wielkim był poszanowaniu. W dostatkach tez był iako wiek tam ten niosł nie posledni, tak iz swoią pierwszą fortuną zostawał ukontentowany, a o nabycie przyszłego szczęścia, i pomnożenie państwa swego zgoła nic niedbał. Wszystka iego uciecha była Myślistwo, i tak się z tym rozpościerał, ze żadnych uciech i zabaw nadto nie miewał. Winu i Wenerze w głowe był nieprzyiacielem, i takich ktorzy tego zbytnie zażywali

na

na swym dworze nie rad chował.

II Widząc szlachta tego i Poddani pana swego iusz w leciech męskich przerastaiącego, a do postanowienia i stanu małżeńskiego namniey nie myślącego długo dosyć milczeli. Aż czasu iednego, gdy Książe sprawował Bankiet na dzień urodzenia swego zwyczayny na wszystkę Szlachtę Księstwa swego, kiedy będąc weseli podawali okazyę Książęciu do stanu małżeńskiego, zalecaiąc mu grzeczne Panny, iak to pospolicie przy wesołym trunku bywa, iedni tańcem, drudzy ucieszne mi rozmowami się bawiąc, cały on dzień Pana swego cieszyli. Lecz to Książe mimo się puszczał, i namniey tego sobie co mu perswadowali nie smakował.

bankiet

Obchodziło to bardzo Szlachtę tubo poddane, iż Książe będąc w doyrzałym męskim wieku, Małżeństwa sobie nie smakował, i żadnego znaku powierzchnego, do tego sługom swym ani słowem namnieyszym nie pokazował. Weszli w radę na zaiutrz życzliwi Poddani i słudzy Książęcia i obrali z pośrzod siebie iednego ./

ktory stateczną powagą, i wymową inszych ce-
lował, aby ich życzliwą radę, i zdanie wszystkich
Książęciu opowiedział; który niewymówiwszy się
z tego, rzecz krotką do Książęcia uczynił:

Znamy zacne Książe wielkie cnoty twoie, ludz-
kość i miłość ku poddanym swym, tak iż nas
bespiecznych czynią, żem ia ieden z pośrzodka
ich będąc obrany, śmiem imieniem wszystkich
poufale kilka słów odnosić, za dozwoleniem
iednak prosze twoim, czego wszyscy życzą, i
pragną sobie po tobie. Nie czynię się godniey-
szym ani wymownieyszym, ale iż na mnie to
wszyscy włożyli; ufam tu więcey iako Panu
swemu ktoregoś zawsze wiernego i szczerego
doznawał poddanego, i za to znałem łaskę y
znam, i teraz co powiem, rozumiem że dalszą
ziednać sobie obiecuię łaskę. A iż ci się wszytko
do nas podoba, nas też nie mniey przymioty
twoie zdobią, Książęce przeto sobie wszyscy
spolnie życzemy, abyś nam długo w dobrym
zdrowiu panował, a ieśli ieszcze iedną rzecz
którą wniosę uprosimy, daleko szczęśliwszemi
zostaniemy, gdy do słodkiego i uciesznego

stanu małżeńskiego serce twe nakłonimy, aby
tak z zacnych Przodków swych Państwo to nie
na obce, ale na dziedziczne Potomki twoie
przypadało. Bieżą bowiem dni człowiecze iá
ko woda y wiatr, y żaden ich czas pozemiiaią
cy nie zastanowi, a kwiat młodości swoiey
kwitnący, cicha starość i nie znaczna prze.
śladowac usiłuie, żadnemu ani młodemu
ani doyrzałemu, śmierć nieużyta długiego
życia nie pozwala i czasu kiedy nie opowia.
da. Zaczem proszę imieniem wszystkich życz.
liwych sług twoich, abyś te moie krotka mowe
wdzięcznie przyiąwszy. one uważył, i to co by
do rozszerzenia y zachowania państwa twe.
go należało, przyiął: aby całe Państwo two.
ie przez potomstwo z własney krwie two.
iey nabyte rządzone było, i nam na długie
lata za błogosławieństwem Panskim pano.
wało. A to bez porządanego Małżeństwa być
nie może, i ieśli na to iako uważny pan nie
pozwolisz daremne nasze staranie, i te życz.
liwe rady poddanych swych zostaną. Nad to ieś,
li być

libyś się samemu około tego starać ciężko zda-
ło, tylko rozkaż my sami staranie uczyniemy,
iż wedle stanu wysokiego i zacnego tobie po-
dobnego towarzysza wedle myśli i zdania twego
szukać aż do upadobania twego obiecujemy i
taką matkę ke tobie naydziemy, któraby się
i tobie podobała i godna łoża twego towarzyszka
była.

III Ruszyły pobożne prozby animu i tak
myśl i serce iego zmiękczyły, iż nie gardził życz-
liwa, i życzliwych poddanych. nie-
chciał iednak tego po sobie pokazać, aby mu to
miło było, takiemi przecię na to słowy odpo-
wiedział: Zrozumiałem dobrze intencyą wa-
szę czego mi życzycie, że mię przymuszacie
do tego, do czego mię myśl moia namniey nie-
wiedzie, bo ia teraz wolnym będąc, w niewolą
mię wprowadzić usiłuiecie. Biorę to sobie ied-
nak do dobrego namysłu, abym i radą waszą
zgoła nie gardził, i to coby mi się zdało przy-
tecznego i przystoinego uważył: Przeto abyś-
cie mi się dnia trzeciego wszyscy stawili,
kędy weźmiecie odemnie ostatnią odpowiedź

o moim wedle zdania waszego postanowieniu.
Trzeciego dnia zeszli się, wszyscy szlachta i poddani do książęcia, kędy książe rzecz taką krotką do nich uczynił: Affektem waszym dobrym, nie dawno przełożonym nie gardzę, i dobrowolnie radzie waszey z dobrego namysłu podpadam, ufaiąc wam iż mi dobrze i szczerze radzicie, z tego iednak starania któ-rym się oświadczacie i na się ~~bi~~ bierzecie, abyś-cie mi wedle woley waszey małżonki szukać mieli, z tego was wypuszczam i wolnemi czy-nię. Sam się oto starać będę za pomocą Bożą, bo cokolwiek dobrego w człowieku, nie od kogo inszego wszystko pochodzi, tylko od pana Bo-ga samego. Temu tedy stan moy i małżeń-stwa przyszłego szczęście poruczam, i spo-dziewam się, iż z iego niewymowney dobroci małżonkę i towarzysza sobie znaydę takie-go, z którym spokoine i miłe życie, i zdro-wie i niebo mieć mogę. Zaczym kiedy wam się tak zda i podoba, niech że się, też mnie i Panu Bogu podoba, a to wam dobrym /.

Słowem obiecuię, iż żądaniu waszemu wkrótce dosyć uczynię. To mi iednak wszyscy obiecuyc[ie], ie proszę, iż ktorą kolwiek sobie Małżonkę obiorę, abyście iey wszelakie poszanowanie i uczciwość iako własney Paniey swey oddawali. Niech między wami żaden nie będzie ktoryby o moim obraniu i rozsądku dyskursy iakie czynił, abo z narzekaniem na ukontentowanie narzekał: bo wasza rzecz była radzić o dobrym moim, moia zaś wedle woley swey obrawszy sobie przyiaciela, Panią waszą, uczynić. To wszyscy zgodnie i mile przyobiecali i na tę deklaracyę Pana swego weseli byli tak iż nic na ich ochocie nie schodziło, i owszem co prędzey dnia rozkazanego i Wesela pańskiego oczekiwać sobie życzyli. A po tey deklaracyei rzetelney rozeszli się wszyscy wesoło do domów swoich.

IV

W kilka niedziel potym Książe Przemysław zwoławszy co przednieyszych Sług swoich, rozkazał, aby na pewny czas myśliwcy o zwierzynę się starali, Spiżarnia

aby

aby wszelkiemi dostatkami opatrzona by-
ła, Piwnica aby podostatku napoiow, od Wi-
na, Piwa Malmazyiy & napełnione były:
Pokoie obiciem Książęcym ozdobione, tak
dla siebie iako dla przyszłych gości. To wszyst-
ko prędko sporządzili posłuszni sługi z
podziwieniem się nie wiedząc o zamyśle
Pańskim, aż na ostatek rozpisać listy
rozkazał, zapraszaiąc na pewny dzień Zacz-
nych gości i swoich na Wesele.

Była niedaleko Zamku wioska na-
zwiskiem Brandys, ktora Przemysławowi
Przodkowie nadali byli starym sługom swoim,
aby z tey daniny na wygodę zawsze byli
zamkowi. W tey wiosce pierwszym był Theo-
fil, ktoremu Pan Bóg dał Córkę Cecylią
na imię, a iako to czasem w ubogich domach,
łaska Pańska obficie znak wiernych posług
rozmemi sposobami nagradza, tak Theofi-
la opatrzył P. Bóg Córką nadobną, iż gład-
szey trudna naleść było w wielkich domach
a do tego tak pobożną i stateczną na umyś-
le.

le że nigdy po sobie w postępkach swych pło-
chości ani lekkomyślności nie pokazała
żadney, ale lubo w skromnym życiu, pańszki
iakiś statek osiadł serce iey, i odzie dostwo
wedle swey kondycyi, bardzo iey statecznie
służyło, w usługowaniu rodzicom starym
nie wypowiedziana miłość pokazuiąc, domo-
we gospodarstwo i prace z wiernym posłu-
szeństwem i wygodą, pilnie odprawowała. Prze-
myślaw często mimo Domek Oyca iey na myś-
listwo przeieżdzaiąc się widział ią, nieraz
wodę niosącą, upatrował iey darskość i wstyd
wrodzony z daleka, tak iż mu serce wszytko
dobre o niey tuszyło, często upatruiąc iey
skromność i obyczaie przystoyne, lecz tego
po sobie nie pokazował, aż gdy przyszło
do postanowienia, tedy z tą, a nie z inszą,
żenić się umyślił.

Przyszedł dzień wesela z radością, ocze-
kiwaiącego, a iż żadney wieści o Pannie młodey
dy nie było wszytkim to w podziwienie po-
szło. Lecz Xiążę wezwawszy Teofila
do

siebie, o wszystkim mu zamysł swoy otworzył,
i kazał mu Dom swóy ozdobić wedle swey
kondycyey, i żeby z Córką gotów był Gości
przyimować którzy z nim przyiadą.

A gdy iuż godzina do obiadu przychodziła
i wszystko gotowo było, i muzyka tez na taki
akt przygotowana oczekiwała, w tym książe
Przemysław, iusz iakoby iadący Oblubienicy swo-
iey droge zaiechać z Gośćiami niektóremi zamyś-
lił. Cecylia nie będąc o niczym wiadoma, że pra-
wiewszy domowe posługi, z drugiemi dziewczy-
nami wychodzi przed Dom widzieć przyszłą Pa-
nią swoię. Przybliżywszy się Przemysław ku
niey, zawołał: Jestli iest Oćiec iey w domu i któ-
ra z wielką uczciwośćią, pokorą, i poszanowa-
niem Pana swego odpowiedziała: iest. Rozkaszo
mu do mnie, siadł z woza, i iusz przybliżaiąc się
go Staruszka Theofila, ręką pogłaskał, i na
strone troche odwiodszy rzekł: Wiesz prawie żem
iest Panem twoim, ciebie też doznałem szcze-
rym sługą, i życzliwym poddanym: cokol-
wiek mnie się podoba, tobie mniemam wdzięczno
będzie: czego ia po tobie potrzebuię, abyś wiedział

ze

Córkę twoię chcę mieć za małżonkę. Na niespo-
dzianą mowę zdumiał się starzec, i z boiaźnią
odpowiedział: Nie mnie chcieć, ani nie chcieć po-
trzeba, tylko coby się Panu memu podobało. Za
tym wziąwszy go za rękę wprowadził go w dom
i rzecze: Trzeba mi przy tobie i Zenie twoiey
nieco z Córką twoią mówić, którey gdy Rodzicy
zawołali, rzecze Przemysław: Chcę abyś żoną
moią z przezrzenia Bożego została, pewienem
tego, iż gdy się to stanie, woley moiey we wszyst-
kim wygadzać będziesz oddalała, i cokolwiek
z tobą czynić będę, to wszystko wykonać bę-
dziesz chciała. Na co ona strachem zdięta od-
powiedziała dosyć iednak bezpiecznie: Ja
panie móy tego nie iestem godna, ale iesli to
wola twoia nie zbraniam się służebnicą, nie
tylko żoną twoią być iestem gotowa. Wiesz
panie móy urodzenie moie, i licha kondycya
przeciwko woley twoiey, nie tylko co uczynić
ale i myślić nie będę. Co mi roskażesz by też
i umrzeć, sprzeciwiać ci się w tym nie będę.

Dosyć rzecze Książe, tak wywiodszy one przed dom, pokazawszy ią ludziom, rzekł do panów i poddanych swoich.

Ta iest żona moia, ta iest pani wasza, tę szanować i tę słuchać będziecie. Azeby tu oszłaska lichego szczęścia swoiego, w nowe mieszkania nie przyprowadziła, rozebrać one z lichych szatek i przytomnym paniom ubrać w kosztowne szaty na to nagotowane rozkazał: i gdy ią panie ubrały, żaden córki Teofelowy niepoznał; Tam zaraz Ksiądz był pogotowiu, który ślub dał i błogosławieństwo. Wsadzono zatem Pannę młodą na wóz, na to przygotowany z inszemi Paniami i Gościami zaproszonemi, z radością wszytkich przyprowadzona była na zamek, z wielką uczciwością i wspaniałością, kędy kilka dni Akt weselny z ceremoniami odprawował się.

VII

W krótce potym tak wiele łaski P. Bóg iey użyczał, iż nie iako w Domku ubogim, ale iako na Dworze Książecym ona Pani wychowana była, i tak do siebie wszytkie animusze pociągnęła

/.

mądremi swemi postępkami, że wszyscy z ochotą iey służąc i powinność swoię oddaiąc, biegłość w rzeczach wysokich przyznawali, gdyż ani tam znać było stanu człowieka ubogiego córki tak w życiu iako w obyczaiach, taka w słowiech powaga, taka wdzięczność i umieiętność w gestach, iż do wielkiego podziwienia wielu mądrych ludzi przywodziła: a nie tylko w państwie Książęcia, ale i poblizszych prowincyach sława o niey słyneła dobra, i siła ich widzieć one z daleka przyieżdżało. Zaczem Przemysław lubo małego stanu białągłowę roztropną za małżonkę wziął, ale szczęśliwego małżeństwa z wielkim honorem Domu swego zażywał, i nie pomału z tego się cieszył iż tak wysoką cnotę ubóstwem zakrytą znalazł, mądrym od pospolstwa w tey mierze był nazwany.

Nie długi czas mieszkał, iako potym dział, kami zaszła, czym wszystkich poddanych w oczekiwaniu Potomka uweseliła, gdy córkę dziwnie piękne stworzenie na świat

wydała

wydała, lubo byli sobie wszyscy męskiey płci
Potomka życzyli, a nabardziey sam Przemys-
ław, ale i tym co Pan Bóg dał wszytko Pań-
stwo swe uweseliła.
Gdy w roku potym i coś więcey Matka Córeczkę
one od piersi zostawiła, napadła Kiążęcia Prze-
mysława fantazya, abo raczey ciekawość
iakaś, iako to w panach czasem bywa (niech
sądzą mądrzy ieśli pochwały godna) doświad-
czyć małżonki swey obiecaney wiary z postu-
szeństwem statecznego umysłu. Przyzwawszy
iey do siebie czołem zmarszczonym do niey tak
rzecze: Wiesz dobrze Cecylia, i rozumiem żeś
nie zapamiętała z iakiegoś stanu poszła, i ia-
koś w dom moy weszła, dosyćieś mi miła i ko-
chana iest, ale powinnym moim i szlachcie mo-
iey nie tak dalece, bo obciązliwemi to animu-
szami przyimuią, żeś iest stanu podłego, i
żeś Córkę tę powiła. A toż ia chcę w to po-
trafić, i pokói z nimi uczynić wykonać
chcę. A to dla tegoć powiadam, iż niechcę cię
mieć tego niewiadomą, którać woley moiey
dosyć czynić raz obiecała przeto cierpliwość
swoie

pokarzmi, w tym którąś mi iako na poczętku tak i zawsze na potym powinna oddawać, To ona usłyszawszy ani słowem, ani twarzą, na, mniey nieporuszona, ✗ odpowiedziała:

Tyś naszym Panem, ia i ta malućka kreatura Coreczka twoia obie twoiśmy, rzeczami iako swemi podług upodobania swego postępuy, bo co się tobie podoba, to się mnie, niepodobać nie może. Niczego sobie mieć nie życzę, co by do serca twego nie przypadło, ani czas zaden, ani nieprzyiaciel, ani smierć żadna, odmienić mię w moiey woley przeciw tobie nie może.

Za takim responsem, sam w sobie wesołym zostawał, nie pokazuiąc iednak tego powierzchownie, tylko iakoby smutek sobie iakiś zmyślał, i z tym od niey odszedł, wóz przygotowany kazawszy zaprządz, do niedalekiego folwarku odiechał. Ztamtąd wiernego sługę swego do Księżny wyprawił, którego w poważnych sprawach swych umieiętnego doznawał który z takim poselstwem do niey w sam wieczor przybył. Cokolwiek przynosze przezacna Pani z rozkazania pana mego czynić musze, wszak to iako mądra uwa,

zyarz /.

twarzysz, iż każdy sługa powinien tak czynić
iako pan karze. Zlecił mi to pan abym te
Dziecinę twoię z wiadomością iednak twoią od cie
bie odebrał, ktorey podobno iusz więcey nie oba-
czysz. Nieszczęsliwa godzina, nieszczęsliwa ta
moia mowa, ktorey mi to wykonać wedle pan-
skiego roskazania potrzeba. Co usłyszawszy
księżna z wielkim sercem, ani westchnienia,
ani łzy naymnieyszey nie wypuściła z oczu,
wiedząc iusz wolą małżonka swego, tylko wziąw-
szy panienkę na rence swoie oney się chwil-
kę przypatrowała, a mile całowała, a zatym
znak Krzyża S. na nię włożywszy do onego
Sługi rzekła: Powinieneś ty to prawie, coć
książe pan moy zlecił i nakazał sprawować,
bierz tę dziecinę iako masz rozkazanie, tylko
cię oto proszę abyś od Zwierza srogiego i
drapieżnego ptaka ochraniał tego dziateczka,
ale iesli i to roskazano, czyń tak iakoć
kazano, i z tym odiechał.
Powrocił się sługa do Pana swego ktoremu gdy
opowiedział mowę i animusz Księżny, poboż-
ność Chrześciańska ruszyła go że od płaczu
wstrzymać się nie mogł, srogość iednak przed-
sięwzięcia nie złamała iego umysłu. Opa-
trzywszy Książe przystoynie panienkę nie

winna, y

winną, a córkę swoię potaiemnie onego sługę z białogłowa iedną stateczną do Księżney Opalskiey siostry swey na wychowanie wyprawił: aby tam Córeczka iego, mimo wszystkich inszych ludzi wiadomość, zkądby iey urodzenie było wychowana była, y w obyczaiach swiątobliwych Domu Xiążecego godnych wyćwiczona została. Pospieszył się sługa wierny z tym, i to co mu zlecono milczać o tym odprawił porządnie.

Powrócił Xiąże Przemysław za czasem do swoiey Xiężny Cecyliey częstokroć twarz, słowa, y umysł iego upatruiąc ieśli znaku iakiego żalu swego po sobie nie pokaże: lecz nigdy postrzeć nie mógł odmiany, równa iako i poredtym ochota, równa w sprawowaniu około rzeczy pilność, iednakie posłuszeństwo małżeńskie, iedna miłość, żaden smutek z niey niebył uznany, nawet żadna wzmianka o Córce nigdy, bądź to z iakieykolwiek okazyey o tem mówić, przyszło, bądź to umyślnie Xiąże sam o tym przytaczał, nigdy z ust Małżonki o tym mowa słyszana nie była.

Minęło pięć lat, gdy znowu Dziatkami Księ-
żna zaszła, y Synaczka iedyną pociechę wszyt-
kiego Państwa Książęciu powiła, dwie lecie
onym że cieszące się, często na rękach swych pia-
stowała. To widząc książe znowu na niego nie-
potrzebna ciekawość naslą,piła y przykre do-
swiadczanie, mowiąc do swey księżny: Jużes to
dawno odemnie słyszała, że się ludzie tym na-
szym małżeństwem nie kontentuią, tym barziey,
gdyś męskiey płci Potomka, na swiat wydała,
częstokroć słysze szepty iakieś między swemi.
Izali my onego Theofila ubogiego Wnuka za Pa-
na mieć będziem. Tak wielkie księstwo, tak
przestronne Państwo, izali iemu hołdować bę-
dzie. Siła takich mow między Pospolstwem
każdy się nasłucha, wczym ia, chcąc mieć uspo-
koienie, przyjdzie to z Synem uczynić, co y z
Corką, dla tego cię przestrzegam, abyś z nagła
otym usłyszawszy, żalu iakiego do serca więk-
szego nieprzypuszczała. Na co ona odpowiedzia-
ła: Jużem raz ślubowała, y teraz powtarzam,
iż nic nie mogę ani chcieć, ani niechcieć, do

czego

czego byś ty Panie móy woley swey nie skłonił, w Dziatkach tych nic sobie własnego nie przypi-
suię tylko boleść a pracę, tyś moim y oboyga
ich iest panem, nie szukay iuz w tym rady abo
pozwolenia mego, prawa swego pańskiego
przestrzegay: abo wiem w samym weściu
w pałac twoy, iako szaty, tak wolą y affekty
moie z siebie zrzuciłam, y z nich się wyzułam,
a twoie własne oblekła: iakokolwiek tedy za-
myślisz w rzeczach swoich czynić, na to ia
lez rada pozwole. y bym wiedziała myśl twoie,
zawszebyś ią dobrze uznał, ale iz trudno okien-
ko do serca uczynić, y myśl ludzką wiedzieć,
twoiey naśladoweni zawsze będe woli.

Zdziwił się Kziąze Przemysław białogłowskiey
stateczności, i sam w sobie słuzbowany będąc
odszedł, a w uporze swym zostawaiąc wyie-
chał. Onego zaś sługę zwyczaynego wysyła do
księzny, z takim iako pierwey poselstwem,
ktory wymyślał racye, y wymówki, aby to
pani iego nie przykro było, w czym iuz drugi
raz Kziązecemu humorowi, i zamysłom iego
wygadzać musze, y tak nie miłe poselstwo

spra

sprawować. Atoż proszę odpuszczenia, y nie-
winność swoie przekładam, żem iako po
córkę, tak y po syna wyprawiony. Ona nie
poruszona namniey, ani odmienna twarzą,
Dziecinę tak cudownie piękną, nie tylko Mat-
ce samey, ale y wszytkim ludziom miła, na
ręce swoie wziąwszy, znak krzyża swiętego
iako y córce uczyniła y błogosławiła: a wle-
piwszy w nię na chwilkę oczy swe ucałowała
żadnego żalu nie pokazuiąc. Trzymay y bierz
a czyń rzecze to coć zlecono: a oto cię tylko
proszę, ieśli rzecz można, abyś od zwierza dra-
pieżnego bronił y strzegł niewinniątka.

Powrócił się sługa do książęcia, którego
animusz zdumiały nalazł, gdy słowa Pani
swoiey przed nim odnosił, y gdyby był nie znał
Małżonki swoiey, serca przeciwko Dziatkom
swoim tak przychylnego, powątpiwać by był
mógł nieco o ludzkim przyrodzeniu a zwłasz-
cza o białogłowski, ale wiedząc iaką mu miłość
pokazywała po pierwszey probie, podziwienia
tak wielkiego umnieyszać nie może. Za rowka,

zamiem /

zaniem tedy Pańskim onze Dtuga, tam gdzie
Córke odwiozt, tam y Syna do Księzney Opol-
skiey, Siostry Książetey na wychowanie za-
wiozt. To y samemu Książeciu Opolskiemu
ta rzecz byta tayna, ktory ieszcze na ten
czas w dobrym zdrowiu panowat.

Mogty by iuz srogiemu Matzonkowi te po-
wolności petne cnoty i wiary, Matzonki ie-
go do świadectwa być doskonata nauka, ale
iz iest sita takich, kiedy co poczna, nie prze-
stawaią dopinać swego upornego przedsięwzię-
cia. Zaczem i Książe Przemystaw, obracaiąc
po tey probie wtorey oczy na Cecylią, ieżliby
zatym iaka odmiana nastepowata, upatrowat:
ale zadney nigdy upatrzyć nie mógt, tylko ze
codzień postusznieysza, y wygodnieysza, naydo-
wat tak: ze we dwoygu ludzi animusz, iedna
wola i chcenie zdato się być, bez namnieyszey
odmiany pokazowania.

Urosta zatym powoli o Przemystawie Ksią-
zeciu wieść między ludźmi nie mata, iakoby
coś nieludzkiego w sobie miat, iz Matzonce
swey

swey Dziatki pobrawszy one stracić kazał, y przyszedł na takie obmowiska ludzkie który przedtym u wszystkich dobrze styнął: ale on lubo otym wiedział, mało na to dbał, y nic się tym animusz iego nie poruszał, woląc w takim podeyrzeniu do czasu zostawać.

A gdy kiedy iuż Coreczce od urodzenia czternasty rok przychodził Książe Przemysław trzecią probe wymyslał, y listy do Rzymu wyprawuie, y zmyslone responsa odnosi, iakoby mu Oćiec Swięty dla uspokoienia poddanych swych, inszą żone poiąć pozwolił: y tak czynił żeby ta do wiadomośći Cecyliey przyszła nowina. To usłyszawszy, iuż tak sama w sobie nieodmienna zostawała, czekaiąc co by daley Książe z nią poczynać zamyślał, któremu ona sama siebie, y wszytko szczęśćie swoie pod nogi poddawała.

Już też był do Książęćia Opolskiego szwagra swego Książe Oswięćimskie posłał, mowiąc, aby go z Księżną, y z Dziatkami swemi nawiedził.

wiedział: rozgłosiwszy wszędzie, iż wychowanicę swoię Księżna Opolska iemu za małżonkę przywieść miała. Obiecał Książe Opolskie, na czas naznaczony do Przemysława, z księżną y dziatkami swemi, y wszytkim dworem przyiechać, y tę panienkę która mu była córką własną, rzekomo za małżonkę sławić przyrzekł. A ta panienka iuż była małżeństwa godna, y przedziwney gładkości, ochędostwo y dostatki kleynotow wszelakich od oyca maiąc tak iż każdy się na nię zapatrował, iakoby książęcia Opolskiego własna córka była, a syna w siodmym roku oraz sławić Księżna Opolska obiecała, iakoby przyszłego szwagra książęcia Oświęcimskiego

Tym czasem Przemysław zwyczaynym sposobem, aby tym barziey ieszcze lecytiey swey doświadczył, kilka zacnych sprowadził Białych głow, przy których do niey tak mówił: Cieszyłem się dotąd małżeństwem twoim, bytnością i obecnością twoią, patrząc na przystoyne obyczaie twoie, ale widzę iż wielkie szczęście, wielka iest niewola. Przyniewalaią mię

moi

moi powinni y niektorzy z Szlachty moiey
abym ia insza sobie stanu mego rowna Mał-
żonkę poiął. Na co iuz y Oćiec swięty w Rzy-
mie pozwolił: zaczym bądz dobrego serca
a ustęp tey ktora iuz w drodze iest mieysca
swego. Posag tez iakis od Oyca miała
weź z sobą, y wroć się do domu swego, wszak
zadnemu człowiekowi na swiećie iednakie-
go szczęśćia zazywać niepozwolono. Na te
mowe prędko Leylia do nog iego upadszy
odpowiedziała: Namilszy Dobrodzieiu moy,
wiedziałam ia zawsze, iz między zacnośćią
twoią a podłośćią moią zadnego nie było
porownania, bom nie tylko twego małzeń-
stwa, ale y posługi twoich nie byłam godna
y Domu tego w ktoremeś mie panią uczy-
nił. Bogiem swiadcze, nie tylko małzon-
kę, ale służebnicą zawszem się być po-
czuwała. Azem do tego czasu w takim po-
szanowaniu nad zasługi moie była, Pa-
nu /.

nu Bogu i tobie dziękuie. ostatek zycia mego
z spokoynym sercem w Dom Oyca mego po-
wrociwszy trawić obiecuie, y tam starosci
y śmierci czekać: a niz czas śmierci przyi-
dzie tym samym zem tak zacnego Książęcia Mał-
zonką była niekiedyś cieszyć się będę. Nowey
małzonce twoiey przyszłey rada ustępuie,
ktora abyś szczęśliwe małzeństwo w Dom
przyniosła, zycze. Co się tycze Posagu, aby go
z sobą wzieła, ten iaki był dobrze wiesz, y
pomnieć mozesz gdym z Oycowskiego progu
sprowadzona, zewleczes mie z moich a swo-
ies mi szaty oblec roskazał: nie był tedy in-
szy moy Posag tylko, wiara, cnota, posłu-
szeństwo y nagota moia. Otoś i suknie
twoie oddawałam, Pierścień ktorymes mie
sobie poslubił (wracam: insze kleynoty
y ochędostwa, ktorem az do zazdrości
ludzkiey od ciebie miała, w Pokoiu y łoz-
nicy twoiey zostawuie, a iakom naga z
Domu Oyca mego wyszła, tak nago się tam
wroce

wrocę. Lecz nie kształt ani słuszna, aby ży-
wot ten w którym Działki twoie odpoczywa-
ły, y któreś sy sam spłodził, a ia zrodziła,
od ludzi na pośmiech miał bydź widziany:
proszę, abyś mi w zapłatę Panieństwa
mego, którem tu w cale przyniosła, teraz
go iuż nie odnoszę, przynamniey iedne
koszulę i sukmanę iaką zostawił, aby
mię Małżonka niekiedyś twoia nędzne
ciało ~~swoie~~ przyodziała.

Ruszyły te słowa Xiążęcia Przemysława, iż ledwie strzymać mógł od wielkiego żalu łzy ściśnione, iednak twarz swoię odwracaiąc, pozwolił na to czego po nim potrzebowała: a gdy się z nim żegnała wiele ludzi patrzących na iey odmienne szczęście, y wszystkich domowych, do niezmiernego płaczu pobudziła, sama tylko skromnym milczeniem do Domu Oycowskiego poszła. Theofil też Ociec Cecyliey, iż zawsze miał wysokie

szczęście Córki swey podeyrzane uważał, iż kiedykolwiek Córka iego miała być pogar-dzona y odrzucona, przeto się namniey nie frasował. a posłyszawszy iż się iuż w dom iego powraca, zabieżał iey. mowiąc: Córka moia, nie rozpaczay w tym nieszczęściu swoim, masz postaremu ze mnie Oyca poki żyw będę.

Po tegodniu gdy się Przemysław o przy-iezdzie Xiążęcia Opolskiego wywiedział, idąc mimo Dom Theofila, kazał sobie Cecyliey przywołać, do ktorey tak rzekł: Mam wiadomość że Xiąże Opolskie w rychle u mnie być ma, ze wszystkimi Dwo-rem swym, y tę Pannę ktorą mam mieć za małżonkę z soba wiezie: y Brata iey przyszłego Szwagra mego. Zaczym ię proszę abyś dla tak zacnych gości do Zamku przywrociła, y wszytkiego sporządzić iako naylepiey roskazała, gdyż nikogo do tego sposobnieyszego

nie

nie ma, ktoryby mi wtym wygodził, y umiał
tak zacnych gości witać, y wedle każdego godności
uczęstwać. Odpowiedziała z pokorą: Ja
co roskazuiesz gotowam iść y czynić wo-
lą twoię, nammiey mi ta praca nie cię-
szka będzie, poki żywa będę służyć ci
głową. Odiechał Xiążę, a ona szła do
sporządzania wszystkich rzeczy w Zam-
ku, tak iako chodziła bez żadnych stro-
iow y ozdoby swey pierwszey

Powrocił Przemysław przed wieczo-
rem, zastał rzeczy w dobrym rządzie
y postanowieniu co było dla Gości po-
trzeba. Na zaiutrz dano znać o bliskich
Gościach, przeciw ktorym wyiechał ozdob-
nie Przemysław, witaiąc ich, wszyscy
obracaią oczy na Pannę młodą, ktora
gładkością i grzecznością przechodziła
wszystkie, tak iż niektórzy pochwala-
li odmianę Xiążęciu, iż zacnieyszey
i pięknieyszey nabył Małżonki. A Ce-
cylia

cylia ze wszystkich ochotnieysza zabiega wi,
tać przyszłą Panią swoię, ktorey pokłoniw
szy się, z pokorą wielką posługi oddaie,
tymi słowy: Witayże Pani a Dobrodzieyko
moia przyszła, także y Kśiężne Opolską
y insze Panie wesołą twarzą, słowy gład
kiemi przywitawszy, każdą porządnie
na mieysca naznaczone odprowadzała.

Pierwey niż do stołu śiedli, obroćił się
Przemysław do Cecyliey y rzecze głosem
przy wszystkich, iakoby żartuiąc, coć
się zda Cecylia ta przyszła małżon
ka moia. Zacność z urodzenia, dosyć
gładkośći dosyć obyczaiow Pańskich.
Na co ona: Ani mięknieyszey ani zacniey
szey nie mogłeś Panie moy sobie przy.
brać, z ktorą abyś wiek swoy szczęśliwie
prowadził wiernieć tego życzę, ale widzę
ta Panienka miękko wychowana, wątpię
aby tak wiele wyćierpieć mogła, Lecz

nie o tym teraz rzecz, Gościom wygadzać przystoynieysza.

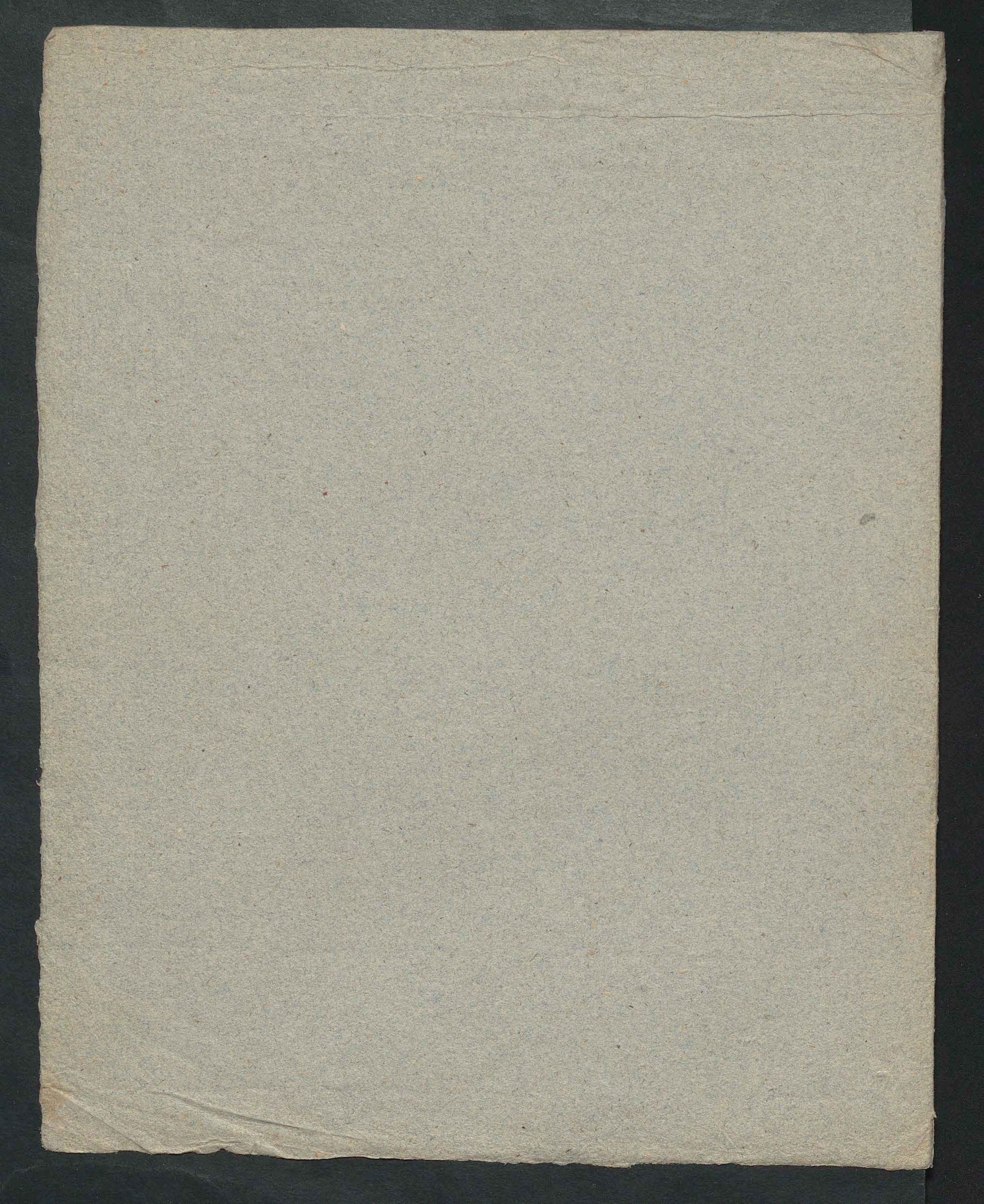
Już tez Przemysław nie mógł dłużey znieść twardego umysłu swego, y proby tak cięszkiey małżonki swey. Dosyć iuż znaczna rzecze Cecylio, y wszytkim wiadoma iest wiara y stateczność twoia, niewiem aby pod Niebem taka druga nalazła się Białogłowa, a to wyrzekszy, przy wszytkich Gościach obłapi Cecylią, małżonke swą, y do niey rzecze tymi: Tyś namilsza Żona moia, tyś moy doświadczony Przyiaciel, inszey nad cię mieć niechcę ani mogę. Ta zaś którą rozumiesz być oblubienicę nową, iest córka twoia, i ten co szwagrem przyszłym mieniał, iest Syn twoy: Te są własne Dziatki twoie na wychowanie do Siostry moiey a Bratowy twoiey, bez wiadomości wysłane, przyimi ie pod opiekę twoię iako własne: a ci niech się wstydzą, co opacznie

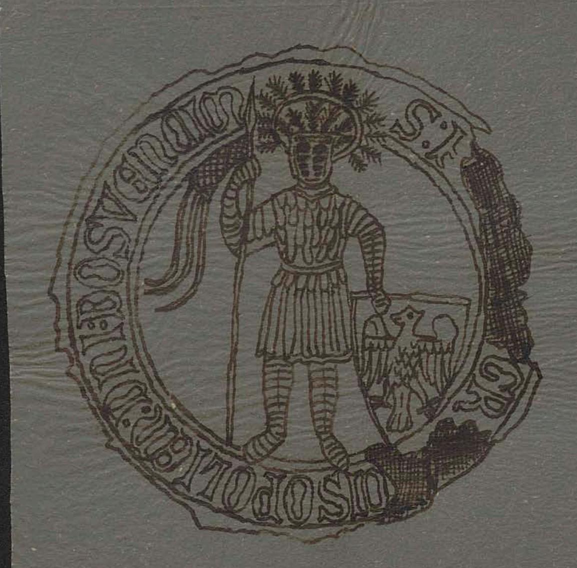
o mnie

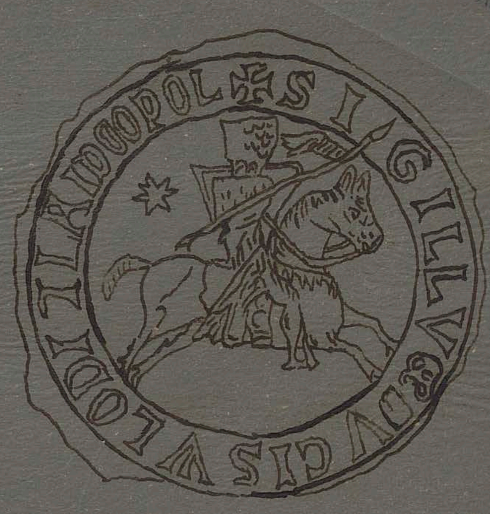
y mnie rozumiało; A iżem stateczney wiary
twoiey, y nieodmienney miłości doznał
po tobie: nikt mi mądry za złe mieć nie
będzie, zazdrośćiwi niech się gryzą, y nie,
uleczona choroba zazdrośći trapi..."
Zatem one dziatki z płaczem całował,
y małżonce swey zdumiałey oddawał: kto
że ona mile ukochała y ucałowała. A nie
do stołu śiedli; wzięty u Panie do pokoiu,
i w Kosztowne szaty ubraty y Kleynotami
przyozdobiwszy, do stołu przyprowadziły.
Tam przy Księżney Opolskiey iako Gospo.
dyni śiadła, y z wielką uciechą Gośćie
wszystkie częstowała y weseliła. Muzy.
ka wesoło i krzykliwie wydawała rożne we.
sołośći, gdy się Przemysław z Dziatek swych
wielce cieszył, gdy się iuż dalszego doświad.
czenia zarzekał: gdy Cecylia przy wszystkich
gośćiach mile przepraszał. Z czego wszyscy
Gośćie kontenci zostawali, y kilka
dni wesołych w wielkim dostatku
używali nowkoszy.   Wiele

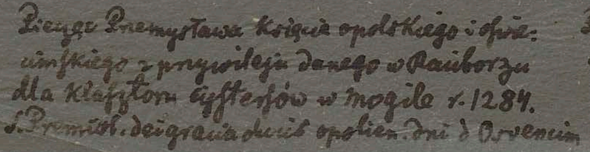
wiele lat potym w zgodzie i miłości wiek swoy prowadzili: Oyca też Theofila ubo„ giego, dostatkami większemi Przemysław Xiążę opatrzył, y przy sobie miał. Córkę swoię prędko za zacne Xiążę Cieszyńskie wydał, a syna swego własnym Dziedzicem państw swych uczynił: y tak szczęśliwy w Małżeństwie, szczęśliwy y w Dziatkach swych zostawał.

Koniec Trzeciey Historiey

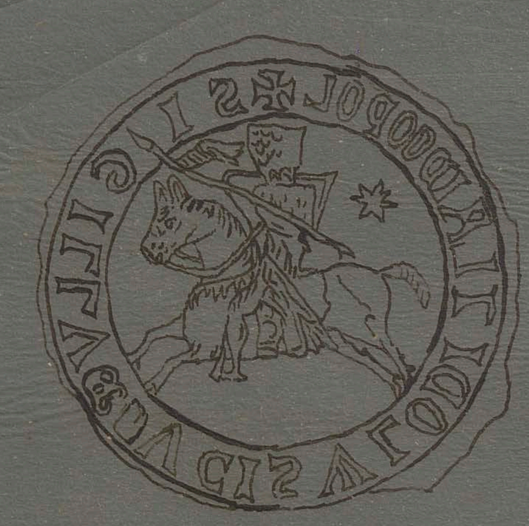

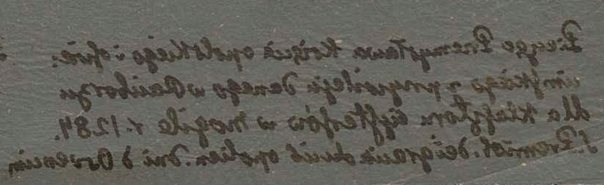
Pieczęć Przemysława Księcia opolskiego i oświęcimskiego z przywileju danego w Raciborzu dla Klasztoru Cystersów w Mogile r. 1284.
S. Premisl. dei gratia ducis opolien. dni d Osvencim

Pieczęć Władysława Księcia opolskiego i oświęcimskiego z r. 1247.
Sigillum ducis Wlodizlai de opol+

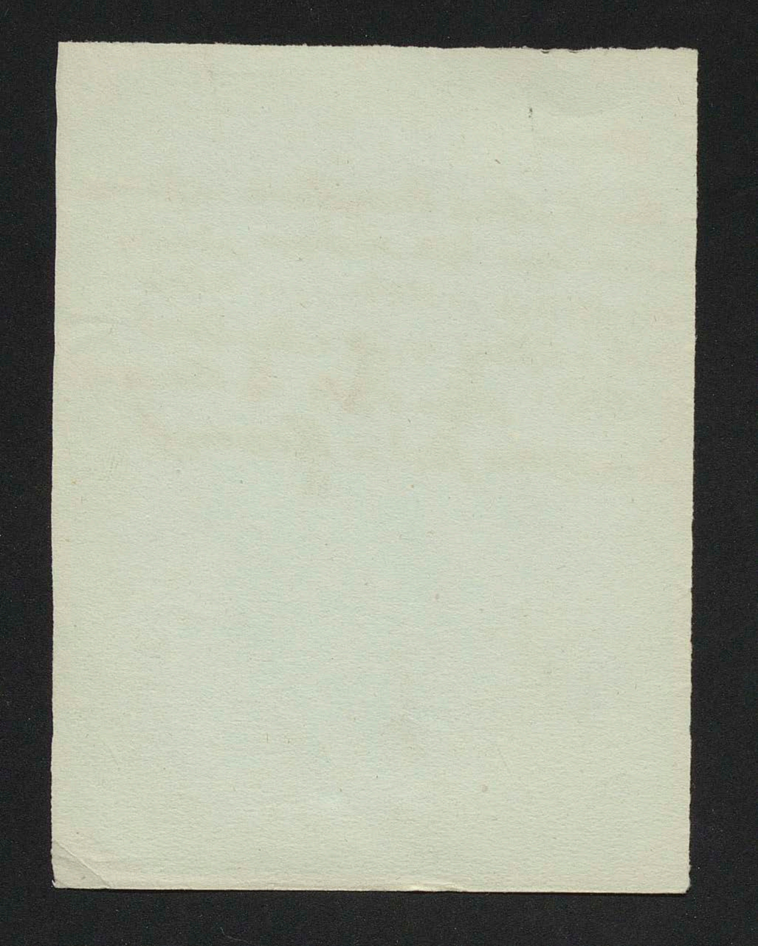
Pieczęć Władysława Księcia opolskiego i racibórskiego z r. 1249.
Sigillum ducis Wladislai de opol+

Pieczęć Przemysława Księcia opolskiego i racibórskiego z przywileju danego w Raciborzu dla Klasztoru Cystersów w Mogile r. 1281.
S. Premisl. dei gratia ducis opolien. dni d Ratiborum

Oświecim

Powieść o Xięciu Przemysławie w średnim wieku bujnie była obrabiana pierwszy raz napisana po włosku przez Fulvio Testi z historyj xiążąt Sabaudskich (Griseldis) potym weszła do Boccacia Decameronu skąd ją tłomaczyli.

(Friedensburg II Theil. Taf. XVII no 802. 803. pag. 296 ~~[illegible]~~ Codex. Tom XIII. 1888)

O monety Księstwa Oświęcimskiego

103

najdawniejszy ślad jest w dyplomacie Mieszka Księcia Cieszyńsko-Oświęcimskiego z r. 1290 gdzie jest wspomniany monetarius Fritko (Reg. 2129) co naprowadza na domysł iż wtedy bito osobną monetę dla księstw owych.

W podziale Książąt Wacława, Przemka i Jana (synów zmarłego Kazimierza (Grotefend Taf. VII. 19) z r. 1445, mówią panowie dzieląc te księstwa: Ouch haben wir funden, das die Fursten beider Gebitte Oswanczim und Zator dee Muntcze beide mit enander mit gleichem Teile und Anloge haben sullen, und die Muntcze sol geslagen werden mit beider Herren gutten Willen und Wissen in der Hewpstadt zu Oswanczim und nicht anderswo (Grünhagen Lehensurkunden II p. 588). – Znane są dotąd 2 halerze srebrne z mocną przymieszką miedzi z r. 1445. Po jednej stronie ~~[illegible]~~ z drugiej strony dokoła napis MONETA · OSSVACI... wieża z furtami i płaskim dachem pomiędzy literami O·S – dokoła napis ✱MONETA · OSS··CIM. Brzetek – wartość 0,27 gr. Ob. Saurma St. Auschwitz. M (w zbiorze muzealnym stary wytwórni plasków w Wrocławiu) niewątpliwie bite w Oświęcimiu.

Książe Jan Oświęcimski r. 1457 sprzedaje swe księstwo Polsce wraz z prawem bicia monety. (Grünhagen Lehnsurk. II p. 607)

Friedensburg: Schlesiens Münzen und Münzwesen vor 1220. Berlin 1886.

v. Saurma Jeltsch: Schlesische Münzen und Medaillen. Breslau 1883.

Tagmann: Über das Münzwesen Schlesiens bis zum Anfang des XIV Jahrhund. (Zeitschrift I p. 33. – i odbitka)

Dewerdeck: Silesia numismatica. Jauer 1711. 4o.

Pfotenhauer Siegel von 1250. (1879) – Schultz Siegel bis 1250 (1871)

v. Saurma Wappenbuch (1870)

Grünhagen: Regesten zur Schlesischen Geschichte (Cod dipl Siles. VII)

Grünhagen u Markgraf Lehns- und Besitzurkunden Schlesiens 1881.

Schlesiens Vorzeit

Codex diplomaticus Silesiae herausgegeben von dem Vereine für Geschichte und Alterthum Schlesiens XII Band (1887) XIII Band (1888) und 17 Tafeln (1888) 4to

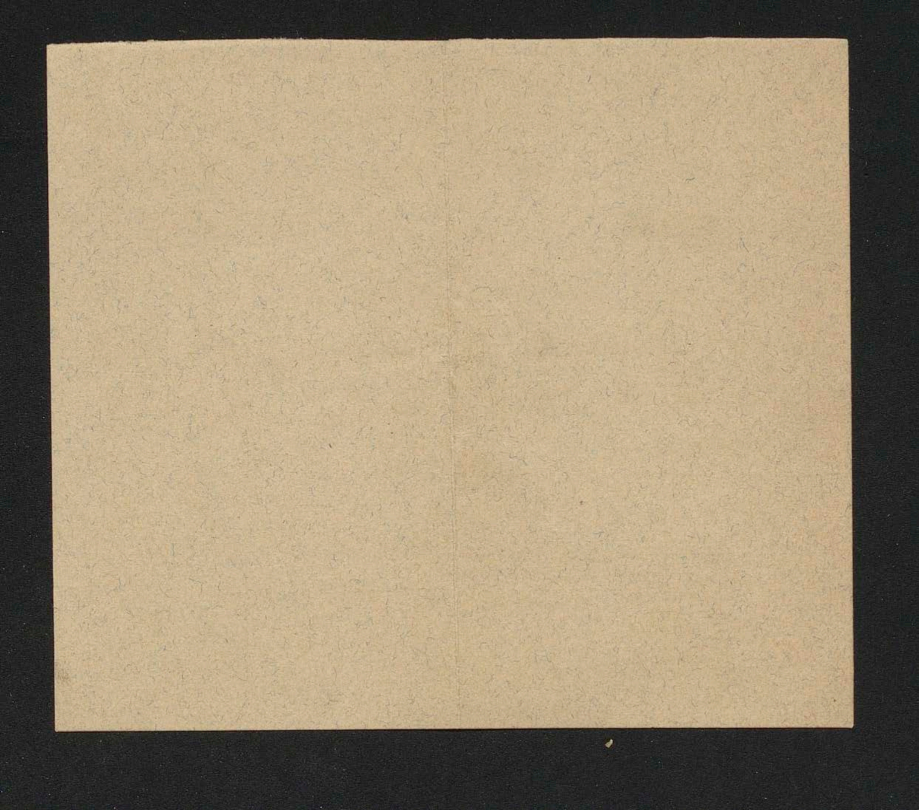
Schlesiens Münzgeschichte im Mittelalter herausgegeben von Friedensburg. Breslau (Joseph Max) Ir. Theil Urkundenbuch und Münztafeln (1887) k. 4. str. 112. und Tafeln litogr. XVII Nr 1–836. – IIr. Theil: Münzgeschichte und Münzbeschreibung (1888) str. X. 322. 16 Mark.

104

Oświęcim Ein städtischer Denar aus dem XV Jahrhundert, in der Sammlung des Herausgebers ~~[illegible]~~ ... zeigt auf der Hauptseite einen, mit breitem Dach bedeckten Zinnenthurm, zwischen den Anfangsbuchstaben O.S. – Die Umschrift lautet: Moneta Osvacim.

pag. 5.

Wappenbuch der Schlesischen Städte und Städtel herausgegeben von Hugo Saurma R FRH. v. u. z. d. Jeltsch; illustrirt von L. Clericus. Berlin 1870 (Stargardt). 4to

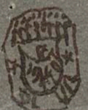

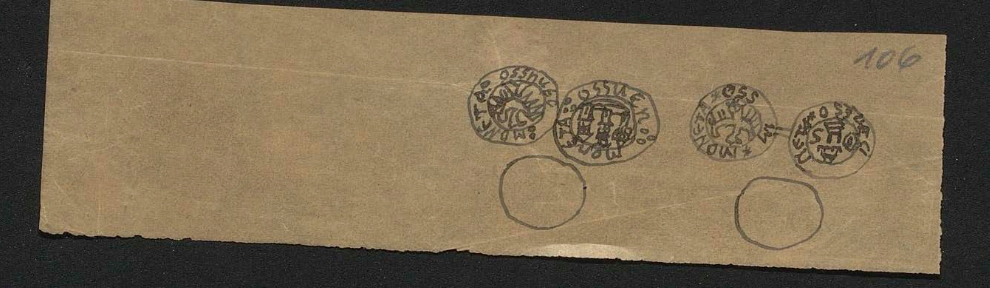
Pieczęć Przemysława Xcia Oświecimskiego i Toszeckiego z r. 1466.

105

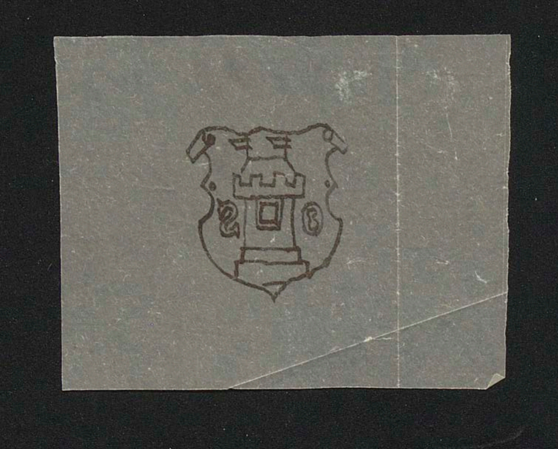
Pieczęć Przemysława ks.
Cieszyńskiego i Toszeckiego
z r. 1466.

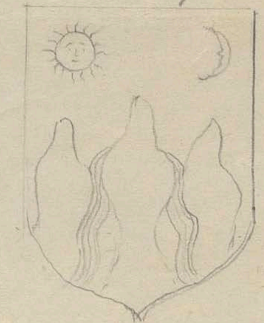

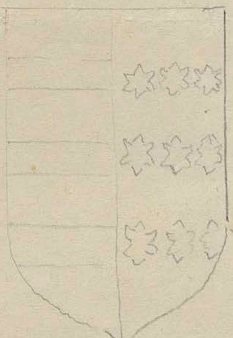

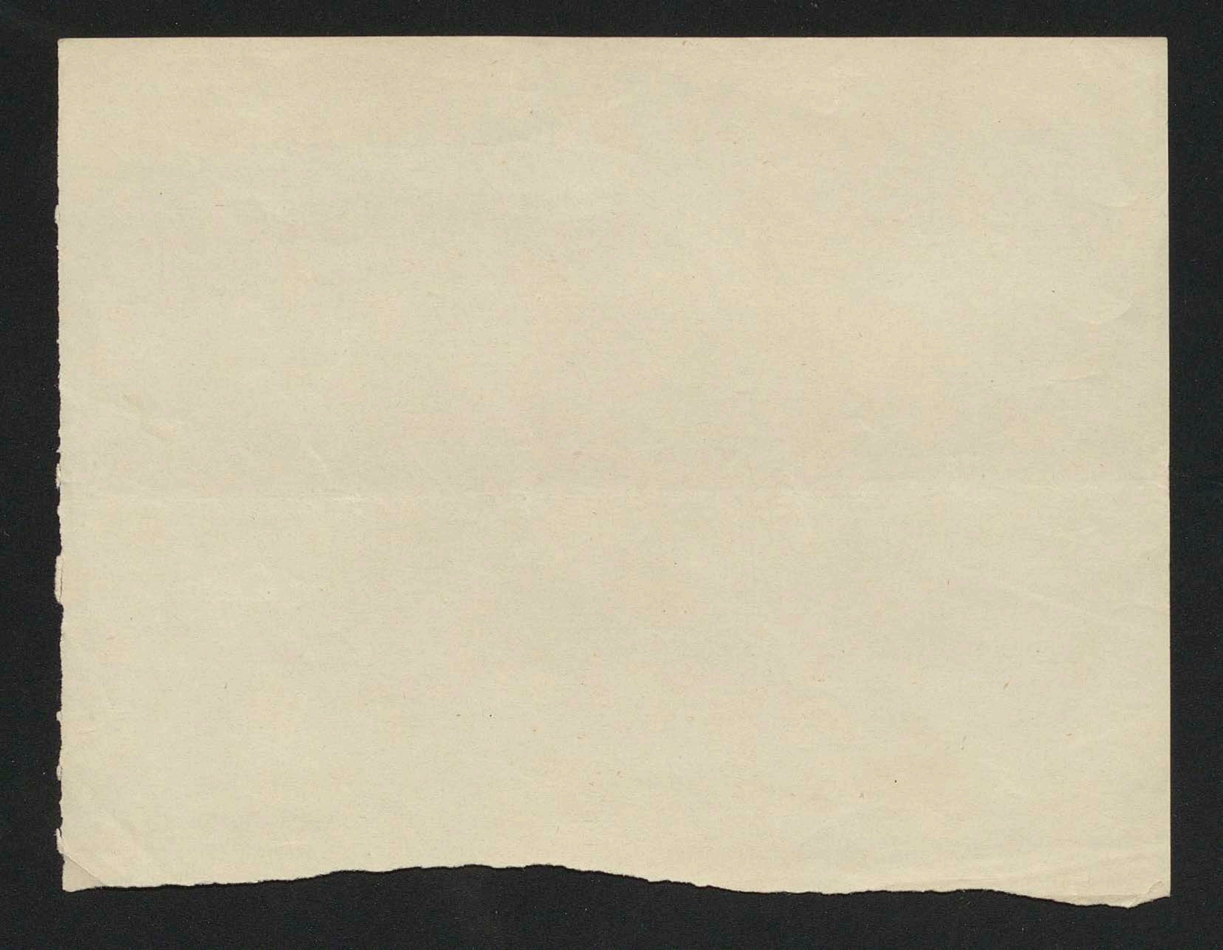

Nadsyłano mi go za denar Jana Ol-
brachta, widocznie mylnie gdyż nie O
lecz A były drugą litera
i charakter zbliżony do śląskich

Ziemia Spizka — Sandecka

Oświęcim jak widać z dyplomatów przed oderwaniem go od korony polskiej tworzył Kasztelanią (Castellatura) albo wiem w przywileju Księcia polskiego Leszka białego 1217 którym karczmę w miejscu ~~Ofsso~~ Cyrino zapisuje klasztorowi miechowskiemu, pomiędzy świadkami jego dworu przychodzi także Falisław kasztelan oświęcimski (Phalizlaus Ospenchin) Obacz Nakielski Miechovia p. 135.

1217.

1232 W przywileju Henryka Księcia Śląskiego i Krakowskiego (brodatego) w którym potwierdza przywileje klasztoru miechowskiego (dt. in Opol VI nonis Octobr. 1232) wymienionym jest między świadkami: Wernerus de Osvechin castellanus (Nakielski p. 155.)

W przywileju Bolesława wstydliwego Księcia polskiego (Acta dominicae incarnationis in colloquio secus Wartam fluvium in villa episcopali Luchanc) 1234 w którym potwierdza przywileje klasztorowi tynieckiego dawniejsze pomiędzy świadkami dworu ziążęcego wymieniony jest także (Mstuj) ~~Mistag~~ castellanus de Osvecim (Maciejowski Pamiętniki o dziejach, piśmiennictwie i prawodawstwie Słowian ~~Warszawa~~ Petersburg 1839. str 377.) (może Mistud który 1242 był kasztelanem krakowskim

1234

(możnaby mniemać że wymienieni kasztelani ci byli z miasteczka Oświęciny w mazowszu ziemi ~~powiatu~~ kujawskiej powiatu brzeskiego lecz w dyplomatach nie ma śladu aby w Wielkiej polsce przychodził inny castellanus de Oświecim.)

1235 W przywileju (tertio nonas Octobris) 1235 którym Gumbert archidyakon krakowski nadaje klasztorowi Wąchockiemu wieś (zwaną zwaną) Błonie koło Łęczycy (z Luchicia) za pozwoleniem brata swego Comitis Mistuyonis castellani de Osuecim et filiorum ipsius — przytem zawieszona sigillum comitis Mstuy na herb ♁

Widać że ten Mstuy pochodził z płockiego koło Wąchocka.

Przywilej ten litografowany w Alexand. Przezdziecki Podole Wołyń Ukraina obrazy miejsc i czasów Wilno 1841. Tom II str. 157. oryginał w bibl. petersburgskiej.

1297 Mscholaus castellanus Oświecim (Bonek)

Wojewodów palatinów było tylko w XIII wieku 2. Krakowski i Sandomirski mać to 2 stolice były (palatium) dla tego małopolscy ziązęta pisali się Domini de Cracov et Sandomir

Podobne Kastellatury w XIII wieku były w Małejpolsce: Kraków, Sandomierz, Wislica, Oświęcim, Brzesko ~~(w Polsce)~~ Wojnicz, Czchów, Bolesławiec, Radom, ~~Spicimir~~, ~~Rozprza~~, Sandec, Lublin, Żarnów Małogoszcz, Zawichost, Chrzanów, Sieradz

Kasztelani pobierali od każdego dworu jak widać z przywileju
1258 podatku rocznego 2 asperiolos
1258 Laurentius castellanus de Oswentin (Sommersb. I. 880 w przywileju Władysława opolskiego klasztorowi rudzkiemu)
1297 w przywileju rozgraniczenia Polski od Morawy danym przez Mieszka księcia Oświecimskiego biskupowi ołomunieckiemu Teodorykowi wymieniony świadek (Nicholaus comes castellanus osventinensis. (Boczek V No 34 pag. 34)

długo odwlekaną odwlekali ją Król bo z nią ustała lenność moc wasalska

Zygmunt I † 1548

Unija Xięstwa Oświecimskiego

Dwa przywileje o niej Króla Zygmunta Augusta na sejmie w Piotrkowie 1564 wydane są w Volum. leg. II p. 653.

Za Zygm I

Domagano się o unią na sejmie w Krakowie 1545. [illegible]

Za Zygm Aug

na sejmie koronac. 1549 o Litwę Prusy Oświęcim unię [illegible]

Domagano się o uniją na sejmie 1555, 1556: 1559

I. W Piotrkowie w piątek przed niedzielą Judica 1564.

Wskutek prośby stanów Król najprzód sejm powiatowy w Oświęcimiu złożyć [Ocieskiemu kanclerzowi staroście oświecimskiemu] kazał na który wysłał swego posła P. Porembskiego. Sejmik ten w obecności starosty oświecimskiego, kasztelana oświecimskiego i posła P. Porembskiego odbyty w Oświęcimiu 5 Octobra 1562 [4]. (Obacz Sigismundi Augusti Poloniarum regis Epistolae recensuit J. B. Menckenius Lipsiae 1703. 8°. str. 82 gdzie się znajduje instrukcyja posłów na ten sejmik) Poseł zażądał aby Księstwa na sejm piotrkowski wysłały swe posły aby tam złożyli i pokazali wszelkie przywileje jakie mają na dobra królewskie, przywileje miast przywileje na cła i myta oraz na sołtystwa dla rozpoznania takowych i przywileje duchownych. Przyjechali posłowie oświecimscy do Piotrkowa oświadczyli chęć przystąpienia do unii byle dawne ich przywileja i prawa utrzymane były. Oświadcza Król przeto iż 1) wciela te Księstwa do Królestwa polskiego i do Województwa Krakowskiego pozwala im używać praw ziemskich co obywatele polscy, potwierdza wszelkie nadania i przywileje dawniejsze byle tylko też same podatki i ciężary co inni mieszkańcy królestwa ponosili. 2) Aby szlachta miała swe osobne urzęda grodzkie i ziemskie, urzędy swe ziemskie i grodzkie na które mają być obierani będzie w Księstwach osiedli. Sędziego podsędka i pisarza będzie obierał wojewoda krakowski najdalej w 4 niedziele po wakansie. ~~[illegible]~~ 3) Będzie 2 sędziów ziemskich oświecimski i zatorski. Na sądach czyli rokach ziemskich będzie zasiadał sędzia oświecimski a sędzia zatorski jako podsędek; a na sądach ziemskich w Zatorze będzie prezydował sędzia zatorski a jako jego podsędek sędzia

oświecimski. 4) Sądy ziemskie 2 razy do roku w Oświecimiu i 2 razy w Zatorze odbywać się będą: W Oświecimiu w poniedziałek po 3 Królach i w poniedziałek po S. Janie; w Zatorze W piątek wielkiego postu Środowy i w poniedziałek przed S. Michałem. 5) Sądzić się będą obywatele podług pierwotnego szląskiego prawa tylko (zauda?) 6) wszelkie akta i księgi urzędowe mają być pisane językiem polskim Urząd grodzki tylko jeden będzie w Oświecimiu 7) Na sejm główny wałny jednego posła wybierać mają 8) Koszta wojenne na wyprawy i pobory pospolite mają jednakowo z innemi obywatelami Królestwa ponosić na to miast uwalnia ich król od dawnych podatków i ciężarów szląskich

Na tym przywileju podpisał się także Jan z Oleśnicy Kanclerz królestwa polskiego starosta oświecimski, zatorski, olsztyński.

II Przywilej poprawy wcielenia w Warszewie na sejmie walnym Koronnym 20 Lutego 1564. Na prośbę posłów oświecimskich poprawia król niektóre artykuły: 1) Szlachta oświecimska może dostawać wszelkie dostojeństwa i urzęda w województwie krakowskim 2) na urzęda wakujące ziemskie nietylko kasztelan ale i starosta oświecimski obierać ma prawo 3) Sądy ziemskie już nie w Oświecimiu i Zatorze ale tylko w Zatorze samym w każde piątki podczas Suchych dni (4 razy w roku) mają się odbywać Sądy grodzkie pozostaną w Oświecimiu) 4) Exekucyja listów cyrografów czyli zapisów rękojemstwa (odługi) według starych praw szląskich nie koniecznie do urzędu ziemskiego należeć ma ale wolno będzie podług dawnego prawa szląskiego i staroście czynić tęż̇e exekucyją bez urzędu ziemskiego 5) Podczas ruszenia pospolitego szlachta pod chorągwią województwa krakowskiego wojować będzie, a miejsce starosty podczas wojny i nieobecności jego zastępować będzie wojski Oświecimski. Do spraw granicznych ma ~~[illegible]~~ Podkomorzy krakowski wybrać osobnego na swe miejsce obywatela swego zastępcę, Komornika) w Księstwie osiadłego

Kasztelani oświecimscy

1217. Falisław (Phalislaus castellanus de Osphenchin) wspomniany w Nakiels:kiego Miechovia p. 135.

1228 / 1232 Werner (Nakielski miechov. p. 155) Wernerus de Osvechin castellanus – Wernerus castellanus de Oswencim r. 1228 Rzyszczewski Codex III p. 16.

1234. Mstuj 1234 – 1238. (Mstug 1234 castellanus de Oswicim – Ob. Maciejowski Pamiętniki II. 377 = Mstug 1235 comes castellanus de Osuecim – Ob: Przezdziecki: Podole II 157. = Ostuy castellanus de Osvecim 1238. – Ob. Gazeta lwow. 1853.)

1238 Clemens castellanus de Oswencim (brat Sulka) Rzyszczewski III p. 36 [illegible] tamże comes Wlodimir palatinus cracov. r. 1238.

1238. Włodzimierz herbu ✝ (Vlodimirus castellanus de Oswecim – W przywileju Henryka xięcia szląskiego i krakowskiego klasztorowi mogilskiemu (Mser)

1258. Wawrzyniec (Laurentius castellanus de Osvientim) Ob: Sommersberg I. 880.

1262 Jaroslaus castellanus de Oswencin (w przywil. Władysława xięcia opol. dla klasztoru Henrychowa: Stenzel: Heinrichau pag. 58

1297. Mikołaj. (Nicholaus castellanus oswentinensis – Ob. Boczek: Codex dipl. morav. V pag. 74) Nicolaus

1290 Lisignat castellanus de Oswentim (w przywil. Mieczysława księcia cieszyńsk. oświecim. dla Bogusza na wieś Boguszowice. Schriften der mähr. histor. statist. Sect. XII Band pag. 164)

1292 Nicolaus castellanus de Oswiecim et Vernerus palatinus (przywilej fundacji miasta Zatora)

1304 (d. VII Idus Decembr.) Hermannus castel. oswencin. (Przywilej księcia Mieszka dla mogiły) Cod. Mogil. p. 36)

~~[illegible]~~

1317 Hermannus castel. oswencim. (przywilej księcia Władysława dla Mogiły

(Mikołaj Słop marszałek cieszyński 1453)
(Długosz Histor)

Słop kasztelan oświecim 1470 (akta grod. Krak.)

Piotr Myszkowski z Przeciszowa (Kaszt. oświecim 1487 (akta grod. Krak.)

Jan Myszkowski z Przeciszowa (Kaszt. oświecim. 1496 (akta grod. Krak.)
1481 – 1506. 1509

Wawrzyniec Myszkowski 1530 zostaje Kasztelanem bieckim 28 Czerwca 1530

Jan Zebrzydowski Kaszt. oświec. (za Zygmunta I) (Okólski)

Jan Komorowski 1531 – 1540.

Florianus Zebrzydowski castellanus Osswieczi: menois przychodzi między świadkami na przywilejem Króla Zygmunta Augusta z r. 1553 potwierdzenia lokacyi wsi Stroiężyka czyli Ustrzyk w starostwie przemyskim.

1563 – 1569 Krzysztof Myszkowski postąpił na rawską (Lelewel)

1469 – 1473
1460 1470
1440 – 1468. Mikołaj Słop z Dębowca marszałek cieszyński (Dubowski) herbu Kornicz dziedzic wsi Kozy (Długosza lib. benef.) 1464. 1473

Jan Brzezinski z Bugsow Kaszt. oświetim. 1481 d. 29 Sept. (priv)

1481. Jan Kloch z Bestwiny (przywilej)

1487. 1485. Piotr Myszkowski z Przeciszowa marszałek w. Kor. 1487 d. 5 Octobr. – 1492 d. 13 August. – r. 1498 kasztelan sądecki

1506 – 1515. 1498 d. 18 Decb. 1527 Jan Myszkowski (syn Mikołaja, zięć Jana Klocha) z Przeciszowa na Czechowicach. 1494 – 1524.

1537 – 1550. Wawrzyniec Komorowski sekretarz Król + 1550.

1546 – 1550. – 1551 Jan Boner z Balic (wielko rządca Krakowski, starosta spiski. (1550 priv) rabsztyński)

1550 – 1551 kasztelan sądecki w Końcu oświecimski + 1562
1548 Kaszt. oświecim (priv)

1552 Florian Zebrzydowski z Brodow 1553. (nagrob)

Jan Myszkowski (syn Marcina)

1563 – 1574. 1572 Krzysztof Komorowski poprzednio kasztelan połaniecki + 1608. 1575

Paprocki Herbymówi iż r. 1584 był Kasztelanem oświecimsk. Krzysztof Komorowski na Gołuchowicach.

1564 – 1588. Krzysztof Myszkowski (syn Wawrzyńca) 1465.

1584.
1587 Maj. – 1588 Krzysztof Komorowski kasztelan oświecimski 1588 (priv) (+ 1593 podł. Lelewela)

1577. Zygmunt Myszkowski (syn Jana)

1580 (był podobno tylko starostą a może i kasztelanem zarazem)

? (1586) Jędrzej Gajewski

1588 – 1609
1588 – 1590 Wojciech Żadniewski (syn Mikołaja) starosta dybowiecki (żona Dębinska starościanka chęcinska.) (1589) 1598. + około 1610 (priv) mianowany od Króla Stefana

Alexander Myszkowski margrabia Kasztelan oświecimski 1614. (akta) dziedzic dóbr Przeciszowa i Podolsza

1601 Zygmunt Myszkowski (syn Zygmunta kaszt. oświec.) – później Kasztelan wojnicki marszałek w. Kor. + 1615.

1616 –
– 16
1643/8 –
1660 – 1
1694
1700 – 1
1733
1734 – 1
1739 –
1749 –
1757/8
1775

Jan Myszkowski (syn Piotra 1603)

1616-1626. Andrzej Zborowski starosta 1621.1629

uściecki + ostat. Kwietn. 1630. mając lat 49 (Volleg)

1630 Jan z Pilicy Koryciński na Żarkach Jarosławie (+1633. 1632

– 1643. Marian Przyłęcki (dyssydent później już r. 1634 był nawrócony) + 1 Czerwca 1643 Krakowie – Żona Elżbieta Szyllin=gowna dziedziczka na Węprzu (Ob Starowolski: Monum. p. 84)

1643-1652 Achacy Przyłęcki wprzód stolnik Krak – od 1643 Kaszt. oświęcim. + 1652

Stefan Koryciński + 1658 kanclerzem (Lelewel)

1660-1672 Paweł Stokowski już r. 1685 był kaszt. wojnickim

Michał Czerny Szwarcenberg na Jasieniu Kasztelan oświęcimski 1694. 1691 – r. 1694 został kasztelanem sądeckim

1694 Stanisław (Jan na Tęcz…) z Piegłowa Piegłowski chorąży oświęcimski (+ 1699 (zostaje kasztelanem oświęcim. (później) d. 20 August. 1694 z chorążego zatorsk.)

1700-1714 Jan z Piegłowa Piegłowski skarbnik krak. otrzymał kasztelanię 1739 d. 15 Apr. po śmierci Stanisława Piegłowskiego podskarbi krakowski: +1714 E

1714 Kazimierz Śmietanka burgrabia Krak zostaje 13 novemb. 1714 Kasztel. oświęcim + 1715

E r. 1700 d. 16 Septemb. po śmierci Stanisława Piegłowskiego nadaje August II Kasztelanię Oświęcim. Janowi Piegłowskiemu Skarbnikowi Krak.

1733 1734-1737 Piotr Albert z Słupowa Szembek burgrabia Krak (Starosta barwałdzki + 1739. 1734

1716 Stanisław Czerny Szwarcemberg de Witowice Kasztelan oświęcimski

Piotr Dębiński z Dębian kasztelan Oświęcimski starosta czchowski porucznik chorągwi pancernej (Józefa margr. Myszkowskiego Kaszt. sandom.) 1722.

1739-1740. Franciszek Czerny (syn) 1746. 1742 został kasztel. wojnickim + 1760. starosta barwałdzki marszałek prymasowski 1742. – r. 1739 d. 15 Aprilis jako starosta parnawski dostał kasztelanię oświęcimską po śmierci Piotra Szembeka

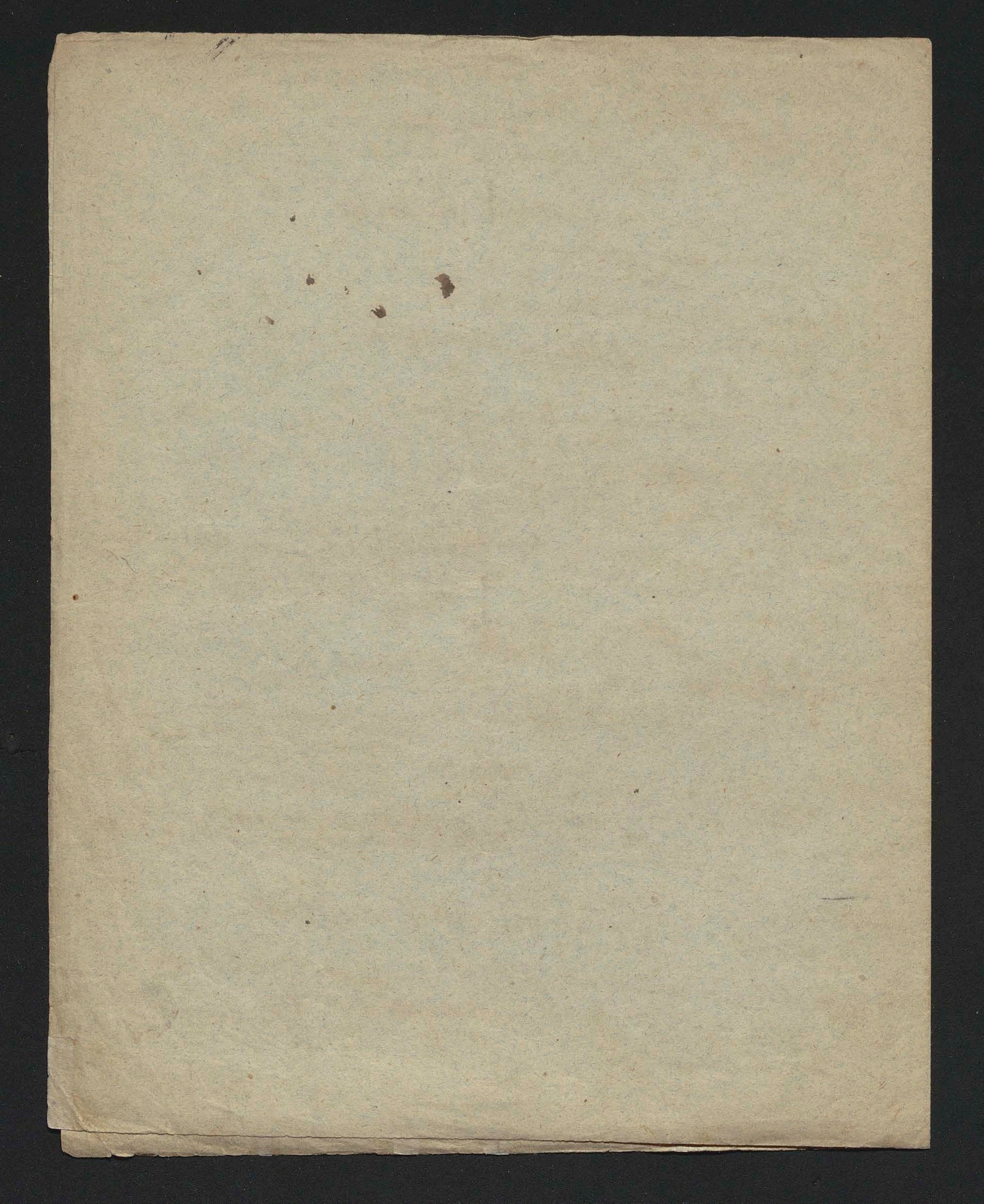
Jakób Sierakowski 1747

1749-1757 Gabriel (Mikołaj) Sierakowski starosta mszański + 1747 czyli 1757 (+ 1758 ? przed r. 1768 +1758

1757-1775 Józef Saryusz na Jasiennej Jakliński wprzód (Kawaler orderu S. Stanisława) podczaszy zatorski + 1775. mianowany kaszt. oświec. 1757. wice starosta krak. wydał: Wiadomości publiczne odbywających się światową prywatą przytłumione. Kraków 1749 wierszem 4°.

1775 Stanisław (Michał) Grodzicki wprzód kasztelan stański, od r. 1775 kasztelan oświęcimski tytularny (Podobno + 1779 obacz nagrobek w Mogile)

Michał Grodzicki 1781 – † 1794.

Za Jana III

Małopolska a) Województwo Krakowskie Powiaty: 1) Kraków 2) Sądcz, 3) Biecz 4) Szczyrzyc — Starostwa: Sądeckie grodowe, Bieckie grodowe Bocheńskie, Czchowskie, Czorsztyńskie, Dębowieckie, Dobczyckie, Kreczowskie, Lanckorońskie, Libuskie, Nowotarskie, Ujskie, Spiskie — Dzierżawy: Barcice, Grybów, Jadowniki, Mszana, Tymbarg, Wojnicz i t. d.

Xięstwo Oświecimskie i kasztelan (z sta rosłów mniejszy oświecimski) Oświecimski grodowy i Zatorskie niegrodowy Powiaty 2: Zator — Oświecim = Starostwa 2 Oświecim grodowe, Zator niegrodowe = Dzierżawy: Berwald, Lipnik, Biała. Sejmiki przedsejmowe w Zatorze.

Województwo Sandomierskie: kasztelan mniejszy Czchowski — Powiaty: 1 Pilzno Starostwa niegrodowe Pilzno, Ropczyce, =

Województwo ruskie. Senatorowie: Arcyb. Lwow., Biskup Przemysł., Wojewoda ruski, kasztel. lwowsk. kasztelani mniejsi Przemyski, Sanocki.

I.) Ziemia Lwowska ma 2 powiaty Lwowski i Powiat Żydaczowski (sejmik w Wiszni) — Starostwa grodowe: Lwowskie, Żydaczowskie — Starostwa niegrodowe Drohawskie, Dolińskie, Grodeckie, Jaworowskie, Kamionackie Szczerzeckie = Dzierżawy: Gliniany, Bóbrka, Janów, Kamiennopolit.

II Ziemia Przemyska: Powiaty: Przemyski i Przeworski — Starostwa grodowe Przemyśl, Starostwa niegrodowe: Drohobyckie, Leżajskie, Mościckie, Stryjskie, Wiszniewskie — Dzierżawy: Kreczkowa, Łysiatycze Łuków, Medyka, Radenice, Kawczykąt i t. d.

III Ziemia Sanocka: Starostwo grodowe: Sanok Dzierżawy: Krosno, Mrzygłód, Sanoczek.

Halicka ziemia przyłączona do Województwa ruskiego: Senator: Kasztelan mniejszy halicki — Powiaty 2 Halicz, Trębowla, Kołomyja — Starostwa grodowe: Halickie, Trębowelskie, — Starostwa niegrodowe: Bursztyńskie, Kołomyjskie, Rohatyńskie, Śniatyńskie, Sołotwińskie, Tłumackie, — Jabłonów, Suchystaw, Kałusz, Mogilna, Krasnopole, Czartowiec.

Chełmska ziemia ~~przyłączona do wojew. ruskiego.~~ Starostwo Nowopiotki.

Bełski Województwo Wojewoda Bełski, Kasztelan Bełski – Kasztelan mniejszy lubaczowski. – Powiaty: Bełz, Busk, Lubaczow = Starostwa grodowe: Bełz, Busk – Starostwa niegrodowe: Lubaczowskie, Mostowskie, Sokalskie, Korytnickie, Tarnogorskie, Szczurowice, Lipowiec. Sejm w Bełzie.

Podolskie Województwo: Powiat Czerwonogrodzki. Starostwo niegr: Czerwonogrodzkie, Skalskie

1759. Wojewoda ruski August Alexander xiąże Czartoryski generał ziem podolskich Wojewoda bełzki Antoni Potocki

kasztelanowie wojnicki Franciszek Czerny lwowski Siemiński

bełzki Józef Komorowski

— mniejsi: sandecki Piotr Wodzicki biecki Mikołaj Trebiński przemyski Antoni Moszki halicki Antoni Rozwadowski, sanocki Jerzy Bukowski oświecimski: Gabriel Ser[illegible]kowski lubaczowski Maryan Potocki

Starostowie grodowi

sandecki Stanisł. Małachowski biecki Frani. Xże Lubomirski Oświecimski Piotr Małachowski lwowski Karol Xże Radziwiłł przemyski Stan: Poniatowski sanocki Józef Mniszech żydaczowski Władysław Łuszczewski halicki Jan Mniszech trębowelski Mikołaj Potocki bełzki Franciszek Salezy Potocki buski Antoni xże Jabłonowski

Wadowicki cyrkuł mil □ 49,46 Dominij 262 Miast 3 Miasteczek 11, Wsi 464 Domów 30056 ludności 201600 z rodzaju żeńskiego 106338 Konie 12329 Woły 17933 Krów 42036 Owiec 5385.

Myślenice, Lanckorona Zebrzydowice, Tyniec nad ujściem Skawiny do Wisły z wielkim klasztorem założonym przez Bolesława Chrobrego: jego matzonke Judytę Zator nad Skawą stolica xięstwa 1494 odstąpił Olbrychtowi Oświecim nad Sołą które za miastem wpada do Wisły Biała bardzo handlowne z Kenty Liebenwerth 3088. Żywiec hrabstwo Komorowskich. Wielopolskich Arcyxięcia Karola

2 seminaria zakład naukowy dla mnichow 5 Konwiktow prywatnych instytut
dla głuchoniemych bil uniwersyt 48 000 tomow 500 rękopis drew 10,700 monet i
medalow bibl: Ossol. + 55,000 tom. 540 rękop. 15,000 monet obrazy rzeźb
starożytności teatr niemiecki i polski towarzystwo muzyczne, zakład wojskowy
dla wychowańcow pułku hrab Nugent szkoła jezdzenia szkoła pływania
dom zarobku i dom poprawy zakłady dobroczynności i Galicyjski
powszechny zakład dla wdów i sierot 2) towarzystwo czynnej miłości bliźniego
3) Dom przytułku dla schorzałych i zalecz – ~~Dom ro~~ zakład dla ubogich
zakład zaopatrzenia biednych dziewcząt – zakład zaopatrzenia sierot
towarzystwo dobroczynności instytut ochrony małych dzieci szkołka
opatrzenie podnutkow szpital powszechny i dla obłąkanych zakład położnic
szpital siostr miłosierdzia szpital żydowski, wojskowy, szpital dla więźniow
Kryminalnych

14 an. bydła 1339 koni 4 mułow 36 wołow 1512 krów, owiec
i kozy 130 Tajnie parowe 4 i i parowa cz[illegible] [illegible]

21° 49′ dług. wschodniej Krakowsk.

Lwow nad rzeką Pełtew 49° 51′ 40″ północnej szerokości a 41° 42′ 30″
wschodniej ~~ss~~ długości. założony wzniósł się po osadzeniu Torunia do
kwitnącego stanu i był znacznem miejscem handlowem Wytrzymał
oblężenie 1524 przez Turkom i Tatarom 1648, 1672, 1708

Wydatki roczne do 350,000 złr. a dochody 307000

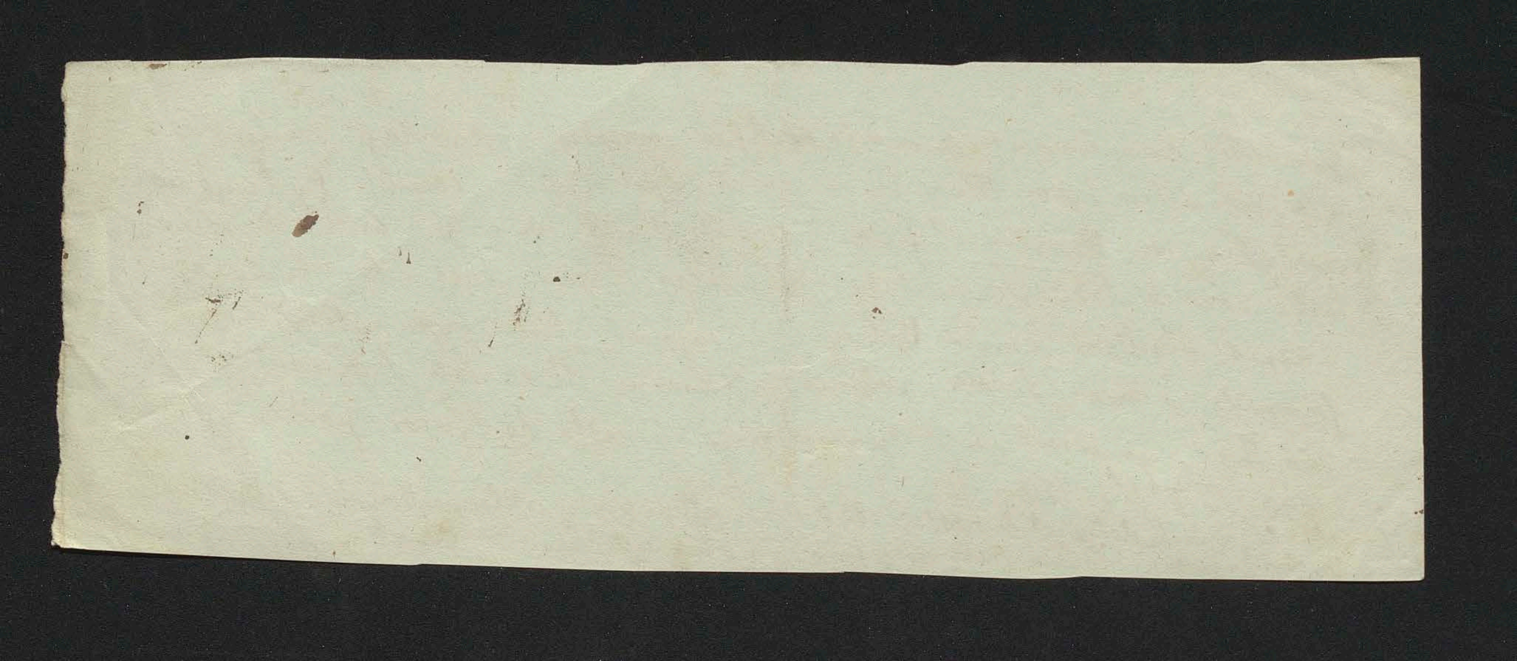
Lwow wzniesiony nad powierzchnią morza 822 stop paryzkich
Obwod terytoryalny po linij akcyzyjnej do 20,000 sążni czyli
blisko 5 mil Podzielony na 5 części to jest na właściwe miasto i
4 dzielnic które go otaczają Numerow realności 3062 domow muro
wanych 1941 drewnianych po przedmieściach odległych 574

11
17
112
15 2
55
75
22
307000

115

Gumbertus archidiaconus cracoviensis ecclesiae coenobio in Wankoze (Wachock) inscribit villam suam Blone cum consensu fratris sui comitis Ostuyonis castellani de Osvecim et filiorum ipsius 1238. in ecclesia beati Venceslavi tertio nonas Octobris (die quinta) jest między innemi pieczęć z herbem Łobog i napis Sigillum Comitis Ostuy oryginał w bibl. cesarsk. w Petersburgu faxymile w Obrazy Podola, Wołynia i Ukrainy Alexandra Przeździeckiego Tom IIgi przedruk w M. Grabowskiego: Źródła do dziejów polskich. Wilno 1843. T. I str 123.

Dodatek tygodniowy do Gazety lwowskiej 1853 Nr 1. jest przywilej w którym Bolesław r. 1234 potwierdza swobody Tyrcowi i nadania tam przychodzi Mistug Castellanus de Osuetim

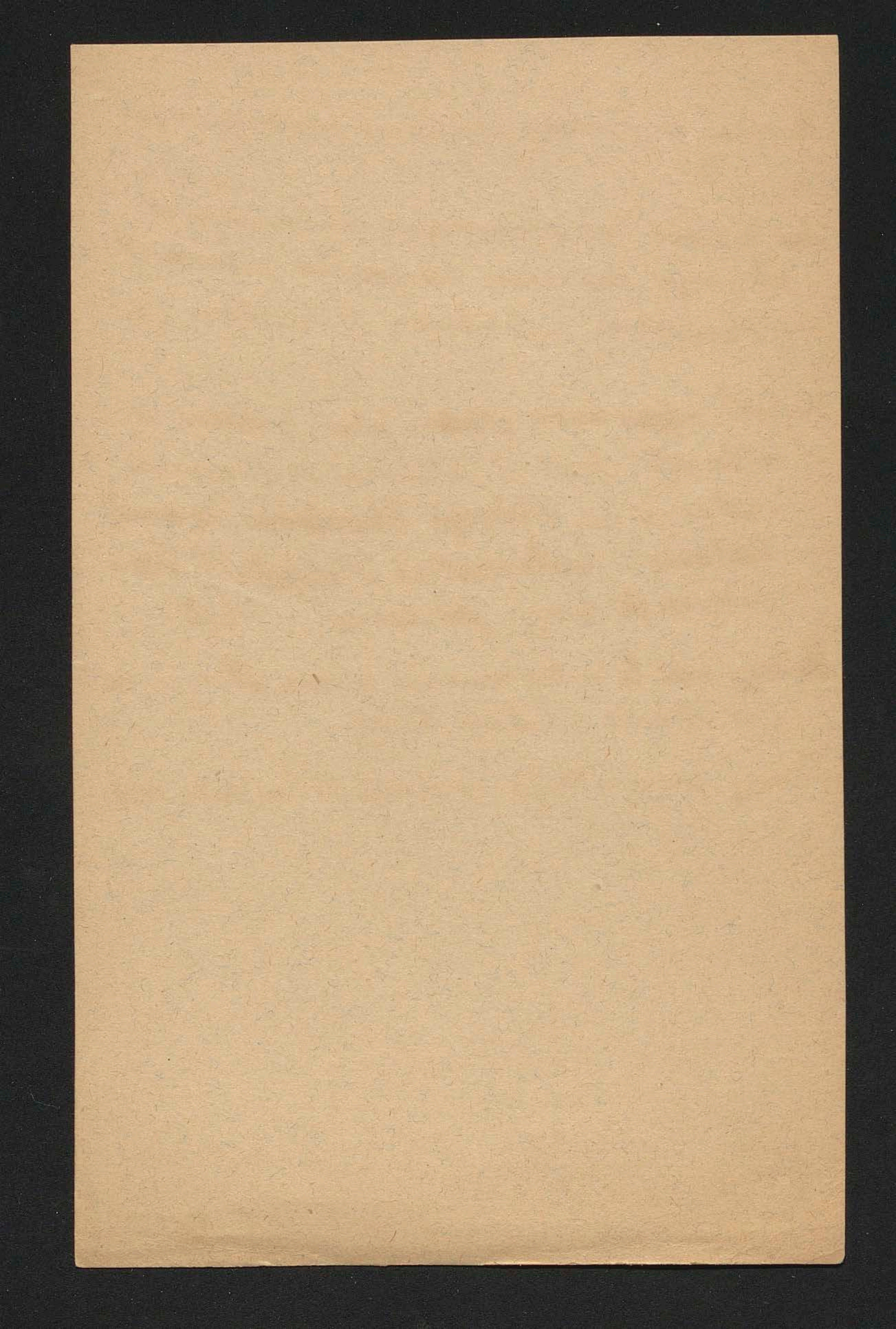
Nicolaus de Dubowcz castellanus oswanczymensis 1472

olim Nicolaus Dux oppaviensis, ratiboriensis et ribnicensis cum uxore Margaretha procreavit 1) Hanussium 2) Barbaram 3) Venceslaum (1472)

~~Herbort Caspar canon. posnan. filius Joannis de Fulsztin castel. sanoc. et Catherinae de Drohojów — mater patris Hedvigis Chwalowna de armis Nalencz — mater matris Helisabeth Fredrowna de armis Jednorozec. (1598)~~

Radocza wieś k. r. 1419 zamieniał Mikołaj Strzyż za wieś Sosnowice z Piotrem Strzałą.

~~Farurej Joannes de Garbow dapifer sandomir.~~ 1450

117

Krzeczkowski Jan Franciszek pleban w Mar-
kowej Porębie ~~pleban Tarnowski~~ poeta roku 1666.
(nie ma go w Juszyńskim)

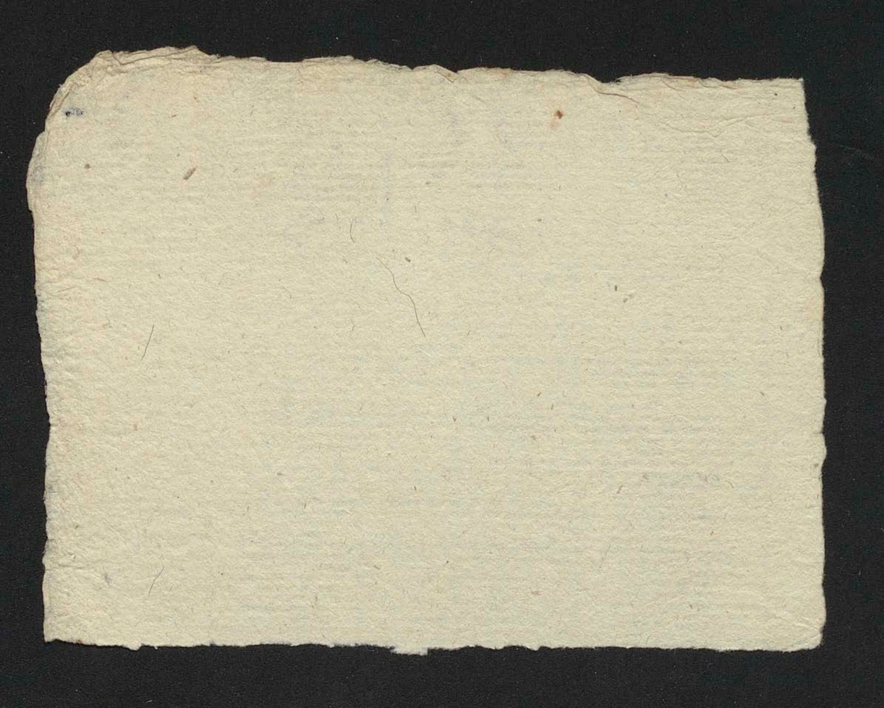
Malczkowicz Maciej rodem z Skawiny
uczeń akad. Krak. 1618 autor panegiryku Tarn

1630

Jan Koryciński kasztelan Oświecimski

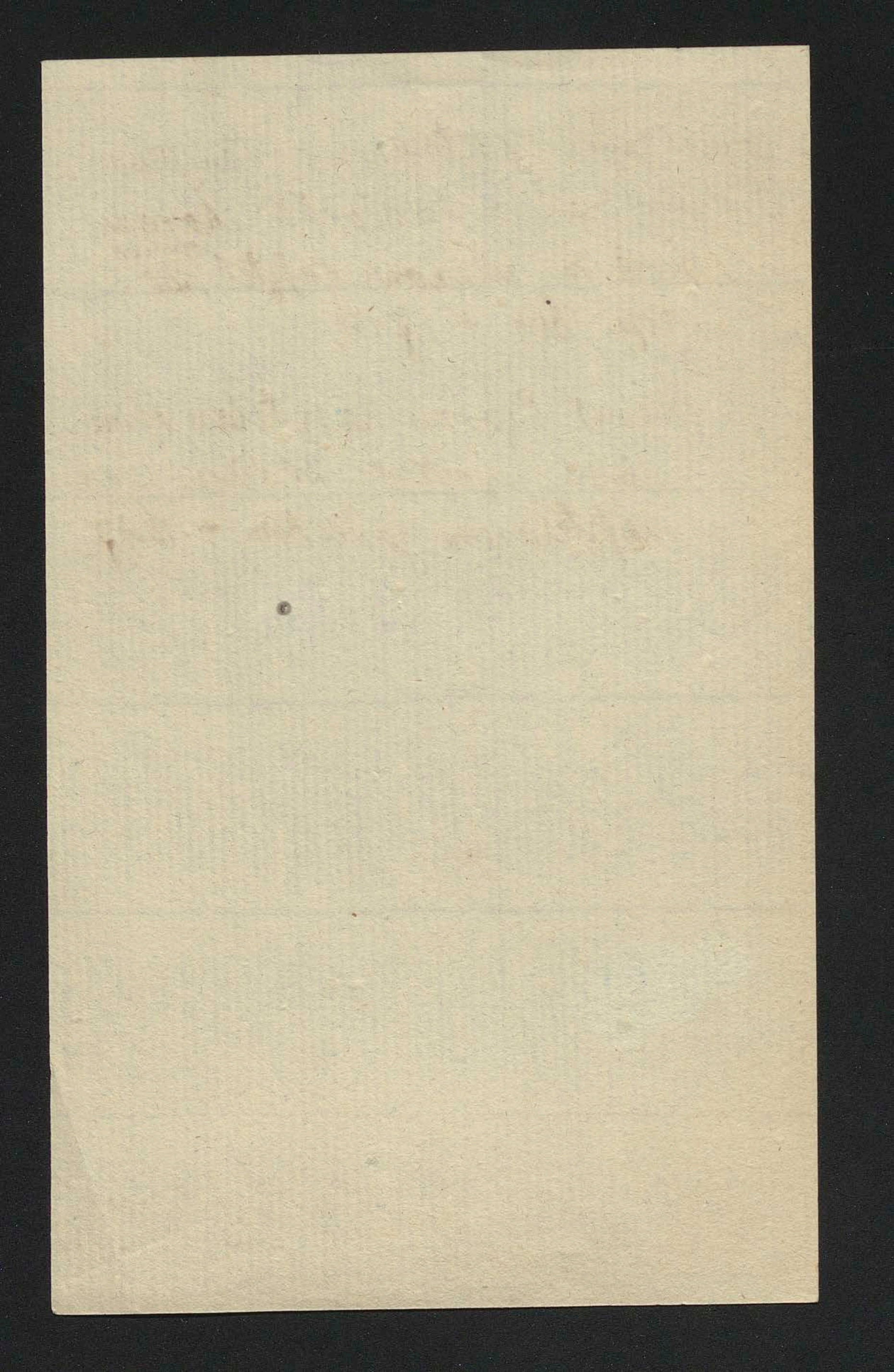
Buchowski Andrzej Dr. fil. pleban w Pobiedrzu
+1709 professor w Akad. Krak. autor panegiryków

Maciszewski Jakób Michał Dr. praw professor Krak. proboszcz w
Pobiedrzu kanonik Krak. autor + 1773.

Oświęcimski Kasztelan: Stanisław Jan Nałęcz Pieglowski chorąży oświęcim., mianow Kasztel. oświęc. (20 sierp. 1694 + 1714. (?)

Michał Czerny Kasztelan oświę. cimski, został 20 sierp. 1694 kasztelanem sądeckim + 1697.

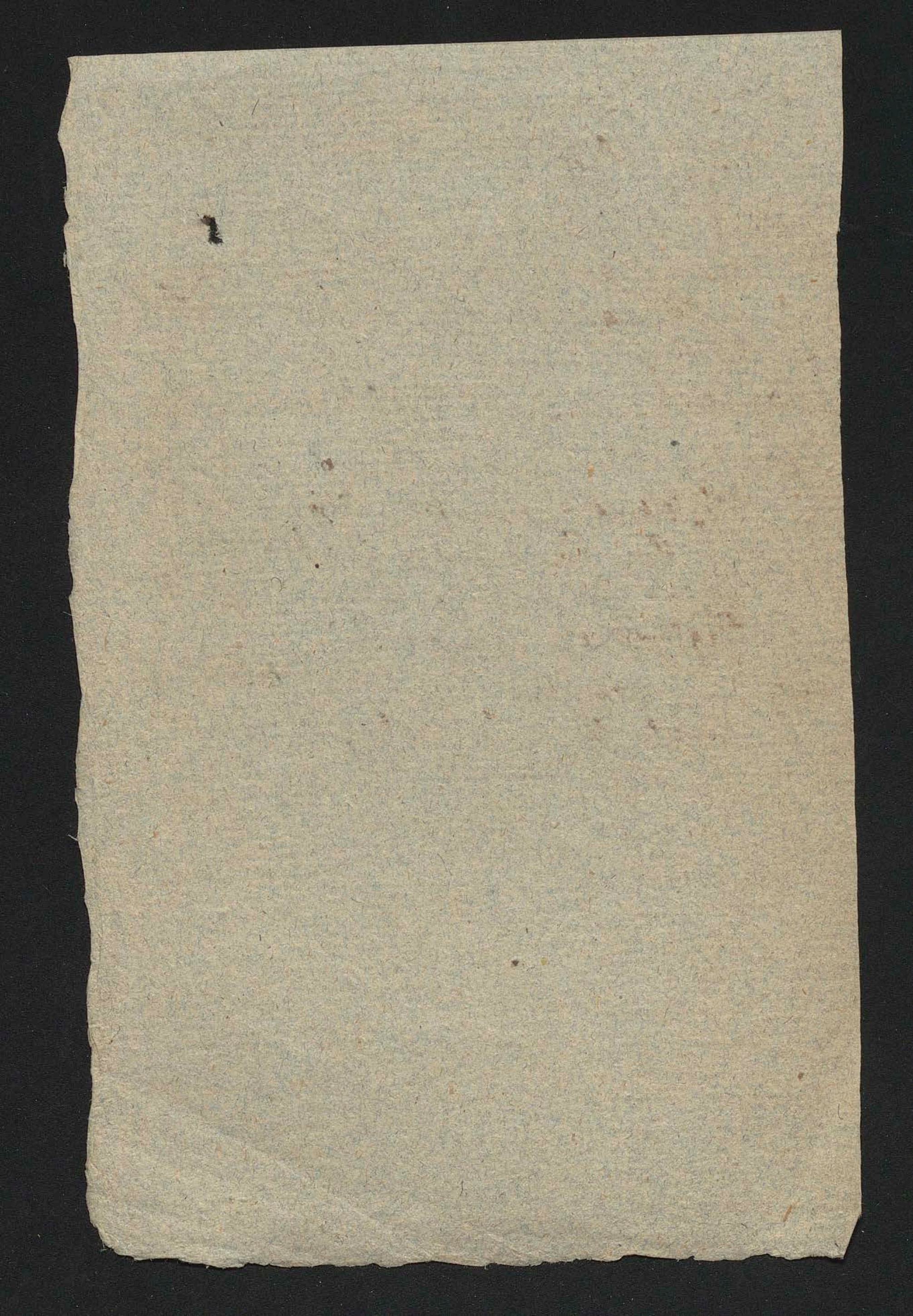
1739 Jerzy Miroszewski Kanon. Krak. zostaje Kustoszem Kor. po postąpieniu Wacława Sierakowskiego na biskup. inflanck.

1739 d. 15 Aprilis Varsaviae. August III nadaje Franciszkowi Grzenemu starości parnawskiemu Kasztelanią oświecimską po śmierci Piotra Szembeka wakującą

1700 Józef Lubomirski opat tyniecki xiądz

1700 d. 16 Sept. in Castris ad Rigam. – August II Kasztelanią oświecimską nadaje Janowi z Ligęzowa Ligęzowskiemu skarbnikowi województwa Krak. po śmierci Stanisława Ligęzowskiego wakującą.

1700 Józef Bogusław Słuszka kasztelan wileń. starosta lanckoroń. latyczow. piński, Jezierski

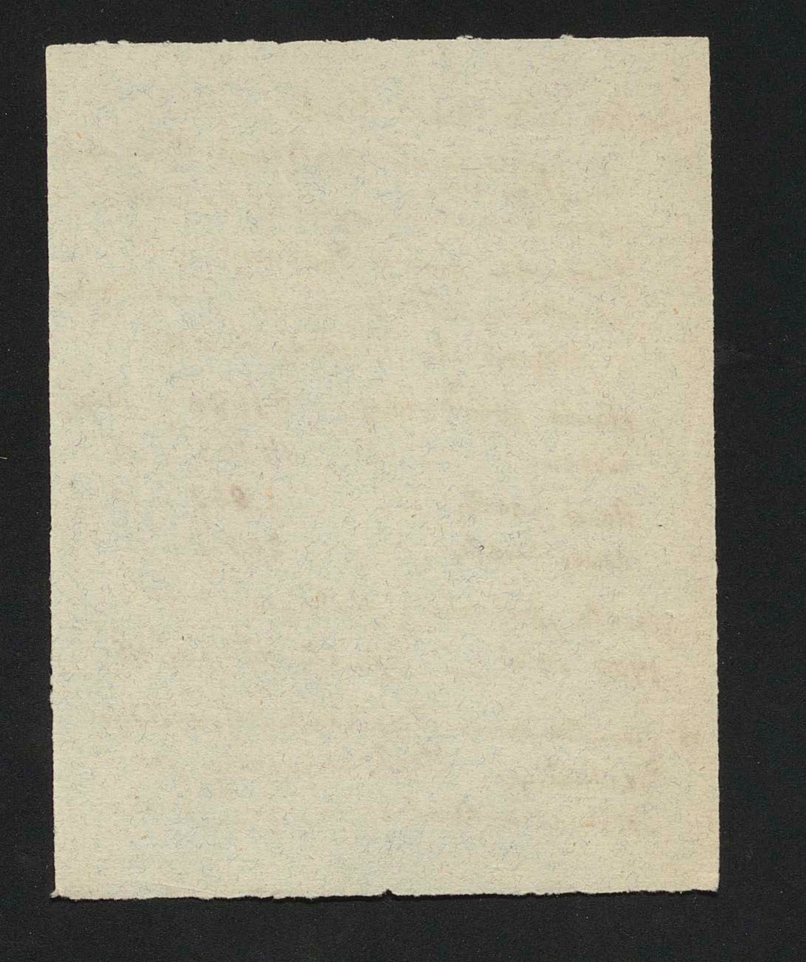
120

Xięstwo Zatorskie i Oświecimskie
r. 1763 miało Kasztelana Oświecimsk drugiego rzędu
podzielone na 2 powiaty Zatorski i
Oświecimski gród w Oświecimie, Sądy
ziemskie w Zatorze miało 2 Landbothen
i Abgeordnete i Commissarius

płaciło pogłownego	51,680 zł	12 gr.
hiberny . . .	14,665 "	12 "
starej kwarty . . .	2,057 "	5
Nowej kwarty . . .	2,057 "	5

Szlachta pobierała z Wieliczki rocznie
1400 soli — Szlachty wotującej 115.

ob.: (Jan, Benjamin Steinhäuser) Grundriss der heutigen Staatsverfassung von Pohlen. Frankfurt am M. 1763. 8o.

Urząd i godność starostów nieznaną była
w dawnej Polsce. Dopiero Wacław Król czeski i
polski godność tę do Kraju z Czech zaprowadził
podzieliwszy Polskę na 3 okręgi i przełożywszy
nad każdem okręgiem jednego Starostę (capita:
neum) aczkolwiem ten urząd więcej wojewodzkie:
mu tytułowi odpowiadał. Pierwszy ślad właści:
wych starostów grodzkich przychodzi w Polsce
dopiero około r. 1350 za panowania Kazmierza
wielkiego który snadź Kasztelanie daw:
ne zorganizował na podrzędne im okręgi
starościńskie. Starosta ten miał juryzdykcyją
sądową i pobierał dochody z dóbr królewskich
z których od r. 1562 opłacał czwartą część docho:
dów zwaną kwartę na utrzymanie pogranicz:
nego wojska. W XVI wieku Krolowie rozdawali
albo za zasługi albo w zastaw inne posiadłości
rządowe z czego się utworzyły starostwa nie:
grodowe lub też mniejsze dzierżawy albo te:
nuty. Z początku było jedno starostwo oświęcims:
kie grodowe, nad którym przełożonym był sta:
rosta. Urząd starosty oświecimskiego powstał
za czasów lennictwa czeskiego za Jana Księcia
oświecimskiego około r. 1327 na sposób czeski
utworzony z staropolskiego urzędu Kasztelanów
oświęcimskich (Kasztelanami oświecimskiemi
byli: Falisław 1217, Werner 1232, Mstuj 1234-
1238, Wawrzyniec 1258, Mikołaj 1292 - 1297)
Takim starostą był r. 1399 Wańko, r. 1406 Hi:
nek Szeliga a r. 1410 Mikołaj Sadowski za
czasów lennictwa czeskiego. Z końcem XV wieku

kupione od Janusza Księcia oświęcimskiego
r. 1457 dobra dziedziczne zamieniono w sta=
rostwo grodowe do którego dochodów r. 1494
przybyły dobra dziedziczne Janusza księcia
zatorskiego. Przy końcu XVI wieku podzielono
dobra około 1590 oderwano miasteczko Kęty z
wsiami Bielany, Zasolany, Kobiernice, Bu=
jaków, Międzybrodzie, Porąbka, Dwory, Mo=
nowice, Stare stawy, Brzezinka i Brzeszcze
z księstwa oświęcimskiego i przyłączono do
starostwa niegrodowego zatorskiego, które
prawem zastawu najprzód Leśniowolscy
a później Lubomirscy trzymali. Podobnież
oderwano Barwałd z wsiami z księstwa za
torskiego a przyłączywszy do niego wsie
Leśnica, Stronie i Zakrzów (oderwane od sta=
rostwa lanckorońskiego) utworzono osobne
starostwo czyli tenutę; najpóźniej zaś oder=
wano Lipnik od starostwa oświęcimskiego na
osobną tenutę

Starostowie oswiecimscy i zatorscy.

1411 (fer. 3a in Vigil. S. Catherinae): Michael Russzin capitaneus Oswanczimensis (Acta consul Crac. An. 1411)

Wańko starosta oswiecimski 1399 (Vanco capitaneus oswiecim) |: Przywilej dla Wysokiej 1399 :|

Hinek Szeliga starosta oswiecimski książęcy 1406 |: Przywilej w Łaprockiego Herby pag. 236. – Cod. Mogil p. 94.

Mikołaj Sadowski starosta oswiecimski książęcy 1416 |: Przywilej dla Przeciszowa 1416 :| – 1428 (Przywilej dla Zorzowa – Kodex tyniecki)

Jan (Zaklika) z Czyżowa kasztelan i starosta krakowski r. 1454 obejmuje starostwo oswiecimskie za koszta wojenne +1457

Schlopp Marszałek (zwany) ca

Mikołaj (de Dambowiec) starosta oswiecimski r. 1456 bierze w zastaw starostwo oswiecimskie od Króla Kazimierza Jagiellończyka. (1456 d. 11 Octobr.): Dubowec Szmytt ... w Kreststwie Oświęcimskim :| r. 1422 na Fryd Kn.

Jakub z Dębna (Dębinski) wojewoda sandomirski starosta krakowski i oswiecimski r. 1475 +1490 (jako kasztelan krakowski. |: Przywilej rozgraniczenia Kęt od Matcy 1475 :| 1465 – 1476

fer. 6a post octav. Epiphan.

1467 (Cod. Mogil p. 131)

Jan z Dębna Dębiński starosta krakowski i oswiecimski 1481 (może Jakub Dębiński?) (niepewny) 1486

Jan z O. Szczyna Kamien Koron. 1491. (Balzer)

Piotr z Kurozwęk starosta krakowski i oswiecimski 1493 – podskarbi koronny i kasztelan sandomirski +około 1496 |: Przywilej dla Kęt 1493 :| 1491 – 1493

Joannes de Friedrichowice (herbu Kornicz) capitaneus Oswieimensis 1441 d. 8 Januar. (priv.) Gotthardus capitaneus in Oswiecim 1451 d. 27 Julii (priv.) (Tempe Gotthardus de Breczin ... terrae oswiecim 1453. 25 Januar.)

1407

i w XVI w

W XVIII wieku herb Xięstwa Oświecimsk: złoty Orzeł czarny w polu błękitnym z literą O na piersiach

Xięstwa Zatorsk: Orzeł biały z literą złotą Z na piersiach.

xx Mikolasz von Randen hewptman zu Oswiecim 1438 (Acta oswiec. – Balzer)

Jursik Comaitz von Maltsch (Matec?) (Balzer)

Mikusz z Trzebiestawic starosta oswiecimski 1420 (Howptmann zu Oswitczen) |: Przywilej dla wsi Podolsza :| 1422 wywodzi szlachectwo (Gramer Geschichte v. Beuthen)

Mikołaj z Dębolbic starosta (Kapitan) w Oswiecimiu 1426 (Przywilej na młyn w Mikołaju)

Ignaz xx

(Mikusch de Trzeboslawitz (Trzebuszko wicz – pewnie) Hauptmann zu Oswanczyn 1422 (Przywilej wywodu jego szlachectwa – Gramer Gesch. v. Beuthen pag. 366)

Johannes ~~Pokar~~ capit. ~~...~~ z Zandowic vicecapit. crac. 1440 (Acta gr. kr. Inscript.)

Jan Synowiec (starosta oswiecimski r. 1457, 1458 (Długosz – ~~może był tylko podstarości~~ lubo go Długosz wyraźnie capitaneus zowie) capit. oswiecim. 1458 (Akta grod. Krak.) i 1457. capit oswiecim 1460 (Acta consul Crac. II)

(capit. oswiecim. et zandec. 1496 Campiductor R. Pol. 1498 tenutarius olstinensis

Jan Tyrnka z Raiborzan starosta oswiecim. i zandec. dziedzic Wieruszy 1499 podczas nabycia gardłów Krakowie 1502 żona Katarzyna de Lok (Akta grod. Krak.)

Jan Chyrnka z Raiborzan starosta oswiecimski 1496 (fer. 3a post dominic Ramispalmar. 1496 – w Dekrecie pomiędzy miastami Wieliczką i Oświecimem o spuszczanie soli) (generosus Joannes Chyrnka de Raczyborzany capitaneus oswiecimensis)

Jan Jordan z Zakliczyna starosta oświe:
cim. wielkorządca Krak. 1502. (Akta grod. Krak.) + Kasztelan biecki 1503-1504. (Baker)

Paweł Czarny z Witowic starosta oświe: cim i brzeski 1506 (Akta grod. Krak.)
tenutarius oświecimensis 1505. (Akta grod. Kr.)
1505-1506

Paulus Swarcz capitaneus oświecim. (Acta consul Cracov.) 1508.

Kasztelan wiślicki starosta spiski, oświe: cimski i bydgoski oraz żupnik r. 1509 (przywil.)

[z] na Melsztynie kasztelan najprzód wiślicki po: tem wojnicki
1516-1523

[p]rzepicki, olsztyński, grodecki

[z] dziedzic na Ogrodzieńcu i Kamieńcu, burgrabia krak.

Podstarości

Oświecim:
1503 Jan Siedlecki
1523 Adam Przedbor z Peniowa
1529-1532 Alexy Brandys z Grabiszyc
1537-1540 Wawrzyniec Milanowski
1558 Baltazar Dorębski
1563-1564 Jan Brodecki
1565 Jan Gorski

Zatorscy:
1513 Stanisław Starzechowski
1522-1532 Wawrzyniec Milanowski z Brodów
1539-1554 Michał Gorski
1563-1565 Jakob Pałczowski

Paweł z Witowic Czerny żupnik krakowski starosta oświecimski, brzeski, oraz żup: nik przemyski 1506 – trzymał w zasta: wie księstwo oświecimskie za 14,000 zł, od którego Jan Boner kupiec krakowski księstwo to wraz z żupami ruskiemi za 14000 czerw. zł. wykupił. – (1506 star. oświec przywilej)

Jan Jordan z Zakliczyna kasztelan biecki starosta spiski i oświecimski 1503 + 1507. (niepewny)

Andrzej Kościelecki podskarbi koronny kasztelan wojnicki, starosta spiski oświecimski i zatorski 1511 + 1515.
już 1512-1513.

Mikołaj Jordan z Zakliczyna kasztelan wiślicki starosta spiski oświecimski i za: torski trzymał w zastawie starostwa oś: wiecimskie i zatorskie przepicki, grodecki (1519) 1515, 1517 + 1521.

Jan Bonar (przywilej) burgrabia krak. żupnik starosta oświecimski + 1523
~~burgrabia krak.~~ (przyw.) wspólnie z Mikoł. Szydłowieckim sta: rostą oświeciim. (może zatorskim 1522)

Mikołaj Szydłowiecki podskarbi koronny
1524 kasztelan sandomirski starosta oświecim: 1522 i radomski
1523+1532 ski i zatorski (1525 + 1532): Miscel: lanea Cracov. II przywil. z r. 1531. (przywil.) (1523 przywil. Miscell. crac.) żarnowski

Seweryn Bonar z Balic kasztelan biec: ki, sądecki, starosta rabsztynski oświecimski i zatorski, biecki, rabsztyński, żupnik 1532 1539. - 1536 + d. 12 Maj 1549. (przywileje) 1533-1548

Alexy Brandys z Grabiszyc (wpraw: dzie Paprocki Zrdcadło list 187 mówi iż około 1540 był starostą oświecimskim – lecz mylnie bo był tylko podstarościm) podstarości oświecimski 1540. (żył 1530)

Wawrzyniec Komorowski sekretarz królews: ki starosta oświecimski + 1550.
(niepewny?) (niema u Bakera)

Mi[...]
Jan[...]
Zyg[...]
Krz[...]
z[...]
Mi[...]
z[...]
Zyg[...]
An[...]
Pio[...]
tylko[...]
cim. 15[...]
Zatorski[...]
cim-ś[...]
1590
Mi[...]
Piot[...]
Krz[...]

Mikołaj Myszkowski (syn Wawrzyńca z Mirowa na Pszytkowicach zabójcy księcia zatorskiego Janusza) akatolik, krajczy koronny, kasztelan wojnicki starosta międzyrzecki oświecimski i zatorski 1549 — + 1557 w Tczynie jadąc do Włoch (w wigilią Wielkiejnocy) (: Liter. Stanisł. Górski:)

r. 1553 kasztelan radomski starosta oświecimski i zatorski (przywil) 1551 + 1557.

(r. 1550 przywil [illegible] 7 Stycznia 1550.

Jan Ocieski kanclerz koronny starosta krakowski, samborski, olsztyński oświecimski i zatorski 1556 + 1563. (przywil) 1558 - 1559

Zygmunt Myszkowski (syn Jana i Doroty Pieszyhojskiej) starosta oświecimski i zatorski 1570 – 1577 (Podług Niesieckiego był burgrabia krak. kasztelanem oświecimskim.) + 1597 (na nagrobku w Pnenihowie + 1577 ætat. 66) umarł pewnie 1577

1567 (przywil) 1563.

na nagrobku jego w Pnenihowie stoi: praefectus oswiecimensis et zatoriensis (może zrezygnował) capit. oświecim. et zator. (Relat) – ż. Beata Przerębska.

Krzysztof Lasocki starosta oświecimski i gostyński 1575 (Volum leg. 1575 – Niesiecki)

Mikołaj Myszkowski (syn Jana kasztelana oświecimskiego) dziedzic na Jawiszowicach starosta oświecimski

Zygmunt Myszkowski starosta oświecimski i zatorski + 1577 (po nim zaraz Tenczyński) żona Beata. (Relat)

Andrzej Tenczyński wojewoda bełski, później krakowski, starosta hrubieszowski, oświecimski i zatorski (1577 1578 – 1599) (1578 przwil) Kandydat do Korony polskiej po śmierci Zygm. Aug. – Podług kroniki Krzysztofa Zelnera (w Grabowsk. Groby str. 10) + 1588.

od r. 1587 zowie się w Konstytucyjach tylko starostą zatorskim, snać starostwo oświecimskie puszczone zostało Piotrowi Myszkowskiemu (starosta zatorski 1588)

Piotr Myszkowski (syn Jędrzeja kasztelana lubelsk.) później kasztelan lubelski 1589. 1591. starosta ojcowski tylko star. oświec. oświecimski 1584 – 1597, 1603 (Konstytucyje 1586, 1603) (przyw 1586) (r. w 1593) starosta oświecimski 1588 (priv.) (star. oświecim. i zator. 1584 (Relat)

tylko oświe. cim. 1591 r. starosta oświe. cim. i ojcowski 1590

Mikołaj Komorowski (syn Krzysztofa kasztelana połanieck. i oświecimsk.) starosta oświecimsk. 1600 – 1614 zrezygnował przed 1614 + 1633

cedował starostwo oświec. bratu Piotrowi za pozwol. Zygmunta III d. 20 list. op. 1614 w Warszawie.

Piotr Komorowski dziedzic Suchy starosta barwałdzki i oświecimski 1614 + 1640.

Krzysztof Komorowski starosta barwałdzki i oświecimsk. + 1647, Komisarz do granicznej komissyi 1647 (Volum. leg. IV. pag. 105) (1633 volum leg.) (r. 1635 restaurował zamek oświecimski.) (r. 1641 wjeżdża na starostwo oświecimskie)

starości niegrodowi (bez jurysdykcyi sądowej) tylko ziemianie

Marcin Leśniowolski z Obor kasztelan podlaski, starosta łosicki zatorski 1590 + 1593 starosta zatorski 1589. (Nagrobek u P. Maryi w Krakowie) (privil. 1589)

Paweł Leśniowolski z Obor (syn Marcina) starosta zatorski 1596 + 1632 (Nagrobek u P. Maryi w Krakowie) komisarz graniczny od Szląska 1629 (Volum. leg. III pag. 614) 1596 star. zator. (przywil)

Stanisław hr. na Wiśniczu Lubomirski wojewoda krakowski, starosta grybowski, sandomirski, białocerkiewski, kancpecki, spiski, dobczycki, niepołomski, zatorski 1633 + 1646 (może za kopalnie dostał starostwo.) (po Leśniowolskim dostał (przywil)

Alexander Michał Lubomirski koniuszy koronny wojewoda krak., starosta sandomirski, niepołomski, lubowelski, zatorski 1651 + 1676. (przywil) (1649 priwil)

Józef Karol Lubomirski marszałek wielki koronny starosta sandomirski i zatorski 1698 + 1703 (przywil.)

Alexander Dominik Lubomirski starosta sandomir. zator. ryski + 1720 (przywil.)

Piotr na Skrzynnie Dunin kasztelan radomski starosta zatorski (1728 [1720] + około 1744 kawaler ord. Orła biał. marszałek królowej w Końcu; kasztelan radomski + 1737 po nim żona jego Fryderyka krabianka de Kohlitz + 1743 trzyma starostwo.

Fryderyk Piotr z Skrzynna Dunin ostatni starosta zatorski, (generał major wojsk koronnych 1761) 1761. + 1788

(syn Piotra)

kupił starostwo zatorskie od Lubomirskich [?]

Stadnicki starosta zatorski 1791 (podobno tytularny)

Bogusław z Lubna Lubieński podstoli koron. ~~starostwo~~ oświecimski 1726 zrezygnował na rzecz Adama Małachowskiego

---

Oprócz tego byli dzierżawcy starostwa zatorskiego którym starostowie wypuszczali owe starostwo w dzierżawę (tenuta) takim był: 1696 Franciszek Wąsowicz dzierżawca zatorski – 1700 Stefan na Bobrownikach Bobrownicki starosta przedborski dzierżawca (tenutariusz) starostwa zatorskiego. – Antoni Szembek dzierżawca starostwa zatorsk. 1709 – Dominik Nowerk 1714 dzierżawca starostwa zatorsk. – było to za Lubomirskich – Alexander Mitkowski miecznik nowogrodzki dzierżawca (za Fryderyka Dunina) r. 1745 – Karol Frank administrator starostwa zator. 1716

Adam Małachowski krajczy koron. r. 1760 (w sobotę przed S. Mateuszem) ceduje synowi swemu Piotrowi staroście oświecimskiemu starostwa Karaczkowskie i przedborskie. Ten Piotr Małachowski był dziedzicem: Bąkowej góry (w wojew. sieradzk.) Niedźwiedzia, Sprowy, Chobędzy (w wojew. Krak.) oraz Bestwiny, Czańca Charmęż (w oświecimsk.)

d. 25 Novemb. 1647 został star. oświecim.

Stefan Koryciński podkanclerz starosta ojcowski, wolbramski, oświecimski 1648 + 1658 (Suffragia w Vol. leg. – Rudawski pag. 97 – Kochowski I. 311. II. 301) (1652 przyw.) (1649 przyw.)

1647 przyw. wojewoda brzesko-kujaw.

Hieronim Wierzbowski wojewoda sieradzki starosta oświecimski i ostrzeszowski + 1665. (Rudawski) (przyw.) (1654)

Jan z Dzwanowic [Słaboszewic] Odrowąż Pieniążek wojewoda sieradzki, pułkownik, starosta oświecimski od r. 1665 – 1681 + 1711 (R. 1677 komisarz graniczny od Szląska) (Konstyt. 1676)

Józef Adam ~~Lubowiecki~~ starosta oświecimski (???)

Józef 1684. ~~1689~~ na

(Adam z Lubowca i Wieruszyc albo Lubowiecki 1684. r. 1696 r. 1713. starosta oświecimski 1718 (Acta Mscr.) + 1726.

Piotr ~~Małachowski~~ starosta oświecimski 1718 (Acta Mscr.) (???) ??

Adam z Małachowic Małachowski krajczy koronny, starosta oświecimski (od 1727 [1726] – 1736. 1758 wawolnicki cedował synowi Piotrowi 1755 został starostą oświec. 1727. + 1762.

Piotr Małachowski (syn Adama) wojewoda krakowski, kasztelan wojnicki starosta oświecimski ostatni od r. 1755 1759 + 1799 (R. 1768 marszałek konfederacji barskiej) kawaler orderu Orła białego (Akta Mscr) r. 1775 był wojewodą łęczyckim

Stanisław Małachowski (syn Adama) starosta oświecimski 1781 (może tytularny) (Kalendarzyk polit.)

(za Konsensem Króla 1755)

Bogusław Lubieński podstoli Koronny za Konsensem Augusta II r. 1727 ceduje za 60,000 złp. Adamowi Małachowskiemu starostwo oświecimskie.

Adam Małachowski za Konsensem Augusta III r. 1755 ceduje synowi swemu Piotrowi Małachowskiemu starostwo oświecimskie.

1241

Mikołaj Komorowski (syn Krzysztofa kasztelana połanieckiego i oświęcimskiego) starosta 1606 zrezygnował przed 1614 + 1633. R. 1611 między Komorowskim a Leśniowolskim przyszło do rozlewu krwi, aż ich Mikołaj Zebrzydowski zbrojno hamuje (dib. Relat p. 289 / 325.)

Piotr Komorowski dziedzic Suchy (Relat I p. 499) starosta oświęcimski 1614 + 1640. barwałdski, dzierżawca lipnicki 1614

Zygmunt III d. 20 listop. 1614 w Warszawie pozwolił aby Mikołaj Komorowski dożywotne swe prawo do starostwa oświęcimskiego przelał na brata swego Piotra Komorowskiego.

Krzysztof Komorowski starosta oświęcimski i barwałdski 1647 komisarz do granicznej komisyi (Vol. leg IV. p. 105)

Stefan Koryciński podkanclerz starosta oświęcimski 1649 / ojcowski i wolbramski 1652. (Rudawski p. 97. Kochowski I. p. 311. II p. 301) + 1658 Rudawski p. 415) już r. 1648 Oświęcimski starosta (ob. Suffragia owczesne)

Jan z Iwanowic (Odrowąż Pieniążek wojewoda sieradzki pułkownik starosta oświęcimski od r. 1665 (1674) + 1711. 1681.

dostaje 1665 starostwo oświęcimskie (Rudawski p. 513) 1670 i 1676 / 1678 starosta oświęcimski komisarz graniczny od Szląska.

Józef Adam Lubowiecki starosta oświęcimski 1684.

z Obory herbu Zierzchata

~~Marcin~~ (Mikołaj) Leśniowolski kasztelan podlaski starosta zatorski + 1593. (Paprocki)

z Konstytucyi niewidać aby nim był

Marcin Leśniowolski z Obory herbu Roch kasztelan podlaski starosta zatorski + 1593 pochowany u P. Maryi w Krakowie
starosta zator. z Topola 1590

Paweł Leśniowolski starosta zatorski 1606 + 1632 (syn Marcina) (Lib. Relat I p. 479) 796

~~Paweł Leśniowolski (syn Marcina) starosta zatorski~~ I. 558.
wyznaczony do komisyi granicznej od Szląska r. 1629. (Vol. leg III. p. 614)
+ 1632 pochowany u P. Maryi w Krakowie

~~Konstytucyje [illegible]~~

Stanisław hr. na Wiśniczu Lubomirski starosta grybowski, sandomirski, spiski, białocerkiewski, zatorski, dobczycki, niepołomski, wojewoda krakowski ~~[illegible]~~ + 1649 (może za kopalnie dostał starostwo)

Alexander Michał (Lubomirski koniuszy koronny sandomirski niepołomski zatorski starosta. 1651 (tak stoi na wspólczesnej dedykacyi więc były oba te starostwa rozłączone) + wojewoda krakowskim + 1676
już r. 1642 był starostą zatorskim i sandomir. skim z opisu przedmowy

Józef Karol Lubomirski marszałek w kor. starosta sandomirski i zatorski + 1703. ~~[illegible]~~
star. zatorski 1698

Józef z Lubowca na Wieruszycach Lubowiecki starosta oswiecim. 1717 (Relat.)

z Lubowca i Wieruszyc
Adam Lubowiecki ~~Józef Adam~~
(Akt) starosta oświecimski 1718.
~~1746?~~

Piotr Małachowski starosta Oświecimski 1718

Bogusław Lubieński podstoli Kor. - do r. 1727

z Małachowic
Adam Małachowski Krajczy Koronny starosta oswiecimski tylko, 1736 został 1727 starosta oświecimskim do 1755

Piotr Małachowski (syn Adama) 1755 1700 ostatni starosta oświecimski 1778, 1792. wojewoda krakowski

1736
Stanisław Małachowski starosta tylko oświecimski (syn Adama) 1781 tytularny

Piotr Małachowski starosta oświecimski r. 1768 marszałek Konfederacyi barskiej oświecimski - już 1764 był starostą oświecimskim +1799.
akt 1764.

na ie
Piotr ~~hrabia~~ z Skrzynna Dunin starosta zatorski 1728-1764
akt 1764.

Fryderyk Piotr z Skrzynna Dunin ostatni starosta zatorski +1788.
generał major wojsk Koronnych (1761) 1760

Stadnicki starosta zatorski 1791 tytularny

~~[illegible]~~ (Dunin starosta zatorski kasztelan radomski ~~także nie żył~~ już nie żył r. 1744 ~~[illegible]~~ żona jego Fryderyka starostwo zatorskie 1744 administrowała dla Króla

Franciszek Rudnicki ~~[illegible]~~ skarbnik bydgoski dóbr starostwa zatorskiego administrator

potem syn Fryderyk Piotr Dunin

Waṅko (Vanco) capitaneus Oświęcim. 1399 (w przywileju dla Wysokiej)

Starostowie oświęcimscy i zatorscy

zaklika
Jan Czyżowski starosta oświęcimski 1453 (?)

Mikołaj de Dambowiec starosta oświęcimski 1456 bierze to starostwo w zastaw od Króla Kazimierza

Jan z Dębna Dębinski starosta oświęcimski i krakowski 1481.

Piotr z Kurozwęk starosta krakowski i oświęcimski 1493 przywilej z Kat.

Paweł z Witowic (Czerny [?] Szwarc) starosta oświęcimski brzeski i żupnik przemyski 1506
miał w zastawie xięstwo oświęcimskie za 14,000 zł. od którego Jan Boner kupiec krak za 17 (dukatów węg z jeszcze [?] innemi rzeczami wykupił.

Jan Jordan z Zakliczyna kasztelan biecki, starosta spiski, oświęcimski + 1507. 1503.

Andrzej Kościelecki podskarbi kasztelan wojnicki starosta zatorski i oświęcimski spiski (1514) 1511. + 1515.

Mikołaj Jordan starosta oświęcimski i zatorski 1515 + 1521. 1517
kasztelan wiślicki (miał w zastawie starostwa oświęc. i zatorsk.)

? Jan Bonar starosta oświęcimski + 1523.

? Mikołaj Szydłowiecki podskarbi kasztelan sandomirski starosta oświęcimski zatorski (1525)
+ 1528 żył jeszcze 1531. (privil miscellan [illegible] II)
+ 1532

Seweryn Bonar z Balic kasztelan biecki starosta oświęcimski i zatorski + 1540.
starosta żupnik, (+ 1546?) biecki rabsztyński 1536 starosta oświęc. i zator.

Alexy Brandys z Grabiszyi (r. 1530 jeszcze nie starosta)
żył 1540 (Paprocki Zwierciadło list 187) 1540 podstarości oświęcimski

Seweryn Bonar żupnik starosta sandecki oświęcimski i zatorski 1549 (mostu [?] mytka wdanie) w przywileju w aktach lwowsk.

Hinek Szeliga starosta oświęcimski 1406 Księży (Przywilej Paprocki herby p. 236) księży

Mikołaj Sadowski starosta oświęcimski Książęcy (Przywilej dla Zneizowa z r. 1416.

~~Nicolaus Stop de Dambowiec kasztelan oświęcimski 1440~~ (Długosz ~~lub~~

Jakub z Dębna Dembiński wojewoda sandomirski starosta krakowski i oświęcimski 1475 (przywilej rozgraniczenia Kent od Małca)

Wawrzyniec Komorowski sekretarz król. starosta oświecimski + 1550.

Mikołaj Myszkowski (krajczy koronny) (starosta oświecimski 1550 1549, zatorski (1553, 1555, 1556, międzyrzecki 1552) kasztelan (zakr.? wojnicki) + 1557 umarł

w Jezioro w wilię Wielkiej nocy jadąc do Włoch był synem Wawrzyńca który zabił księcia Janusza i wielkim heretykiem (Liter. Stanisł. Górski)

Jan Ocieski kanclerz starosta oświecimski zatorski (1556) 1559. był starostą jeszcze 1562 podpisał Unię księstwa 1564. (1556?) + 1563.

Krzysztof Lasocki starosta oświecimski i gostyński 1575 (Volum. leg. & Niesiecki 1575.

Zygmunt (syn Jana i Doroty Ziemgrodzkiej) Myszkowski starosta oświecimski (1570) zatorski (1577) (był podobno podług Niesieckiego kasztelanem oświecimskim)

Mikołaj Myszkowski (syn Jana kasztelana oświecimskiego) dziedzic na Janiszowicach starosta oświecimski

Andrzej Tęczyński wojewoda bełski, starosta hrubieszowski oświecimski, zatorski 1578 – 1599 był w końcu wojewodą krakowskim i r. 1587 starostą zatorskim i hrubieszowskim

Paulus (de Obory) Leśniowolski capitaneus zathoriensis 1605 1609 1619. 1610. 1603. (1596 ?) 1617. 1622. (1583 ?) 1623.

~~1618~~ Albertus Gorecki ~~bonorum oppidi Zator tenutarius (może tylko mieszczanin i dzierżawca)~~ arendował od Leśniowolskiego

Piotr Myszkowski starosta oświecimski 1584 1586 (1583) (konst.) - kasztelan (1597) lubelski 1603 konst.
(starosta ojcowski, tyszowiecki syn Andrzeja kasztelana lubelskiego)

Penelopea abo niewinność dziwnie cudowney niewiasty, siedm razy ięteż przedtym przez Hieronyma Świętego a teraz przez Jana Achacego Kmitę. opisana. W Krakowie Roku P. 1610. in 4º karts. ded. Pannie Krystynie Zborowskiej

Martinus Zborowski castellanus Cracoviensis maternus avus
Helena de Zborowskie Łętowske habuit Martinum patrem et Annam de Konarskiis matrem

Łętowski Stanisław podkomory krakowski w Jaśle fundowali Karmelitów i w Bobowie Kościoł wymurował żył 1759 urodzony z Zborowskiej

Adam z Zaklicyna Jordan Kasztelan woynicki 1760

Kazimierz Wielki Janowi Jordanowi Kasztel. Krak nadał Myślenickie starostwo w Myślenicach pyszny zamek wystawił tamże

Mikołaj Jordan Kasztelan Woynicki Starosta Oświecimski Zatorski Spiski administrator żyiąc miał za sobą lenze corkę Spytka Jarosławskiego Kasztelana Krak. za którą dostał Melsztyn

Jan Jordan z Zaklicyna Kasztelan biecki Starosta Oświecimski i Spiski za Alexandra Krola

Achacy Jordan kasztelan biecki

Sieprąw Kościoł S. Michała murowic dał własciel Michał Jordan podkomory krakowski Starosta dobczycki za Jana Kazmirza

Paulus de Stokow Stokowski kastel. Woinicensis za Jana

Franciszek Jordan kaszt. woinicki Starosta dobczycki za Jana III Kazm

Jan Rytwiański Marszałek W. Kor. Sandomier. i inne Starostwa jego przodkom zostawione od Rzeczypospolitej razat darowat był ~~posłem~~ hetmanem do Króla Mały afra pod Wrocław: posłem od Króla Kazimierza do Rzymu

Marcin Zborowski Kaszt. Krak. wojowat przeciwko Moskwie za Zygmunta szczególniej mocny zubry dzik. niedzwiedzie wiązał Krolowej Bonie w krzepicach młodzieży z skarbemi przytrzymał ogłoszonego hetmanem na wojnę Moskiewską której zaszłe pakta niedopuściły Rytwiany z domu Łaskich rekuperował Kasztelan Krakowski Szydłowski Stobnicki, Człuchowski, Odolanowski Starosta Syny jego pierwszy 1) Marcin 2) Piotr od Zygmunta Augusta posłował do Selima miał srebrne podkowy u konia w Konstantynopoli szt: za Stefana wysłał wojsko pod Gdańsk swoim kosztem Mecenas uczonych. 3) Jan Kasztelan gnieźnieński Odolanowski, kieski, grudziącki, Wołsztyński Starosta Hetman polny pod Tczewem zwyciężył Hansa Kolna 4) Andrzej Marszałek nadworny potym Kasztelan Sarocki Starosta radomski uczył się w Neapolu w młodości. bawił u Maxymiliana w kilkadziesiąt koni przez czas niemały otrzymał od Maxymiliana order złotego runa za dokazane męstwo. 5) Mikołaj piąty syn Starosta Szydłowski miał komendę generalną w Węgrzech do Inflant mając lat 28 umarł 6) Samuel szósty syn wojował u Maxymiliana na Podolu i u Kozaków Tatarów i Turków gromił.

7) Krzysztof siódmy syn

Zwitosi ~~[illegible]~~ skuteczna gdzie stateczna w prawdziwej poczciwości Awanturze Rodiana de Zyskanlicz Hrabi y Karefiszy Zięży de Rodwiciosk pokazana w Krakowie w drukarni Michała Dyaszewskiego J. K. Mi Typografa 1755. 4°. ark. 11 nieliczb. autor. Wojciech Szafrański przypisane Juliannie z Fredrów Zborowskiej Kasztelanowej Czchowskiej wdowie która miała synów 1) Maxymiana który miał za żonę Rozę Lubieniecką 2) córkę Barbarę Drohojowską sędzina ziemska przemyska

Łętowska pochodziła od Alexandra Zborowskiego sławnego w wojnie moskiewskiej

Marcin Dersław Zborowski miał brata Andrzeja Zborowskiego z Rytwian
był synem Andrzeja marszałka nadwornego z Jordanowny (Triplici tamen isto radio Sborovius
fuit pierwsze nauki pobierał w Lublinie był na Akademij w Krakowie a
potem w Gracu za młodu wojował w Węgrzech Liwonij
był potem na dworze Zygmunta III gdy brat andrzej siedział w Szwecyi (?)
+ 1614. Praeivit ille sequamur et identidem oculos vertamus ad
magnos et illustres viros qui sunt ab hac stirpe Andream scilicet
et Alexandrum Sborovios. Uterque assurgit ad ornamentum
Reipublicae niewiedzieć czy to byli synowie

Sboroviomnema encomiasticon sive Martini Deroslai Sborovii
a Ritwiany, viri perillustris et nobilissimi laudatio funebris
a Sebastiano Miczynski Artium liber: Magistro et Philosophiae
Doctore facta, dicta, dicataque XV Calend. Maji An. D. 1614.
Cracoviae, in officina apud haeredes Jacobi Sibeneycher.
in 4° przypisane Andrzejowi Zborowskiemu. kart 16 nieliczb.

Aleksy Brandys z Grabiszyc syn Klementa za Zygm. Aug. starosta Oświęcimskim
Olbracht Łaski Beatę Kościelecką (xżnę Ostrogską) umorzył w więzieniu na zamku w Kezmarku
Skidzień gniazdo Skidzieńskich } posiadał Marek sędzia Xtwa Oświęcimskiego Skidzieński
Rajsko gniazdo Rajskich

R. 1580 żydzi w ~~Oświ~~ Oświęcimiu Kościoł okradli

Piotr Jastrzebiec chorąży sandomirski jego proles Adalbertus bisk. krak. arcybis. kup gnieźnieński posiadał zamek Rytwiany w Sandomirskim, i Borysławice w Łęczyckim zbudował zamek Jastrzebie koło Iłży — Marcin na Rytwianach wojewoda łęczycki 1400 syn jego Dersław Rytwianski wojewoda sandomirski 1433.

Dersław kasztelan Rospergens. Joannes & Nicolaus Rytwiańscy polegli pod Chojnicami Dersław Rytwiański wojew. krak. miał 2 synów jednemu dał Rytwiany drugiemu Zborow

Bełchacki Baltazar kasztelan biecki ~~1728~~ starosta lipnicki 1725.

Franciszek hrabia na Żywcu: Lieskowej Skale z Wielopolskich Margrabia na Mirowie Gonzaga Myszkowski generał małopolski starosta krakowski Lanckoroński & 1728

Konterfekt prawdziwy Wielmożney ś. p. J. M. P. Heleny ostatniey z Rytwian Zborowskich Łętowskiey przy akcie pogrzebowym u WW. OO. Reformatów Bieckich wystawiony R. 1728. (d. 18 Listopada.) W Krakowie w druk. Jakuba Matyaszkiewicza J. K. M. Typografa. (fol. kart nieliczb. 26. dedykowane synowi Chorążemu Krakowskiemu autor tego ~~kazania~~ mowy pogrzebowego Gabryel Bogdański Subdelegat Grodzki ~~s. 40~~ Sandecki

Helena Zborowska żona Stanisława z Łętowa Łętowskiego Chorążego województwa podwojewodzego Krakowskiego sędziego grodzkiego bieckiego żyła z mężem blisko 40 lat umarła w Jabłonicy była córką Alexandra Zborowskiego który w wojnie moskiewskiej wiele walczył urodzona z Kochanowskiej ozdobiła podobnym sobie klejnotem familię Konstancyę Zborowscy córkę Łętowska poszła za Józefa Jordana Sędziego sądeckiego 8 syna zostawiła Michała w zakonie franciszkanów ~~Damian~~ Franciszek Damian gwardyan klasztoru zakliczyńskiego dziedzic pod Zakliczyna: Melsztyn

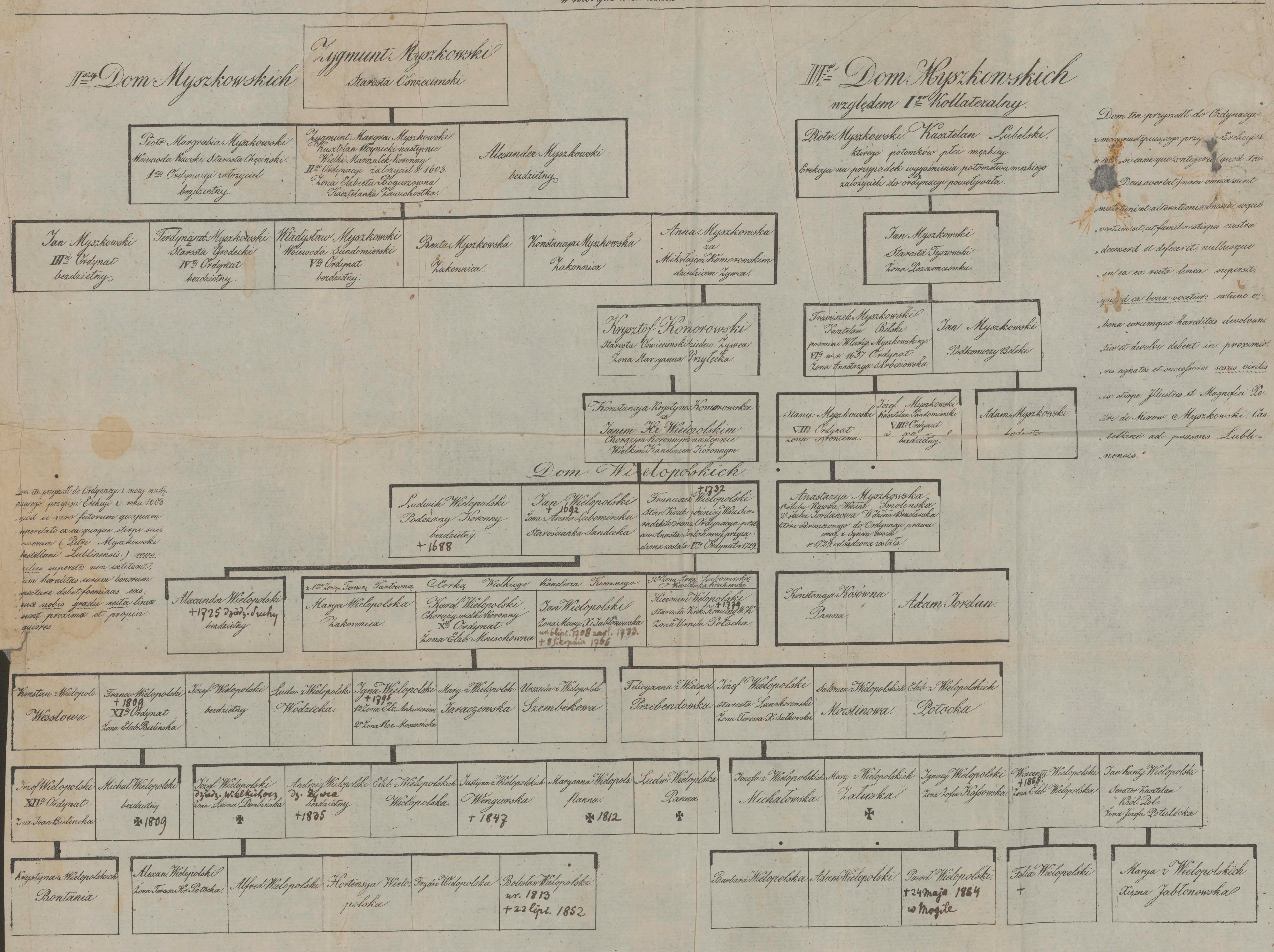
Marcin Wojewod. łęczycki — Dersław Rytwiański wojew. krak. Marszał. kor — Dersław syn wojew. łęczyck. wojował xtwo śląskie Oświęcim. Zator do Polski przyłączył bronił Podole: Kamieniec od Turków posłował od Króla Kazimierza do Krzyżaków: Czechów prowadził na królestwo ~~W~~ węgierskie Króla Władysława był Wojewodą lubelskim potym wojew. krak. na Koniec kasztelan krak.

~~Piotr~~

Antoni Łętowski podstoli wieluński chorąży znaku pancernego 4) Alexander Łętowski: starosta owrucki żona Kossakowska miał ~~dziada~~ naddziada Alexandra Zborowskiego; drugiego dziada jego Alexandra 5) Stanisław Łętowski z Rytwian ~~[illegible]~~ młodszy 6) Jan Łętowski sędzia owrucki 7) Józef chorąży krakowski ~~trzeci~~ ney

Obraz genealogiczny

obu domów Myszkowskich przez które Ordynacya przeszła i pochodzącego z pierwszego z nich domu Wielopolskich w którym ona teraz zostaie

Dom ten przyszedł do Ordynacyi z mocy następującego przepisu Erekcyi z roku 1603 „quod si vero fatorum quapiam asperitate ex ea quoque stirpe successorum (Petri Myszkowski Castellani Lublinensis) masculus superstes non extiterit, tum hæreditas eorum bonorum spectare debet foeminas eas, quæ nobis gradu recta linea sunt proximæ et propinquiores

Dom ten przyszedł do Ordynacyi z mocy następującego przepisu Erekcyi z r. 1603 „si casu quo contigerit (quod tamen Deus avertat) nam omnia sunt „mutationi et alterationi obnoxia, eoque „ventum sit, ut familia stirpis nostræ „decesserit et defecerit, nullusque „in ea ex recta linea supersit, „qui id ea bona vocetur: extunc ex „bona eorumque hæreditas devolvan„tur et devolvi debent in proximio„res agnatos et successores sexus virilis „ex stirpe Illustris et Magnifici Pe„tri de Mirow Myszkowski, Cas„tellani ad præsens Lubli„nensis."

129

Justyna z Wielopolskich Węgierska +
mąż jej Michał Węgierski sędzia Apellacyjny
xięstwa warszawskiego + 6 Listopada 1813 w
Wysokiem Mazowieckiem.

130 131

(gdzie jest miasto Brandeis)

Brandysowie z Grabiszyc herbu Radwan. pochodzą z Czech

Klimunt Brandys starosta chencinski ochmistrz, Krolowej Barbary żony Zygmunta I miał 5 synow i 4 córki z żony Margareta de Luzimow filia ducis Kozika

1) Alexy starosta Oświecimski

2) Piotr postrzelony pod Krasnogrodkiem umarł z ran w Wilnie za Zygmunta I

3) Stanisław wzrostu wysokiego bawił w młodości na dworze Karola V i Ferdynanda ten pojął pannę herbu Nowina wbrew woli jej krewnych którzy mu o to sprawę wydali Jakkolwiek król Zygmunt mu pannę przysądził jednak krewni tej panny go zabili.

4) Mikołaj miał za żonę Pisarzowską z Pisarzowic herbu Szafraniec z tej zostały 2 syny:

1.) Melchior z tego syn Dionizy | i 2.) Kasper z tego córka

5) Dziwisz [illegible] dziedzic na Grabiszycach bawił lat 30 na dworze Zygmunta Aug. Henryka, Stefana będąc dworzaninem. Wymurował znacznym kosztem dwór w Grabiszycach. Pojął Małgorzatę Krupską z fraucymeru Krolewny Anny z tej nie było potomstwa.

6) Anna za Pawłowskim jej syn sławny Stanisław biskup Ołomuniecki

7) N. za Porębskim w Zatorskim

8) Dorota za Zwickim w Morawie +

9) Magdalena za Płazą herbu Topor w Krakowskim

Paprocki Zwierciadło Margrab. Morawsk.

Niesiecki T. I str. 162 wspominając niedokładnie o powyższym mówi że Mikołaj pisarz ziemski oświecimski i zatorski który drugą żonę miał Gerałtowską zostawił syna Piotra (Komornika Króla Stefana) i córkę Szczęsną Rusiecką, oboje dzieci z pierwszej żony Anny Rajskiej sędzianki oświęc.

+ w drugim miejscu tegoż dzieła pisze Paprocki iż ta Dorota była córką Alexego Brandysa starosty oświecimskiego

Jarosslaw z Sselnbergka a z Kosti
r. 1537.

Miletes Radwanita

Grodeccy herbu Radwan na Grojcu z tych Andrzej Grodecki z Brodów hetman xięstwa cieszyńskiego miał żonę Zofię Marklewską z Zebraczy. Umarł 1587 pochowany w wsi swojej Grojcu 1587. Familia ta herbu Radwan wyniosła się do Szląska.

Radeccy z Radoczy herbu Radwan

Zebrzydowscy na Brodach herbu Radwan

Rajscy herbu Kietlicz z Rajska

Skidzieńscy herbu Kietlicz z Skidzienia

Krop Dankowski de Dankowice

Bujakowski

Zaluzewscy

Pisarzowscy z Pisarzowic herbu ~~Starykoń~~ Szafraniec

Gerałtowscy herbu Jastrzębiec

Marek sędzia xięstwa Oświęcimsk herbu Kietlicz miał 2 synow jeden wziął w dziale Rajsko i odtąd się zwał Rajskim drugi Skidzień

Myszkowski Mikołaj kasztel. wojnicki starosta oświęcim (syn Wawrzyńca)

Sewerijn Bonar castellanus sandecens zupparius capitan. Oswiecimensis 1548.

Lgotscy mają w herbie pół jednorożca w koronie

Starowiejscy na Starejwsi herbu Biberstein

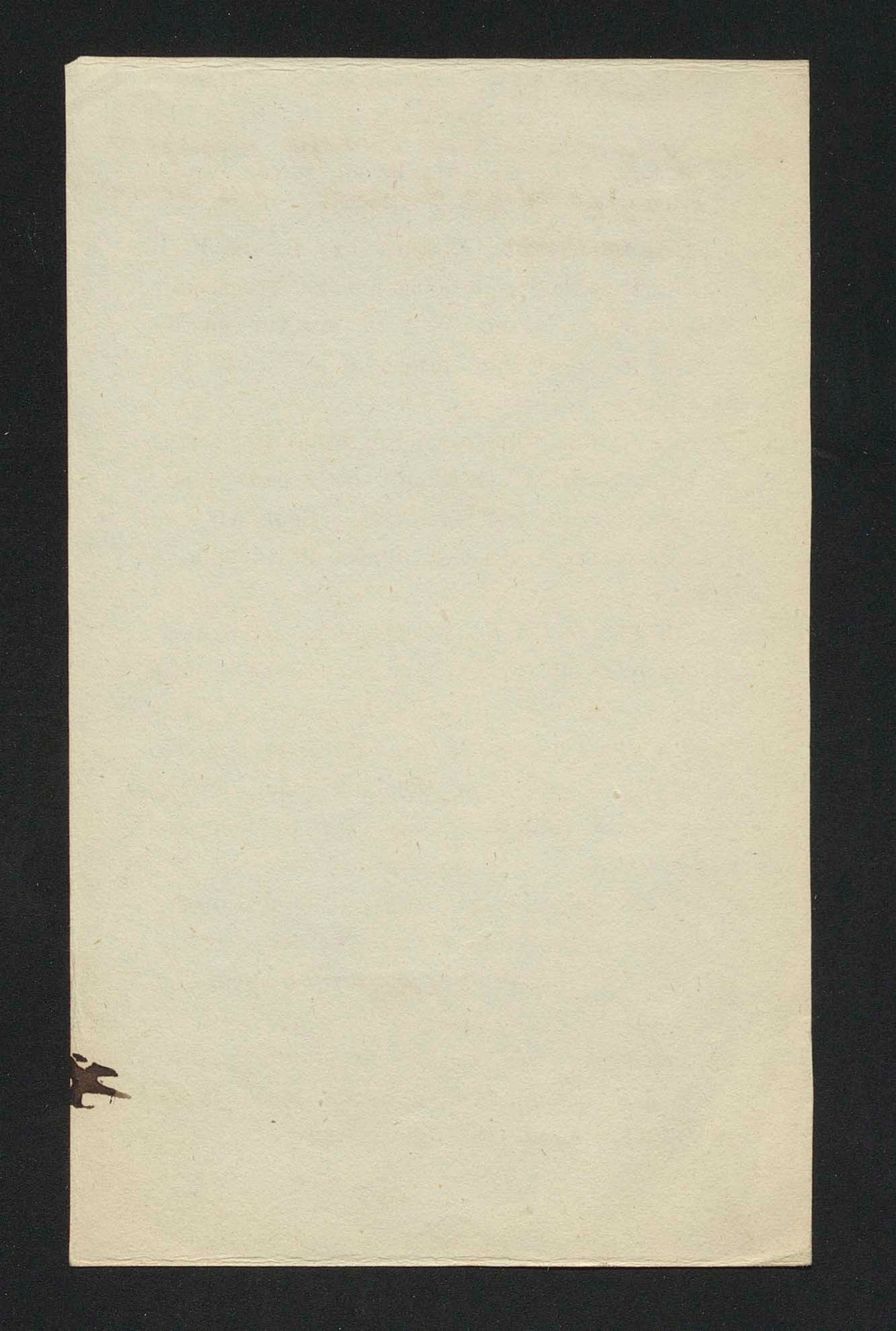
Paszkowscy

Przytkowscy Larisowie ze Lgoty

Brodeccy

132

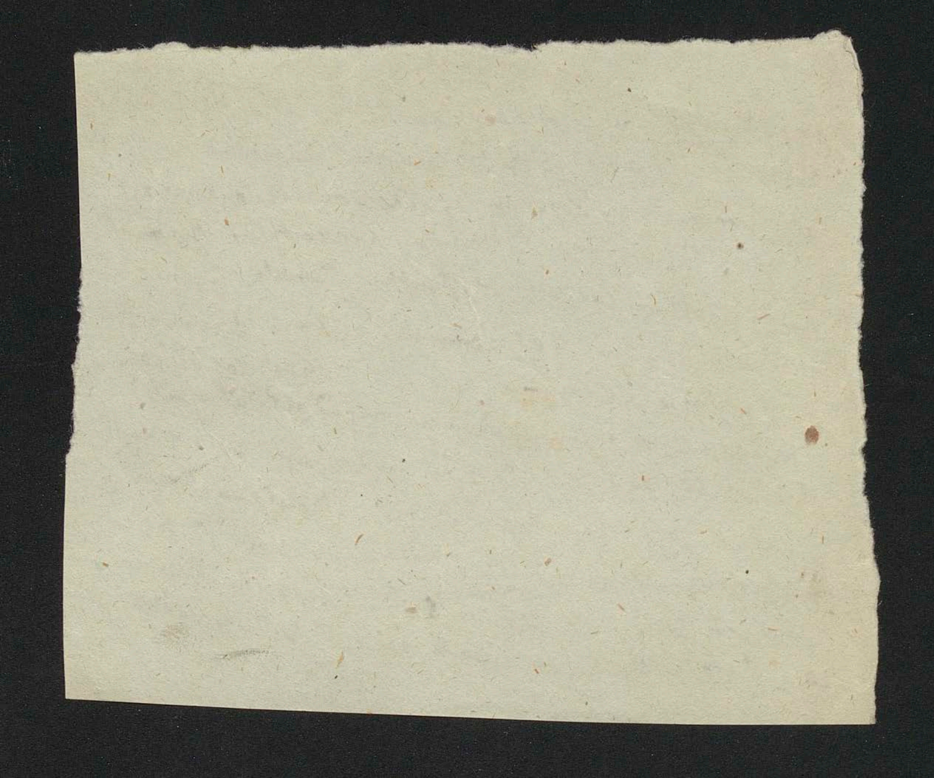
Brandys w orszaku hrab. Denhoffa jadącego do Francyi po Marya Ludowikę 1645. domownik Kazanowskiego.

Ł węgierskr Izabelli

133

Jan Ocieski najpierwod kasztelan biecki starosta sądecki ochmistrz Krolowy Ł 1548 Podkomorzy i Burgrabia Krakowski dalej podkanclerzy koronny i podkomorzy krakowski + 1563 kanclerzem koronnym Krakowskim Oświęcim-skim zatorskim sądeckim olsztyńskim starosta. ingenio prudentia singularis et admirabili quadam dicendi potestate posłował do Rzymu, niemiec i Węgier do Solimana cara tureckiego wcelu zapobieżenia napadow tatarskich i wołoskich R. 1553 po Katarzyne Austryjacke żona Auguste I. jezdził Corka jego Zofia poszła za Stanisława hrabi Tarnowskiego kasztelana sendomirskiego Synowie Rafał maciej + 1547 i Stanisław +1556 młodo zmarli trzeci Jan starosta Olsztyński czwarty Joachim kasztelan sądecki.

Oświęcimskie

R. 1613 z Sejmu do Komissyi z Szląskiem pogranicznej wyznaczono Mikołaja Komorowskiego starostę oświęcimskiego, któremu polecono sprawę Abrama Sokołowskiego z Xiążęciem Cieszyńskim aby do rozsądnego skutku przywiódł. Vol. leg. III p. 172.

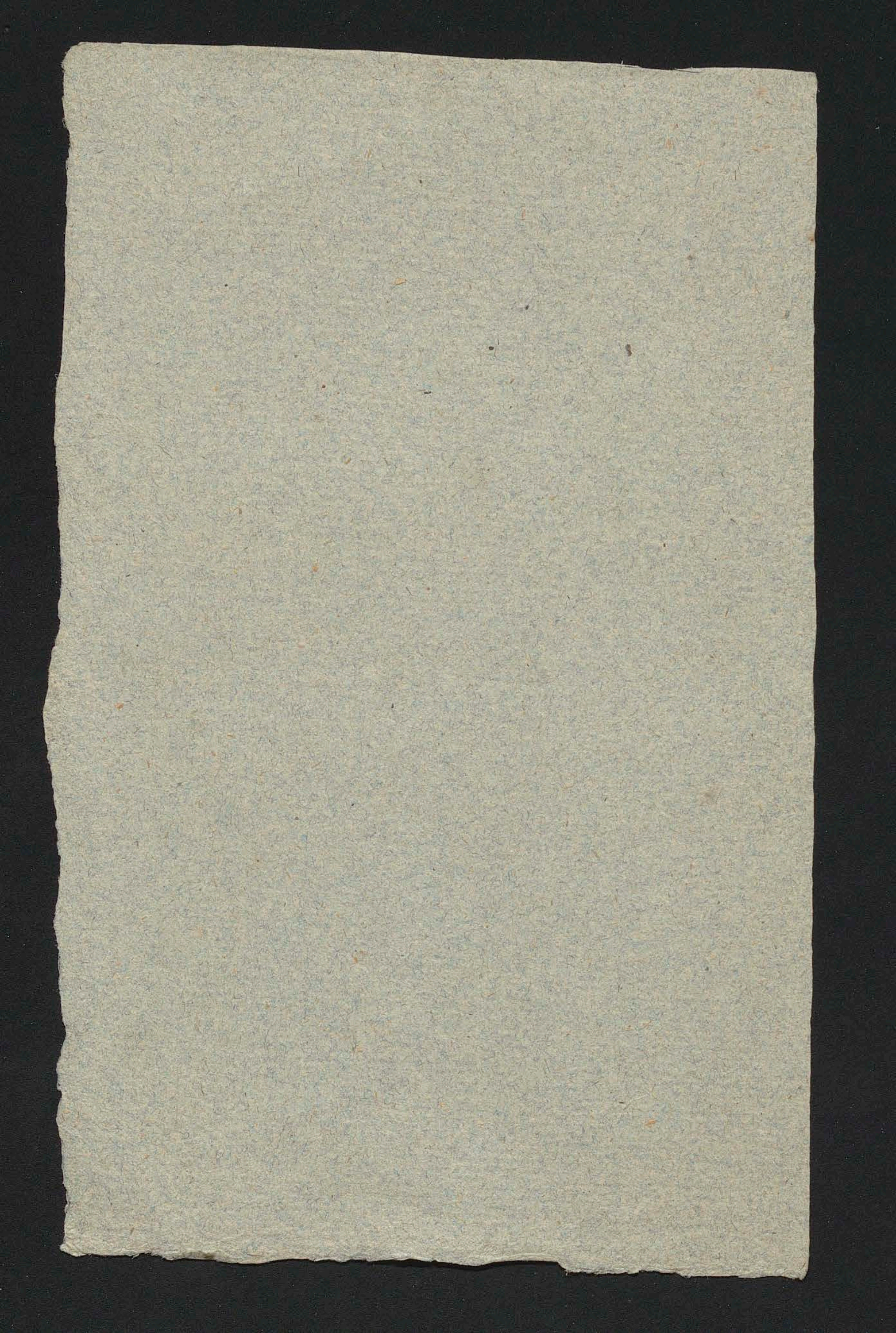
1624 podatek na zbojce.

~~1625 Andrzej Zborowski Kasztel. oświęcim. Vol. leg~~

Sejm warszawski z r. 1632 za Zygmunta III stanowi aby do podatków (uchwalonych ~~na złocz~~ bezpieczeństwo od złoczyńców r. 1624 na sejmie) należały majętności po Skawinę. Vol. leg. III p. 711.

(więc dawniej tak daleko może granica nie sięgała)

1632 Achacy Przyłęcki Sekretarz Krol.
1633. ~~Piotr~~ Komorowski starosta oświęcimski / zatorski
1634 Stanisław Lubomirski "
Vol leg

135

Oświęcim

Jan Pieniążek h. Odrowąż, starosta oświęcimski 1681 (Ob. Ciekanowski Kasper: Abrys Komety. Cracoviae 1681. 4to dedykacya.)

1547 d. 23 Junii bawił Zygmunt I w Zatorze.

Lustracya Starostwa Oświecimskiego r. 1660.

za starostwa Hieronima Wierzbowskiego wojewody brzesko-kujawsk. wielkorządzy krakowskiego.

Oświecim miasto. – Urząd miejski przyniosł pełną skrzynię praw. i przywilejów; dla nieznośnych stacyi żołnierskich przyszło miasto do wielkiego ubóstwa, tak iż tylko 10 gospodarzy zostało. Miasto i folwark Franciszkowice zasiadło na 6 łanach; role jednak nierównie mieszczanie posiadają. Płacą czynsz rolny na 2 raty po 7 zł. 14 gr. – Z domów osiadłych płacą czynszu domowego po 13 gr. jest takich domów osiadłych 20; z domów w których nie mieszkają płacą sukcessorowie czynszu po 6 gr.; jest takich domów 20; czynsz ten płacą do zamku. – Przedtym było osady 500, rzemieslników 200; teraz jest osady 21 rzemieslników 6. – Administratorowie żup wielickich przenieśli stąd skład solny do Biaszowic, Byronia i Pszczyny, mieszczanie jednak płacą 36 zł na i pobor. – Z ogrodów w mieście i na przedmieściu dają 2 zł. 20 gr. osobna, i prócz tego do klasztoru oświecimskiego 4 zł. 24 gr.

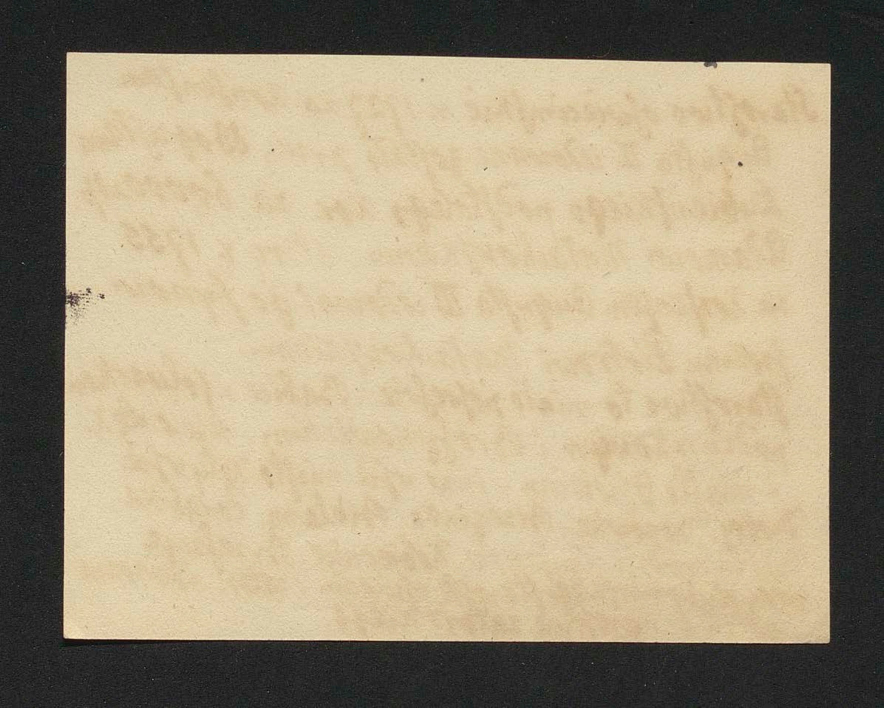
Poczta: na Wielkanoc dają mieszczanie słoniny 4 połci (po 2 zł.); na Zielone Świątki 2 jałowice (po 6 zł), piwa 3 achteli (po 4 zł); na Boże Narodzenie wieprzów karmnych 2 (po 6 zł), piwa 3 achteli (po 4 zł) — Rzeźnicy, dawniej było w r. 1569 jatek 10; dają ~~dawniej~~ 2 cielęta (po 2 zł. 10 gr.) połowicę wołu (10 zł) i z jatki po 3 kamienie łoju (po 5 zł) jest teraz jatek 5. Rzeźnicy produkowali przywileje na ich cech od Zygmunta Augusta i Zygmunta III w których zakazano żydom bić woły i jałowice, jednakże cech z żydami zrobił kontrakt w r. 1591 w którym dozwolono żydom na rok bić 60 sztuk bydła wielkiego. — Piekarze dawali dawniej z każdej jatki po 1 zł; ponieważ jatki przez żołnierza popalone, sprzedają teraz chleb na podsieniach; dają wszyscy piekarze inkludując kukle na Boże Narodzenie czynszu rocznego 17 zł. 20 gr. — Szewcy: każdy szewc płaci po 24 gr. co razem uczyni czynszu od wszystkich 8 zł. 24 gr. — Łaźnia z tej płacono dawniej na kwartał 2 zł.; teraz jej niema. — Targowego nie wybierają pieniędzmi tylko naczyniami albo statkami na potrzebę zamkową. — Ogrody dawniej od 2 ogrodów i placu gdzie była dawniej stodownia pod zamkiem płacono 2 zł. 24 gr. teraz z jednej chałupy tylko tamże stojącej płacą 2 zł. 24 gr. — Rybitwów na rzece Sole niema, z jeziorka woda zabrała; rybitw i z Wisły płaci 6 zł. — Gorzałka: podług przywileju z r. 1569 wybierali mieszczanie ten czynsz na poprawę miasta; teraz go niewybierają z powodu zniszczenia — Role 2 wójtowskie przeszły od Walentego Skidzińskiego na konwent dominikanów — Cło zamkowe ziemskie wybierają od wozu ładownego po 8 gr. od bałwana soli 1 gr. 6 pie: niążków, od beczki wina 4 gr. od postawu sukna morawskiego

6 denarów, od konia 6 den. od półbeczki oleju 6 den. od garca masła 6 den. od barana 3 den. od beczki śledzi ~~xx~~ ~~den.~~ węgorzy, miodu 12 den. od beczki ryb słonych lwowskich 1 gr. 6 den. od beczki ryb drobnych 12 den. od beczki piwa 6 den. Cała intrata z cła na rok 239 zł. 6 gr. – Cło wodne: od izby drzewa 1 zł. 2 gr. od pułtu 16 gr. od dziesiątka tarcic ~~xxx~~ dziesiąta tarcica, od 10 kop gontów 10-ta kopa; szlachta tego cła nie płaci. – Żydzi w r. 1569 płacili na zamek pieprzu 12 funt. (funt po 12 gr.) szafranu funtów 2 (funt po 18 zł.) – Pieniądzy koronacyjnych zapłacili 38 zł. – Wóz wojenny. – Pieniądze do kustodyi skarbu koronnego płacą pensią kustoszowi 36 zł. – Wojciech Baliszkowic produkował przywilej od książąt oświecimskich Wacława i Przemka r. 1441 aprobowany przez króla Władysława na zagrodę Woczkowską zwaną i swobodną drogę. – Młyny: 1) Młyn pod zamkiem na przykopie o 3 kołach korzecznych daje 2 mierze na zamek (sam pobiera 1) i za wieprze z karmne 36 zł. Z owego wymiaru (2 miar) dostaje się na zamek rocznie 30 korcy żyta (korzec po 1 zł 6 gr.) pszenicy korcy 20 (korzec po 2 zł. 6 gr.) miesice korcy 15 (korzec po 24 gr.) słodu korcy 25 (korzec po 1 zł. 6 gr.) – 2) Młyn na Długiej ulicy o 2 kołach korzecznych i 1 stępnem, z niego czynszu za 2/wieprze i za strucle 28 zł. z wymiaru dostaje się korcy żyta 30, pszenicy 10, miesice 10, słodu 25. – 3) Młyn u stawu kościeleckiego w nim były 2 koła korzeczne, teraz pustkami stoi. – Przez odjęcie stawu Zadymacz zwanego do starostwa zatorskiego młyny czasto stoją. – Cło koronne wybierają na króla w Oświecimiu także.

138

Starostwo oświecimskie r. 1727 za konsensem Augusta II cedowane zostało przez Bogusława Lubieńskiego podstolego kor. za 60,000 złp. Adamowi Małachowskiemu, który r. 1755 za konsensem Augusta III cedował go synowi swemu Piotrowi Małachowskiemu.

Starostwo to miało possesje: Babice z folwarkiem podzamkowym i Broszkowickim, wieś Łęki i miasto Oświecim – inne wsie: miasto Kęty, wsie Dwory, Monowice, Brzezinka, Bielany, Porąbka, Międzybrodzie, Bujaków, Kobiernice, Brzeszcze przez Lubomirskiego starostę oświecim. i zator. oderwane zostały do starostwa zatorskiego.

Instrukcja na sejm dwóchniedzielny po koronacji Stanisława Augusta na d. 3 Grudnia 1764 w Warszawie złożony pp. Ignacemu Przebendowskiemu puc: kiemu, mirachowskiemu staroście i Piotrowi na Skrzynnie Duninowi staros: cie zatorskiemu posłom Xięstwa Zatorskiego i Oświecimskiego obranym na sejmiku poselskim w Zatorze d. 29 października 1764 dana.

1) hołd Królowi i podziękowanie prymasowi za elekcją dokonaną
2) Powtórne prośbę o pozwolenie obrania drugiego deputata z województwu ruskie: mu na trybunał; aby na zamku Oświecimskim Kaptury sądzone były.
3) Podatki aby na prawdziwe potrzeby kraju tylko wybierane były
4) Aby Król miał wzgląd na nagrodę zasług Józefa Sargasza na Zawienny Za: klińskiego kasztelana oświecimskiego oraz przy rozdawaniu wakansów wzgląd na zasługi Ignacego Przebendowskiego puckiego mirachowskiego starosty posła oświecimskiego, i przy wybieraniu kwarty wzgląd na Piotra Dunina starosty zatorskiego który poprawiał zamek zatorski
5) Mają wyjednać aprobacyę zamiany gruntów między dobrami ziemskiemi Wojewody inflantskiego i dobrami starostwa zatorskiego.
6) Sołtystwa: Wójtowstwa biskupie aby szlachcie oddane były.
7) Aby pensyja zaległa z żup wielickich należącą (według Komisyi 1696) woj: skim Oświecimskim którą nie wypłacono s.p. Stanisławowi z Brzezia Rusockiemu zwrócona została synowi tegoż Tomaszowi Rusockiemu.
8) Starać się o wypłatę Xiążętom Lubomirskim za odebrany Szyb Solny Kune: gunda przez Komisyją 1726 do żup wielickich wcielony.
9) Starać się o nadanie posady Łożupka Wielickiego dla Ignacego Za: kroczyńskiego obywatela oświec. i zators.
10) Dobra Kluczników w części od Franciszka i Antoniego Dembińskich a w części od miasta Oświecimia zakupione aby nie podlegały juryzdykcyi miejskiej w Oświecimiu
11) Wójtostwo w Kętach niegdyś na lenność Stokowskich od królów dane aby teraz: niejszemu posesorowi Łodzińskiemu podstolemu zatorskiemu na lenność potwier: dzone były.
12) Dopraszać o zapłacenie długu (należnego r. 1729 Janowi Kempińskiemu) sukcesor: ce Katarzynie Trzeszczowskiej.

13) Nalegać na zamknięcie jezuickiego Uniwersytetu lwowskiego i restitucyją praw akademii Krakowskiej co do Kolonii.

14) Starać się o aprobatę fundacyi Głowińskiego Piarów we Lwowie

15) Naprawa forteczy Jasno-Górskiej

16) Starać się o przypuszczenie do indygenatu p. Pyrrus a Varilaeo dla zasług literackich

17) Staranie się o Kanonizacyją S. Jana Kantego i Wincentego Kadłubka wyjednać.

18) Obmyślenie gratyfikacyi posłom z Księstwa Zatorsk. i oświecimsk.

podp. Józef Jaklinski Kaszt. oświecimsk. Ignacy Przebendowski marsza: Konfederacyi tek. Księstw skonfederowanych – Tomasz Jakliński Konsyliarz Konfederacyi Księstw – Ignacy z Bobrowki Bobrowski Konsyliarz

Piotr z Małachowic Małachowski starosta oświecimski.

zaraz po Koronacyi posłano z adoracyją do Krola obranych posłów Adama Pruszyńskiego i Jana Antoniego Starowiejskiego.

Specyfikacya Starostwa Oświecimskiego r. 1771.

Do Starostwa Oświecimskiego należą possessie: Oświecim miasto, Babice wieś z folwarkami pod zamkiem i Broszkowicach, Łęki wieś z folwarkiem. Inne possessye wymienione w Lustracyi r. 1564 podczas Inkorporacyi Xięstw Zatorskiego i Oświecimskiego do województwa Krakow. jako to miasteczko Kęty, wsie: Dwory z folwarkiem, Monowice, Brzezinka, Bielany, Porębka, Międzybrodzie, Bujakow, Kobiernice i Brzeszcze, odpadły do Starostwa Zatorskiego wtedy gdy Lubomirski trzymał oba Starostwa: Zatorskie i Oświecimskie. – Percepta roczna prowentów starościńskich: 1) Miasto Oświecim: Czynsze z domów i placów 342 złp., Piekarze dają czynszu 20 złp. 12 gr., Rzeźnicy 170 złp., Kahał żydowski daniny rocznej 79 złp. 6 gr., Żydzi pod zamkiem czynszów z domów 174 złp., Z arendy propinacyi w mieście i we wsi Babicach 2002 złp., Od Żydów Komorników mieszkających w Karczmie Oświecimskiej czynszu rocznie 78 złp., Od Kmieci w Babicach czynszu 183 złp. 18 gr., Od tychże za kury i jaja 40 złp. 6 gr., Czynsz z ogrodu w Babicach 12 złp., Od zagrodników w całem Starostwie czynszu 365 złp. 18 gr., Dochod z krescencyi (po odtrąceniu na zasiew i na ordynaryję Ekonoma i czeladzi) 1319 złp., Dochod z krów dojnych na folwarku w Broszkowicach 226 złp. 18 gr., Razem rocznego dochodu 4704 złp. 18 gr. – Wydatki: Myto roczne ekonoma i czeladzi na folwarkach pod zamkiem i w Babicach 597 złp., Wydatki miejscowe (Expensae fundi) 839 złp. 21 gr., Pogłówne zamkowe

czyli Subsidium charitativum w dwóch ratach 441 złp. 17 gr., Kwarty czyli czwarta część prowentów podług ostatniej Lustracyi do Skarbu Rzeczypospolitej 1414 złp. 10 gr., Summa wydatków 3292 złp. 18 gr. po których potrąceniu pozostaje czysty prowent roczny 1412 złp. – 2) Wieś Łęki. Od Kmieci czynszu 18 złp., Od tychże za kury i jaja daniny 19 złp., 3 gr., Z młyna czynszu 96 złp., Od Kupu za pańszczyznę 14 dni rocznie (po 6 złp.) 84 złp., Od poddanych za wysiew lnu na rolach folwarcznych 15 złp. 9 gr., Od bydła pasącego się na pastwiskach folwarcznych 51 złp. 18 gr., Z propinacyi trunków 320 złp., Dochód z Krescencyi po odtrąceniu na zasiew, na dziesięcinę i na ordynaryję Ekonoma i czeladzi folwarcznej 1112 złp., Dochód z krów dojnych 180 złp., Razem rocznego dochodu 1896 złp. – Wydatki: Myto roczne Administratora i czeladzi 170 złp., Wydatki miejscowe 10 złp., Kwarty do Skarbu 477 złp. 29 gr., Summa wydatków 657 złp. 29 gr. po których potrąceniu pozostaje czysty prowent roczny 1238 złp. 1 gr. = Podatki skarbowe poddanych: 1) Wieś Babice pierwotnie założona na 17 rolach kmiecych, ma teraz role kmiece podzielone na 37 części dla tyluż rodzin, Zagrodników (hortulani) po różnych miejscach 9, Komorników (inquilini) 9. Wieś ta płaci do Skarbu rocznie Hyberny 150 złp., Pogłównego –. 2) Wieś Łęki pierwotnie założona na 10 rolach kmiecych, ma teraz też role kmiece podzielone na 35 gospodarzy, Zagrodników (hortulani) 9, zarobników (Gazarii) 9, Komorników (inquilini) 6. Wieś ta płaci rocznie do Skarbu Hyberny 150 złp. Pogłównego –. 3) Żydzi na gruncie miejskim i pod zamkiem: Żonatych posiadających domy 7, Żonatych komorników (inquilini) 28, Wdów komornic 5, Młodzi żydowskiej 36, Sług żydowskich 6, wszyscy płacą do Skarbu rocznie Hyberny 611 złp., Czopowego (contributio ducillaris) 300 złp., i prócz tego od każdej głowy pogłównego (contributio capitalis) po 2 złp.

W mieście Oświecimie rzeki Wisła i Soła, a w Łękach Soła przez wylewy i podrywanie brzegów znaczne robią szkody i wymagają ciągle robienia tam i jazów.
Possesorem Starostwa Oświecimskiego jest Piotr hr. Małachowski, który na takowe otrzymał za Konsensem Królewskim r. 1755 cessyą od ś. p. ojca swego Adama hr. Małachowskiego Krajczego Koron.
Tenże Adam hr. Małachowski nabył toż starostwo r. 1727 za Konsensem Augusta II Króla, od ś. p. Bogusława z Lubny Lubieńskiego podstolego Koronn. za 60,000 złp. Powyższą Specyfikacyją przesłał Piotr hr. Małachowski Starosta na żądanie wystosowane ze Lwowa d. 16 Październ. 1772 przez Jana Antoniego hr. Pergen pana na Pohlig i Oblat, Szambelana i Radcę tajnego Jego Ces. Mości, Kawalera orderu S. Szczepana, Gubernatora Galicyi.
Jurysdykcyja Starosty Oświecimskiego sądowa rozciąga się na oba Xięstwa Zatorskie i Oświecimskie nie tylko co do Sądów spraw Szlachty w tychże Xięstwach osiadłej, ale także i co do apellacyi od Sądów miejskich radzieckich, przyczém także co rocznie Starosta słucha rachunku Urzędu miejskiego z prowentów i wydatków miejskich. Wszelkie cytacyje wychodzą pod imieniem i pieczęcią starosty któremu służy prawo substytuowania na swe miejsce Podstarościego i Sędziego spraw. Starosta obiera też Urzędników grodzkich dożywotnich jako to: Pisarza, Wicesgerenta i Regenta Kancellaryi i odbiera od nich przysięgę; obiera też Subdelegatów do exekucyi wyroków. W razie nieobecności wojewody Krak. i Kasztelana oświecimsk. jeżeli zemrze Sędzia lub Pisarz ziemski, Starosta swym Uniwersałem zwywa Szlachtę na Sejmik do obioru nowego Sędziego lub Pisarza, w dzień wyznaczony. Obowiązkiem jest także Starosty co roku 2 razy być obecnym przy ustanowieniu Taxy Wojewody lub Podwojewodziego na rzeczy. Termina Kadencyj Sądów grodzkich oznacza Starosta albo Podstarości i Sędzia i nakazuje Woźnemu przysięgłemu dzień reasumpcyi Sądów publicznie ogłosić w rynku miasta, na którym to terminie Starosta lub jego Wiceegerent sprawy podług kolei jak są zapisane poprzednio w rejestrze i po poprzedniej Cytacyi stron na termin, sądzi, dając znać dzwonkiem ręcznym i obwołaniem

przez Woźnego o rozpoczęciu sprawy. Sądy trwają od 8ej godzi=
ny rano do południa i popołudniu od drugiej do zachodu słońca.
W sprawach cywilnych (causae juris) po wywołaniu sprawy strony
podają Sędziemu piśmiennie lub ustnie swe Merita cum Contro=
versiis. Po odejściu stron Sędzia (który ma vocem decisivam) naradza
się z Pisarzem (mającym vocem consultivam) i przywoławszy zno=
wu Strony, wydaje albo Dekret finalny, albo też odraczający
(Dilatio) na dalsze Sądy; po czém jezli nie zajdzie Appellacyja do
Trybunału, ogłasza się na przegrywającego sprawę Dekret sub
poena bannitionis perpetuae wrazie nieprzyjęcia Dekretu, i
wyznacza się wygrywającemu Traditio bonorum partis citatae,
adhibito etiam brachio militari. Wrazie niestawienia się wychodzi
Decretum contumaciale cum poena bannitionis perpetuae et execu=
tionis de bonis jurevicti. W Sądach tych od każdej czynności
(Actus) n. p. a Lucro bannitionis perpetuae, a Contumacia, a Sententia,
a Decreto, a Motione seu Appellatione, a Protestatione, a Publica=
tione pobierają się Taxy, które jako akcydensa w połowie idą na
Sędziego, a w drugiej połowie na Pisarza, równie jak i kary są=
dowe 3 marcarum (t. j. 4 złp. 24 gr.). Osobne zaś taxy za wciąganie
aktów do Ksiąg pobiera Kancellaria grodzka, które idą na samego
Regenta Kancellaryi, jako to: Ab inscriptione perpetua: donationis,
cessionis, roborationis, advitalitatis, debitorea, quietatoria, a Mani=
festatione, protestatione, relatione, ab Oblata transactionis, ab
effidejussione, obductione, extraditione transactionis, a sigillo.-
W sprawach kryminalnych w sądach grodzkich z osobami szla=
checkiemi i possesyonatami podobnie się postępuje jak w sprawach
cywilnych, wyjąwszy Crimen laesae Majestatis który się odsyła do
Sejmu, i Crimen furti w którym Sąd grodzki tak samo postępuje
jak cum personis plebeis et rusticis sądząc podług prawa Magdebur=
skiego, którego wyrok nie przypuszcza żadnej appellacyi. Starostę
grodowym oświecimskim r. 1772 był Piotr Małachowski, a Podstarosćim
i Sędzią Michał Werycha Darowski.
Kasztelanem oświecimskim r. 1772 był Józef Saryusz na Zasiennej Jakliński
piastujący tę godność od lat 16, przy której nie miał żadnych dochodów (jako honorowej)
tylko zasiadał na Sejmie i w Radzie Króla gdzie miał głos doradczy. Czasem zamiast
Wojewody Krak. zwoływał Szlachtę na obiór wakujących urzędników ziemskich t. j.
Sędziego, Podsędka i Pisarza, podając po 4 kandydatów na każdą posadę. Juryzdykcyi nie miał
żadnej.

Kalendarzyk polityczny na rok 1776.

Województwo każde miało urzędników: Podkomorzy, Starosta, Chorąży, Sędzia ziemski, Stolnik, Podczaszy, Podsędek, Podstarości, Cześnik, Łowczy, Wojski, Pisarz ziemski, Miecznik, Wojski mn. Skarbnik, Sędzia Grodzki, Podw. Krak, Podwoj. Proszow. i t. d. Komornicy Grodzcy z każdego obwodu, Pisarz Grodzki, Regent Grodzki.

Gród Sandecki: Starosta Stan: Małachowskie Wojski, Podstoli: Sędzia, Pisarz, Podwo. Komorr. Gran. Regent.

Księstwo Zatorskie: Oświec.

Starosta Oświecim: Piotr Małachowski Chorąży, Sędzia Ziemski, Stolnik, Podczaszy, Podsędek, Cześnik, Łowczy, Wojski, Pisarz Ziemski, Miecznik, Wojski mn. Skarbnik. Pod: i Sędzia Grodzki, Pisarz Grodzki Podw:

Kasztelani sandecki Stan Ankwicz, Oświęcki Wojciech Kluszewski Przemyski Szymon Szeptycki, halicki Stanisław Wokel, Sanocki Józef Małicki, Czchowski Stefan Dębowski, Oświecimski Józef Zaklińsk, Lubaczewski Marcin Dydyński, Biecki Wojciech Rzyszczewski.

Wojewoda Ruski August Ks. Czartoryski Wojewoda Bełski Ignacy Cetner. Kasztelan Wojnicki Stanisław Dembiński Kaszt. lwowski Antoni Morski, kaszt. lubelski Kajetan Szeptycki Kaszt. bełzki Andrzej Kuropatnicki

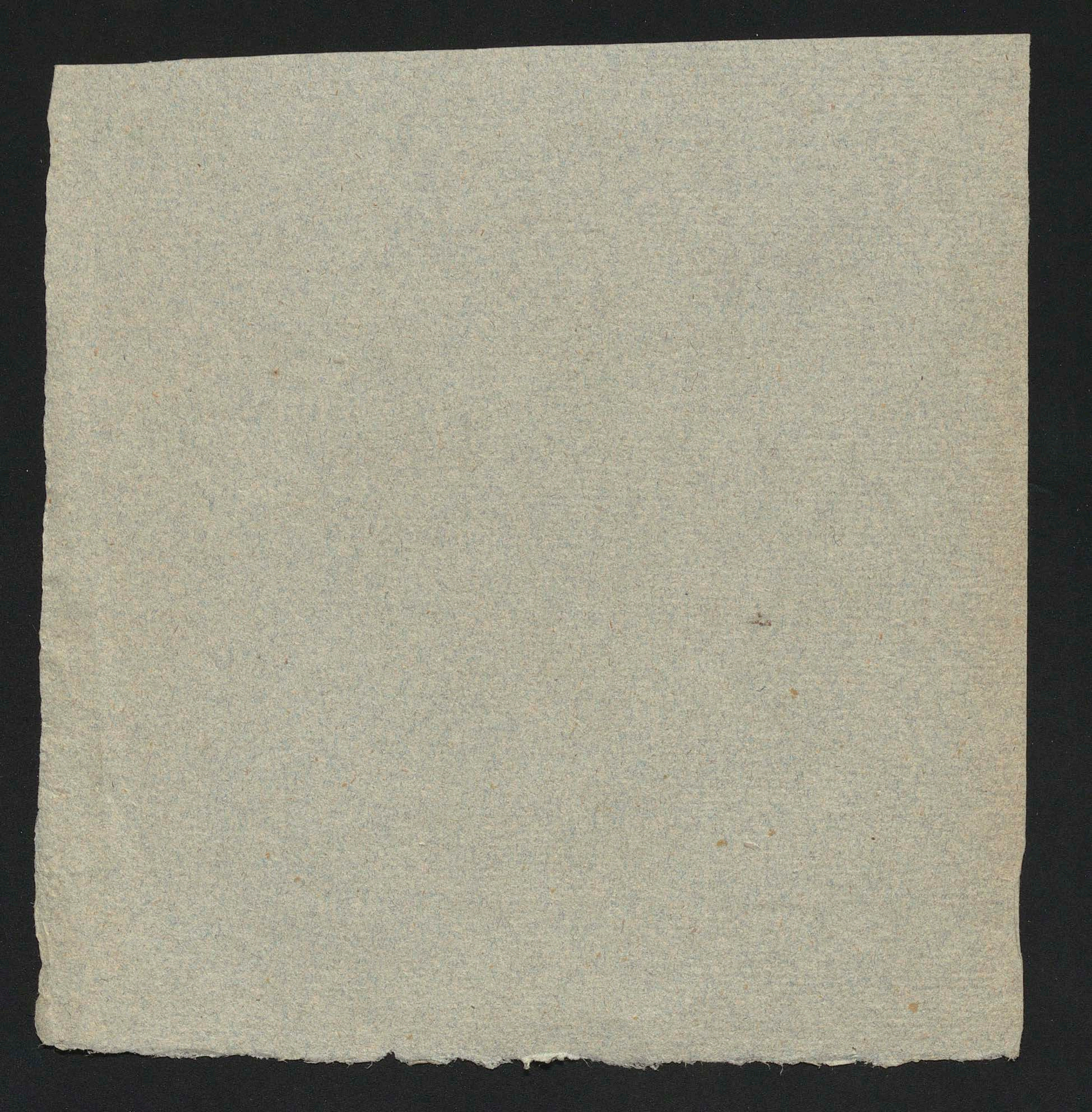
Starosta Sandecki Stanisł. Małachowski, Starosta biecki Wilh. Siemieński Sędzia ziemski Sandomirski Max. Zborowski Starosta Pilzniński Stan. Piniński Star. Żydaczewski Kazim: Rzewuski pisarz polny Kor. Star: przemyski Alex Borzęcki, Star. Sanocki Józef Mniszech, Sta halicki Józef Potocki Starosta trębowelski Joachim Potocki podczaszy lit. Star. Kołomyjsko Star. Ignacy Cholonieski Star. Czerwonogrodzki Kazimierz Rzewuski Starosta bełski:

Stan Potocki Star: bełski: Józef Mier, Star Lubaczowski
Jerzy Mniszech

R. 1710 miasta Kenty, Zator, Wadowice oraz wsie Królewskie Kobiernice, Dwory, Monowice, Porąbka, Piotrowice, Trzebieńczyce, Laskowa, Ponikiew, Rzeki, Bujaków, Śnięd Zybrodzie, Brzeszcze należące do starostwa zatorskiego (w których to wsiach w każdej wtedy był wójt - advocatus - i przysiężni - jurati -) będącego pod administracyją Pawła Rylskiego, podali do urzędu grodzkiego oświęcimskiego konotacyją summ które wydali na chorągiew husarską Królewską (Cohors hastata gravioris armaturae J.K.M.) i szkód uczynionych przez tę chorągiew gdy miała przez rok od 1709 do 1710 stacyją zimową (hiberna) w dobrach starostwa zatorskiego poczynionych. Chorągiew własna pod namiestnictwem Borowskiego miała główne leże w Kentach (gdzie stał pułkownik) i wsiach królewskich (może to dla Lubomirskiego przeciwnego Królowi ją postano) (gdzie stali deputaci i pocztowi) dała się dobrze we znaki musiano jej dostarczać wikt, trunki, owsy, siana, (podwody) przytem robiła exekucyje plądrowania domów wieśniaków, wiś żyta w piwnicach podpalała domy i stodoły. Tak sobie postępowali deputaci tak zwani czyli towarzysze owej chorągwi, ludzie - jak protestacyja opiewa musieli się po lasach ukrywać, ludzie musieli hyberną ciężką tym deputatom płacić i wszystkich wygód dostarczać

Wydały Kenty i poniosły szkody 30337 złotych 5 groszy

Wadowice	7072	"	— "
Zator	6404	"	20 "
Dwory	5423	"	20 "
Monowice	5480	"	— "
Brzeszcze	4350	"	10 "
i t. d.	(podług aktu niecałego)		

144

1589 Baltazar Porębski poborca krak.
1609 Hieronim Przyłęcki z Przyłęka poborca za torski 1609.

• W Księstwie oświęcimskim i zatorskim płacono plebanom wynoszę roczne pieniężne (mansgult, manzgielt, meszne) (Messgelt) n.p. r. 1521 w Zatorze 12 grzywien. – oraz Taczmę na dzień S. Marcina (osep) n.p. w Zatorze 17 metret. siliginis et 17 metretas avenae, co na pieniądze zredukowano 4 grzywien – oraz Mensalia na Wielkanoc (w Zatorze 3 zł) – i Kolędę (Columbatio) od każdego mieszkańca w Zatorze po 8 trojaków a od chłopów po 4 trojaków – Dochód plebana z tych to danin w Zatorze r. 1521 czynił (podług Liber Retaxationum) 22 grzywien nie licząc w to gruntów plebańskich i dziesięciny która scholasteria Krakowska pobierała.
– Missalia vulgo Taczma vel Osep

Liber Retaxationum dioecesis Cracov. wspomina 1521 mensura zatoriensis (miara zatorska co do korców)

Excerpt z manuskryptu in folio

Mons iste Żarek - eo, quod proximè conjunctus sit Superiori monti, - diceba-
„tur antiquitus Żar - in quo sunt celeberrimæ Arcis Barwałdi ruinæ - quæ
arx olim pertinebat ad Ducatum Oswiecimensem, tandem quia in eo Latrocinia
exercebantur - quia Ladislaus Skrzynski Hæres in Barwałd vulgo Włodek Skrzyn-
„ski cognominatus ibi Prædones Servabat - qui ex altitudine montis visis mer-
„catoribus ex Ducatu ad Regnum descendentibus - e converso mittebat eos in vias
publicas - et Prædam abigebat - occisis Mercatoribus; Quapropter Rex Casimirus
tertius volens consulere Securitati Incolarum - obtinuit per certa Pacta à Duci-
„bus Zatoriensi et Oswiecimensi Arcem illam - cumq̃ prædictus Ladislaus Skrzynski
obijsset - uxor ejus Catharina non destitit ab inceptis Mariti sui Latrociniis -
Rex itaq̃ indecens Sua Majestate existimans aperte contra illam mulierem
procedere, præcepit Præfecto Castri Lanckoronensis - qui cum ea familiariter
agebat, ut eam vinctam ad Suam Majestatem mitteret; quod illa resciens co-
„gitare cœpit - qualiter Præfectum Arcis de medio tolleret - et simulans Amicitias
rogavit eum, ut ad se veniret ad Prandium - dicens se illum optimè tracta-
„turam; At ille Doli et malitiæ ejus non ignarus - venturum se promisit -
ita tamen ut de ea capienda cogitationem non deposuerit: Sciens namq̃
quod illa suos Latrones in Cameris servaret - et tunc primo eos emitteret
è latebris - dum Latrociniis Tempus opportunum videbat, præcepit suis
servis - ut seras quam plurimas secum acciperent - reliquos autem milites inter
Sylvarum Latibula quam proximè sub Arce recondito esse curavit, ut cum pri-
„mum daretur signum ab eo, mox accurrerent suppetias laturi:
Venit itaq̃ ad illud funestum Prandium - quasi Doli inscius - excepit illa blande vi-
„rum Patrinum illum alias / kmotrem / nominans - quippe qui eam ad levandum
e Baptismale suum Filium - adsciverat; tum post longos sermones cum Famuli
Præfecti Lanckoronensis omnes cameras singulis seris clausissent - illa inscia
Prandium afferri jussit - cumq̃ pro more aqua manibus ministraretur - illa
Pugione quem semper gerebat fortissimè pupugit Pectus Præfecti dicens in
hæc verba a z marzłes kmotrze putans se illum confodisse; At ille quia bonum
Toracem induerat - ut prescius Doli - eam mox aggressus est cum suis - frustra
illa opem suorum inclamante - ut pote qui clausi erant fortiter seris, interim ad da-
„tum Signum accurrerunt in insidiis positi Milites, et ligarunt illam Furiam in-
„fernalem - sicq̃ ligatam misit Præfectus ad Regem Cracoviam, quæ combusta
est vivens - et Arx cum parte Barwałd - quæ erat hæreditaria illius Fisco
Regio adscripta est. —

Verzeichniss

der im Herzogthume Zator und Auschwitz gelegenen Ortschaften

mit Angabe der Bevölkerung nach der Conscription vom J. 1846 und richtigen Benennung ~~der Ortschaften~~ wie solche in den alten Urkunden und bis nun von den Einwohnern gebraucht wird.

○ ~~Deutsche~~ Dorfschulen ♁ Pfarrkirche ✝ Filialkirche ◎ Hauptschule ◎ Trivialschule
○ Dorfschule

17 w

	Ortschaft	Bevölkerung
Unber. ♁ (Filial)	Andrychów ~~[illegible]~~ (Andrichau) (früher Jędrzychów) Stadt (miasto fund. 1767) (Czernych) Henryków, Heinrichsdorf (Villa Hermanni 1326?) Märkt. Magistr.	1052
Unber.	Andrychów D. (Czernych)	2268
	Babica (bei Witanowice)	632
	Babice (bei Oświęcim) (star. oświecim)	
	Bachowice (xiążęt oświec. przed 1490) (1302) (Bratmansdorf? 1400)	808
		1337
	Bark	
	Barwałd dolny	327
	Barwałd górny Bestehen dreier (mit Attinenzen Chlewna, Delachowice und Kamieniec)	1251
♁	Barwałd średni (r. 1361 praw. niem. – r. 1765 kupuje Król. pol. od Włodków) (starostwo Barwałd) (1326 eccl.)	784
		1081
—	~~Bęczyn (powiat [illegible])~~	
♁	Bestwina górna (od Kłochów r. 1481 dostaja Myszkowscy) (Czernych) (Żebracza, Janowice, Zabieki) (1326 eccl.)	~~523~~
	Bestwinka (früher Bestwina dolna) (Czernych)	1671
	Biadaszków (fara Lewel – 3/4 mili od Żelosny) - - - 328 ludz.	810
Unber. ♁ ◎	Biała Stadt sammt der Vorstadt Biała (erzg. miasto 1723 – starostwa lipnick.) Vorstadt (Markt)	5401
♁ ○	Bielany (star. zator) (1457 xięst. oświecim) r. 1567 zaczęto osadzać wieś	1015
	Bierna	237
Unfruchtbar	Bor łodygowski	
		97
	Bor wilkowski	113
	Borek szlachecki (Borek nobilium)	371
	Brożkowice (star. oświecim)	213
	(Biadaszków koło Lewli) zyw	19991

26 w

Brzeszcze mit den Attinenz Przybor (star. zator. oświec.) . . 1543
Brzezinka pod Andrychowem (Czernych, ~~(1454)~~) . . 331
~~Brzezinka pod Brzeźnicą~~ (do Wiel. Korz. dow Krak.) (pow: ~~Szczyrzycki~~) ~~438~~
Brzezinka pod Oświęcimem (star. zator) (1454) (star. oświecim) 802
Brzeźnica radwanska mit den Attinenz Łasiecki (et Czermna, Owsianka, wioska) . 646
Brzusznik . . . . 488 Żyw
Buczkowice 859
Budy 85
Bujaków (nabywa r. 1504 Król Alexander w zamianie (star. zator oświec.) (1454) . 946
† ○ Bulowice [illegible] (Buldorf) (1454) (Kiczów) 2960
Bystra mała . . . . 548 Żyw
Bystra wielka . . . . 363 Żyw
† ○ Chocznia (starostwa barwald.) str. 1440 . . 12196 2610
Chrząstowice 335
† ○ Cięcina . . . . 1280 Żyw
Cisiec . . . . 1590 Żyw
† ○ Czaniec ([illegible]) (Czernych) (1454) . . 2842
Czerniechów . . . . 726 Żyw
Dąbrówka 501
† ○ Dankowice (Dankersdorf) (1326 eul.) . . 960
○ Dwory mit den Attinenz Las (star. zator.) (1454) . . 1729
Facimiech (paraf. Krzęcin) 276
† Frydrychowice (1326 eul.) 1702
† ○ Gierałtowice (Villa Gerardi 1326 eul.) (Geraltsdorff 1400) . 390
Gierałtowiczki 390
+ Gilowice . . . . . . 14518 . . 1797 Słem

(at was (pow. Milówka) Żyw . . 26 . . 26824

25 w

♁	Głębowice ~~Głębowice~~ (Chudorf 1326) (Reimnersdorf) (Raimandorff 1400)	1266
	Głemieniec	99
	Godziszka nowa	295
	Godziszka stara	312
	Godziszka wilkowska	165
	Gołuchowice (starostwa barwałd.)	167
○	Gorzeń dolny mit dem Antheil Mikołaj	385
	Gorzeń górny	254
♁○	Graboszyce (früher Grabiszyce) (1326 eul.)	576
	Grodzisko (Grodziszcze od r. 1254 klasztoru zwierzynieck.) (do Bachowic dawniej)	315
♁○	Grojec (früher Grodziec) (1326 eul.)	1250
A.	Grzybówka mit dem Meierhof Włosień; Antheil zu Osiek	
♁○	Hałcnów (Alzen) (tu leżała wieś Kiezerowice r. 1531) (1454) (tu leżała 1580 wieś Birkulterwice w której była fara)	2159
	Harmęzy (früher Charmęzy) (Czernych) (1454)	320
+	Heleznarowice oder Hecznarowice (Zygezadorf) (Czernych)	815
	Hobot	225
	Hucisko łodygowskie	288
	Hucisko żywieckie	326
♁○	Jajuszowice (früher Jawiszowice) (Dawisch) (Czernych) (1326 eul.)	1677
	Jamniki	206
○	Janowice (Czernych)	948
○+	Jaroszowice mit dem Antheil Zaskawie (starostwa barwałd.)	721
	~~Jaskowice~~ (~~1363 inter villas Radvanitarum~~ do Polski r. 1363 należy) (do przeczyt. pow.)	~~366~~
	Jaszczurowa	740
♁○	Jeleśna	2512
♁	Inwałd (Hinwald) (Czernych) Hetwand 1326	1755

Jezowice (Slemien) Ślemień (ad Kuronoś)

22 W Zsep Vorstadt von Żywiec - - - - - - - 318

— ~~Jaszczyce~~ (1427 ~~gladka~~ karwieś) (- należy ~~do~~ ~~szczyrzyckiego~~ pow.) - ~~242~~

Juszczyna pod Żywcem - - - - - - - 801 Żyw

Kaczyna - - - - - - - - - 398

Kalna - - - - - - - - - - 349

22 + ~~Kalwaryja~~ ~~Markt~~ ~~(należała do Zebrzydowic Radwanitanum)~~ (Nowy Zebrzydów r. 1635) ~~959~~

\+ Kamesznica - - - - - - - - 3155 Żyw

Kańczuga (przytem r. 1567 Nowawieś) (Czernych) - 466

Kaniów bestwiński (Czernych) dolny (tu była wioska Zebrawza dziś Kaniowek) - - - 208

Kaniów dankowski - - - - - 211

Kaniów stary (Czernych) górny - 986

przest. + ♁ Kęty (früher Kęty) (Linwind früher Lirbnduwnrdnu) Lintnmwirndn) Stadt mit dem Attinunz Magistr. Podlas. (wójtostwo w Kętach lokow. 1277) (Star. zator.) (1326 ent.) (Star. oświeum) 4889

♁ Klecza (ist. 1304 r.) - - - 13801 1137

Klucznikowice - - - - - - - 213

Kobiernice (Golzhoudnl) (star. zator.) (Oözzrnnif) (star. oświeum) (r. 1504 nabywa Król Alexander wzemian za Oświęcim) 1221

Kocierz Andrr - - - - - - - 685 Slemie

Kocoń - - - - - - - 672 Slem

~~Koliba Attinunz zu Żywiec~~

Koło lipowieckie - - - - - - - 89

♁ Komorowice (Polnisch-Batzdorf) (Czernych) (1454) - 1124

Kopanka - - - - - - - 400

— ~~Kopytówka (powiat szczyrzycki)~~ - - - - - - ~~255~~

Korbielów - - - - - - - 921 Żyw

Kossowa - - - - - - - - 446

Koszarawy oder Koszarawa - - - - - 2290 Żyw

Koziniec (star.-zator.) - - - - 8774 468

Kozy..w (Slemie) 25. 22575

⊙ ♁ Kozy (früher Kossy) (Kuibendorf) (Kniferdorf) (Dwie Kozy) (Duae Caprae 1326 eul.)	. .	2718
Kruki mit der Attinenz Lieklo	. . .	159
♁ ⊙ Krzęcin (od r. 1254 klasztoru zwierzynieck.) (1326 eul.)	.	628
+ ⊙ Krzeszów (państwa sush.)	.	3036
Krzyżowa (państwa żywiec.)	. .	1386 Żyw.
Kuków (Zuster.) (państwa sus.)	. . .	1451
Kurów (państwa slemień.)	.	835 Slemi
♁ Lachowice (państwa sush.)		2255
Łączany (r. 1250 nodług fałszywego przywileju Łączany darował Władysław xże oświeci. do Tyńca) (r. 1284 – z przysiółkiem Sajansze Zagórzkowice) 1302 nadał Mieszek Książe oświeciń klasztorowi w Tyńcu.	.	486
+ Las pod Slemieniem (vel Komorowice)	. . .	873 Slemi
Las Attinenz zu Dwory	.	
Laskowa mit der Attinenz Węglowice (früher Wiglowice) (star. zator.)	.	313
Łazy	. . . . .	271
+ Łękawica pod Rychwałdem	. . . .	1126 Slem
✝ Łękawica pod Kalwaryją	. . .	1442
Łęki (star. oświeci.)!	. .	789
♁ Lencze górne i dolne (früher Lincze) ~~Starostwa lanckoron.~~ (w pow. szerzeck.)		914
Leśna (oświecim.) (szlachta drobna (r. 1406 w Księstwie Oświeci. na służbie zamku oświecim.)	. . . . .	609 Żyw
Leśnica (star. barwałd.) (r. 1328 była tu plebania)		
Lgota (Ellgoth)		278
♁ ⊙ Lipnik (Kunzendorf oder Kunzenhofen) (Kunzdorf Kunzendorf) (1326 eul.) (starostwo lipnickie) (star. oświecim.)		747
⊙ Lipowa	. .	3573
Lipowa pod Zatorem	.	1498 Żyw
♁ Łodygowice (früher Lodwigowice) (Ludwigsdorf) (Ludovicivilla) klasztorowi pod Zauden r. 1310		184
Łysina	. . . . .	1617
Łyszczyna	. . . .	297
		232

22w

Malec (Kazimierz Jagiel. król 1485 wsie Malec, nowa wieś, Hełmczarowice, Kaniorygi darował Piotrowi Komorowskiemu). r. 1564 posiadał Jordan) . . . 528

Marcówka 591

ŧ o Marcy-Poręba (früher Poręba Markowa) . . 1386

Meszna (Medzwna seu Kunczendorf 1326 eul.) (Meszna osadzona r. 1812) . . 238

Międzybrodzie pod Kobiernicami (kobiernickie) (star. oświecim.) (star. zator.) (zamek Wołek 1451) . 1276

o Międzybrodzie do Lipnika (zatozone w XVI wieku) (star. lipnik) . . 1709

Międzybrodzie pod Żywcem . . . . 981 Żyw

Miejsce 228

+ Mikluszowice oder Mikuszowice (Mikendorf) . . 400

Mikołaj Antheil zu Gorzeń dolny (zat. Mikołaj Komorowski star. oświecim.

+ ŧ o Milówka (Papiermühle) . Markt . . 1848 Żyw

o Monowice mit der Antheil Stawy Stare-Stawy (star. zator.) oświęcim . 1371 10566

Moszczanica . . . . 1043 Ślem.

ŧ Mucharz (od r. 1254 klasztoru zwierzyniec.) (1326 eul.) . . 748

Mutne
neuhof Antheil zu Sporysz . . . 343 Żyw

ŧ o Nidek (1454) 952

Nieledwia 1324

Nowa Wieś (Czernych) (starostwa zator-zatoz 1564) . . 755

Nowe-Dwory 230

Obszar und Neuhof Antheil zu Sporysz . .

Ochodza (starostwa barwałd.) . . 299

Oczków Wrbr . . . . . . 546 Ślem.

Okrajnik . . . . . . 754 Ślem.

ŧ o Osiek (früher Zagfredy) (Bruchnerdorf) mit der Antheil Grzybówka und Mayerhof Włosień . . . . 2617 (r. 1504 ta dobra Ziązat dał w zamian za Kobiernice) 9611

20177

19 w

150

Ostre . . . . 344 Żyw

† Oświęcim (Auschwitz Stadt) (r. 1217 Kasztelania, przywilej z r. 1291 na skład — 1326 eccl.) . . 3097

† Palczowice (szlachecka) (1326 eccl.) . . . 317

Pasieki Antheil zu Brzeźnica

— Paszkówka mit der Antheil Pobiedr (powiat sieverski) . . . 656

Pewel . . (Zapiekle) . . . . 964 Żyw

Pewel mała (Pewlica albo Biadoszkac) . . 328 Slem.

Pewel wielka 1426

Pewelka 348

Piekło Antheil zu Kruki

Pietrzykowice . . . . . . 1148 Żyw.

† Piotrowice (Peterswalde) 1400 Peterdorf — Petrivilla (1326 eccl.) (r. 1310 klasztoru cystersów w Rudach) (star. zator) . 1443

† Pisarzowice (Schreibersdorf) (Villa Scriptoris 1326 eccl.) . •1591.

[illegible] . . . . . . [illegible]

Pławy 251

— † Pobiedr Antheil zu Paszkówka (powiat sieverski) (r. 1335 szlacheckie) (1326 eccl.)

Podlas Antheil zu Kęty . . . .

Podolany 298

Podolsze (około 1420 nabyli od Książąt Myszkowscy) . . . 853

Polanka hallerowska (nowa) myszkowskich (1454) . . 546

† Polanka wielka (stara) myszkowskich (1326 eccl.) . . 2036

Półwsie (klaszt. mogil.) 471

Ponikiew (star. zator.) 1303

Porąbka (früher Sępnia) (star. zator.) (r. 1504 nabywa Król Alexander w zamian za Oświęcim) (star. oświęcim.) 2351

† Poręba wielka (1326 eccl.) 850

22 w

Porowice (früher Lowozowice) 409
ŏ Przeciszów (Zylmerdorf) (Hartmuthsdorf) (Hartmansdorf 1400) 2360
Przecieszyn (Czernych) 1454 368
~~Przybor Attinenz zu Brzeszcze~~
Przyborów . . . . 1789 Żyw
Przybradz (szlach.) tu była fara 1550. 623
Przytków . . . . . . 428 Żyw
ŏ ~~Przytkowice~~ (Przytkowice) (villa Radvanitarum) (z powiatu sucheskiego) . . ~~1032~~
ŏ Radocza 1022
ŏ Radziechowy . . . . . . 2250 Żyw
ŏ Rajcza . . . . 2034 Żyw
22 Rajsko (1454) (Rajskich) . . . 12972 657
Roczyny Wadowice (Czernych) . . . 1830
Roków . . . 211
Rudze (szlach) 324
Rybarzowice 951
Rycerka dolna . . . . . . 1287 Żyw
+ Rycerka górna . . . . . 1674 Żyw
+ ŏ Rychwałd . . . . . . 1190 Żyw
Rychwałdek . . . . . . 428 Żyw
ŏ Ryczów (tynieck.) klaszt. mogil. 1279
~~Rzozzów~~ (früher ~~Żarzów~~) nie należy do ~~oświęcimsk.~~ tylko do Szczerzeckiego powiatu . ~~563~~
ŏ Rzyki 11901 2164
24873

Radocza (przy Rzyki) Żyw (ad Rycerka)

Salmopole 176
Skawce 384
Sienna . . . . 378 Żyw
Skidzień (Czernych) (1454) 340
Słotwina . . . . 463 Żyw
+ Slemień . . . . 1739 Slemien
Sleszowice dolne 436
Sleszowice górne 474
Smolice (szlacheckie) 597
+ Sól mit einer Salzquelle (Sołki) . . . . 2185 Żyw
Sopotnia mała . . . . 1043 Żyw
Sopotnia wielka (Głębokie) . . . . 860 Żyw
+ ~~Sosnowice~~ (pow. ~~kwyrzycki~~) . . . . ~~321~~
Sporysz mit der Attinenz Obszar und Neuhof (in Obszar eine schwache Schwefelquelle) . . . 666 Żyw
+ Spytkowice pod Zatorem (1326 eccl.) (+302 Książąt oświęcim.) - r. 1478 Jana Szczepowskiego . . . 2516
Stanisław (starostwa barwałd.) 1893
+ Starawies dolna (früher Stare Wilamowice (auch Wilhelmsdorf) (1454)) (Altdorf oder Wilmersdorf) . . 362
Starawies górna 556
Stawy Attinenz zu Monowice . . . .
Stawy stare 341
Straconka (Dreyssel dorf) starostwa lipnick. (osadzona 1564) . . . 1056
Stronie (star. barwałd) 700
Stryszawa (państwa such.) (eccl. 1326) 3744
+ Stryszów Zündwarenfabrikation (~~państwa such.~~) 1718 1475

Sołki (p. Sól) Żyw
Smierdawia ...

23728

◎ ♁ Sucha (Suchau) Tuchm., Tischler. Märkte ◻ (lokow. 1405) . . 3267
Sutkowice pod Andrychowem (Weber) Schmiedeindustrie (Czernych) . 1839
Swinna . . . . 643 Żyw
Swinna Poręba (r. 1379 szlacheckie) . . . 436
Szare (Śmierdawka) . . . . . . 1415 Żyw
◎ ♁ Szczyrk 1723
Targanica (Weber) (Czernych) 1669
o ♁ Tarnawa (Tischler) 2162
o ♁ Tłuczań dolny (1353 str.) 537
Tłuczań górny 569
Tomice 718
Tresna . . . . 770 Żyw
15748
Trzebieńczyce (st. zatorskiego starostwa 1564) . . . 239
Trzebinia (Trzebonia) . . . . 559 Żyw
♁ Ujsoł (früher Usoły oder Solki) (wyrosło 1664) . 3709 Żyw
◎ ♁ ◎ Wadowice Stadt (Frawenstat 1400) Postamt, Bezirksamt Märkte (eryg. 1430 (star. zator.) (1326 eccl.) . 3585
Tuch- u. Leinwandweberei
Węglowice (früher Wiglowice) Attinenz zu Laskowa (Beigelsdorf 1400) star. zator.
— ~~Wielkie Drogi (mit der Attinenz Trzebol)~~ wieś ta należała do Radwanitów w XIII w. ~~530~~
♁ o Wieprz pod Andrychowem (1328 Brüllichsdorf) mit der Attinenz Wronowice (Czernych) Weber . 3591
wielki
Wieprz pod Żywcem (Wieprzec 1326) . . . . 807 Żyw
♁ ◎ Wilamowice (Czernych) (Wilhelmsdau) oder Wilmesdau) Markt (1326 eccl.) Kammerei Weber ◻ . 2030
Wilczkowice (Czernych) 185
♁ Wilkowice (Wolfsdorf) r. 1310 Abbatis villa klasztoru cystersów w Rudzie zatorski Lupus opat . 1371
♁ Witanowice (stan 1377 szlach.) (Villa Wriderici 1326) (1317) . . 1018 16664
32412

♁ ⊙ Witkowice (Moordorf) (Mosgrunt 1326 eul.)	1189	
+ ⊙ Włosiennica (dawniej Słowiańska Włosiennica Windisch-Wlossenicz)	871	
♁ Woźniki (Klaszt. magil.) (1326 eul.) (1304) r. 1324 przedał Mikołaj Byszko Klasztorowi mogilskiemu.	782	
Wronowice Attinenz zu Wieprz pod Andrychowem		
⊙ + Wysoka pod Kalwaryją (istn. 1399.)	1040	
Zabłocie	958	Żyw
Żabnica	1261	Żyw
Zaborze	298	
Zadziele (Urbar)	560	Żyw
⊙ + Zagórnik Urbar (Czernych.)	361	
+ Zakrzów (star. barwałd) (1326 eul.)	820	8140
Zarzyce pod Żywcem (Zarzyce)	498	Żyw
~~Zarzyce małe~~	~~214~~	
— ~~Zarzyce wielkie~~ (star. lanckoron.) (do fur... powiatu) (poddan... ziemi)	~~338~~	
Zaskawie Attinenz zu Jaroszowice		
♁ ⊙ Zator Stadt (Neustadt) Magistr. □ (star. zator) (r. 1228 wieś - miasto etc. 1292) (1326 Kościół par.)	1795	
Zawadka pod Wadowicami	1174	
Zelczyna (Zebrzydowice)	277	
♁ ⊙ Zembrzyce Gürber	1731	
Zygodowice (Klaszt. mogil.) (Villa Zibothonis 1326) (1317 część wsi Schygod vel Schottenhof Władysław książę oświęc. nadaje Jankowi z Brandowina Andrze swemu)	489	
⊙ + ♁ Żywiec (Saybusch) Stadt □ Magistr. und der Vorstadt Isep und der Attinenz Koliba (exekc. mias. 1448) (1326 eul.)	4366	Żyw
+ Żywiec stary (Urbar)	215. 11.095	Żyw

~~8140~~
11095
19235

19.235

~~Stryszów Zarub~~

Czaniec Juwald, Roczyny Ulnbur

Nicht-existirende Dörfer:

Zebrawa (1454)
Biertoltowice (1454) (1580) (attynencya Bestwiny)
Wolek castrum (1454)
Sparowice (1457)
Franuszkowice (1457) pod Oświęcimem folwark 1660.
Bogwiedzowski folwark 1778

3585

19991
20724
18332
22575
14140
20187
20621
24873
23228
32412
19235
242,308

Kmiecie, zagrodniki (w górach zarębniki), komorniki

Ludność Xięstw Oświecimskiego i Zatorskiego podług Konskrypcyi z r. 1827.

Nr porząd.		Ludność						
	Andrychów miasto	2184	31	Borek nobilium wieś	325	60	Kamesznica	2460
	Dto do magistratu	1081	32	Bulowice	2668.		Gorzeń górny	211
	Sułkowice w.	1739			35457.		Rzyczkowice	915
	Targawica w.	1589	33	Brzezinka wieś	297		Stanisław	1400
	Barwałd górny	564		Bystra	1156		Kaczyna	480
	Dto średni	930		Dwory	1549		Klucznikowice	193
	Dto dolny	981		Manowice	1229		Klecza	925
	Bark	228		Frydrychowice	1431		Kobiernice	1064
	Bestwina	1518		Gierałtowice	608		Międzybrodzie	1075
	Bestwinka	684		Gierałtowiczki	389		Kęty miasto	3991
	Brzeszcze	1351		Głębowice	1194		Brzezinka wieś ad Kopytówka	351
	Czaniec	2472		Gołuchowice	167		Kopytówka	292
	Dankowice	858		Graboszyce	463	72	Chrząstowice	332
	Hecznarowice	745		Gorzeń i Mikołaj	319			68963.
	Janowice	899		Jaroszowice	709	73	Kossowa wieś	440
	Janiszowice	1550		Grojec	1124		Kozy gorne i dolne	2277
	Kaniów Dankowski	228		Harmęży	327		Koło Lipowieckie	59
	Dto stary	928		Łęki	650		Lencze górne	846
	Dto Bestwiński	182		Rajsko	580		Łękawice	1056
	Komorowice	1039		Zaborze	312		Łgota	617
	Nowawieś	756	50	Halcnow	1868		Lipnik	2714
	Porąbki	2123		Jaszkowice	523		Liszczyn	178
	Przecieszyn	287		Jaszczurowa	558		Międzybrodzie	1347
	Skidzin	303		Jamniki	157		Straconka	819
25	Wilczkowice	158		Mucharz	604		Lipowa	165
	Brzeźnica	573		Jarzyce	203		Leśnica	269
	Dąbrowka	354		Facimiech	218		Stronie	581
	Nowe Dwory	214		Krzęcin	572		Zakrzow	678
	Stryszow	1377	58	Inwald	1642		Bierna	226
	Biała miasto	4567	59	Zagórnik	974	88	Bystra mała	419

No.	Miejscowość	
89	Bor Łodygowski	72
	Bol Wilkowski	87
	Buczkowice	694
	Glemienice	87
	Godziszko nowe	205
	D° stare	254
	D° wilkowskie	187
	Hucisko	241
	Kalna	304
	Łodygowice	1309
	Meszna	226
	Zniklaszowice	313
	Rybarzowice	762
	Salmopol	128
	Szczyrk	1413
	Wilkowice	1047
	Roczyny	1698
	Wieprz	356
	Kocierz	760
	Łysina	227
109	Moszczannica	786
		92804
110	Marcowka wieś	484
	Marcyporęba	1166
	Nidek	969
	Ochodza	275
	Bielany	1076
	Bujakow	872
	Malec	478
	Osiek	2328
	Babice	855
	Broszkowice	227
	Budy	79
	Oświęcim miasto	2234
	Dławy i Łazy wieś	250
	Bczyn	489
	Pauszkowka z Łobiedz	593
125	Palczowice	281.

No.	Miejscowość	
126	Pisarzowice	1313
	Lewel mała	260
	Polanka Haller	587
	D° wielka	1776
	Poręba świnna	361
	Łazy	255
	Poremba	756
	Przybradz	622
	Przeciszow	1937
	Podolsze	781
	Radocza	926
	Rzycze	1846
	Rycerka gorna	1357
	D° dolna	1021
	Łękawica	918
	Okraynik	532
	Oczkow	439
	Rychwałd	756
	Lutosze	476
	Ryczow	1117
	Woźniki	706
147	Zygodowice	440
		124510
148	Chocznia wieś	2349
	Rudze	324
	Trzebieńczyce	242
	Wieprz	3476
	Babice	483
	Rakow	213
	Gilowice	1382
	Kocoń	934
	Korow	670
	Kruki	168
	Las	687
	Lewet	744
	Lewetka	289
161	Rychwałdek	361

No.	Miejscowość	
162	Szlemień	1538
	Alexowice gorne	414
	D° dolne	382
	Skawce	322
	Smolice	571
	Starawieś gorna	517
	D° dolna	334
	Sosnowice	452
	Bachowice	1169
	Grodzisko	248
	Miejsce	235
	Spytkowice	2214
	Krzeczow	2563
	Kuków	1284
	Lachowice	1812
	Stryszawa	3078
	Sucha	2672
	Tarnawa	1873
	Zieledwia	1151
	Sul	1926
	Stare	1186
	Łączany	441
	Pozowice	437
185	Brzeszow	516
		163758
186	Tomice	610
	Tłuczan gorny	446
	D° dolny	486
	Wadowice miasto	2734
	Wielkie drogi wieś	561
	Willamowice	1834
	Bystra wielka	316
	Brusnik	398
	Ręcina	966
	Cisiec	1453
	Czernichow	626
	Juszczyna	623
198	Leśna	502

199

223

224

23[illegible]

199 Lipowa 1185
Międzybrodzie 843
Milowka 1668
Ostia 304
Pietrzykowice 955
Radziechow 1930
Sienna 319
Słotwina 368
Ujsoły 3291
~~Wieprz~~ 666
Zabłocie 704 ~~666~~
Zabnica 942 ~~704~~
Zadziele 468 ~~942~~
Zarzyce 433 ~~468~~
Żywiec stary 222 ~~433~~
Trzetnia ~~222~~ 683
Wysoka od Kalwaryi ~~683~~ 866
Mikanowice ~~866~~ 851
Witkowice ~~851~~ 1071
Włosiennica ~~1071~~ 852
Brzezinka ~~852~~ 710
Chobot ~~710~~ 205
Kaczyna ~~205~~ 346
Kozinice ~~346~~ 406
223 Laskowa 296
195901.
224 Pietrowice 1366
Ponikiew 1038
Rzyki 1791
Stawy stare 298
Hucisko 305
Jeleśnia 1957
Trzep 240
Krzyżowa wieś 1078
232 Korbielow 868

233 Kosarowa 1984
Mutne 278
Sewel wielka 1220
Przyborow 1611
Przytkow 373
Sopotnia wielka 792
Do mała 855
Sporysz 475
Swinna 544
Trzebinia 497
Ubrzyca 1494
Zarzecze małe 188
Do wielkie 287
Zator miasto 1557
Zawadka wieś 266
Zełczyna 238
249 Żywiec miasto 3250
220733.

Wsie Kie w cyrkule Wadowickim
Których nie ma w Konskrypcyi
a które są na mapie Liesganiga

1. Piekło (przy wsi Krowki)
Stodolczyska
Krzyżowka
Rzędzina
Kocurow
Solany
Kąty
Zabawa
Wiglowice
Pietraszkowice
Bachowice w mapie 2 a w Indexie jedne
Zaskawie
13 Dziebel
14 Targaszów
Łasieki
Zagurze
Ostałowka
Grabie
Leśnica w mapie 2 w Indexie jedna w Konskrypcyi 1.
Wieprzec
21. Chrobacze

M Magistrat

K. Kämmerey

D Dominium mit Justizias

Pfarrkirche

Filialkirche

Kloster

Hauptschule

Trivialschule

Pfarrschule

Märkte

Hochöfen

Eisenhämmer

Papiermühle

Viehzucht

Flachs u. Hanf ~~Leinwand~~ Webereien

Holzhandel

Abrahami Ortelii Theatrum orbis Terrarum 1570.

Szlachta oświęcimska

Klochowie z Bestwiny
Rajski
Radeccy z Radoczy
Inwałdski z Inwałdu (Czernych)
Richingierowie z Radoczy 1764
Rasoccy z Brzezia 1764
Bobrowscy
Wielowiejscy z Wielkiej wsi

Trzebieńscy z Trzebini
Gurowski opat czyrzycki 1734.

Myszkowscy z Przeciszowa
Poręb(s)cy z Poręby 1481 w Oświęcimskim
Kropowie z Dankowic 1481
Szaszowski z Gierałtowic 1506 herbu Szaszor
Baltazar z Dębowca na Osieku 1506
Głębowski z Głębowca i Czańca 1506
Jerzy Abszztach z Grojca 1506
Skidzieński z Skidnia 1506
Pawłowscy na Charmężach 1556 a potem Bonerowie
Pisarzowski z Pisarzowic herbu Habdank w XVI wieku Sebastian Pisarzowski sędzia oświęcimski
Starowiejscy z Starejwsi w Oświęcimskim
Brodeccy na Czańcu 1559
Gierałtowscy (herbu Jastrzębiec) herbu Szaszor
Zideccy z Zidka
Wieprzowscy z Wieprza herbu
Palczewscy herbu Szaszor

Komorowscy
Stratowie z Sosnowic
Stryjowie z Radoczy

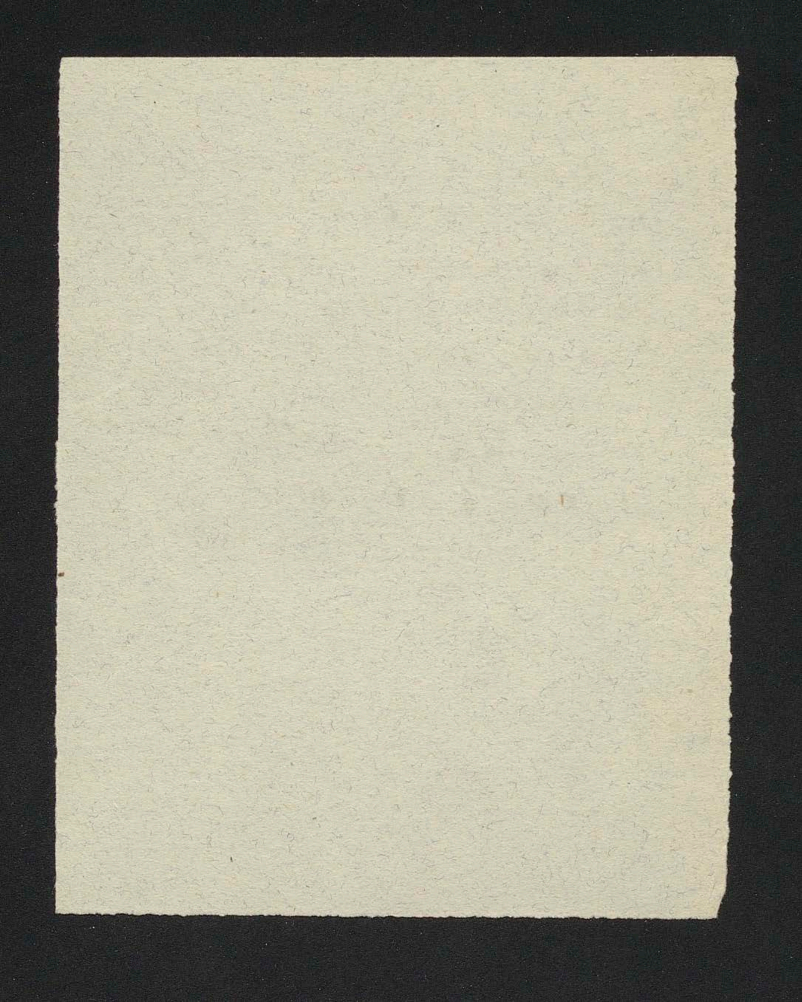
1531 Jakób Wilamowski posel do Porty czyli 1542 (?)

1540 Jan Wilamowski biskup kamieniecki posel do Rzymu

Io. de Oświęcim: Topica Ciceronis } Mscr. w bibl. uniw. krak.
Pauli de Zator Sermones (Kazania) }

1598 d. 24 Maja przybyła do Oświęcimia Anna arcyksiężna austr. wyjechały przeciw niej zacne matrony oraz Radmiowski kasztelan oświęcimski i po pozdrowieniu pojechała do Balic dalej. Heidenstein l. IX. p. 296.

Jan z Oświęcima Sacranus + 17 No=
vembr. 1527 aetatis 83. Kanonik S.
Floriana i professor teologii darował
swą bibliotekę univers. Krak.
O nim pisze Janociana II Nr. 125 p. 235.
– Sołtykowicz p. 129. – Starowolski
Monumenta p. 47 – Math. de Miechov.
lib IV. ~~p.~~ cap. 18 sub a. 1503. – Niesiecki
zowie go mylnie Sacranius herbu Wię=
niawa.

Elgotha Florianus bacal. 1416.
Elgot Jacobus " 1430 magister 1433
de Elgoth Joannes " 1417 " 1430
Philippus de Elgot " 1442
de Kanty Joannes dziekan ~~1438~~ 1432 święty
de Karthy Mattheus bacal. 1447
" " Senior (filius Georgii) " 1578
de Oświęcim (dziekan 1457
Joannes Sacranus dziekan 1491 (canonic s. flor)
joannes de Oświeczym bacal 1446 magist 1449
" " " " 1448 magist 1556.
de Oświęcim " 1465 ~~bacal~~ magist. 1469 mag. professor et canonicus
dziekan 1475
Georg " " " 1471 " 1496
" " hereticus 1538 "
Petrus de Oświęcim " 1455
~~Georg~~ Stanislaus " " " 1471 " 1477 predicator Sando miriensis

W czasach gdy książęta i panowie zatrudnieni sprawami wojennemi mieszczanie rzemiosłem i handlem a rolnik rolą zajęci byli – sami tylko duchowni pielęgnowali i dbali o nauki. Oni to szkoły pozaprowadzali przy kościołach stosownie do poleceń synodalnych.

z takich to szkoł prócz mnóstwa pilnych mieszczan pobożnych duchownych wyszło także kilku ludzi znakomitych nauką

158

Paulus Zatoriensis (dominikan w XV wieku żył na Szlasku) pisał: Kazania przygodne i świąteczne – Super XII libros methaphy: sices – Super librum Sententiarum – Summa virtutum et vitiorum – Summa de sacra: mentis – Ecclesiae catholicae contra hae: reticos liber (cujus initium „Media cura te ipsum." Żył około 1490.

Chodykiewicz: De rebus gestis
Bzovski: Tutelaris Silesiae.

Józef Lubomirski opat tyniecki 1697.
Jan Pieniążek starosta oświęcimski 1666.
Wojciech Sulski przeor oświęcimski około 1740 pobudował oficyny klasztorne
Wacław z Oświęcimia malarz jego obraz 1599 męczeństwo Piotra Dominikana u Dominikanów w Krakowie.

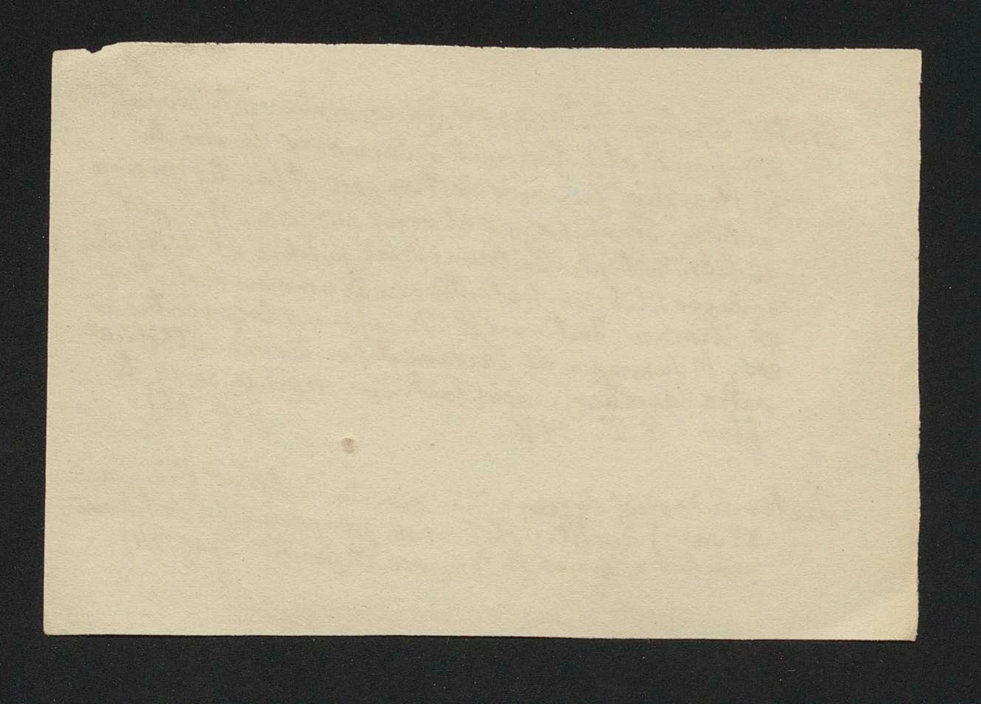
Ludwina z Kęt

Ludovica de Mathia nuncupata z Kęt ~~[illegible]~~ a tercyarka zakonu franciszkanskiego bawiła lat 30 w Rzymie na modłach postach i pokucie † 22 Kwiet: nia 1633 czyli 1623 mając lat 60 pochowana w polskim Kościele S. Stanisława w Rzymie gdzie jej portret cum opinione sanctitatis (napis w Ciampim I 181).

159

Frater Paulus Zatoriensis (in conventu vratislaviensi ord. praedicat.) scripsit 1) Sermones de Sanctis 2) Item alios sermones de tempore et sanctis quorum initium: Transi hospes et orna mensam. 3) Super 12 libr. Metaph. Initium: Scire pulchra et difficilia 4) Super 1. librum sententiarum. 5) Summam virtutum et vitiorum; Initium est: In columna loquebatur ad eos. 6) Summam de sacramentis ecclesiae catholicae contra haereticos, cujus initium: Medice cura te ipsum A. D. 1490. (pag. 35)

Frater Ludovicus Sacranus (in conventu Vratislav. Ord. praed. XV saec.) scripsit: 1) Thesaurum pauperum scilicet sermonum duo volumina de tempore et sanctis (pag. 34)

Paweł z Zatora teolog i mówca 1434
Piotr z Zatora matematyk akad. Krak. za Kazm. Jagiell

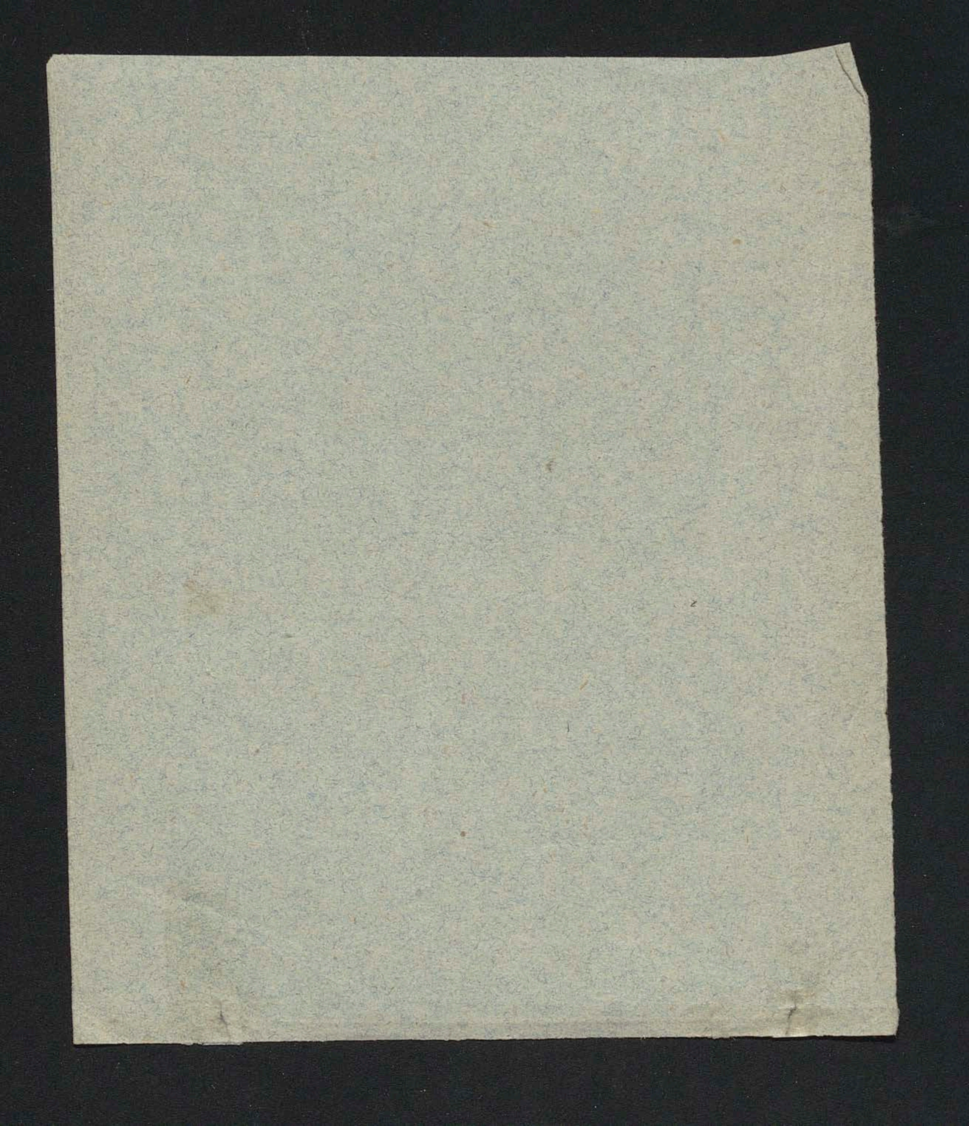
W wieku XV i pierwej były budynki najczęściej drewniane
stąd tak częste pożary o których kroniki wspominają

Rothman
Ackermann

Kształcił się w Pradze 161

Sarkander Jan ur. w Skoczowie 20 Grudnia 1576
gorliwy proboszcz w Holeszowie pod pozorem iż będąc na odwie=
dzinach w Skoczowie za zmówieniem się z swym Kolatorem
katolickim Władysławem Popielem Lobkowiczem wez=
wał polskich Kozaków Lisowczyków na pomoc cesarzowi
Ferdynandowi II przeciwko akatolikom – za denuncyacyą
i naleganiem posiadacza pobliskiej włości Bystrzycy
Wacława Bytowskiego ze Stawikowic i Bytowe, stanów protestanckich bracrawskich
na początku lutego 1620 od urzędników akatolickich
pojmany do Ołomuńca sprowadzony, na torturach
męczony umarł 17 marca 1620 pochowany w Kościele
P. Maryi w Ołomuńcu w kaplicy S. Wawrzyńca; skąd zwłoki
jego 1785 do Kościoła farnego S. Michała przeniesiono
Stany morawskie do najnowszych czasów kilkakrotnie
starały się w Rzymie o beatyfikacyą jego
obszernie o nim: Morawetz: Histor. Morav. III p. 125.

pow. bielski (Skoczów i Holeszów)

162

Schwarzwasser
Zarzitz
Bajerka
Łabecz
Wownica
Ożodzi
Biała
Baumgarten
Ochab
Perstetz
Kowaty
Ogrodzon
Skotschau
Harbutowice
Siwanetz
Heinzendorf
Jaszczenice
Rudowka
Czerna
Holow
Skałka
Brennitze
Bukowy gron
Bukowie
Heinrichskammer
Albrechtshammer
Ustron
Brenna
Lipnik
Klemenshütte
Jaszowiec
Christinen Hammer
Theresien Hammer
Goleschau
Beskidek
Skrzyczne
Szczyrk
Dziechta
Gronik
Jawornik
Weichsel
Szałas Węgierski
Malinow
Dichlin
malinka albo Cienkow
wyżni koniec
Szałas Cienkow
Kopiec Cienkow
Przełęcz
Zawierzanska
Kopidło
4/4 od zrzodła
Biała Wisła albo
1/2 mili
Polana mokrzyna
Przekin
Łabajów
Nad Równym
Barania
Skoczyna
Koziniec
1/2 mili
Czerna Wisła
Wielka Skała
Kamesznica

...chtig für die Herren Färber, Bleicher, Drucker, Appreteure, Chemiker ꝛc.

4 Thlr.

…erei, Bleicherei, Appretur ꝛc. wird darin
… **natürliche, gefärbte und bedruckte**
…rüne's und Neidel's Redaction gefunden,
…er sprechendste Beweis für ihren inneren
…zurückbleiben wollen, werden das Journal

…iese zu nachstehenden Preisen:

…n. —

…ecepte ꝛc.) werden pro Zeile mit 1½ Sgr.

… Erfindungen in dem

…dpunkte der Wissenschaft und prakti-
…tswirthschaftlichen Wissenschaften honoris
…rendem Mitgliede mehrerer Vereine ꝛc.
… Sgr.

…ecepte ꝛc. für Drucker, Färber ꝛc., deren
… Erscheinen der zweiten, bedeutend er-

…r. zu haben.

…cker. Zusammengestellt von **Eduard**

…ie Dichtigkeit und die Menge der Wasser-
… 9 Tabellen, den Geldverkehr betreffend.
… zur Vergleichung der Thermometer und

… anderer Verhältnisse der zur Verarbeitung
…schön arrangirtes Hilfsmittel freudig will-

…Persoz, Direktor des Conservatoriums

… Sicherheit zur Dachdeckung. Von
… Auflage, mit 12 Abbild. 6 Sgr.

…ure und Gallussäure

I. Schlössing's Handels-Wissenschaft.

„Unter den zahlreichen Werken, welche auf diesem Gebiete erschienen, zeichnet sich dieses Werk vor allen andern durch seine rühmenswerthe Gründlichkeit, durch seinen reichen Stoff und durch seine lichtvolle Darstellung ganz besonders aus, und es zeigt uns den Hrn. Verfasser als einen Meister in diesem Gebiete, der mit anerkennenswerthem Fleiß und außerordentlicher Sorgfalt den Gegenstand behandelt und ihn bis ins kleinste Detail durchgearbeitet und systematisch dargestellt hat. Das Werk behandelt in 4 Abtheilungen: Handels- und Contor-Wissenschaft, kaufmännische Arithmetik, Handels-Correspondenz und doppelte und einfache Buchhaltung; 1. und 3. Abschnitt in deutscher, englischer, französischer, italienischer, spanischer und holländischer Sprache. Wir erlauben uns darum, auf das in jeder Hinsicht vortreffliche Werk die resp. Handelswelt aufmerksam zu machen."

(Münchener Neueste Nachrichten.)

II. Schlössing's Englisches Taschen-Wörterbuch.

„Für Techniker und Kaufleute hat der ehemalige Direktor der Handelsschule in Heidelberg, F. H. Schlössing, bei Th. Grieben in Berlin ein „Taschen-Wörterbuch der Englischen und Deutschen Sprache" mit Berücksichtigung der neuesten Ausdrücke in Bezug auf Handel und Gewerbe, Baukunst, Artillerie, Maschinenbau, Schifffahrt, Mathematik, Physik, Chemie, Mineralogie ꝛc. herausgegeben, das bei der heutigen industriellen Abhängigkeit der beiden Nationen von einander und bei dem vielfachen Verkehr derselben gewiß einem dringenden Bedürfniß entgegen kommt. Es versteht sich von selbst, daß das auch für Reisende sehr handliche Buch ein allgemeines Lexikon ist, doch ist die technische Terminologie darin in viel größerem Umfange als sonst bedacht."

(Magdeburger Zeitung.)

In ähnlicher empfehlender Weise sprechen sich viele andere Zeitungen aus.

Pflanzen-Atlas von **J. G. Hübner,** Lehrer am königl. Seminar zu Köpenik bei Berlin. Auf 32 Tafeln enthaltend: gegen 400 Pflanzen-Arten und 2000 colorirte Figuren. **Zweite Auflage.**
Preis: brochirt 2 Thlr., elegant gebunden 2 Thlr. 10 Sgr.

Von der Zweckmäßigkeit und günstigen Aufnahme dieses Pflanzen-Atlas zeugen die Empfehlungen desselben durch die Königl. Regierungen zu Potsdam, Frankfurt ꝛc., so wie die überaus günstigen Beurtheilungen in der Vossischen Zeitung, im Potsdamer Intelligenzblatt, in den Berliner Blättern für Schule und Erziehung, im Schulblatt der Provinz Brandenburg u. a. Auch die Thatsache, daß binnen Jahresfrist eine zweite (nach allen Seiten hin verbesserte) Auflage nöthig geworden, spricht für den Werth des Unternehmens.

Vegetations-Ansichten von **Küstenländern und Inseln des Stillen Oceans,** aufgenommen auf der Entdeckungsreise der kaiserlich russischen Corvette „**Senjawin**" unter Capitän Lütke durch **F. H. v. Kittlitz.** Zweite neu bearbeitete und vermehrte Auflage. Mit 34 durch den Verfasser selbst gestochenen Kupfertafeln 17 : 15" in Quer-Folio.
1. Lieferung (6 Tafeln nebst Text) in Mappe. Preis 3 Thlr.

Ueber die Wichtigkeit und Schönheit dieses gediegenen Unternehmens haben sich die bedeutendsten wissenschaftlichen Autoritäten, wie z. B. Alexander von Humboldt in seinem „Kosmos" und Schleiden in seinem Werke „die Pflanze und ihr Leben" auf das Ehrenvollste ausgesprochen: wohl die besten Empfehlungen, die demselben zu Theil werden konnten.

Schwammkunde. Gruppen von giftigen und eßbaren Schwämmen in 120 nach der Natur entworfenen und colorirten plastischen Nachbildungen, nebst Beschreibung. Herausgegeben von **Professor Dr. Büchner.**
In 3 Qualitäten gleichen Inhalts:
I. Qualität (elegant ausgestattete Pappkasten): 1. Gruppe $3^1/_2$ Thlr., 2. Gruppe $2^1/_2$ Thlr., 3. Gruppe $3^1/_2$ Thlr., 4. Gruppe $3^1/_2$ Thlr., 5. Gruppe $3^1/_2$ Thlr, 6. Gruppe $2^1/_2$ Thlr.
II. Qualität (einfache Pappkasten): jede Gruppe 15 Sgr. billiger.
III. Qualität (einfache Holzkisten): jede Gruppe 1 Thlr. billiger.
6 Texthefte à $7^1/_2$ Sgr. Verpackungskosten entsprechend.
Probekisten à 15 Sgr. stehen zur Ansicht, ausführliche **Prospekte** gratis zu Diensten.

Das originelle und lehrreiche Unternehmen ist von allen Seiten in der günstigsten Weise beurtheilt und durch fast sämmtliche Regierungen und wissenschaftliche Autoritäten (Alexander von Humboldt, Schleiden, Reichenbach, Lenz, Schödler ꝛc.) den Schulanstalten, Philologen, Naturforschern, Landwirthen und allen Naturfreunden überhaupt empfohlen: gewiß das beste Zeugniß für dessen inneren Werth. Die Ausbreitung weit über Deutschlands Grenzen hinaus, nach Holland, Rußland, Schweden, Frankreich, England, Amerika ꝛc. war die natürliche Folge.

Das Weltsystem, erforscht und durch Berechnung bewiesen von **L. Stehr.** Preis 1 Thlr. 10 Sgr.

Ein allgemein verständliches, in hohem Grade interessantes Werk, mit überraschenden Aufschlüssen über die Harmonie im Weltall und die darin herrschenden Gesetze.

Universal-Kalender, enthaltend 2000 auf einander folgende Kalender vom Jahre 500 bis 2500 n. Chr. Geburt. Von **A. von Eck.** Zweite Auflage. Preis: brochirt 15 Sgr., in Leinen gebunden 20 Sgr.

Berlin, Druck von W. Büxenstein.

um die Beschreibung **neuer** Apparate oder Verfahrungs-Arten **durch beigegebene Holzschnitte** zu veranschaulichen.

Wir glauben somit die fortdauernde Gunst der Fachgenossen für unser Journal mit Recht beanspruchen zu dürfen, wenden uns aber mit Gegenwärtigem noch speziell an die Herren Photographen in den k. k. österreichischen Kronländern, indem wir sie benachrichtigen, dass ihnen das Photographische Journal (pro Semester $2\frac{2}{3}$ Thaler Silber) fortan ohne Silberagio, somit für

4 Fl. Oesterr. Währung in Banknoten pro Halbjahr

von jeder österreichischen Buchhandlung geliefert wird.

Sollten Sie noch nicht zu den Abonnenten unseres Blattes zählen, so ersuchen wir Sie, den Jahrgang 1861 bei der Buchhandlung, durch welche Sie dieses Circular erhalten, gütigst bestellen zu wollen.

Die halbjährliche Ausgabe von 4 Fl. Oe. W. wird Ihrem Geschäft zuversichtlich reichliche Früchte tragen.

Achtungsvoll und ergebenst

Die Redaction und Verlagshandlung.

W. Horn in Prag. **Otto Spamer** in Leipzig.

Bei der Buchhandlung.....................................

in .... bestelle gegen Franco-Einsendung von

Fl. 4. — Oe. W.

1 Photographisches Journal, redig. von **W. Horn.**

Jahrgang 1861. Januar — Juni.

Ort: Name:

163

Druck von Gebrüder Katz in Dessau.

Gedichte in der Mundart der deutschen schlesisch-galizischen Gränzbewohner resp. von Bielitz-Biala von Jac. Bukowski, Dr der Medicin, Besitzer des goldenen Verdienstkreuzes mit der Krone, Mitglied der natur-histor. Section der k. k. mähr.-schles. Gesellschaft für Ackerbau, Natur- und Landeskunde, Ortschulen-Aufseher in Biala etc. etc.
Bielitz Verlag von Ludwig Zamarski. 1860.
12o. str. VI. 182. (Teschen - Buchdruckerei von Karl Prochaska) jest 38 poezyj

na końcu od str. 131 dodanych 9 pieśni gminnych
Anhang: flüchtige Skizzen über Cultur, Gebräuche und Nationalfeste der deutschen Bewohner an der schlesisch-galizischen Gränze od str. 156-166.
Jugendfeste. Od Bożego Narodzenia do 3 Króli kolendują chłopcy z papierową gwiazdą lub szopką
Stousz. Uderzanie jaj farbowanych w Wielkanoc
Schmergoustern W poniedziałek wielkanocny biją chłopcy dziewczęta prątkami z łoziny i polewają a w wtorek chłopców.
Maifest. Kochankowie stawiają w nocy w maju choinę z wieńcami przed oknem narzeczonej. D. i maja dziewczęta i chłopcy z choiną ustrojoną obchodzą chałupy (na niej onedy wysztarane: wstążki z złotym papierem wisza) przyczem śpiewają:

Ae goldne Kete läit em's Haus
De schönste Jongfer sicht heraus,
Se geiht ai ihrem Röckla,
Wie 's ollerschönste Töckla
(Lalka) Loth Mai, Loth Mai!
(Grosz) Gat mer en Beime (Groschen) an a Ley;
Gat ock a Kliena, ne a Grousza,
Denn die hon ens do rausgestosza.

Johannisfeuer - Wilia S. Jana zapalają chłopcy stos i łeczą z palącemi miotłami
König schiessen od czasów cesarza Karola IV w miastach.

Einige grammatikalische Andeutungen in Beziehung auf diese Mundart p. 167–168.

Endsilben en zamienia się w a
Diminutiva chen i lein " " " la
ei, wymawia się ei
aj, oj wymawia się długo: aih, oih
au zamienia się w aa (lub w oo) = Baam, bloo
eu " " ee = freen

Deklinacja der, die, das

dar	de	dos
das	dar	das
dam	dar	dam
dan (lub) a	de	dos

Plur: de
der lub dar
dan " a
de.

ech = ich, meich = mich, anser = unser, deich = dich, em = ihm
har lub a = er; se lub sei = sein
hon = haben; wan hon = werden haben
wada = werden; gewurda sei = geworden sein
wan wada = wird sein, bein = bin; ei = ist; sen = sind
war = ich werde; wet = du wirst; wada = wir werden;
wan = sie werden

Idiotikon p. 169–182

Ae = sie; Aern = Erden; Ammere = Anna Maria; Arwes = Erbsen; At = Arbeit; ata = arbeiten; Backaplotz = Sturz auf Gesäß; Bänkla = Bank; Baigel = Bretzel; Beil = Biała miasto; Beilerteng = [illegible]; Becina = Groschen, Böhm; Beltz = Bielitz; beplänteln = [illegible]; Bob = Weib (baba); Bolk = Trödel; Borber = [illegible]; Bremel = Stier; Brüjok = Säufer; Buw = Bub. derlawa = erleben; dollenza = scherzen; Drow = Wächter (drab); Faffer = Pfeffer; Feilichla = [illegible]; Figla = [illegible]; flatschnig = Fleischer (Fleischhand); Galmachai = [illegible]; Geschaich = [illegible]; Gosch = Kuß; Jörga = Georg; Kapes = Tasche; Klonker = schlechtes Kleid; Kobla = Jakob; Kratschem = Schenk; Krow = Kuh; Kupz = Kaufmann

Loda = Zeraum ; majka = Mädchen ; mareschla = Marie ;
mojt = Magd ; mulkadremel = Schmetterling ; Nockwer = Nachbar ; Owed = Abend = Laitzla = [illegible] ; Pläint = weiblicher Unterrock ; Plautz = Lungen Kuchen ; Zotsch = Handschlag ; Plotz = Fladen [illegible] ; Powlatsch = Altane ;
Ragn = Augen ; Schawel = Säbel ;
Scholaster = [illegible] ; schraiwa = schreiben ;
Schwertla fahrer = [illegible] Zitzmann
boco medzidi jedli wrepnowing (Schwerttler)
Spai = Mosel der Schnur
Sperka = Speck
Steinsla = Rüben
Tetts = Nase
Tonk = Sauce
Topkwitscher = in Topfen gebackene Kuchen
Troun = Kranz
Urscha = [illegible]
Voit = Vogt

Wanzkapocker = Zitzmann der Leinweber
Welmeszaa, Welmeszoj =
Willamowice robig Drellich : Kajf Drellich
feina Welmeszajer Drellich!
wella = wollen
Woin = Wagen
Zoch = kurwa
Zoit = Schwanz
zwefta = [illegible]
Zwefta = Zigeunerin.
Alzner = von Halcnow (Alza)

Beiler = von Biala

Abonnements-Einladung.

Prag und Leipzig, im December 1860.

Mit Januar 1861 beginnt die weit verbreitete und allen Photographen bekannte Zeitschrift

Photographisches Journal,

Magazin praktischer Erfahrungen, Fortschritte, Notizen und Neuigkeiten aus dem Gebiete der Photographie und Stereoskopie,

für Photographen, Maler, Zeichner und Freunde dieser Kunst,

herausgegeben von

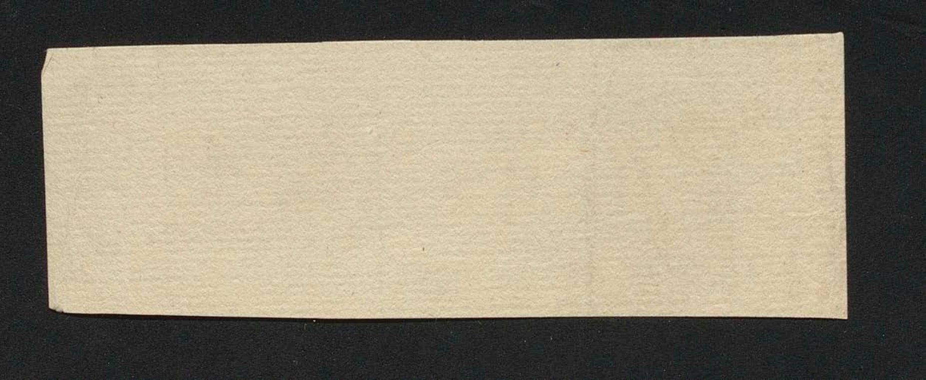
Wilh. Horn,

Photograph, Maler und Techniker in Prag.

den **fünfzehnten** Band oder **achten** Jahrgang. Wie die Redaction stets bestrebt war, von jeder neuen Erfindung und Verbesserung im Gebiete der photographischen Kunst ihren Lesern nicht nur aufs schnellste Mittheilung zu machen, sondern auch Alles selbst zu erproben und überall den unmittelbaren Nutzen für die Praxis klar und fasslich darzustellen: — wird sie auch fernerhin dieses Ziel unverrückt im Auge behalten. So oft es nöthig, d. h. so oft wirklich neuer und interessanter Stoff vorhanden ist, erhalten die Abonnenten **ohne Preiserhöhung** über die versprochene Bogenzahl hinausgehenden Text (Jahrgang 1860 brachte 30 statt 24 Druckbogen); und für die Folge sind auch Anstalten getroffen,

165

1405 Nicolaus Penanskonis
archipresbyter S. Marie

166

Kruse F. C. H. Archiv für alte Geographie, Geschichte und Alterthumer Leipzig 1822 Heft III p. 94

mniema iż w Oświecimskim mieszkał narod Osi – w Sandeckim i Krakowskim gdzie miasto Carrhodunum (Krakow lub Czarnowice) Asernia (Sandec) Setuia (Liche?) narod: Bastarnae et Sidones – w jasielskim Biessi Καῤῥόδουνον = Ptolom.

Überzieher 3½
Kaimiz 2½
6

167

Oświęcim und Zator von Anl. Kasprzak Wadowice gedruckt bei Jos. Pokorny's sel. Witwe. 1848. 8° str. 9. (6 Kart)

Die Herzogthümer Auschwitz und Zator als deutsche Bundesländer geschichtlich nachgewiesen von J. H. Lobkowitz Wadowice 1848 Druck von Jos. Pokorny's sel. Witwe. 1848. 8° str 24

Die staatsrechtlichen Verhältnisse der Herzogthümer Oświęcim (Auschwitz) und Zator, geschichtlich und urkundlich dargestellt. Wien. Bei Franz Edlen v. Schmid. 8° str. 15.

Unterzeichnete...... subscribir...... hiermit auf
...... Exemplar Allerlei Zierrath etc.
im Verlag von Klimsch & Co., Frankfurt a. M. à M. 1. 20. pr. Heft
und ersuch...... hiermit zugleich um sofortige Zusendung von Heft 1—
inclusive gegen beiliegende M. ......
Ort und Datum ...... Unterschrift ......
Der Subscribent verpflichtet sich zum Bezug von mindestens 24 Heften.

BESTELLZETTEL

Temple Rudolph: Zur Topographie der Herzogthümer Auschwitz und Zator (Separat-Abdruck aus den Mittheilungen der k. k. Geographischen Gesellschaft VIII Jahrg. II Heft Seite 180. Wien 1865 Druck u. Verlag von F. B. Geitler. 8º. str. 21.

" " Ueber die polnische Nation in den österreichischen Monarchie. (Mittheil. d. k k. geogr. Gesel. VI Jahrg. Seite 154)

" " Die deutschen Kolonien im Kronlande Galizien (Mitth. ebend. IV Jahrg. Seite 196)

" " Saybusch, historisch-statistische Schilderung der Stadt und herrschaft gleichen Nahmens mit besonderer Berücksichtigung der Eisen-Industrie-Verhältnisse (Notizenblatt 1861 der historisch-statistischen Sektion der mährisch-schlesischen Ackerbaugesellschaft)

~~" " Sayb~~

" " Untersuchungen über die ältesten Bewohner und Ansiedlungen auf der nördlichen Karpathen-Terasse. Ein Beitrag zur historischen Geographie Galiziens. (Separat-Abdruck aus den Mittheilungen der k. k. geograph. Gesellschaft. IX Jahrg. Seite 83) Wien 1866 Druck und Verlag von [illegible] Geitler. 8º. str. 18

" " Das Mineralbad Krynica mit allgemeinen Seitenblicke auf Galiziens Heilbrunnen Separat-Abdruk aus den Mittheil

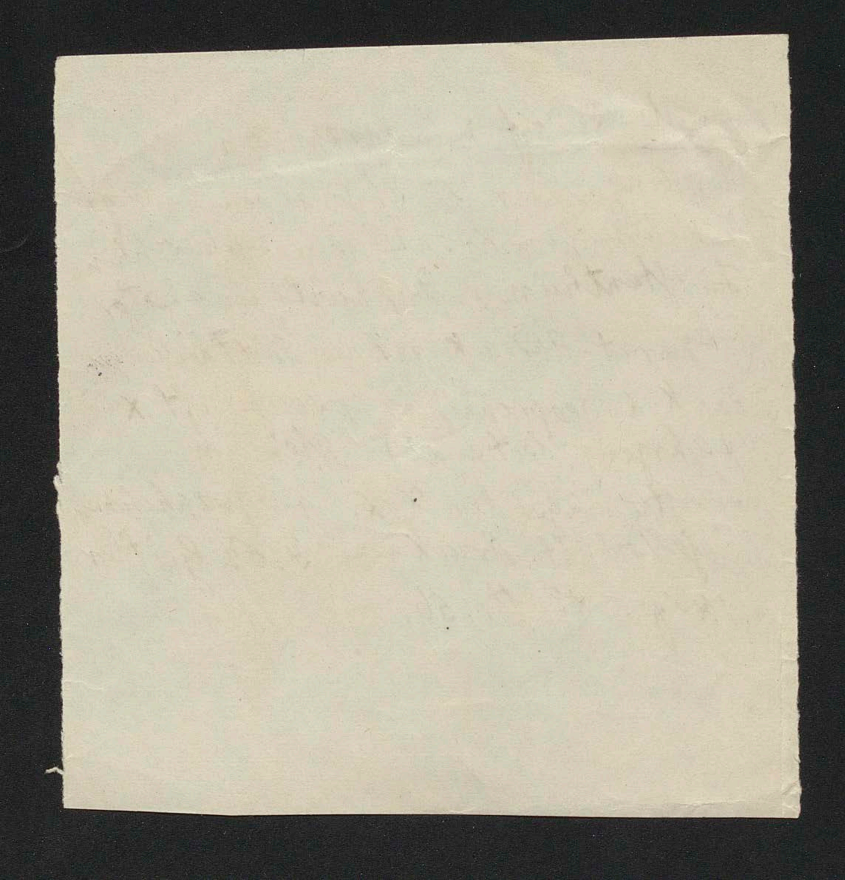
: VIII Jahrg. Seit. 37.

1864. p. 11.

1 " " Die Huculen ein Gebirgsvolk im Osten der oesterreichischen Monarchie. Separat Abdruk aus der illustrirten Zeitschrift Die Biene No 9 v. 65 im J. 1865. Pest, Druck von Gyuryan und Gebrüder Deutsch. 8o. p. 12.

169

Temple Rudolf: Geographische Abhandlung ueber die ehemaligen koeniglich böhmischen Kronlehen und schlesischen Fürstenthümer Auschwitz und Zator (Separat-Abdruck aus den Mittheilungen der K. K. geographischen Gesellschaft X Jahrgang, Seite 23) Wien im Selbstverlage der K. K. geographischen Gesellschaft. Druck von F. B. Geitler 1867. 8o. str. 56.

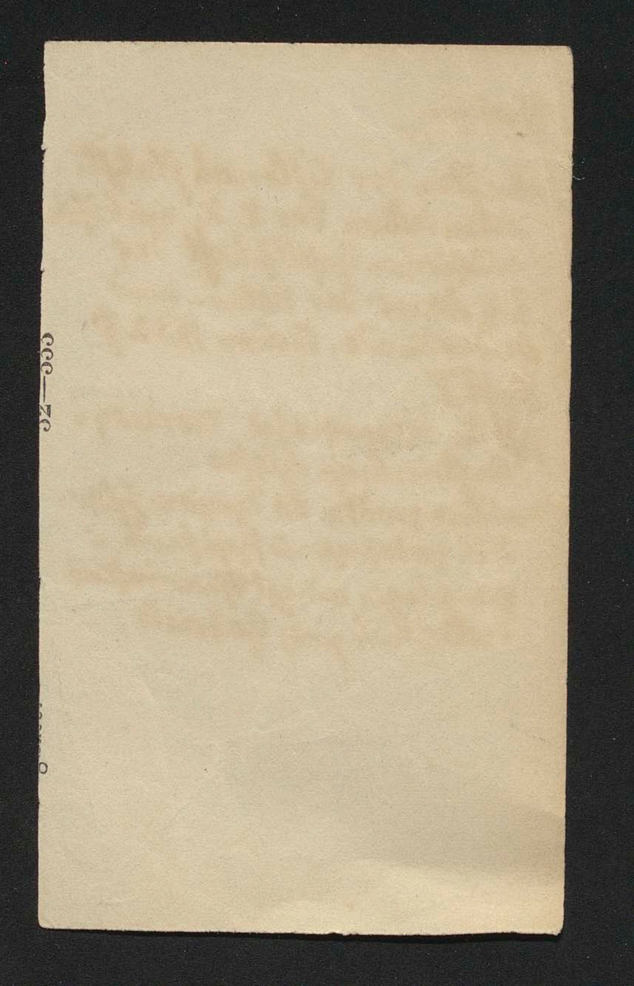

170

Oświęcim

Schriften der historisch statistischen Section der k. k. mährisch schlesischen Gesellschaft des Ackerbaues der Natur- und Landeskunde. Brünn 1853. J.
Heft V
jest tu mappografia Morawy i Austriackiego Szlązka
niektóre źródła do dziejów Szląskich zwłaszcza cieszyńskich i genealogia xiążąt Oświecimskich i zatorskich przez Gabriela.

Łabęty (Labund)

Białobłodzka Koło 171

8°, Objaśnienie 1937 Ostrołęk. zbiór.

8° Uwaga 2426 Hist. bi.

Uwagi nad Xięstwem Siewierskim 1786

Warunek względem Xięstwa Siewierskiego 1791

Olechowski Józef x.
Wiadomość o Xtwie Siewierskim r. 1786
4° (b. m. dr.)

Wiadomości o Xtwie
4to (1790)

Rychlicki 2905.

Łopkowski

Zbrożek.

No 19. 42. 45. 47. 61. 62. 63. 66

260. 272. 273. 275

Zygmunt I 1517-1525

Erben: Regesten der Premysliden (o zaborze Opawy)

Działyński: Liber gentis Szydlowiecianae (o Krzysztofie Szydłowieckim czy był dux Zator

Działyński Acta tomiciana (o Janusza xięciu oświec.)

Pachaly: Schriften über Schlesien 2 Bdn

